

RAPORT KOŃCOWY

*Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego
RPOWŚ 2014-2020 dla potrzeb przeglądu
śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram
i rezerwy wykonania*

Spis treści

Streszczenie	5
Summary	11
I. WPROWADZENIE	17
II. ANALIZY DOTYCZĄCE WSKAŹNIKÓW	22
1. OŚ PRIORYTETOWA 1. INNOWACJE I NAUKA	22
2. OŚ PRIORYTETOWA 2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA	37
3. OŚ PRIORYTETOWA 3. EFEKTYWNA I ZIELONA ENERGIA	58
4. OŚ PRIORYTETOWA 4. DZIEDZICTWO NATURALNE I KULTUROWE	86
5. OŚ PRIORYTETOWA 5. NOWOCZESNA KOMUNIKACJA	110
6. OŚ PRIORYTETOWA 6. ROZWÓJ MIAST	118
7. OŚ PRIORYTETOWA 7. SPRAWNE USŁUGI PUBLICZNE	135
8. OŚ PRIORYTETOWA 8. ROZWÓJ EDUKACJI I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO	158
9. OŚ PRIORYTETOWA 9. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I WALKA Z UBÓSTWEM	187
10. OŚ PRIORYTETOWA 10. OTWARTY RYNEK PRACY	208
III. WPŁYW PROGRAMU NA REALIZACJĘ CELÓW STRATEGII EUROPA 2020	229
IV. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA	234
V. TABELA REKOMENDACJI	237
Spis rysunków	256
Spis tabel	256

Wykaz skrótów

Skrót	Rozwinięcie
B+R	Badania i rozwój
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CATI	Ankieta realizowana drogą telefoniczną
CAWI	Ankieta realizowana drogą internetową
EUR	euro
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IP	Instytucja Pośrednicząca
IZ	Instytucja Zarządzająca
KE	Komisja Europejska
KEW	Kluczowy etap wdrażania
KOF	Kielecki Obszar Funkcjonalny
MŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
OZE	Odnawialne źródła energii
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
RPOWŚ	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
SzOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
UE	Unia Europejska
WLWK	Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych
WDDT	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Źródło: opracowanie własne

Streszczenie

Oś priorytetowa 1. Innowacje i nauka

Celem interwencji realizowanej w ramach pierwszej osi priorytetowej „Innowacje i nauka” ma być zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej oraz zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki wsparciu następujących rodzajów projektów: inwestycje w infrastrukturę badawczą sektora nauki i sektora przedsiębiorstw oraz projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw. Na realizację pierwszej osi priorytetowej alokowano ponad 410 mln zł. Wg stanu na koniec 2018r. poziom kontraktacji wynosił 78,9%

W ramach wykonania przewidziano 2 wskaźniki: *liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R*, *liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R w podpisanych umowach* oraz *całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*. Zakładane wartości wskaźników (zarówno celu pośredniego jak i celu końcowego) zostaną osiągnięte. Jeżeli chodzi o wskaźniki z poziomu priorytetów inwestycyjnych to wartości docelowe niemal wszystkich zostaną osiągnięte lub przekroczone. Najbardziej zagrożone jest osiągnięcie wartości wskaźnika *liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi* co wynika z faktu ustalenia jego wartości docelowej na bardzo wysokim poziomie.

Po rozstrzygnięciu naborów zaplanowanych na rok 2019 w ramach pierwszej osi priorytetowej niezakontraktowane będą środki w wysokości niemal 42 mln zł. Istnieje ryzyko, że na skutek dużego wzrostu cen i materiałów budowlanych rzeczywiste koszty inwestycji zaplanowanych do realizacji w ramach projektów z działania 1.1 będą wyższe niż zakładane we wnioskach o dofinansowanie. Zaleca się część niezakontraktowanych środków (np. rezerwę wykonania) przeznaczyć na poczet ewentualnej konieczności zwiększenia dofinansowania w tych projektach. Pozostałe niezakontraktowane w pierwszej osi środki rekomenduje się przeznaczyć na ogłaszany w 2020 roku nabór w ramach Działania 1.2

Oś priorytetowa 2. Konkurencyjna gospodarka

Interwencję w osi 2 ukierunkowano na wzrost poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw MSP, opartej na zwiększonym wykorzystaniu rozwiązań innowacyjnych w prowadzonej działalności gospodarczej. Działania skoncentrowano na wsparciu otoczenia biznesu w postaci profesjonalizacji usług doradczych IOB, tworzeniu nowych terenów inwestycyjnych oraz promocji gospodarczej regionu. Działania bezpośrednio skierowane do przedsiębiorstw miały charakter wsparcia inwestycyjnego - dotacyjnego i w postaci instrumentów zwrotnych.

Całkowita alokacja (wkład ze środków UE) osi 2 z rezerwą wykonania wynosi 161,2 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 67,8% alokacji. Wartości pośrednie wskaźników ram wykonania zostały osiągnięte, co oznacza możliwość wykorzystania rezerwy wykonania w wysokości ok 47 mln zł. Rezerwa wykonania zostanie wykorzystana w całości na dofinansowanie instrumentów finansowych.

Prognozy wskazują, że również wartości docelowe wskaźników ram wykonania będą wykonane i przekroczone. Podobnie, w większości przypadków, wskaźniki programowe produktu będą przekroczone. Wynika to m.in. z uzyskanej większej efektywności wsparcia - koszty jednostkowe projektów były mniejsze niż zakładano. Wskaźniki programowe rezultatu, które charakteryzują wpływ programu na sytuację makroekonomiczną regionu (*Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB*, *Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług*) nie zostaną osiągnięte w pełni osiągnięte. W modelach ekonometrycznych zidentyfikowano pozytywny wpływ RPOWŚ na te wskaźniki, ale na ostateczny wynik

nałożyły się negatywne trendy dotyczące ogółu przedsiębiorstw w województwie. Wskaźnik *Wartość eksportu MSP* osiągnie 96% wartości docelowej w 2023 r.

Po zakończeniu naborów w 2019 r. w Działaniach z 2.1, 2.2 i 2.4 pozostanie jeszcze ok. 8,3 mln zł. Proponuje się realokowanie niezakontraktowanych środków na Działanie 2.5, gdzie jest duże zapotrzebowanie na środki.

Oś priorytetowa 3. Efektywna i zielona energia

Celem interwencji realizowanej w ramach trzeciej osi priorytetowej „Efektywna i zielona energia” jest poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a w rezultacie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i substancji szkodliwych do atmosfery. Na realizację trzeciej osi priorytetowej alokowano kwotę 174,7 mln EUR (749,9 mln zł). Na koniec 2018 roku zakontraktowano 40,5% alokacji.

W ramach wykonania przewidziano 4 wskaźniki: *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE*, *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną*, *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* oraz *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*. Na koniec 2018 r. wskaźnik finansowy osiągnął 76%¹ zakładanej wartości pośredniej, a poziom realizacji pozostałych wskaźników wyniósł ponad 100%, tym samym że cel pośredni ram wykonania został osiągnięty i osi 3 przysługuje rezerwa wykonania. Łączna kwota środków UE, która pozostanie w osi 3 do zakontraktowania po 2019 r., wynosi ok. 60,5 mln zł (w tym 38,9 mln zł z rezerwy wykonania), natomiast w działaniach 3.3 i 3.4 zidentyfikowano potencjał absorpcji dodatkowych środków na poziomie przynajmniej 60 ml zł (lista rezerwowa w Działaniu 3.3 oraz nierozstrzygnięte nabory w Działaniu 3.4), co oznacza, że 100% środków alokowanych na 3. oś priorytetową może zostać wykorzystanych bez potrzeby przeprowadzania dodatkowych naborów. Według przeprowadzonych analiz i oszacowań, niezależnie od tego, czy nastąpi realokacja środków UE pomiędzy poszczególnymi działaniami osi 3, czy też zostaną one zakontraktowane zgodnie z obecnym rozkładem alokacji, cele końcowe wyznaczone dla wskaźników ram wykonania zostaną osiągnięte.

Dotychczasową efektywność interwencji w odniesieniu do zakładanych celów szczegółowych w zakresie zwiększania udziału OZE w produkcji energii, zwiększania efektywności energetycznej przedsiębiorstw oraz budynków publicznych i mieszkaniowych, a także ograniczania emisji pyłów i substancji szkodliwych do atmosfery, należy ocenić jako wysoką, czego przejawem są prognozowane przekroczenia (niekiedy znaczące) zakładanych wartości docelowych dużej części wskaźników programu. Wskaźniki, których przewidywany poziom realizacji będzie niższy niż zakładano, zostały albo błędnie czy nieadekwatnie do realiów wdrożeniowych oszacowane, albo zostaną zrekompensowane zwiększonym wykonaniem innych wskaźników w tych samych priorytetach inwestycyjnych w związku z innym niż zakładano rozkładem typów przedsięwzięć w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych.

Oś priorytetowa 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe

Celem interwencji realizowanej w ramach czwartej osi priorytetowej „Dziedzictwo naturalne i kulturowe” jest promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystania zasobów. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki skoncentrowaniu interwencji w ramach celów tematycznych które dotyczą projektów środowiskowych, infrastrukturalnych oraz w zakresie zmian klimatu oraz adaptacji do tych zmian. Na realizację czwartej osi priorytetowej alokowano ponad 169 mln EUR. Na koniec 2018r. zakontraktowano 58,7% środków.

¹ Wg stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich RW

W ramach wykonania przewidziano 4 wskaźniki: *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof; Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej; Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem oraz Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*. Na koniec 2018 r. wskaźnik finansowy osiągnął 85%^[1] zakładanej wartości pośredniej, a poziom realizacji pozostałych wskaźników wyniósł ponad 100%, tym samym cel pośredni ram wykonania został osiągnięty i osi 4 przysługuje rezerwa wykonania.

Łączna kwota środków UE, która pozostanie w osi 4 do zakontraktowania po 2019 r., wynosi ok. 78 mln zł (w tym 42,8 mln zł z rezerwy wykonania). W Działaniu 4.4 zidentyfikowano potencjał absorpcji dodatkowych środków na poziomie przynajmniej 50 mln zł (lista rezerwowa w Działaniu 4.4), co oznacza, że 65% środków może zostać alokowanych na 4. oś priorytetową, pozostałe środki można wykorzystać na potencjalne nowe nabory w Działaniu 4.1 oraz 4.2, a niewykorzystaną kwotę realokować na Działanie 6.5. Według przeprowadzonych analiz i oszacowań, niezależnie od tego, czy nastąpi realokacja środków UE pomiędzy poszczególnymi działaniami osi 4, czy też zostaną one zakontraktowane zgodnie z obecnym rozkładem alokacji, cele końcowe wyznaczone dla wskaźników ram wykonania zostaną osiągnięte.

Oś priorytetowa 5. Nowoczesna komunikacja

W osi priorytetowej 5 zaprojektowano interwencję w systemie transportowym, składającą się z inwestycji na drogach wojewódzkich i w infrastrukturę linii kolejowych. Jej celem jest poprawa funkcjonowania systemu transportowego, której efekty mają powodować wzrost dostępności transportowej regionu. Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) na działania osi priorytetowej 5 wynosi 129,5 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano ok. 79,8% alokacji.

Postęp wdrażania w działaniach osi priorytetowej 5 należy ocenić za satysfakcjonujący. Zrealizowano zarówno cel pośredni dla wskaźnika *Całkowitej kwoty certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*, jak i wskaźnika *Całkowitej długości nowych, zmodernizowanych lub przebudowanych dróg*.

Żaden z realizowanych w osi priorytetowej 5 wskaźników nie jest zagrożony nieosiągnięciem. Zgodnie z oszacowaniami wskaźniki ram wykonania zostaną osiągnięte na poziomie bliskim założeniom dla celu końcowego. Zdiagnozowano jednak trudności związanych z realizacją projektów, które związane są ze wzrostem kosztów wykonania prac inwestycyjnych, a co za tym idzie problemów z wyłonieniem wykonawców.

Oś priorytetowa 6. Rozwój miast

Celem głównym osi priorytetowej 6 Rozwój Miast jest stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju miasta Kielce i jego obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Oś priorytetowa 6 wychodzi naprzeciw zdiagnozowanym problemom środowiskowym, społecznym i infrastrukturalnym, które ograniczają rozwój Kielc i innych ośrodków miejskich województwa świętokrzyskiego. Zaplanowane, że cel ten będzie osiągnięty przez realizację sześciu priorytetów inwestycyjnych: 4c, 4e, 6d, 7b, 9b i 10a. Z wyjątkiem działania 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich pozostałe działania w ramach osi (6.1, 6.2, 6.3, 6.4. i 6.6) realizowanych są w formule instrumentu ZIT. Z alokacji przeznaczonych na wdrażanie osi priorytetowej 6 wynoszącej 118,6 mln EUR zakontraktowano już 75,3% dostępnych środków.

W osi priorytetowej 6 występują problemy na etapie realizacji, które związane były ze wzrastającymi kosztami prac budowlanych, kwestiami własności gruntów i przejmowania nieruchomości pod budowę

^[1] Wg stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich RW

czy też wymogami prawnymi związanymi z programami rewitalizacji. Na obecnym etapie wśród działań realizowanych przez ZIT KOF nie występuje poważne zagrożenia realizacji. W przypadku działania 6.5 postęp w realizacji nie jest satysfakcjonujący z uwagi na wspomniane już problemy z wymogami prawnymi. Nie zdiagnozowano jednak zagrożenia dla realizacji wskaźników ram wykonania osi priorytetowej 6.

Oś priorytetowa 7. Sprawne usługi publiczne

Celem osi 7. Jest wsparcie i usprawnienie procesu dostarczania usług publicznych. Oś 7. przewiduje realizację działań mających na celu wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia; rozwój potencjałów endogenicznych terenów ze specyficznymi potrzebami, z nadaniem im nowych funkcji społeczno – gospodarczych, a także rozwój infrastruktury zdrowotnej oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) osi wynosi 131,3 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 82% alokacji.

W osi 7. nie jest zagrożone osiągnięcie wskaźników docelowych ram wykonania i wskaźników programowych produktu. We wszystkich działaniach osi 7. obserwuje się duży popyt na wsparcie, co przejawia się powstawaniem list rezerwowych projektów w naborach. Prognozuje się, że wskaźniki programowe produktu zostaną przekroczone w 2023 r. kilkunastokrotnie, niektóre z nich już po zakończeniu naborów w 2019 r

Na podstawie przeprowadzonej analizy zasadna jest rekomendacja zwiększenia alokacji na Działanie 7.2 (PI 8b) z uwagi na przekroczenie alokacji i nadkontraktację środków. Warto zwrócić uwagę na synergię projektów finansowanych z 7.2 z projektami z zakresu rewitalizacji, realizowanymi w ramach działania 6.5. Wielokrotnie projekty te miały zbliżony charakter lub ich efekty mogły się wzmacniać.

W działaniu 7.4 (PI10a) wysoki popyt na środki i nadrealizacja zakładanych wskaźników pozwala wnioskować o wysokich potrzebach wnioskodawców w przedmiotowym zakresie wsparcia. Szczególnie wysokie zapotrzebowanie na projekty w zakresie modernizacji i wyposażenia zgłaszają szkoły podstawowe z obszarów wiejskich i średnich miast. Dostępna lista projektów zgłoszonych do dofinansowania w ostatnim naborze wniosków sugeruje, że potrzeby znacznie przewyższają dostępne środki. Zasadna jest więc realokacja środków z rezerwy wykonania na Działanie 7.4.

Oś priorytetowa 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo

Celem interwencji realizowanej w ramach ósmej osi priorytetowej „Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo” jest wzrost konkurencyjności gospodarki w oparciu o zwiększenie kompetencji kadr oraz bardziej efektywne wykorzystanie zasobów rynku pracy. Na realizację ósmej osi priorytetowej alokowano kwotę 109,2 mln EUR (468,1 mln zł). Na koniec 2018 roku zakontraktowano 51% alokacji.

W ramach wykonania przewidziano 4 wskaźniki: *Liczba uczniów objętych wsparciem w programie, Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej, Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie, Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*. Na koniec 2018 r. wskaźnik finansowy osiągnął 125,9% zakładanej wartości pośredniej, a poziom realizacji pozostałych wskaźników wyniósł ponad 100%, tym samym cel pośredni ram wykonania został osiągnięty i osi 8 przysługuje rezerwa wykonania. Łączna kwota środków UE, która pozostanie w osi 3 do zakontraktowania po 2019 r., wynosi ok. 126,1 mln zł (w tym 31,9 mln zł z rezerwy wykonania). dlatego po 2019 r. należy kontynuować nabory. Osiągnięcie celu końcowego ram wykonania zależy od działań podjętych po 2019 r., zwłaszcza w przypadku wskaźnika finansowego, który może być zagrożony, jeśli

nie zostaną zorganizowane nabory po 2019 r. Organizacja tych naborów (w ramach działań 8.1.1 i 8.1.2) jest niezbędna także dla osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie*. Nie istnieje natomiast potrzeba realokacji.

W przypadku osi priorytetowej 8 mamy do czynienia z dwoma rodzajami relacji między poniesionymi nakładami a osiągniętymi efektami. W przypadku dużej części wskaźników produktu efektywność okazała się bardzo duża, za planowane środki uda się wg szacunków zrealizować więcej działań, a wartości wskaźników będą większe od planowanych (np. dla wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie* – ponad sześciokrotnie). Z kolei w przypadku wskaźników rezultatu w obszarze PI8iv, 8vi i 10iv mamy do czynienia z niższą efektywnością niż zakładano.

Część wskaźników została oszacowana na etapie programowania niżej niż planowane obecnie osiągnięcie – najczęstszą przyczyną była zmiana kursu euro. Z kolei niższy niż zakładano przewidywany poziom realizacji niektórych wskaźników wynika z założeń przyjętych na etapie szacowania lub innych kwestii (np. zmiany w polityce społecznej państwa i związane z tym zmniejszenie zainteresowania godzeniem opieki nad dziećmi z życiem zawodowym). Rekomendujemy w związku z tym urealnienie wartości części wskaźników oraz – w kilku przypadkach – zmianę metodologii.

Oś priorytetowa 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem.

W osi 9 cele pośrednie dla wskaźników ram wykonania zostały osiągnięte.

Ze względu na niski stan wdrażania osi 9, nie można jeszcze określić czy i w jakim stopniu uda się zrealizować cele końcowe dla wskaźników ram wykonania w 2023 r. Nie można też tego określić dla wskaźników programowych produktu w PI 9i i PI 9iv.

Z tego samego powodu, można natomiast przewidzieć, że po zakończeniu naborów w 2019 r., cele końcowe dla wskaźników ram wykonania oraz w wskaźników programowych produktu w PI 9i i PI 9iv nie zostaną (jeszcze) osiągnięte i konieczne będą dodatkowe nabory w roku 2020, choć na dzień dzisiejszy nie można powiedzieć, w jakim wymiarze.

Nie potrafimy przewidzieć dokładnego poziomu, na jakim ukształtują się te wskaźniki po zakończeniu naborów w 2019 r. Usytuują się one zapewne w szerokich przedziałach, wyznaczanych przez szacunki w wariancie realistycznym i optymistycznym prognozy. Dla wskaźników ram wykonania, ich granice są rozpięte od 50% do 81 % wartości celu końcowego, dla wskaźników programowych produktu w PI 9i i 9iv, przedziały te są nawet szersze.

Z perspektywy realizacji celu końcowego w 2023 r., bardzo ważne jest, by rzeczywiste wykonanie wskaźników po roku 2019, było jak najbardziej zbliżone do szacunków w wariancie optymistycznym. Zależy to w dużej mierze do tego, w jakim stopniu uda się poprawić kontraktację w naborach rozstrzyganych w 2019 r. (spodziewamy się, że będzie ona lepsza, w porównaniu z okresem poprzednim, ale nie możemy przewidzieć o ile). Stąd też, IZ powinna na bieżąco monitorować skuteczność naborów przeprowadzanych w 2019 r. i prowadzić dalej akcję informowania i szkolenia potencjalnych beneficjentów.

Cel końcowy dla wskaźników programowych produktu w PI 9v zostanie osiągnięty, jest prawdopodobne, że uda się go zrealizować już w wyniku naborów rozstrzygniętych w 2019 r. (nabory w 2020 r. nie będą potrzebne).

Prognozowany stopień osiągnięcia celu końcowego dla wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników rezultatu jest satysfakcjonujący. W większości przypadków, wartości założone dla wskaźników uda się uzyskać lub je przekroczyć. Dotyczy to również wskaźników mierzących stopień aktywizacji zawodowej (w tym zatrudnienie) uczestników programu.

Oś priorytetowa 10. Otwarty rynek pracy

Celem interwencji realizowanej poprzez działania osi priorytetowej 10 „Otwarty rynek pracy” jest realizacja Celu Tematycznego 8 - promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. Osiągnięcie celu ma miejsce poprzez działania publicznych służb zatrudnienia; wspieranie projektów podnoszących aktywność zawodową osób powyżej 29 roku życia; rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy; przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian. Alokacja środków UE wraz z rezerwą wykonania na oś priorytetową 10 wynosi 125,08 mln EUR (536 mln złotych).

W osi priorytetowej 10 przyjęto dwa wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania: *Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie* oraz *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*. Wartości pośrednie obu wskaźników, zaplanowane do realizacji na koniec 2018 roku, zostały osiągnięte. Przeprowadzona analiza wskazuje na to, że osiągnięcie wartości celu końcowego wskaźników nie jest zagrożone. Jedynie w przypadku działania 10.5., w ramach którego realizowane są usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw i ich pracowników, zidentyfikowane zostały ryzyka wymagające na tym etapie ze strony IZ/IP ścisłego monitoringu poziomów wzrostu uczestnictwa i wydatkowania.

Prognoza wskazuje na to, że zaplanowane wskaźniki na poziomie priorytetów inwestycyjnych w większości zostaną osiągnięte lub przekroczone, w kilku przypadkach rekomenduje się monitoring, lepsze powiązanie oczekiwań z kontraktowanymi zobowiązaniami oraz (w jednym przypadku) urealnienie celu końcowego.

Zidentyfikowany został szczególnie wysoki poziom celowości skierowania dodatkowych środków (całości rezerwy wykonania), w alokacji dedykowanej OSI, na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości poprzez instrumenty bezzwrotne na rozpoczynanie działalności gospodarczej. Raport zwraca uwagę na fakt, że w zależności od skali pojawiania się oszczędności w późnym okresie realizacji programu może się pojawić konieczność realokacji wewnątrz osi.

Dotychczasowa efektywność finansowa i organizacyjna interwencji realizowanej w ramach osi priorytetowej 10 w zakresie przeprowadzonej analizy oceniana jest bardzo wysoko. Znajduje to potwierdzenie m.in. w wynikach przeprowadzonego badania ilościowego wśród beneficjentów wsparcia, podkreślających także wynikający z zastosowanych rozwiązań właściwy poziom efektywności wsparcia po stronie beneficjentów. Działania i rezultaty osiągnięte w ramach osi priorytetowej 10 bezpośrednio przyczyniają się do realizacji wskaźnika zatrudnienia określonego w Europa 2020, wnoszą wkład do stopnia osiągnięcia tego celu na terenie województwa, a przez to wpływają na stopień osiągnięcia w kraju i w Europie.

Summary

Priority axis 1. Innovation and science

The objective of the intervention implemented within priority axis "Innovation and science" is to increase marketisation of R&D activities and strengthened involvement in R&D of enterprises. This objective will be reached through support provided to the following types of projects: investments in the research infrastructure of the scientific and industrial sectors, and R&D projects of enterprises. 410 million PLN have been allocated for the implementation of priority axis 1. As at the end of 2018 contracting stood at 78.9%.

The performance framework envisages 3 indicators: *number of scientific organisational units investing in R&D activities; number of scientific organisational units investing in R&D activities in signed contracts; and total certified eligible costs*. The planned values of these indicators (both with respect to their intermediate and final targets) will be achieved. As regards the performance indicators used at the investment priority level, almost all of the final targets will be achieved or exceeded. Highest risks have been identified with respect to the attainment of the indicator *number of enterprises cooperating with research centres*, which is a result of the fact, that the final target was planned at a very high performance level.

After the completion of the calls for proposals planned for 2019 almost 42 million PLN will remain uncontracted within priority axis 1. There is a risk, that in view of the steep price rises in the construction sector, the real costs of the investments planned for implementation in measure 1.1. projects will be higher, than assumed in the applications for co-financing. It is recommended that some of these uncontracted resources are reserved for the potentially necessary increases in co-financing for these projects. The remaining sums under priority axis 1 should be allocated towards the call for proposals planned for 2020 under measure 1.2.

Priority axis 2. Competitive economy

The intervention under axis 2 has been targeted at increasing the level of competitiveness of SMEs, based on improved access to innovative solutions in business activities. Actions have been concentrated on supporting the business environment through the professionalisation of the advisory services provided by Business Environment Institutions (BEIs), creation of new investment areas, and promotion of the regional economy. Measures provided directly to enterprises have taken the form of investment support through grants and loan instruments.

The total allocation (input from EU funds) including the performance reserve in axis 2 is 161.2 million EUR. As at the end of 2018 67.8% of this allocation had been contracted. The intermediate performance framework level indicators have been reached, which means that the performance reserve totalling about 47 million PLN can be used. This performance reserve in its entirety will be used to co-finance the financial instruments.

Estimates show, that the final targets for the performance framework level indicators will also be met and exceeded. Similarly the programme level output indicators will in most cases be also exceeded. This is a result, among others, of the achieved higher effectiveness of support - unit costs of projects were lower than expected. Programme level result indicators, which describe the programme's impact on the macroeconomic situation in the region (*Investment spend in enterprises in relation to GDP, Average share of innovative enterprises in the total number of manufacturing and services sector enterprises*) will not be fully reached. Econometric modelling has allowed for the identification of a positive impact of the Świętokrzyskie Voivodship Regional Operational Programme (ŚV ROP) on these indicators, however the final effect was impacted on by negative trends involving the general population of

enterprises in the voivodship. The performance indicator *Value of SME exports* will reach 96% of its target level in 2023.

After the finalisation of the calls for proposals planned for 2019, there will remain about 8.3 million PLN under measures 2.1., 2.2. and 2.4. It is recommended that these uncontracted sums are reallocated to measure 2.5., which shows high demand for resources.

Priority axis 3. Efficient and green energy

The objective of the intervention implemented under priority axis 3 "Efficient and green energy" is to improve energy efficiency and increase the usage of energy coming from renewable sources, and as result decreasing the emission of greenhouse gases and harmful substances into the atmosphere. 174.7 million EUR (749.9 million PLN) have been allocated for the implementation of priority axis 3. As at the end of 2018 40.5% of this allocation has been contracted.

The performance framework envisages 4 indicators: *Number of electrical energy production units produced from renewable sources; Number of enterprises, which as a result of the support have improved their energy efficiency; Number of buildings modernised for energy efficiency; Total certified eligible costs.* At the end of 2018 this financial indicator was achieved at the level of 76%² of the intermediate target, while the other indicators attained more than 100%, and therefore the intermediate goal of the performance framework has been achieved, triggering access of axis 3 to the performance reserve. The total value of EU financing which will remain under axis 3 for contracting beyond 2019 comes in at about 60.5 million PLN (including 38.9 million PLN of the performance reserve). Within measures 3.3. and 3.4. the study has identified additional absorption potential of at least 60 million PLN (reserve list under measure 3.3. and calls for proposals yet to be concluded under measure 3.4.). This means that 100% of the resources allocated for priority axis 3 can be utilised without the need to announce any additional calls for proposals. The analyses conducted and resulting estimates show, that regardless of whether there will be some reallocation of EU resources between the individual measures of axis 3, or whether they will be contracted on the basis of the current allocations, the final targets for the performance framework level indicators will be attained.

The currently attained level of efficiency of the intervention - with respect to the specific objectives in the areas of increasing the share of energy produced from renewable sources; improving the energy efficiency of enterprises, public buildings and housing; as well as decreasing the emission of particulates and harmful substances to the atmosphere - is assessed as high. This is confirmed by the expected overperformance (in some cases at a significant level) with respect to a large share of the programme indicators final targets. Those indicators whose attainment is assessed at levels lower than planned, had been initially estimated in a flawed or unrealistic manner; or will be compensated for with the higher level of attainment of other indicators used within the same investment priorities as a result of a changed portfolio of actions implemented within the investment priorities.

Priority axis 4. Natural and cultural heritage

The objective of the intervention implemented under priority axis 4 "Natural and cultural heritage" is the promotion of adaptation to climate change, risk avoidance and management, and natural environment protection with support for more efficient use of resources. This objective will be reached through the concentration of the intervention within the frame of the thematic objectives pertaining to projects concerning the environment, infrastructure, and climate change and adaptation to that change.

² As of 28.02.2019 r., in line with the current EC methodology for monitoring attainment of performance framework intermediate targets.

169 million EUR have been allocated towards the implementation of priority axis 4. As at the end of 2018 58.7% of the resources had been contracted.

The performance framework includes 4 indicators: *Number of emergency units provided with additional equipment for rescue and post disaster recovery operations; Length of constructed sewerage system; Number of supported historic buildings and monuments, and cultural institutions; and Total certified eligible costs.* As at the end of 2018 the financial indicator attained 85%^[1] of the expected intermediate target, while for the other indicators the level of performance was in each case higher than 100%, which means that the intermediate objective of the performance framework has been achieved and axis 4 is eligible to access the performance reserve.

The total amount of EU financing which will remain under axis 4 for contracting beyond 2019 is about 78 million PLN (including 42.8 million of the performance reserve). Under measure 4.4. the study has identified the potential for absorbing additional resources to the value of at least 50 million PLN (reserve list for measure 4.4.), which means that 65% of the financing can be allocated to priority axis 4, with the remaining resources used for potential new calls for proposals under measures 4.1. and 4.2., and the unutilised financing being reallocated to measure 6.5. The analyses conducted and resulting estimates show, that regardless of whether there will be some reallocation of EU resources between the individual measures of axis 4, or whether they will be contracted on the basis of the current allocations, the final targets for the performance framework level indicators will be attained.

Priority axis 5. Modern transport

Under priority axis 5 an intervention into the transport system has been designed, involving investments in the voivodship level road network and railway lines infrastructure. Its objective is to improve the operations of the transport system, leading to increased regional transport accessibility. The total allocation including performance reserve (EU financial input) for the measures implemented in priority axis 5 is 129.5 million EUR. As of the end of 2018 79.8% of this allocation has been contracted.

Progress achieved in the implementation of measures under priority axis 5 is assessed as appropriate. The intermediate targets for indicators *Total certified eligible costs*, and *Total length of new, modernised or redeveloped roads* have both been achieved.

None of the performance indicators used in priority axis 5 is at risk of underperformance. In line with the estimates indicators relating to the performance framework will be attained at levels very close to their final targets. Issues with the implementation of projects have however been identified, connected with the rise in costs of construction works, and the related problems with the contracting of contractors.

Priority axis 6. Urban development

The main objective of priority axis 6 Urban development is the creation of conditions conducive to the sustainable development of the city of Kielce and of its functional area, as well as improvement of the quality of life of its inhabitants, while preserving the environment. Priority axis 6 responds to identified environmental, social and infrastructural issues impeding on the development of Kielce and of other urban centres in Świętokrzyskie Voivodship. This objective will be reached through the implementation of six investment priorities: 4c, 4e, 6d, 7b, 9b and 10a. With the exception of measure 6.5. Regeneration of urban and rural areas, all other measures within the axis (6.1., 6.2., 6.3. and 6.6.) are implemented under the Integrated Territorial Investments (ITI) formula. Of the total allocation of 118.6 million EUR dedicated to the implementation of priority axis 6, 75.25% has been already contracted.

^[1] As of 28.02.2019 r., in line with the current EC methodology for monitoring attainment of performance framework intermediate targets.

Implementation issues have been noted in priority axis 6, connected with the growing costs of construction works, land ownership and acquiring of real estate for the construction, regulatory requirements tied with regeneration programmes. Currently there are no serious threats connected with the implementation of actions by ITI Kielce Functional Area. In the case of measure 6.5. progress in implementation is not satisfactory in view of issues with the regulatory requirements mentioned above. However this has not lead to the identification of risks to the attainment of the performance framework indicators for priority axis 6.

Priority axis 7. Effective public services

The objective of axis 7 is to support and improve the provision of public services. Axis 7 involves the implementation of actions targeting the strengthened use of ICT for e-administration, e-learning, e-social inclusion, e-culture and e-health, the development of the endogenous potential of areas challenged by specific issues, enabling them to pick up new socio-economic functions, and also the development of health and educational and training infrastructure.

The total allocation including the performance reserve (input from EU financing) for the axis is 131.3 million EUR. At the end of 2018 contracting came to 82% of this amount.

Attainment of the final targets for performance framework indicators and programme level output indicators within axis 7 is not at risk. All of the measures implemented under axis 7 benefit from strong demand for the supports, which is reflected in the preparation of reserve lists of projects in successive calls for proposals. It is estimated that programme level output indicators will be surpassed in 2023 by multiple times, some already on the basis of contracts resulting from the calls for proposals planned for 2019.

Based on the analysis performed it is recommended to increase the allocation for measure 7.2. (Investment Priority 8b), as the initial allocation has already been outpaced and over-contracting has taken place. It is important to note the synergies between projects financed through 7.2. with the regeneration projects implemented under measure 6.5. In many cases these projects were similar in character or their results could strengthen one another.

Within measure 7.4. (Investment Priority 10a) the high level of demand and overperformance with respect to the target levels of indicators leads to the conclusion, that grant applicants have high needs in this area of support. Especially high levels of needs in the area of projects supporting modernisation and outfitting are indicated by primary schools from rural areas and medium sized townships. The list of projects which applied for co-financing in the last call for proposals suggests, that the needs far outweigh the available resources. hence the reallocation of the performance reserve to measure 7.4. is fully justified.

Priority axis 8. Development of education and an active society

The objective of the intervention implemented within priority axis "Development of education and an active society" is increased competitiveness of the economy based on the improved competencies of human resources and a more effective engagement of the resources available on the labour market. 109.2 million EUR (468.1 million PLN) have been allocated to the implementation of priority axis 8. At the end of 2018 total contracting came to 51% of this allocation.

The performance framework includes 4 indicators: *Number of students supported through the programme, Number of children participating through the programme in extracurricular activities improving their educational opportunities in preschool education, Number of carers of children aged up to three years supported through the programme, Total certified eligible costs.* At the end of 2018 the

financial performance indicator reached 125.9% of its intermediate target, while the level of achievement of the remaining indicators exceeded 100%, and therefore the intermediate goal of the performance framework was achieved, with axis 8 becoming eligible to access the performance reserve. The EU financing which will remain in axis 8 for contracting post 2019 totals about 126.1 million PLN (including 31.9 million from the performance reserve), therefore calls for proposals should continue to be announced after 2019. Attainment of the final goal of the performance framework is dependent on actions undertaken post 2019, especially with respect to the financial indicator's target, which may be at risk if calls for proposals are not announced post 2019. The organisation of these calls for proposals (within measures 8.1.1. and 8.1.2.) is necessary also from the perspective of reaching the final target value for the indicator *Number of carers of children aged up to three years supported through the programme*. There is no need however for any reallocations.

In the case of priority axis 8 we witness two types of relations between the levels of resources engaged and the impacts achieved. In the case of a majority of output indicators programme efficiency is very high, based on the assessment it appears that within the allocated financing it will be possible to implement more actions than initially planned, and the value of the indicators reached will exceed targets (for example the indicator *Lumber of teachers supported in the area ICT through the programme* will be exceeded sixfold). On the other hand in the case of results indicators in the area of Priority Investments 8iv, 8vi and 10iv we are witnessing lower efficiency than expected.

Some of the indicators' target levels were estimated at the programming stage at lower performance than currently planned - mostly this is a result of the change in the euro exchange rate. In turn lower than planned performance levels in the case of a number of indicators result from the assumptions which underpin their assessment and from other issues (for example from changes in the government's social policies and the resulting fall in demand for actions supporting reconciliation of child care and professional careers). Therefore it is recommended that the target values for a number of these indicators are updated and - in a few cases - that the methodology for their calculation is modified.

Priority axis 9. Social inclusion and fight against poverty.

The intermediate goal of the level of achievement of performance framework indicators has been reached.

In view of the low level of implementation of axis 9 it is not yet possible to assess the degree to which the final targets for the performance framework indicators will be achieved in 2023. The same applies to the output indicators for Priority Investments 9i and 9iv.

For the same reasons it is however possible to state, that with the conclusion of the calls for proposals planned for 2019 the final targets for the performance framework indicators and the output indicators for PI 9i and PI 9iv will not yet be reached and additional calls for proposals will need to be organised in 2020, though as of today it is not possible to determine their scale.

For the moment we are not able to assess precisely the level which they will reach with the conclusion of the calls planned for 2019. It can be expected that they will fall somewhere between the widely distributed assessments under the realistic and optimistic scenarios. With respect to the performance framework indicators this spread is between 50% and 81% of the final target; in the case of the output indicators the spread is even greater.

From the perspective of implementing the final target in 2023 it is very important, that the actual implementation of the indicators post 2019 is as close as possible to the levels shown in the optimistic scenario. To a large extent this will depend on the degree to which it will be possible to improve contracting in the 2019 calls for proposals (we expect improvement over the previous period, however

it is difficult to assess its extent). Therefore the Managing Authority needs to closely monitor the effects of the calls announced in 2019 and continue to implement awareness and training actions for potential beneficiaries.

The final target level for output indicators in PI 9v will be achieved, it is likely that this will happen with the conclusion of the calls for proposals announced in 2019 (further calls in 2020 will not be required).

The projected level of attainment of the target values for the common and programme specific result indicators is satisfactory. In most cases target levels will be reached or exceeded. This also refers to indicators measuring the degree of vocational activation (including employment) of programme participants.

Priority axis 10. Open labour market

The objective of the intervention implemented through the measures of priority axis 10 "Open labour market" is the implementation of Thematic Objective 8 - promoting sustainable and quality employment and supporting labour mobility. This objective is being reached through actions of the public employment services; support to projects improving the vocational activation of participants more than 29 years of age; development of entrepreneurship and creation of new jobs; adaptation of employees, enterprises and entrepreneurs to change. The allocation of EU financing including the performance reserve for priority axis 10 is 125.08 million EUR (536 million PLN).

Priority axis 10 operates with two performance framework indicators: *Number of unemployed, including long-term unemployed, supported through the programme* and *Total certified eligible costs*. The intermediate target levels set for the end of 2018 have been reached for both indicators. The analysis performed shows that the attainment of the final target levels for the indicators is not at risk. Some risks have been identified only with respect to measure 10.5., which involves the provision of development services for enterprises and their employees, which at this stage require from the Managing Authority and Intermediate Body close monitoring of the rising participation and spend.

Projections point to the attainment or overperformance with respect to the investment priority level indicators, in some cases close monitoring, better alignment between expectations and contractual commitments, and (in one case) adjustment of the indicator are recommended.

The study identifies a specifically high justification for directing additional financing (the total eligible performance reserve), in an allocation covering the Areas of Strategic Intervention, towards actions for supporting entrepreneurship through grants supporting business start-ups. The report notes that depending on the scale of any savings appearing near the end of the programme there may still emerge the need for some reallocations within the axis.

The current level of financial and organisational efficiency of the intervention implemented within priority axis 10 within the scope of the analysis is assessed as very high. This assessment is reflected among others in the results of the quantitative survey performed among the beneficiaries of the support, who furthermore confirmed appropriate solutions for attaining proper levels of support efficiencies on the side of the beneficiaries. Actions and results in priority axis 10 directly contribute towards the Europe 2020 employment target, impacting on the level of achievement in the voivodship and through this also in Poland and Europe.

I. WPROWADZENIE

Kontekst badania

Obowiązkiem Instytucji Zarządzającej (IZ) jest przeprowadzenie śródkresowej oceny (mid-term) wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Wynika to z zapisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Obowiązek przeprowadzenia tej ewaluacji został określony także w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020 oraz w Planie Ewaluacji RPOWŚ 2014-2020.

Cel badania

Głównym celem badania jest dokonanie oceny postępów realizacji celów szczegółowych określonych dla priorytetów inwestycyjnych/osi priorytetowych RPOWŚ 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, ze szczególnym uwzględnieniem zobowiązań wynikających z zapisów ram i rezerwy wykonania.

Analizy i oceny dotyczące skuteczności realizacji celów szczegółowych RPOWŚ 2014-2020 będą stanowić podstawę do dyskusji nad kierunkami realokowania środków w ramach rezerwy wykonania. Osiągnięcie celów pośrednich określonych w ramach wykonania jest warunkiem wstępnym ostatecznego przyznania rezerwy wykonania, a poważne niepowodzenie w ich wykonaniu może prowadzić do zawieszenia płatności okresowych. Osiągnięcie celów końcowych okresu programowania stanowi istotną miarę skutecznego wykorzystania środków z EFSI, a poważne niepowodzenie w wykonaniu tych celów może być podstawą do dokonania korekty finansowej³.

Na podstawie Rozporządzenia wykonawczego (UE) 2018/276 zmieniającego Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 215/2014 w odniesieniu do zmian sposobu określania celów pośrednich i końcowych dla wartości wskaźników w przypadku Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 przyjęto, iż:

- ustalenie poziomu realizacji wskaźników finansowych dokonywane jest na podstawie deklaracji wydatków przekazanych do KE, przy czym dla wskaźników finansowych, które do końca 2018 roku nie osiągnęły minimalnego wymaganego poziomu, uwzględnia się wydatki poniesione przez beneficjentów w roku 2018, ale certyfikowane do Komisji Europejskiej w roku 2019.
- ustalenie poziomu realizacji wskaźników produktu dokonywane jest na podstawie wniosków o płatność zatwierdzonych w systemie SL2014 (częściowych oraz końcowych), przy czym dla

³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. Art.6. Cele pośrednie lub końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki zawarte w odpowiednich ramach wykonania osiągnęły co najmniej 85 % wartości celu pośredniego do końca 2018 r. lub co najmniej 85% wartości celu końcowego do końca 2023 r. W drodze odstępstwa, w przypadku, gdy ramy wykonania obejmują trzy lub więcej wskaźników, cele pośrednie lub końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki z wyjątkiem jednego osiągnęły co najmniej 85 % wartości odpowiedniego celu pośredniego do końca 2018 r. lub co najmniej 85 % wartości odpowiedniego celu końcowego do końca 2023 r. Wskaźnik, który nie osiągnął 85% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego, musi osiągnąć co najmniej 75 % wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego.

W przypadku osi priorytetowych, dla którego ramy wykonania zawierają nie więcej niż dwa wskaźniki, nieosiągnięcie do końca 2018 r. co najmniej 65 % wartości celu pośredniego dla jednego z tych wskaźników uważa się za poważne niepowodzenie w wykonaniu celów pośrednich. Nieosiągnięcie do końca 2023 r. co najmniej 65 % wartości celu końcowego dla jednego z tych wskaźników uważa się za poważne niepowodzenie w wykonaniu celów końcowych.

W przypadku osi priorytetowych, dla którego ramy wykonania obejmują więcej niż dwa wskaźniki, nieosiągnięcie co najmniej 65 % wartości celu pośredniego do końca 2018 r. dla co najmniej dwóch z tych wskaźników uznaje się za poważne niepowodzenie w wykonaniu celów pośrednich. Nieosiągnięcie co najmniej 65 % wartości celu końcowego do końca 2023 r. dla co najmniej dwóch z tych wskaźników uznaje się za poważne uchybienie w wykonaniu celów końcowych.

wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje* (CI 2) brane są pod uwagę jedynie wnioski o płatność niezerowe.

Uwzględniając powyższe warunki, na dzień 31.12.2018 r. wszystkie wskaźniki rzeczowe przekroczyły poziom 100% realizacji celu pośredniego.

W przypadku wskaźników finansowych osi priorytetowej 1 (OP1), OP3, OP4 oraz OP9, które nie osiągnęły minimalnego wymaganego poziomu na koniec 2018 roku, w badaniu uwzględniono wydatki poniesione przez beneficjentów w 2018 roku, a certyfikowane do KE w roku 2019.

Metodologia badania

Algorytm szacowania wskaźników ram wykonania oraz wspólnych i specyficznych wskaźników produktu

Wartości pośrednie i docelowe wskaźników obliczane są na podstawie następujących baz danych przekazanych przez Zamawiającego:

- Baza danych zawierająca podpisane umowy,
- Baza danych zawierająca podpisane pre-umowy⁴,
- Baza danych zawierająca wnioski o dofinansowanie złożone w dotychczasowych naborach

Pomocniczo do analiz wskaźników i prognozowania ich wartości wykorzystano m.in. następujące dane dostarczone przez Zamawiającego:

- Zestawienie naborów,
- Zestawienie umów (w tym rozwiązanych),
- Harmonogram naborów na 2019 r.
- Zestawienie wniosków o płatność
- Metodologia szacowania wartości docelowych wskaźników RPOWŚ 2014-2020

OGÓLNY algorytm szacowania wartości wskaźników był następujący:

1. *Obliczenie wartości wskaźników w obowiązujących umowach*
 - a) Wartości wskaźników planowanych do osiągnięcia w aktualnie obowiązujących umowach, w tym pre-umowach i w umowach zawartych w ramach niezakończonych naborów.
2. *Szacowanie wartości wskaźników w niezakończonych naborach*
 - a) Oszacowanie liczby umów, które jeszcze mogą być podpisane w niezakończonych naborach,
 - b) Oszacowanie średniej wartości wskaźnika w jednej umowie – na podstawie dotychczasowych doświadczeń w podpisanych umowach,
 - c) Obliczamy szacowaną wartość wskaźnika mnożąc b*c
3. *Szacowanie wartości wskaźników w planowanych naborach na 2019 r*
 - a) Ustalenie alokacji na planowane w 2019 r. nabory
 - b) Szacowanie jaka część alokacji będzie zakontraktowana – na podstawie danych z zakończonych naborów
 - c) Szacowanie średniej wartości podpisanej umowy na podstawie zakończonych naborów
 - d) Szacowanie liczby podpisanych umów „w wariacie realistycznym” – biorąc pod uwagę alokację z b) i dzieląc ją przez średnią wartość umowy (b/c)
 - e) Szacowanie liczby podpisanych umów „w wariacie optymistycznym” – biorąc pod uwagę alokację z a) i dzieląc ją przez średnią wartość umowy (a/c)

⁴ W badaniu ewaluacyjnym co do zasady wykorzystane dane dot. zawartych umów i pre-umów odnoszą się do stanu na 31.12.2018 r., przy czym tu gdzie to zasadne zostały one zaktualizowane w oparciu o najnowsze dostępne informacje/zestawienia uzyskane przez Ewaluatora lub przekazane przez Zamawiającego.

- f) Szacowanie średniej wartości wskaźnika w jednej umowie – na podstawie dotychczasowych doświadczeń w zakończonych naborach,
 - g) Szacowanie wartości wskaźnika w wariancie realistycznym ($d \cdot f$)
 - h) Szacowanie wartości wskaźnika w wariancie optymistycznym ($e \cdot f$)
4. *Stopień osiągnięcia wskaźnika*
- a) Iloraz wartości wskaźnika w wariancie realistycznym i wartości docelowej wskaźnika
 - b) Iloraz wartości wskaźnika w wariancie optymistycznym i wartości docelowej wskaźnika
5. *Alokacja na ewentualne nabory po 2019 r.*
- a) Ustalenie jaka kwota alokacji pozostanie po zakończeniu naborów w 2019 r. odejmując od alokacji na działanie (uwzględniając rezerwę wykonania – jeśli właściwe) wykorzystane środki w naborach dotychczasowych i planowanych w 2019 r i preumowach (jeśli takie są).

Metodyka szacowania wartości wskaźników programowych rezultatu i wpływu programu na cele Strategii Europa 2020.

Analizy przeprowadzono w oparciu o obliczenia regresji liniowej na szeregach czasowych dla danych rocznych. Prognozy wykonano w oparciu o oszacowane modele jako prognozy deterministyczne tj. wykorzystujące współczynniki modeli oszacowane za lata przeszłe. Dla potrzeb prognoz oszacowano pozostałą wartość realizowanych projektów wykorzystując strukturę wypłat/realizacji analogicznych projektów za lata 2007-2013. Pozostałe zmienne w modelach dla potrzeb prognoz oszacowano w oparciu o trend liniowy lub kwadratowy, w zależności od przeprowadzonych testów i wiedzy ekspercką. W niektórych przypadkach założono różne scenariusze kształtowania się zmiennych kontrolnych w modelach. Ponadto dokonano też prognoz w oparciu o modele trendu samych wskaźników. Dla potrzeb obliczeń wykorzystano dane GUS oraz dane z systemu SIMIK i SL 2014. Co do zasady wartości przyjęte do analizy dotyczące wykorzystania alokacji (liczba i wartość poprawnych pod względem formalnym wniosków o dofinansowanie), kontraktacji (liczby i wartości umów, jak i preumów), wydatkowania (wnioski beneficjentów o płatność), zostały zaprezentowane na dzień 31.12.2018 roku⁵. A także dane o wypłatach w oparciu o wnioski o płatności beneficjentów uzyskane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego (w przypadku analizy oddzielnej dla środków z EFS i EFRR - wypłaty z EFS – osie priorytetowe 8, 9 i 10; EFRR – osie priorytetowe 1-7).

W przypadku szacowania wskaźników Strategii Europa 2020 nie wszystkie wskaźniki są dostępne dla poziomu województw. W wielu przypadkach pomiar dla Polski kończy się na poziomie makroregionów, czyli w przypadku województwa świętokrzyskiego - makroregionu centralnego, obejmującego też województwo łódzkie. Jednak często w przypadku tych wskaźników też był niewystarczający ciąg danych by przeprowadzić modelowanie przy wykorzystaniu regresji liniowej w oparciu o szereg czasowy. Natomiast na poziomie podregionów większość danych odzwierciedlających wskaźniki strategii Europa 2020 jest w ogóle niedostępnych, co uniemożliwiło analizę przy wykorzystaniu regresji panelowych. Przy braku wskaźników takich samych jak w odniesieniu do poziomu kraju, dla dokonania analiz, posłużono się wskaźnikami zastępczymi. Ich definicja nieco się różni wskaźników z poziomu kraju, ale opisują to samo zjawisko makroekonomiczne w zbliżony sposób.

Wywiady indywidualne

- Z przedstawicielami IZ RPOWŚ 2014-2020, IP ZIT, IP WUP oraz Biura Certyfikacji – 28 wywiadów
- Z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie – 15 wywiadów
- Z przedstawicielami firm doradczych – 5 wywiadów

⁵ Tam, gdzie odstąpiono od tej zasady to dodano stosowną informację

Badanie ankietowe CAWI z beneficjentami RPOWŚ 2014-2020

Zrealizowano badanie ankietowe techniką CAWI wśród beneficjentów RPOWŚ 2014-2020. Uzyskano 662 efektywnych ankiet (50% stopa zwrotu). Struktura próby odzwierciedlała strukturę beneficjentów w podziale na osie priorytetowe.

Warsztat implementacyjny

Uczestnikami warsztatu implementacyjnego byli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, IP Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz IP ZIT – Urzędu Miasta Kielce.

Dane zastane – desk research

W badaniu wykorzystano następujące źródła danych:

a) dokumenty regionalne RPOWŚ 2014-2020, w tym:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 wraz z załącznikami,
- Kryteria wyboru projektów w ramach RPOWŚ 2014-2020,
- Regulaminy konkursów, regulaminy Komisji Oceny Projektów,
- Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla RPOWŚ 2014-2020,
- Opis Funkcji i Procedur dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020,
- Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020,
- Sprawozdania z wdrażania RPOWŚ 2014-2020.

b) Dane statystyczne,

c) Obowiązujące akty prawne UE, ustawy, rozporządzenia, wytyczne oraz dokumenty o charakterze strategicznym dotyczące przedmiotu badania:

- Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Umowa Partnerstwa.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFFROW oraz EFMiR,11
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013,
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r.
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2018 r. poz. 1431 z późn. zm.),
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 (zaktualizowana w 2013 r.),
- Wytyczne oraz rozporządzenia Ministra właściwego ds. rozwoju regulujące kwestie objęte przedmiotem badania,

- Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa Świętokrzyskiego 2014-2020+,
- Uszczegółowienie Inteligentnych Specjalizacji Województwa Świętokrzyskiego (Załącznik 1 do Planu Wykonawczego do RIS3),
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020,

II. ANALIZY DOTYCZĄCE WSKAŹNIKÓW

1. OŚ PRIORYTETOWA 1. INNOWACJE I NAUKA

1.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, zawartej w załączniku 1 do RPOWŚ 2014-2020, wskazano na kilka problemów/wyzwań uzasadniających interwencję publiczną w takim zakresie jaki został przewidziany w ramach 1. Osi priorytetowej. Należą do nich:

- Niedoinwestowanie świętokrzyskiego sektora MŚP pod kątem zastosowania innowacji i wyników prac B+R.,
- niskim wskaźnik udziału PKB w finansowaniu badań i prac rozwojowych (GERD) oraz innowacji w sektorze przedsiębiorczości (BERD),
- Mała liczba jednostek z działalnością badawczo-rozwojową oraz ośrodków innowacji,
- Niewielkie zatrudnienie pracujących w sferze B+R,
- Niska liczba przedsiębiorstw innowacyjnych i wdrażających innowacje.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy i wyzwania wskazano na konieczność ukierunkowania interwencji na wzrost innowacyjności w przedsiębiorstwach oraz efektywne wykorzystanie dostępnej wiedzy i badań naukowych w sektorze przedsiębiorczości. Pozostawało to w pełni spójne z zapisami Strategii Europa 2020, która przewiduje wzrost nakładów na B+R do poziomu 3% PKB UE.

Teoria działania

Cele osi mają zostać osiągnięte dzięki realizacji działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne 1a i 1b.

- PI 1a - Jednostki sektora B+R uzyskają wsparcie w zakresie tworzenia i rozwoju niezbędnej infrastruktury i wyposażenia B+R (laboratoria, nowoczesna aparatura badawcza). Efektem osiągniętym w wyniku udzielonego wsparcia będzie wzrost potencjału wspartych ośrodków tego sektora oraz intensywniejsza i bardziej efektywna współpraca z przedsiębiorcami w zakresie wykorzystania nowopowstałej infrastruktury w prowadzeniu badań naukowych, których wyniki będą mogły być wdrożone do działalności gospodarczej. Wsparcie zgodnie z założeniami miało wygenerować obserwowalne w skali makro efekty w postaci wzrostu nakładów na B+R w relacji do PKB oraz wzrostu wartości aparatury naukowo-badawczej w porównaniu do innych województw (wskaźniki rezultatu specyficzne dla programu).
- PI 1b - W ramach priorytetu inwestycyjnego świętokrzyskie przedsiębiorstwa otrzymają wsparcie mające na celu tworzenie, rozwój infrastruktury B+R oraz prowadzenie prac badawczo-rozwojowych. W wyniku interwencji skierowanej do przedsiębiorców nastąpi wdrożenie własnych lub zakupionych wyników badań naukowych i prac B+R. Głównym rezultatem osiągniętym dzięki wsparciu będzie wzrost nakładów na prowadzenie prac B+R w sektorze przedsiębiorczości. Przyjęto, że na poziomie makro wsparcie przyczyni się również do wzrostu odsetka przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej.

Teoria wdrażania

Oś 1. wdrażana jest obecnie za pomocą dwóch działań:

- 1.1 Wsparcie infrastruktury B+R,
- 1.2 Badania i rozwój w sektorze świętokrzyskiej przedsiębiorczości

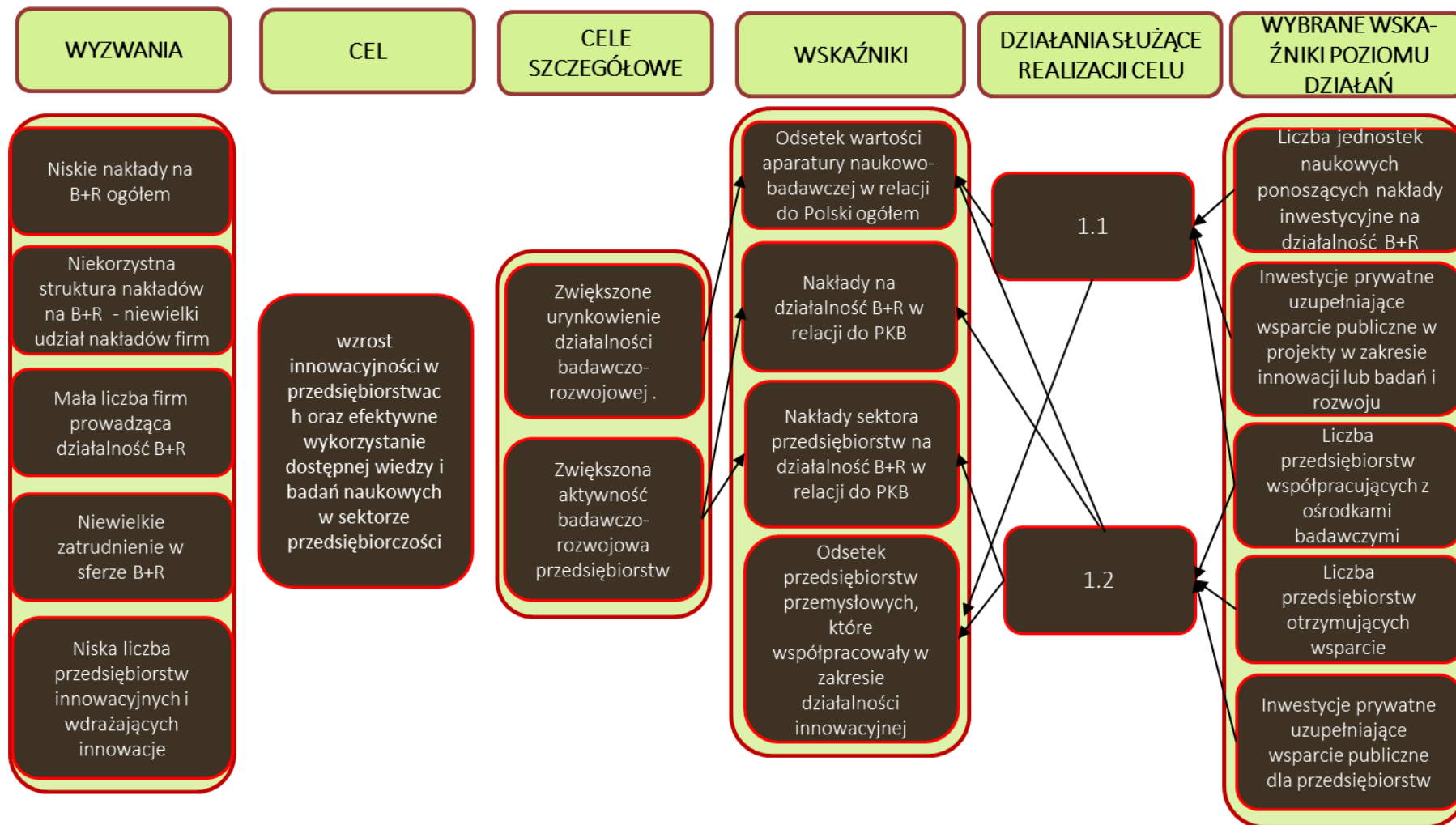
Pierwotnie w SZOOP RPOWŚ 2014-2020 przewidziano również działanie 1.3 Wsparcie świętokrzyskich Instytucji Otoczenia Biznesu w celu promocji innowacji w sektorze przedsiębiorstw, jednakże z uwagi na brak jakiegokolwiek zainteresowania ogłoszonym w 2017r. naborem zrezygnowano z wdrażania tego działania wykreślając je z SZOOP i przesuując alokację na inne działania osi pierwszej.

System instytucjonalny wdrażania w osi 1 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Nie powołano Instytucji Pośredniczącej.

Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) na ww. działania wynosi 96,1 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 78,9% alokacji.

Na rysunku 1 pokazano schemat graficzny logiki interwencji.

Rysunek 1. Logika interwencji osi 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie RPOWŚ

1.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r

1.2.1. Wskaźniki ram wykonania

W osi priorytetowej „Konkurencyjna gospodarka” przyjęto trzy wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R,
- Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R w podpisanych umowach,
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.

Wskaźnik: Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik jest realizowany wyłącznie przez Działanie 1.1 Wsparcie infrastruktury B+R. Dla niniejszego wskaźnika nie została określona wartość pośrednia, a jedynie cel końcowy. Ze względu na specyfikę wdrażania inwestycji oraz wymogów dot. ustanawiania ram wykonania zdecydowano o wprowadzeniu KEW (kluczowy etap wdrażania) jako wskaźnika dodatkowego odpowiadającego właściwemu wskaźnikowi produktu. Wynika to z faktu, iż do końca 2018 roku nie byłoby możliwe zakończenie inwestycji realizujących przedmiotowy wskaźnik. Jeżeli chodzi o cel końcowy to jego wartość docelowa zostanie przekroczona – w działaniu 1.1 zawarte są 3 umowy, w których wsparcie otrzymują 4 jednostki naukowe. Wartość ta nie ulegnie zmianie ponieważ w ramach działania nie będą już ogłaszane nabory wniosków.

Tabela 1. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	n/d	n/d	n/d	3	4	133%	4	133%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

W przypadku gdy wskaźnikowi produktu towarzyszy odpowiadający mu KEW (kluczowy etap wdrażania), nie określano dla niego wartości pośredniej, a jedynie cel końcowy.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Zgodnie z zapisami dokumentu „Informacje na temat ustanowienia ram wykonania” wartość celu końcowego oszacowano w oparciu kwalifikowalność podmiotów - jednostek sektora B+R, jakie znalazły się w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Świętokrzyskiego, tylko bowiem jednostki (projekty) figurujące w załączniku 5b do KT są uprawnione do ubiegania się o wsparcie z działania 1.1. Liczba

dofinansowanych projektów jest równa wartości celu końcowego natomiast liczba wspartych jednostek jest wyższa ponieważ jeden z projektów jest projektem konsorcjalnym, w którym uczestniczą Główny Urząd Miar oraz Politechnika Świętokrzyska.

Wskaźnik: Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R w podpisanych umowach (KEW)

Stan obecny oraz prognozy

Zgodnie z zapisami dokumentu „Informacje na temat ustanowienia ram wykonania” KEW został wprowadzony w związku z faktem nieokreślenia celu pośredniego na 2018 rok w ramach wskaźnika *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R* (a konkretnie wyznaczenia jego wartości na poziomie zero). Założono podpisanie do końca 2018 r. umów na realizację wszystkich 3 inwestycji wskazanych w KT. Jak wskazano wcześniej w trzech umowach wsparto 4 jednostki naukowe stąd wskaźnik osiągnął wartość równą 133% wartości planowanej. Dla wskaźnika KEW nie określono wartości docelowej na 2023 rok.

Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 2. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R w podpisanych umowach (KEW)*.

Wskaźnik	Cel pośredni		
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta	Stopień osiągnięcia
<i>Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R w podpisanych umowach</i>	3	4	133%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych

Stan obecny oraz prognozy

Stan obecny oraz prognozę wskaźnika pokazuje tabela poniżej.

Tabela 3. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych po zakończeniu naborów w 2019 r.*

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych (EUR)</i>	7 669 600	5 608 831 ⁶	73,1%	113 144 013	455 688 213	94,1%	455 688 213	94,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

⁶ Według stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich Ram Wykonania

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni ustanowiony dla wskaźnika *całkowita kwota certyfikowanych kosztów kwalifikowalnych* wynosi 73,1% wartości zakładanej. Wpływ na taką sytuację ma przede wszystkim niski poziom zaawansowania realizacji projektów, dla których zostały zawarte umowy. Jeżeli chodzi o działanie 1.1 to pierwsze umowy z beneficjentami podpisano na przełomie 2017 i 2018r. co wynikało z faktu, iż pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie ogłoszony w ramach działania zakończył się 29 września 2017r. Projekty mają charakter infrastrukturalny, procedury wyłaniania wykonawców są procedurami długotrwałymi stąd poziom zaawansowania rzeczowego a tym samym i finansowego projektów jest niewielki. Jeżeli chodzi o działanie 1.2 to pierwsze 3 umowy zawarto w roku 2017, kolejne 32 dopiero w roku 2018, dla ponad 20 projektów wybranych do dofinansowania w ostatnim naborze umowy jeszcze nie zostały zawarte. Projekty dofinansowywane w ramach priorytetu inwestycyjnego 1b są projektami długotrwałymi – zakładany średni czas ich realizacji to 719 dni. Na bazie powyższego można stwierdzić, że większość projektów znajduje się na wczesnych stadiach realizacji – na rok 2018 zostało zaplanowane zakończenie pięciu.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Osiągnięta wartość wskaźnika mieści się w przedziale 85%-125% wobec tego nie zachodzi sytuacja nieosiągnięcia bądź przekroczenia wartości celu końcowego.

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 1

Wskaźniki ram wykonania dla celu pośredniego wyniosły:

- *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R (KEW) - 133%*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 73,1%*

Dla wskaźnika produktu ram wykonania przekroczona została wartość pośrednia określona na koniec 2018 r. Wartość celu pośredniego wskaźnika finansowego została osiągnięta na poziomie 73,1%. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Zamawiającego, mając na uwadze dopuszczone przez KE rozwiązanie dot. RW cel pośredni zostanie zrealizowany na poziomie ponad 90% (dzięki uwzględnieniu wydatków poniesionych w roku 2018 a certyfikowanych do KE w roku 2019). Na bazie powyższego można stwierdzić, że cele pośrednie osi w myśl zapisów Rozporządzenia będą osiągnięte.

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 1 po roku 2019

W priorytecie inwestycyjnym 1a zakontraktowano 240,8 mln zł czyli praktycznie całą dostępną alokację. Do wykorzystania pozostaje 2,6 mln EUR czyli około 11,5 mln zł środków z rezerwy wykonania. W priorytecie inwestycyjnym 1b alokacja podstawowa to 33,6 mln EUR natomiast wliczając rezerwę wykonania 36,9 mln EUR czyli około 158 mln zł. Na moment przeprowadzania badania w 35 dofinansowanych projektach zakontraktowanych było ponad 86 mln zł. Na podpisanie umów czekały projekty, w których wartość dofinansowania UE wynosiła 42,4 mln zł⁷ co oznacza, że w PI 1b niezakontraktowane środki wyniosą 28,9 mln zł (157,9 – (86,5+42,4)). Łącznie w osi priorytetowej 1 do dyspozycji Instytucja Zarządzająca będzie miała kwotę 42,9 mln zł.

⁷ Nie uwzględniano dwóch projektów odnośnie, których pozyskano od Zamawiającego informacje, iż ich wnioskodawcy odstąpią od podpisania umowy

Tabela 4. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 1. (PLN).

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach (PLN) stan 22.01.2019	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowanych naborach na 2019 r	Razem	Środki do zakontraktowania po 2019 r	Alokacja bez rezerwy wykonania (PLN)	Rezerwa wykonania
1.1	240 789 920	0	0	0	240789920	2 085 114	242 875 034	11 478 923
1.2	86 572 456	0	42 415 187	0	128 987 643	15 274 676	144 262 319	14 110 815
				Razem	369 777 563	17 359 790	387 137 353	25 589 738

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Część niezakontraktowanych środków rekomenduje się przeznaczyć na poczet ewentualnej konieczności zwiększenia dofinansowania w projektach realizowanych w PI 1a. Jak wskazywano istnieje ryzyko, że na skutek dużego wzrostu cen i materiałów budowlanych rzeczywiste koszty inwestycji będą wyższe od tych wskazanych we wnioskach o dofinansowanie. Na chwilę obecną trudno oszacować skalę wzrostu a tym samym wartość środków finansowych jakie mogą być „potrzebne” w działaniu 1.1. Istotną wskazówką w tym zakresie będą ceny ofertowe składane przez podmioty przystępujące do ogłaszanych przez jednostki naukowe przetargów.

Od tego jaka kwota będzie potrzebna w związku ze zwiększeniem dofinansowania w projektach realizowanych przez jednostki naukowe zależy możliwość ogłoszenia jeszcze jednego naboru w działaniu 1.2. W opinii ewaluatora nabór taki jest pożądany, ponieważ pozwala na skrócenie okresu, w którym świętokrzyskie firmy byłyby pozbawione dostępu do publicznego wsparcia aktywności badawczej – należy zakładać (biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia), że nabory wniosków o dofinansowanie w ramach kolejnej perspektywy finansowej zostaną ogłoszone dopiero w drugiej połowie 2022 roku. Warto przypomnieć, że ostatni nabór w działaniu 1.2 zakończył się 28 września 2018r. Istnieje więc ryzyko, że przez 4 lata firmy nie będą miały możliwości pozyskania dotacyjnego wsparcia na realizację projektów z obszaru B+R co byłoby sytuacją wysoce niekorzystną. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że w sytuacji decyzji o ogłoszeniu kolejnego naboru w działaniu 1.2 wysokość alokacji na ten nabór powinna być uzależniona od tego jakiego typu projektu będzie on dotyczył. W przypadku inwestycji w infrastrukturę B+R wartość dofinansowania w projektach wybranych do dofinansowania nie przekraczała 12 mln zł (7,8 w naborze z 2017r. i 11,6 w naborze z 2018r.). Z kolei w przypadku projektów B+R była wyraźnie wyższa i rosła wraz z kolejnym naborem (17,8 mln zł w pierwszym, 33,1 mln zł w drugim, 56,3 mln zł w trzecim). Biorąc pod uwagę, że wolna alokacja to 41,4 mln zł z czego część zostanie przeznaczona na zwiększenie kwoty dofinansowania w PI1a w opinii ewaluatora bardziej zasadnym jest ogłoszenie naboru na projekty infrastrukturalne. Przyjmuje się, że z uwagi na fakt, iż będzie to ostatni nabór w obecnej perspektywie finansowej zainteresowanie nim powinno być zwiększone i wartość dofinansowania w projektach wybranych do dofinansowania powinna oscylować w granicach 12-15 mln zł. Gdyby okazało się, że IZ dysponuje istotnie większą niż 15 mln zł kwotą jaką może przeznaczyć na działanie 1.2 bardziej zasadnym byłoby ogłoszenie naboru na projekty B+R (lub naboru, w którym dofinansowanie będą mogły otrzymać oba typy projektów). Zaletą takiego naboru byłaby lista rezerwowa projektów, która jest korzystna z punktu widzenia kontraktacji środków jakie zostają w danym instrumencie np. na skutek oszczędności w projektach, rozwiązywania umów, różnic kursowych, uznawania części wydatków za niekwalifikowalne.

Tabela 5. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania.

Realokacja w osi 2					
Wskaźniki ram wykonania	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika bez realokacji	Stopień realizacji wskaźnika przed realokacją	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji %
<i>Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R</i>	3	4	Nie dotyczy - Powyższe obliczenia wykonano dla wariantu, że na pokrycie wzrostu kosztów projektów realizowanych w działaniu 1.1 wystarczy rezerwa wykonania czyli nie będzie konieczna realokacja środków między działaniami pierwszej osi priorytetowej.		
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (mln EUR)</i>	113,1	125,7			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 1

Według prognozy wskaźniki ram wykonania po zakontraktowaniu wszystkich środków osiągną następujące wartości końcowe:

- *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R - 133%*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych -125,7%*

Według prognozy **cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty.**

1.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej „Innowacje i Nauka” realizowane są w ramach dwóch priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 1 – PI 1a i PI 1b.

Priorytet inwestycyjny 1a

Wskaźniki programowe produktu

W PI 1a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R*
- *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi [CI]*
- *Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej [CI]*
- *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju*

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 1a.

Tabela 6. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników PI 1a na koniec 2023 r.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
1.1	<i>Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R</i>	3	1	33%	4	133%
1.1	<i>Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi [CI]</i>	66	0	-	81	123%
1.1	<i>Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej [CI]</i>	44	0	-	125	284,1%
1.1	<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju [EUR]</i>	2 963 502,00	0	-	5 528 512,20	187,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R* jest jednocześnie wskaźnikiem ram wykonania i został omówiony w poprzednim rozdziale. Wartość wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi* mieści się w przedziale 85 – 125% stąd oszacowana wartość nie wymaga komentowania.

Jeżeli chodzi o znaczące przekroczenie wartości wskaźnika *Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej* to źródła takiej sytuacji należy upatrywać w metodyce szacowania wartości celu końcowego. Zgodnie z informacjami zawartymi w dokumencie: „Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w RPOWŚ 2014-2020” punktem wyjścia do oszacowania wartości wskaźnika były dane historyczne, dla wskaźnika rezultatu „Liczba utworzonych nowych etatów badawczych” w Działaniu 2.1 RPOWŚ 2007-2013, w którym dla projektów zakończonych utworzono przeciętnie 1,33 etatu badawczego. Przyjęto, że w działaniu 1.1 przecięta wartość na projekt będzie jedenastokrotnie wyższa ponieważ na podstawie danych, dotyczących wartości całkowitych projektów, jakie zostały wpisane do kontraktu terytorialnego ustalono, że wartość dofinansowania z EFRR tych projektów będzie 11-krotnie większa co po przemnożeniu przez 3 wsparte jednostki B+R dawało wartość celu końcowego równą 44. Należy w pierwszej kolejności zauważyć, że doświadczenia, na których się oparto dotyczą nowych etatów badawczych czyli różnicy między stanem w momencie rozpoczynania realizacji projektu a stanem z daty, do której beneficjent był zobligowany osiągnąć wskaźnik. Tymczasem wskaźnik z priorytetu inwestycyjnego 1a dotyczy ogólnie naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej – nie muszą to być nowi naukowcy. Zgodnie z WLWK wskaźnik służy pokazywaniu czy stworzona infrastruktura jest przez kogoś wykorzystywana. Nowych naukowców dotyczy inny wskaźnik wymieniony w WLWK mianowicie: Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach. Na przekroczenie wartości wskaźnika ma również wpływ fakt, że liczba wspieranych jednostek jest większa

od zakładanej w metodyce szacowania z uwagi na fakt, iż jeden z projektów jest realizowany w konsorcjum.

Wartość celu końcowego wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju* zostanie przekroczona niemal dwukrotnie. W tym przypadku również przyczyn przekroczenia należy upatrywać w metodyce szacowania oraz braku stosowania tożsamej metodyki przez wszystkich beneficjentów. Zgodnie z informacjami zawartymi w metodologii szacowania opracowanej przez IZ RPOWŚ 2014-2020 wartość tego wskaźnika stanowi 5% alokacji na PI 1a. Z zapisu: *w kryteriach wyboru projektów w ramach tego PI, IZ zawarła obowiązek wkładu prywatnego w montażu finansowym projektów* można wywnioskować, że wskaźnik miał obrazować właśnie wkład własny beneficjentów do projektów. Byłoby to zresztą spójne z definicją wskaźnika zawartą w WLWK, która brzmi: *Total value of private contribution in supported innovation or R&D projects, including noneligible parts of the project*. W praktyce średni poziom wkładu prywatnego do projektów dofinansowanych w priorytecie inwestycyjnym 1a okazał się być zdecydowanie wyższy i wynosił 13%. Tylko w jednym projekcie wkład prywatny wynosi 5,3 mln EUR. Na marginesie warto zauważyć, że po stronie beneficjentów brakowało spójnego podejścia jeżeli chodzi o zastosowaną metodykę szacowania wartości docelowej wskaźnika – spośród trzech z nich tylko jeden zastosował definicję z WLWK i wykazał wartość wskaźnika równą różnicy między całkowitą wartością projektu a kwotą dofinansowania. Jeden podał bliżej nieokreśloną wartość wynoszącą 1 mln zł a jeden ustalił wartość wskaźnika na poziomie zero. Warto zauważyć, że podobne rozbieżności interpretacyjne zidentyfikowano w innych województwach – przykładowo w woj. małopolskim w wartości wskaźnika uwzględniany jest jedynie wkład przedsiębiorców do projektu oraz przychody uzyskane z usług świadczonych na stworzonej infrastrukturze.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 1a przyjęto 2 programowe wskaźniki rezultatu. Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 7. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (%)</i>	0,36	0,31 (2016)	0,47	0,63
<i>Odsetek wartości aparatury naukowo-badawczej w relacji do Polski ogółem (%)</i>	1,50	0,75 (2016)	1,80	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najbardziej aktualna wartość wskaźnika dotyczącego nakładów na działalność B+R w relacji do PKB to 0,31. Warto zauważyć, że jest to wartość niższa niż bazowa, która wynosiła 0,36. Z drugiej strony bez nakładów z RPOWŚ i PO RPW spadek nakładów na B+R byłby jeszcze większy, wartość wskaźnika wynosiłaby bowiem 0,2% PKB. W oparciu o model trendu liniowego można prognozować, że w 2023 roku udział nakładów na B+R w PKB wyniesie 0,63%, przy docelowej wartości wskaźnika 0,47% wartość docelowa zostanie więc przekroczona. Wzrost nakładów na działalność B+R w relacji do PKB jest konsekwencją nie tylko wzrostu nakładów w sektorze nauki lecz również nakładów przedsiębiorstw. Na priorytety inwestycyjne 1a i 1b alokowano 96,1 mln EUR tj. około 411 mln zł. Jeżeli powiększymy tę

kwotę o inwestycje prywatne, których wartość w obu wskazanych priorytetach oszacowano na 147,7 mln zł to otrzymujemy łącznie niemal 559 mln zł. Dla porównania w roku 2016 nakłady wewnętrzne na działalność B+R wyniosły 134 mln zł. Nie powinno więc stanowić zaskoczenia, że RPOWŚ 2014-2020 wywiera w tym zakresie istotny wpływ obserwowalny w skali makro.

Jeżeli chodzi o wskaźnik *Odsetek wartości aparatury naukowo-badawczej w relacji do Polski ogółem* to z uwagi na braki danych w statystyce publicznej oszacowanie jego wartości docelowej oraz wpływu RPOWŚ 2014-2020 na wartości aktualną i docelową nie było możliwe. Ze statystyki publicznej wynika, że w roku 2016 wartość wskaźnika była dwukrotnie niższa niż w roku bazowym co tylko potwierdza zasadność interwencji polegającej na inwestycjach w infrastrukturę B+R. W opinii ewaluatora niewielkie są natomiast szanse na osiągnięcie wartości docelowej co wynika z dwóch okoliczności:

- wzrostu dystansu jaki dzieliło województwo świętokrzyskie od innych województw jeżeli chodzi o wartość aparatury na co wskazuje dwukrotny spadek wartości wskaźnika w porównaniu do roku bazowego. Przyjmowano, że w porównaniu do roku bazowego odsetek dotyczący wartości aparatury w relacji do Polski ogółem powinien wzrosnąć o 0,3 p.p tymczasem biorąc pod uwagę stan z 2016r. wzrost musi wynieść już 1,05 p.p.
- wspieraniu we wszystkich innych województwach, za wyjątkiem lubuskiego, inwestycji w infrastrukturę B+R w ramach priorytetu inwestycyjnego 1a. Jakkolwiek w województwie świętokrzyskim z pewnością nastąpi wzrost wartości aparatury naukowo-badawczej tak nie musi się on przekładać na wzrost odsetka jej wartości w relacji do Polski ogółem z tego względu, że w innych województwach wartość tej aparatury również będzie rosła.

Priorytet inwestycyjny 1b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 1b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje [CI]*,
- *Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku [CI]*,
- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)*,
- *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi [CI]*,
- *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) [CI]*.

Tabela 8. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników PI 1b.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
1.2	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje [CI]</i>	53	25	47,17%	58	109%
1.2	<i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku [CI]</i>	53	22	41,51%	49	92,4%

1.2	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)</i>	53	25	47,17%	58	109%
1.2	<i>Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi [CI],</i>	66	7	10,61%	51	77,9%
1.2	<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) [CI] [EUR]</i>	5 100 000	931 470	18,2%	35 459 553	695,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wartość wskaźników *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje, liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie oraz Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku* mieści się w przedziale 85 – 125% stąd oszacowana wartość nie wymaga komentowania. Warto tylko zauważyć, że metodologii szacowano wartości docelowych przyjęto, że w przypadku każdego wspieranego przedsiębiorstwa wsparcie będzie dotyczyło wprowadzenia produktów nowych dla rynku. Założenie to nie zostało zrealizowane w praktyce co wynika z tego, że w warunkach udzielania wsparcia w działaniu 1.2 nie wskazano, że dofinansowanie mogą otrzymać tylko projekty charakteryzujące się innowacyjnością w skali rynku, na którym działa firma. Ponadto wsparcie obejmuje nie tylko innowacje produktowe, ale również procesowe, organizacyjne i marketingowe. Z tego względu nie każdy projekt wsparty w działaniu 1.2 przyczynia się do realizacji wartości celu końcowego wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku*.

W najmniejszym stopniu zostanie osiągnięta wartość docelowa wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi*. Przyczyn takiej sytuacji należy upatrywać przede wszystkim w metodologii jego szacowania skutkującej przeszacowaniem w opinii ewaluatora zakładanej wartości celu końcowego. Przyjęto, że wartość wskaźnika będzie tożsama z wartością wskazaną dla PI 1.a założono bowiem silną synergię części projektów realizowanych przez przedsiębiorców w ramach PI 1.b z projektami infrastrukturalnymi z PI 1.a. Z drugiej strony wskaźnik jest wskaźnikiem przypisanym do priorytetu inwestycyjnego 1b i „pracują” na niego wyłącznie projekty z tego priorytetu. Trudno tym samym oczekiwać by wartość tego wskaźnika mogła przekraczać liczbę przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w ramach działania 1.2, którą ustalono na poziomie 53. Ponadto tylko w konkursach dotyczących inwestycji w infrastrukturę B+R w kryteriach wyboru przewidziano kryterium stymulujące kooperację z sektorem nauki. Biorąc powyższe pod uwagę szacowaną na 51 liczbę firm współpracujących z ośrodkami badawczymi należy uznać za bardzo wysoką szczególnie jeżeli odniesie się ją do szacowanej liczby firm otrzymujących wsparcie w ramach działania wynoszącą 58.

Wartość celu końcowego wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)* zostanie przekroczona niemal siedmiokrotnie co wynika przede wszystkim z przyjęcia w metodyce jego szacowania, że wkład prywatny do projektów będzie stanowił 15% (wydatków kwalifikowalnych). Tymczasem z przekazanych przez Zamawiającego danych wynika, że dotacja pokrywała „zaledwie” połowę tych wydatków co oczywiście jest bezpośrednią konsekwencją intensywności wsparcia określonej w aktach szczebla unijnego. W przypadku regionalnej pomocy inwestycyjnej (art. 14 GBER), w oparciu o którą wspierane są inwestycje w infrastrukturę B+R

intensywność wynosi 55% dla firm mikro i małych, 45% dla firm średnich i 35% dla firm dużych⁸. W przypadku projektów B+R intensywność jest uzależniona od takich czynników jak wielkość firmy, rodzaj badań, efektywna współpraca w ramach projektu oraz szerokie rozpowszechnianie jego wyników. W zależności od konfiguracji ww. warunków intensywność wsparcia wyniesie od 25% do 80%.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 1b przyjęto 2 wskaźniki programowe rezultatu. Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 9. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej (%)</i>	6,30	6,40 (2017r.)	6,90	7,70
<i>Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB (%)</i>	0,16	0,24 (2017r.)	0,19	0,32%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z modelowania ekonometrycznego wynika, że odsetek firm przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej ma szansę osiągnąć 7,7% w roku 2023 jednakże udział RPOWŚ we wzroście wartości wskaźnika będzie umiarkowany z uwagi na fakt, iż wsparciem z priorytetu inwestycyjnego 1b zostanie objętych jedynie 47 przedsiębiorstw. Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej jest stymulowana w przypadku projektów B+R za pomocą wyższej intensywności wsparcia w przypadku tzw. efektywnej współpracy a w przypadku inwestycji w infrastrukturę B+R za pomocą kryterium: współpraca z jednostkami naukowymi.

Według modelowania ekonometrycznego udział nakładów firm na B+R w PKB bez środków z RPOWŚ wyniósłby 0,18% zamiast 0,237% PKB. Według modelu trendu liniowego w 2023 roku wartość wskaźnika wyniesie 0,32%, bez środków z RPOWŚ byłaby o 0,12 p.p. niższa. Niebagatelne znaczenie programu regionalnego we wzroście wartości wskaźnika wynika przede wszystkim z mobilizacji bardzo dużych środków finansowych w ramach priorytetu inwestycyjnego 1b – sumując alokację oraz spodziewaną wartość inwestycji prywatnych otrzymujemy kwotę niemal 282 mln zł. Dla porównania w roku 2017 całkowita wartość nakładów na B+R poniesionych przez świętokrzyskie firmy wyniosła 109,5 mln zł.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 1

Przyjęto, że w pierwszej osi priorytetowej realokacja środków między działaniami 1.1 i 1.2 nie będzie konieczna.

⁸ W przypadku projektów realizowanych w ramach pomocy de minimis przyjęto intensywność na poziomie 75%

1.3. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 1

Do celów pierwszej osi priorytetowej należy zaliczyć wzrost poziomu innowacyjności w przedsiębiorstwach oraz efektywne wykorzystanie dostępnej wiedzy i badań naukowych w sektorze przedsiębiorczości. Na realizację tego celu przeznaczono niemal 100 mln EUR. Ostateczną ocenę efektywności interwencji będzie można przeprowadzić w momencie, w którym zakończona zostanie realizacja dofinansowanych projektów natomiast w tym momencie warto zwrócić uwagę na kilka wątków istotnych w kontekście analizy efektywności.

Na wstępie należy zauważyć, że w system udzielania wsparcia wbudowane są mechanizmy stymulujące efektywność wydatkowania środków publicznych. Zgodnie ze stosowanym w działaniu 1.2 kryterium wyboru projektów „Efektywność ekonomiczna projektu” eksperci oceniają czy przedsięwzięcie jest uzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia. W ramach kryterium „Potencjalna kwalifikowalność wydatków” sprawdzane jest czy wydatki są niezbędne do realizacji celów projektu oraz czy wydatki zostaną dokonane w sposób racjonalny i efektywny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

W dalszej kolejności efektywności ekonomicznej sprzyja wymóg pokrycia przez wnioskodawcę części kosztów kwalifikowalnych projektu oraz całkowitej wartości wydatków niekwalifikowalnych. Zaangażowanie kapitału własnego wnioskodawcy sprzyja racjonalizacji podejmowanych przez niego wyborów ekonomicznych. Z dokonanego oszacowania wskaźników wynika, że wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne wyniesie w osi pierwszej niemal 147,7 mln zł z czego 84% generowane będzie w priorytecie inwestycyjnym 1b. Wartości wskaźników dotyczących inwestycji prywatnych zarówno w PI1a jak i PI1b zostaną wyraźnie przekroczone co świadczy o tym, że wsparcie publiczne przyczynia się do mobilizacji środków prywatnych a takie zjawisko należy uznawać za sprzyjające efektywności wydatkowania środków publicznych.

Kolejnym mechanizmem przyczyniającym się do efektywności ekonomicznej dofinansowanych projektów jest procedura konkurencyjności określona Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. Beneficjenci są zobligowani do wyboru dostawcy produktów/usług w drodze przejrzystej, niedyskryminującej procedury, w której jedynym kryterium oceny ofert może (ale nie musi) być cena.

Wśród zagrożeń dla efektywności kosztowej inwestycji należy wskazać przede wszystkim na wzrost cen usług i materiałów budowlanych, który może skutkować wzrostem kosztów inwestycji zaplanowanych do realizacji przez beneficjentów działania 1.1

1.4. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 1

W przypadku PI1a i PI1b nie zidentyfikowano komplementarności i synergii realizowanych projektów z projektami z innych osi. Działania 1.1 1.2 nie dotyczą mechanizmy powiązania interwencji z innymi Działaniami/ Poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO. Potencjalna komplementarność mogłaby wystąpić między działaniem 1.2 a działaniem 2.5 w sytuacji gdyby rezultaty projektu B+R dofinansowanego z działania 1.2 zostały wdrożone dzięki dotacji z działania 2.5. Na moment realizacji badania nie zidentyfikowano takiego przypadku i raczej jest wystąpienie jest mało prawdopodobne z uwagi na długi czas trwania projektów badawczych oraz rozszerzenie wsparcia udzielanego z działania 1.2 o komponent wdrożeniowy.

1.5. Wnioski i rekomendacje dla osi 1

Według danych GUS świętokrzyskie należy do województw charakteryzujących się jednymi z najniższych w kraju wartościami wskaźników dotyczących obszaru badań i rozwoju. Tym samym wdrażanie osi priorytetowej 1 należy traktować w kategoriach dużego wyzwania jakie stało przed Instytucją Zarządzającą. W opinii ewaluatora istniało ryzyko, że nie uda się zakontraktować wszystkich środków alokowanych na priorytety inwestycyjne 1a i 1b zwłaszcza, że były one znaczące w porównaniu do dotychczasowych nakładów przeznaczanych w województwie na działalność B+R. Takiego scenariusza udało się uniknąć – kontraktacja w osi już w roku 2019 będzie zbliżała się do 100%. Za szczególnie duży sukces należy uznać dofinansowanie trzech projektów w trudnym z punktu widzenia wnioskodawców priorytecie inwestycyjnym 1a. Spośród zastosowanych przez IZ rozwiązań sprzyjających kontraktacji środków docenić należy w szczególności zaoferowanie w priorytecie inwestycyjnym 1b wsparcia na inwestycje w infrastrukturę B+R również w oparciu o pomoc de minimis co pozwalało na zwiększenie intensywności wsparcia w porównaniu do tej wynikającej z art. 14 GBER. Nie stwierdzono zagrożenia dla osiągnięcia celu końcowego wskaźników z ram wykonania oraz większości wskaźników z poziomu priorytetów inwestycyjnych.

Na bazie przeprowadzonych analiz w osi priorytetowej 1 rekomendować należy Obniżenie wartości docelowej wskaźnika: *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi* do poziomu jaki jest możliwy do osiągnięcia dzięki projektom, które zostały i zostaną wybrane do dofinansowania. Rekomenduje się ustanowienie wartości celu końcowego na poziomie „51”.

2. OŚ PRIORYTETOWA 2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

2.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, zawartej w załączniku 1 do RPOWŚ 2014-2020, wskazano na kilka problemów/wyzwań uzasadniających interwencję publiczną w takim zakresie jaki został przewidziany w ramach 2. Osi priorytetowej. Należą do nich:

- niewielki i malejący w ostatnich kilku latach poprzedzających diagnozę odsetek przedsiębiorstw wprowadzających innowacje, w szczególności dotyczyło to firm usługowych,
- stosunkowo niewielkie nakłady na innowacje – prawie 20-krotnie niższe w 2012 roku od lidera wśród polskich regionów – województwa mazowieckiego,
- niskie nakłady brutto na środki trwałe - ostatnie miejsce wśród regionów Polski Wschodniej oraz przedostatnie miejsce w Polsce
- utrudniony dostęp sektora MSP do kapitału inwestycyjnego (inwestycje finansowane są głównie ze środków własnych,
- stosunkowo niewielka liczba nowo zakładanych przedsiębiorstw – najniższy wynik w województwach makroregionu Polski Wschodniej,
- niskie nasycenie Instytucjami Otoczenia Biznesu – trzecie od końca miejsce w Polsce, przed lubuskim i opolskim
- znacznie poniżej średniej udział eksportu województwa świętokrzyskiego w eksporcie Polski (1,5%)
- nierównomierny terytorialnie rozwój przedsiębiorczości, która koncentruje się w pobliżu stolicy regionu.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy i wyzwania wskazano na konieczność ukierunkowania interwencji na wzrost poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw MSP, który powinien być oparty na zwiększonym wykorzystaniu rozwiązań innowacyjnych w prowadzonej działalności gospodarczej.

Takie ukierunkowanie interwencji znajduje uzasadnienie w teoriach rozwoju społeczno-gospodarczego, które wskazują na:

- Lukę finansową w dostępie MSP do kapitału⁹,
- Zawodność rynku innowacji, skutkująca nieoptymalnym, z punktu widzenia regionu, poziomem inwestycji w innowacje¹⁰
- Rolę „agenta zewnętrznego” w inicjacji ekspansji międzynarodowej przedsiębiorstw¹¹

⁹ Niedopasowanie pomiędzy popytem a podażą kapitału na finansowanie działalności przedsiębiorstw. Patrz: J. Stiglitz, A. Weiss (1981) "Credit Rationing in Markets with Incomplete Information". American Economic Review, vol. 71, No. 3

¹⁰ Występowanie niedoskonałości rynku wiąże się z występowaniem tzw. efektów zewnętrznych. Występują one w przypadku przedsiębiorstw, które nie są w stanie zawłaszczyć pełni korzyści, jakie ich produkty wywołują w skali całej gospodarki. Komercyjne finansowanie przedsiębiorstwa, które nie otrzymuje zwrotu z korzyści społecznej inwestycji, jest mniej opłacalne niż finansowanie przedsiębiorstwa, którego produkt jest tak samo użyteczny, ale firma jest w stanie uzyskać zapłatę od wszystkich, którzy z tego produktu korzystają. Przykładowo, jeśli konkurent jest w stanie przywłaszczyć sobie część korzyści z nowego wynalazku firmy technologicznej, jest to dla banku argument przeciw jej finansowaniu. Jest to jednak nieoptymalne z punktu widzenia gospodarki regionu.

¹¹ Uppsalski model ekspansji międzynarodowej zakłada, że jest ona procesem liniowym: począwszy od etapu poprzedzającego podjęcie decyzji o rozpoczęciu przygotowań do wejścia na rynki zagraniczne, poprzez etap planowania i wdrażania planów aż po etap ekspansji na nowe rynki lub rozszerzenia form działalności międzynarodowej lub wprowadzenia kolejnego, nowego produktu na zagranicznym rynku działań. Istotnym momentem, z punktu widzenia polityk wsparcia, jest moment podjęcia decyzji o umiędzynarodowieniu działalności firmy. W modelach Bilkleya i Tesara przyjmuje się, że inicjacja eksportu wymaga zadziałania jakiegoś specjalnego mechanizmu zachęcającego do eksportu (pushmechanism). Za: Pławgo i inni, Ewaluacja potencjału

- Wpływ kosztów transakcyjnych na przepływ wiedzy o znaczeniu gospodarczym i rolę IOB w tym zakresie¹²
- Rolę terenów inwestycyjnych w rozwoju endogenicznym regionu¹³

Teoria działania

Cele osi 2. mają zostać osiągnięte dzięki realizacji działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne 3a, 3b, i 3c.

- PI 3a - interwencja zostanie bezpośrednio skierowana do sektora IOB oraz świętokrzyskich JST. Działania obejmują profesjonalizację usług IOB (Działanie 2.1) i zwiększenie dostępności terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (Działanie 2.2). Oczekiwane rezultaty powinny przynieść zwiększenie nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB)
- PI 3b – interwencja skierowana do centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz JST. Działania obejmą promocję gospodarczą regionu i wsparcie instytucji tym się zajmujących (Działanie 2.4). Interwencja powinna przynieść wzrost eksportu świętokrzyskich MSP (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Wartość eksportu dla MŚP),
- PI 3c - Interwencja w ramach priorytetu inwestycyjnego 3c zostanie skierowana do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, ze względu na utrudniony dostęp tego sektora do kapitału inwestycyjnego. Wsparcie oferowane jest w formie bezzwrotnej (Działanie 2.5) i zwrotnej (Działanie 2.6). Pomoc ma służyć wdrożeniu zaawansowanych (innowacyjnych) zmian procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług. (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych - w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług)

Teoria wdrażania

Oś 2. Wdrażana jest obecnie w pięciu Działaniach¹⁴:

- 2.1. Wsparcie świętokrzyskich IOB w celu zwiększenia poziomu przedsiębiorczości w regionie
- 2.2. Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych
- 2.4. Promocja gospodarcza kluczowych branż gospodarki regionu
- 2.5. Wsparcie inwestycyjne sektora MŚP
- 2.6. Instrumenty finansowe dla MŚP

eksportowego przedsiębiorstw w Polsce, PARP, 2013, Bilkey W.J., Tesar G., [1977], The Export Behaviour of Smaller Wisconsin Manufacturing Firms, „Journal of International Business Studies”

¹² Koncepcja asymetrii informacyjnej, jako źródła zawodności rynku, wywodzi się z konstatacji, że koszt informacji nie jest zerowy. Informacja jest tutaj traktowana w szerokim znaczeniu, jako technologia, dane (np. rynku, produktach, technologii, regulacjach prawnych etc.), szkolenia i doradztwo. Jednostki posiadające niepełną lub zniekształconą informację mogą podejmować nieoptymalne decyzje, co prowadzi do niewłaściwej alokacji zasobów. Z powodu asymetrii informacji ceny nie odzwierciedlają rzeczywistej wartości produktów i usług, co utrudnia oszacowanie korzyści i kosztów transakcji Za: Akerlof, The Market of Lemons: Quality, Uncertainty and the Market Mechanism, Quarterly Journal of Industrial Economics, 1970

¹³ Aktywność władz na polu tworzenia stref inwestycyjnych wpisuje się w koncepcję wzrostu endogenicznego, która podkreśla m.in. znaczenie powiązań między podmiotami w regionie, które sprzyjają ujawnianiu się korzyści zewnętrznych. Głównym czynnikiem wzrostu według tej koncepcji jest aktywizacja potencjału wewnętrznego regionu determinowanego przez posiadane zasoby. Atrakcyjne tereny inwestycyjne zaczęły być traktowane w kategoriach tego zasobu. Patrz m.in.: Agho n Ph., Howitt P. [1999], Endogenous Growth Theory, MIT Press, London 1999, Cortright J. [2001], New Growth Theory, Technology and Learning. A Practitioners, 2001

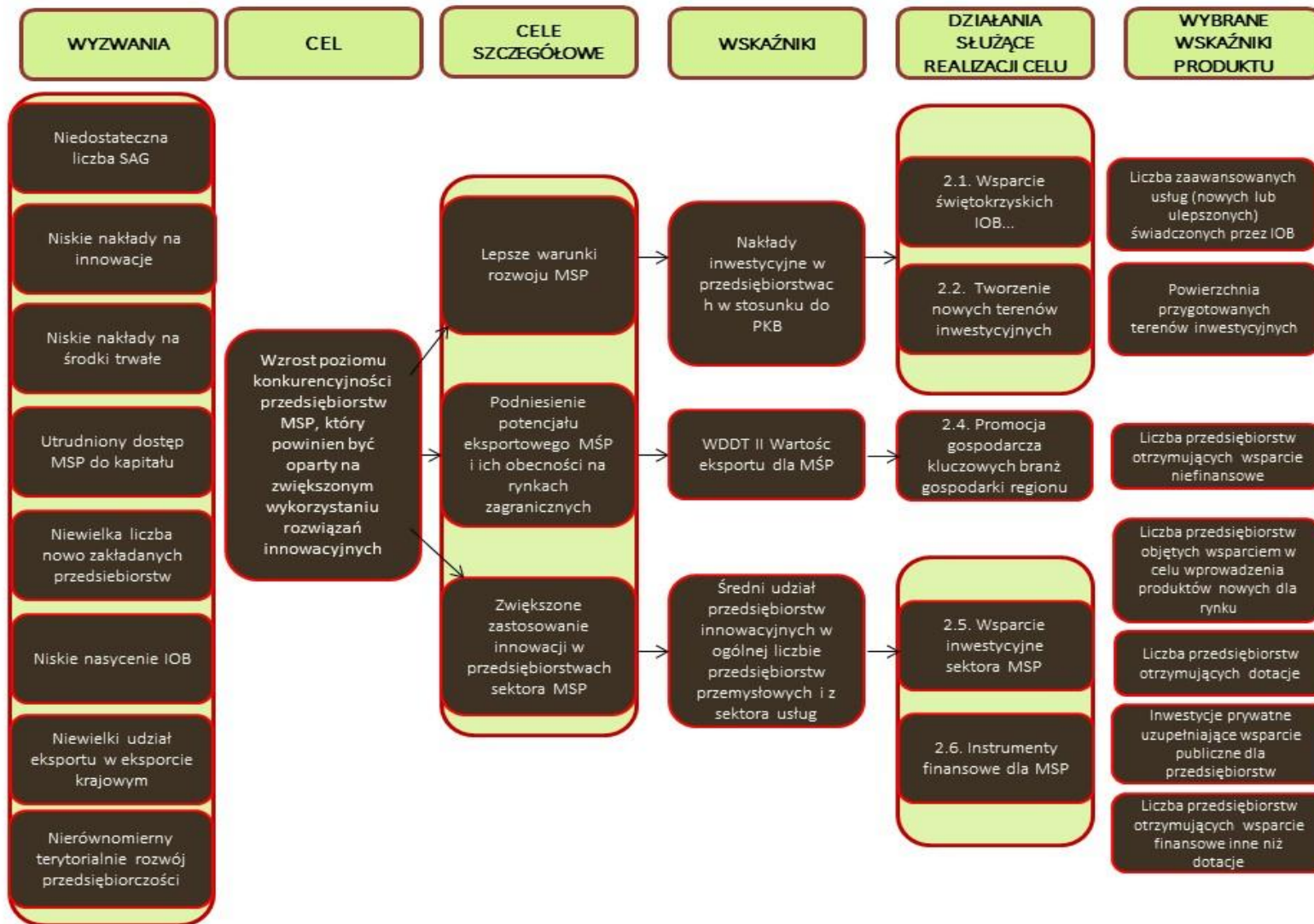
¹⁴ Działanie 2.3. nie jest realizowane

System instytucjonalny wdrażania w osi 2 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Nie powołano Instytucji Pośredniczącej.

Całkowita alokacja osi z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) wynosi 161,2 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 67,8% alokacji.

Na rysunku 2 pokazano schemat graficzny logiki interwencji

Rysunek 2. Logika interwencji osi 2.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ

2.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r.

2.2.1. Wskaźniki ram wykonania

W osi priorytetowej „Konkurencyjna gospodarka” do ram wykonania przyjęto dwa wskaźniki produktu i jeden wskaźnik finansowy:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)
- Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Wskaźnik: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)* jest realizowany wyłącznie przez Działanie 2.5. Wsparcie inwestycyjne sektora MSP.

Tabela 10. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) (szt.)</i>	125	152	122%	273	418	153%	418	153%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość pośrednia wskaźnika została osiągnięta. Na koniec 2018 r. 152 przedsiębiorstwa uzyskały wsparcie w postaci dotacji z działania 2.5. Osiągnięta wartość wskaźnika mieści się w przedziale 85%-125%.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelowa wskaźnika zostanie znacząco przekroczona już po zakończeniu naborów w 2019 r. W wariantcie realistycznym wskaźnik według prognozy osiągnie wartość 418 tj. 153% wartości założonej. Wartość wskaźnika osiągnięta w wariantcie optymistycznym jest równa wartości wskaźnika w wariantcie realistycznym, ponieważ założono 100% wykorzystanie alokacji w planowanych naborach. Założenie to przyjęto na podstawie doświadczeń w poprzednich naborach. W działaniu 2.5 planowane są jeszcze 3 nabory -dwa w oparciu o pomoc de minimis (w tym jeden wyłącznie dla mikroprzedsiębiorstw) i jeden w oparciu o Regionalną Pomoc Inwestycyjną (RPI). Warunki konkursów w planowanych naborach są podobne do naborów w 2016 i 2017 roku. W naborach opartych na pomocy de minimis (dwa nabory) złożono wnioski na kwotę stanowiącą 7-krotność alokacji na nabór, a w naborze opartym o pomoc RPI prawie 2-krotność. Dodatkowo planuje się¹⁵, że w przypadku pojawienia się oszczędności dokona się zwiększenia kwot na dofinansowanie aż do całkowitego

¹⁵ Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym na rok 2019 dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020, wersja 23.01.2019

wyczerpania alokacji na działanie 2.5, prawdopodobnie finansując kolejne projekty z listy rankingowej, które będą spełniały minimalne wymagania konkursowe.

Wskaźnik przekroczył już na etapie celu pośredniego planowaną wartość wskaźnika i prognozowana wartość w jeszcze większym stopniu odbiega *in plus* od wartości planowanej. Wynika to z trzech powodów:

- Mniejszej niż założona na etapie programowania średniej wartości dofinansowania na projekt. W 2 z 3 zrealizowanych naborów i w 2 z 3 planowanych naborów zastosowano wyłącznie pomoc de minimis jako podstawę udzielenia wsparcia. Oznacza to, że wartość dofinansowania nie może przekroczyć ok. 0,8 mln zł (200 tys. EUR)¹⁶. Przy intensywności wsparcia w granicach 75%-80% zastosowanej w tych konkursach wartość składanych projektów jest stosunkowo mała. Dla zakończonych naborów opartych o pomoc de minimis średnia wartość dofinansowania wyniosła 0,61 mln. zł. W zakończonym naborze opartym na RPI średnia wartość dofinansowania, wyniosła 8,79 mln zł ale liczba projektów jest niewielka. Taka wysoka wartość wynika z przyjętego progu minimalnej wartości dofinansowania na poziomie 5,0 mln zł. Dla porównania średnia wartość dofinansowania w projektach dotacyjnych finansowanych z RPI w Polsce w latach 2016 i 2017 wyniosła 1,26 mln zł¹⁷. Średnia wartość dofinansowania założona na etapie programowania RPOWŚ wyniosła 0,69 mln zł.
- Zwiększenia alokacji na Działanie 2.5. Alokacja na Działanie 2.5. wzrosła o ok. 9 mln euro EUR (o 13%).
- Niedoszacowania alokacji w złotych ze względu na przyjęcie niskiego kursu PLN/EUR na etapie programowania. Przyjęty na etapie programowania wskaźnik przeliczeniowy PLN/EUR (3,55 PLN/EUR) spowodował zaniżenie prognozowanej kwoty alokacji wyrażonej w zł. Rzeczywisty kurs PLN/EUR od początku okresu wdrażania do końca 2018 r. wyniósł średnio 4,28 PLN/EUR (większy o 21%).

Konkludując założenie co do średniej wartości realizowanego projektu w zł w zasadzie się sprawdziło natomiast przekroczenie wartości docelowej wskaźnika wynika głównie z niskiego kursu PLN/EUR przyjętego na etapie programowania. Kurs 3,55 PLN/EUR został przyjęty w wyniku zalecenia MIiR, jednolity dla wszystkich RPO. Na zwiększenie wartości wskaźnika ma też wpływ powiększenie alokacji na Działanie 2.5.

Wskaźnik: Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB* jest realizowany wyłącznie przez Działanie 2.1.

¹⁶ W planowanym konkursie dla mikroprzedsiębiorstw maksymalna wartość dofinansowania wyniesie 200 tys. zł.

¹⁷ Raport cząstkowy: Ewaluacja regionalnej pomocy inwestycyjnej w zakresie celu tematycznego 3 w obszarze wzmocnienia konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020, MiR, 2018

Tabela 11. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB (szt.)</i>	2	7	350%	18	68	378%	71	396%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość pośrednia wskaźnika została znacząco przekroczona (o 250%). W Działaniu 2.1 ogłoszono 4 nabory. Wszystkie nabory są w chwili obecnej zamknięte. W pierwszych 2 naborach zainteresowanie wsparciem było niewielkie (średnio składano wnioski na 7% alokacji a kontraktowano 4-5% alokacji). Łączne dofinansowanie w podpisanych 5 umowach w dwóch pierwszych naborach wyniosło 2,2 mln zł (2,5% alokacji na Działanie). Małe wykorzystanie alokacji wynikało m.in. z zastosowanej pomocy de minimis, która ograniczała wielkość dofinansowania do 200 tys. EUR, tym samym ograniczając wartość realizowanych projektów. W trzecim naborze zmieniono warunki udzielania wsparcia. Dopuszczono udzielanie pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną i zwiększono maksymalną wartość projektu do 10 mln zł. Wpłynęło to zwiększenie skalę projektów zgłaszanych przez wnioskodawców. Podpisano 3 pre-mowy na łączną kwotę dofinansowania 28,7 mln zł. W 4 naborze projektem podlegającym dofinansowaniu był projekt o strategicznym znaczeniu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu, pn.: „Popytowy System Innowacji – rozwój MŚP w regionie świętokrzyskim poprzez profesjonalne usługi doradcze”, wskazany w Wykazie projektów pozakonkursowych, realizowany jako projekt własny Województwa Świętokrzyskiego. Wartość dofinansowania wyniosła 51,3 mln zł. Wartość wskaźnika w podpisanych na koniec 2018 r. 6 umowach wyniosła 46.

W Metodologii szacowania założono, że łącznie w Działaniu 2.1 wsparcie otrzyma 18 beneficjentów, z których każdy wprowadzi jedną nową lub ulepszoną usługę. Stąd wartość docelowa wskaźnika 18 nowych lub ulepszonych usług. Cel pośredni ustanowiono szacując liczbę zakończonych do 2018 projektów (2 umowy). Stąd niska wartość celu pośredniego. Ponieważ dopuszczono zliczanie do celu pośredniego wartości wskaźnika osiągnięte w niezakończonych projektach (na podstawie aktualnego wykonania wykazanego we wnioskach o płatność) wartość celu pośredniego została wielokrotnie przekroczona.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelowa wskaźnika zostanie znacząco przekroczona już po zakończeniu naborów w 2019 r. Łącznie z pre-umowami wykorzystano 96% alokacji na Działanie. Szacowana wartość wskaźnika w pre-umowach wynosi 22, zatem prognozowana wartość wskaźnika na koniec 2023 r wyniesie 68. Prognozowane wykorzystanie celu końcowego wyniesie 378%. Nie sprawdziło się założenie poczynione na etapie programowania, że wprowadzenie 1 nowej lub ulepszonej usługi będzie przedmiotem jednej umowy. W praktyce średnia wartość liczby nowych lub ulepszonych usług na umowę wyniosła 8/umowę (w tym 14 usług powstanie lub zostanie ulepszonych w projekcie systemowym Województwa Świętokrzyskiego). Skutkuje to, pomimo mniejszej liczby umów, znacznym przekroczeniem zakładanej wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 12. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych . po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)	42 985 565	44 865 494 ¹⁸	104%	189 702 580	210 106 043	111%	210 106 043	111%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość pośrednia wskaźnika została osiągnięta. Na koniec 2018 r. całkowita kwota certyfikowanych kosztów kwalifikowalnych wyniosła 104% wartości zakładanej. Osiągnięta wartość wskaźnika mieści się w przedziale 85%-125%

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelowa wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r. zostanie osiągnięta. Prognozowana wartość certyfikowanych kosztów kwalifikowalnych została oszacowana dla wszystkich umów już podpisanych, pre-umów i umów, które będą podpisane w roku 2019 (z niezakończonych naborów i naborów planowanych w osi 2 w roku 2019). Wynosi ona, po zakończeniu naborów w 2019 r, 111% wartości docelowej wskaźnika. Rozkład kwot całkowitych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 2 pokazano w tabeli poniżej.

Tabela 13. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 2. po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Obowiązujące umowy stan 22.01.2019	Pre-umowy stan na 22.01.2019	Niezakończone nabory	Planowane nabory na 2019 r	Razem
2.1	54 001 185	29 499 400	0	0	83 500 585
2.2	19 891 329	28 293 373	0	0	48 184 702
2.3					
2.4	10 663 395		0	0	10 663 395
2.5	296 226 640	44 627 861	0	170 445 641	511 300 142
2.6	245 647 059		0	0	245 647 059
				Razem (PLN)	899 295 884
				Razem (EUR)	210 106 043 ¹⁹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

¹⁸ Wg stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich RW

¹⁹ Kurs PLN/EUR=4.2802

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 2

Wskaźniki ram wykonania dla celu pośredniego wyniosły:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) - 122%
- Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB – 350%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych - 104%

Wszystkie wskaźniki ram wykonania na koniec 2018 r. przekroczyły założone wartości pośrednie. **Cel pośredni ram wykonania został osiągnięty.**

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 2 po roku 2019.

W osi 2 osiągnięto cel pośredni ram wykonania, wobec tego **osi 2 przysługuje rezerwa wykonania.**

W tabeli poniżej podano w jakich działaniach osi 2 pozostaną niezakontraktowane środki po zakończeniu naborów planowanych w 2019 r (16,9 mln zł) oraz w jakich działaniach alokowane są obecnie środki z rezerwy wykonania (47,3 mln zł). Łączna kwota niezakontraktowanych środków razem z rezerwą wykonania wyniesie 64,3 mln zł.

Tabela 14. Kontraktowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 2 (PLN).

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowane nabory na 2019 r	Razem	Środki do zakontraktowania po 2019 r	Alokacja bez rezerwy wykonania	Rezerwa wykonania
2.1	53 606 102	28 724 437	0	0	82 330 539	3 885 190	86 215 729	
2.2	10 519 814	18 390 693		0	28 910 507	4 288 067	33 198 573	
2.3								
2.4	9 063 886		0	0	9 063 886	97 933	9 161 819	
2.5	186 435 114	21 348 399	0	90 000 000	297 783 513	1 283 124	299 066 637	
2.6	208 800 000		0	0	208 800 000	7 377 502	216 177 502	47 296 685
				Razem	625 843 133	16 931 816	643 820 261	47 296 685

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Zakontraktowanie pozostałych po naborach w 2019 r środków zwiększy wartość wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* o kilka punktów procentowych. W tabeli poniżej zaprezentowano szacunkową wartość wskaźnika po zakontraktowaniu wszystkich środków łącznie z rezerwą wykonania, zgodnie z ich obecną alokacją w SZOOP. Wskaźnik *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* zwiększy się do 215 688 479 EUR czyli 114% wartości docelowej.

Informacje od IZ potwierdzają, że rezerwa wykonania i niezakontraktowane jeszcze środki w Działaniu 2.6 (łącznie 54,7 mln zł) zostaną wykorzystane na dodatkowe finansowanie funduszy pożyczkowych. Można rozważyć przesunięcie pozostałych niezakontraktowanych środków w osi 2 (tj. 8,3 mln zł) na Działanie 2.5, które charakteryzuje się największym potencjałem absorpcyjnym i zakontraktowanie jej w naborach ogłaszanych po 2019 roku lub sfinansowanie projektów z list rezerwowych w naborach w 2019 roku. Nie wpłynie to praktycznie na wartość wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*, który po realokacji będzie na poziomie 114% wartości docelowej.

Potencjał absorpcyjny w działaniu 2.5 jest wystarczający, aby wykorzystać dodatkową alokację. W dotychczasowych konkursach popyt na dotacje na inwestycje w środki trwałe wielokrotnie

przekraczał dostępną alokację (w konkursach opartych o pomoc de minimis – średnio 6-ciokrotnie, a w konkursie opartym o Regionalną Pomoc Inwestycyjną – prawie dwukrotnie).

Realokacja oszczędności do Działanie 2.5 zwiększy wartość wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje* o 2 pkt. proc. w stosunku do sytuacji przed realokacją. Natomiast przesunięcie niezakontraktowanych środków w 2.1 do 2.5 spowoduje spadek wartości wskaźnika *Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB* z 396% do 378%.

Tabela 15. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania

Realokacja w osi 2					
Wskaźniki ram wykonania	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika bez realokacji	Stopień realizacji wskaźnika przed realokacją	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji %
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (mln EUR)</i>	189 702 580	215 688 479	114%	215 463 558	114%
<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) (szt.)</i>	273	426	156%	432	158%
<i>Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB (szt.)</i>	18	71	396%	68	378%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Tabela 16. Proponowane realokacje w osi 2.

Obniżenie alokacji		
działanie	Obniżenie alokacji (mln PLN)	uzasadnienie
2.1	3,9	Po zakończeniu naborów w 2019, wskaźnik ram wykonania zasilany z Działania 2.1 zostanie wykonany według prognozy w 378%. Podobnie wskaźniki programowe produktu PI 3a finansującego Działanie 2.1 przekroczą wartości docelowe. Z tego punktu widzenia nie ma potrzeby kontraktowania dodatkowych środków w tym działaniu.
2.2	4,3	
2.4	0,1	W Działaniu 2.4 realizowany jest wyłącznie projekt systemowy, którego beneficjentem jest Województwo Świętokrzyskie. Wskaźniki projektowe zakładają przekroczenie wskaźników przyjętych na etapie programowania. Z tego punktu widzenia nie ma potrzeby kontraktowania dodatkowych środków w tym działaniu.

Zwiększenie alokacji		
działanie	Zwiększenie alokacji (mln PLN)	uzasadnienie
2.5	8,3	Zwiększenie alokacji o 8,3 mln zł i zakontraktowanie pozostałych w Działaniu 2.5 5,9 mln zł pozwoli na zwiększenie wartości wskaźnika <i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje o 2 punkty procentowe.</i>
2.6	47,3	Zwiększenie alokacji o rezerwę wykonania 47,3 mln zł i zakontraktowanie pozostałych w Działaniu 2.6 7,4 mln zł pozwoli na zwiększenie wartości wskaźnika ram wykonania <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych o 5 punktów procentowych</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Zwiększenie wartości wskaźników w wyniku realokacji jest niewielkie i nieistotne z punktu widzenia osiągnięcia wartości docelowych, bowiem wszystkie wskaźniki zarówno przed jak i po realokacji przekraczają wartości docelowe. W działaniach 2.1 i 2.2 w których pozostały niezakontraktowane środki jest mały popyt na nie, natomiast w działaniu 2.5 jest bardzo duży popyt na środki. Dlatego rekomendujemy przesunięcie niezakontraktowanych środków do 2.5.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 2

Według prognozy wskaźniki ram wykonania po zakontraktowaniu wszystkich środków, realokowanych zgodnie z rekomendacjami osiągną następujące wartości końcowe:

- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) - 158%*
- *Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB – 378%*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych –114%*

Według prognozy **cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty.**

2.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej „Konkurencyjna gospodarka” realizowane są w ramach trzech priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 3 – PI 3a, 3b i 3c.

Priorytet inwestycyjny 3a

Wskaźniki programowe produktu

W PI 3a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)*
- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)*
- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)*
- *Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB*
- *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych*

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 3a. Wskaźniki PI 3a realizowane są przez Działania 2.1 i 2.2.

Tabela 17. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 3a.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r	Stopień osiągnięcia a wskaźnika
2.1	<i>Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5) (szt.)</i>	149	4	2,7%	37	25%
2.1	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) (szt.)</i>	149	4	2,7%	272	183%
2.1	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4) (szt.)</i>	149	4	2,7%	272	183%
2.1	<i>Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB (szt.)</i>	18	7	38,9%	71	396%
2.2	<i>Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha)</i>	66,6	15,5	23,2%	62	93%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

W Działaniu 2.1. trwa proces podpisywania pre-umów i umów z wnioskodawcami, którzy uzyskali dofinansowanie. Po podpisaniu zatwierdzonych do finansowania wniosków wskaźniki Działania 2.1 wzrosną. Podobnie w Działaniu 2.2 po podpisaniu zatwierdzonych do finansowania wniosków z zakończonego w 2018 r. naboru wskaźnik *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych* wzrośnie do poziomu 93% wartości docelowej. Nie przewiduje się dalszych naborów w roku 2019 w żadnym z działań PI 3a.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik *Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB* jest jednocześnie wskaźnikiem ram wykonania i został omówiony w rozdziale 2.2.1. Przekroczenie wartości docelowych pozostałych wskaźników w Działaniu 2.1 wynika stąd, że wsparto prawie 2 razy więcej instytucji otoczenia biznesu w zakresie profesjonalizacji usług (9), niż planowano (5). Nie zostanie wykonany wskaźnik *Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)* - 25% wartości docelowej. W metodologii szacowania wskaźnika założono, że w wyniku powstania lub ulepszenia każdej z usług powstanie określona liczba nowych przedsiębiorstw. W konsekwencji również wskaźniki *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe* i *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* mają taką samą wartość jak analizowany wskaźnik. Z założeń tych wynika, że planowano, iż wsparte IOB będą obsługiwały wyłącznie nowe przedsiębiorstwa. Tymczasem regulaminy konkursów nie ograniczały usługobiorców IOB do firm nowych, a kryteria wyboru w sposób umiarkowany (i pośredni) promowały usługi dla nowych firm (6/56 pkt. w ocenie merytorycznej) W rezultacie tylko w 3 z 9 podpisanych umów, nowymi lub ulepszonymi usługami objęto nowe przedsiębiorstwa.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 3a przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB*.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 18. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%)</i>	8,3 (2011)	4,7(2016)	9,7	5,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Wartość wskaźnika prognozowano za pomocą modelu ekonometrycznego. Oszacowano model, w którym istotne okazały się związki statystyczne pomiędzy wskaźnikiem a wartością projektów z sektora transportu i odsetkiem nakładów B+R przedsiębiorstw w stosunku do PKB. Model pokazał, że wzrost wartości projektów transportowych współfinansowanych z RPOWŚ (z opóźnieniem 1 roku) oznaczał wyższy udział nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w PKB o 0,001 punktu procentowego, zaś wzrost udziału nakładów na B+R sektora przedsiębiorstw w PKB o 0,01 punktu procentowego oznaczał mniejsze nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w relacji do PKB o 0,14 punktu procentowego²⁰. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB [%] według powyższego modelu wyniosą, 5,8% w 2023, przy założonej wartości docelowej wskaźnika na poziomie 9,7% (60,0% wartości docelowej).

Wpływ RPOWŚ na wzrost wskaźnika jest zauważalny, ale nakłada się na spadkowy trend wskaźnika w świętokrzyskim notowany od 2011 roku (wskaźnik w 2016 r. spadł do 57% wartości bazowej)²¹. Wynika to ze spadku wolumenu nakładów inwestycyjnych świętokrzyskich przedsiębiorstw. W Polsce w latach 2012 -2016 nastąpił wzrost nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw (o 16%) podczas gdy

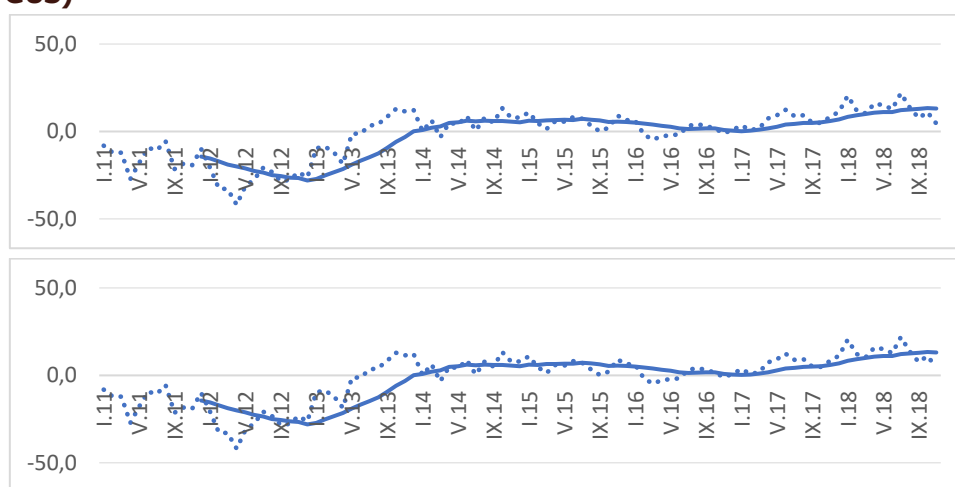
²⁰ Mogą to być pierwsze symptomy przestawianie się przedsiębiorstw regionu na gospodarkę opartą na wiedzy i B+R – o mniejszych koniecznych inwestycjach w kapitał rzeczowy w przedsiębiorstwach Przechodzenie na gospodarkę opartą na wiedzy, która już nie potrzebuje tak dużo inwestycji, ze względu na nagromadzony kapitał fizyczny i techniczny, wiąże się z ograniczeniem znaczenia inwestycji w kapitał rzeczowy w firmach. Potwierdził to oszacowany model, a także prowadzone na świecie analizy całkowitej produktywności czynników w ujęciu długookresowym tj. sięgające XIX wieku, które pokazują, że w większości państw we wcześniejszej fazie rozwoju wzrost wartości dodanej wynika z inwestowania i akumulacji kapitału, zaś w kolejnej fazie rozwoju wzrasta znaczenie wiedzy i innowacyjności, a spada znaczenie inwestycji w kapitał fizyczny(rzeczowy/techniczny) za: Hayami Y., Godo Y, (2005), Development economics From the Poverty to the Wealth of Nations Third Edition, Oxford University Press, New York

²¹ Według modelu obejmującego lata 2009-2017 i uzależniającego wskaźnik nakładów na inwestycje w PKB jedynie od wartości projektów z RPO WŚ i PO RPW na mieszkańca w poprzednim roku, wskaźnik nakładów inwestycyjnych względem PKB osiągnie w 2023 roku wartość 5,9%. By osiągnąć docelową wartość wskaźnika (9,7%) konieczne by było by wartość projektów realizowanych rok wcześniej z RPO WŚ i PO Rozwój Polski Wschodniej wyniosła około 1600 zł na mieszkańca, a więc 2,8 razy więcej niż zastosowano w prognozie zakładającej podobną wartość projektów na mieszkańca jak w analogicznym okresie poprzedniego okresu programowania tj. 2015. Należy zaznaczyć, że model ten wyjaśnił jedynie 37% zmienności nakładów na inwestycje w relacji do PKB. Nakłady na inwestycje w stosunku do PKB w województwie świętokrzyskim wyniosły 10,4% w 2008 roku i 9% w 2009, gdy wartość realizowanych projektów z RPO WŚ i PO RPW w poprzednim roku wyniosła około 721 zł na mieszkańca. Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje w przeliczeniu na mieszkańca były wówczas istotnie wyższe niż w 2017 roku, gdy wyniosły według GUS 1936 zł, gdyż równały się 2 868 zł na mieszkańca województwa w 2008 roku i 2 539 zł w 2009 roku. Oznacza to, że konieczne są inne działania np. ułatwienia poza grantowe jak ułatwienia regulacyjne dla inwestujących przedsiębiorstw, by te inwestycje pobudzić.

w świętokrzyskim w tym okresie zanotowano spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw (o 29%). Pomimo przyrostu średnio dla Polski dynamika przyrostów nakładów inwestycyjnych w rozpatrywanym okresie, była malejąca – w latach 2015-2016 również ogółem w Polsce nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw spadły (89% rok do roku). W świętokrzyskim ten spadek wyniósł 72%. Jednocześnie PKB województwa świętokrzyskiego systematycznie od 2013 roku rosło w tempie powyżej 3 pkt. proc rocznie. Skutkuje to spadkiem wskaźnika (którego licznik maleje a mianownik rośnie).

Zmiana nastrojów przedsiębiorców może skutkować poprawieniem się klimatu do inwestowania. Na wykresie 1 pokazano, jak zmieniała się ocena ogólnej sytuacji gospodarczej przedsiębiorstwa w latach 2011-2018. Widać że wyraźne pogorszenie się tej oceny w latach 2014-2016 towarzyszy spadkom inwestycji a od 2017 roku ocena ogólnej sytuacji przedsiębiorstwa rośnie.

Wykres 1. Ogólna sytuacja gospodarcza przedsiębiorstwa w ocenie przedsiębiorców (ankieta GUS)

Źródło: GUS.

Priorytet inwestycyjny 3b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 3b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)

Wskaźniki PI 3b realizowane są przez Działanie 2.4.

Tabela 19. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
2.4	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) (szt.)	90	168	187%	168	187%

2.4	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4) (szt.)	90	168	187%	168	187%
-----	--	----	-----	------	-----	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźniki projektowe zakładają przekroczenie wskaźników przyjętych na etapie programowania.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 3b przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Wartość eksportu dla MSP*

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 20. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Wartość eksportu dla MSP (mln PLN)</i>	681 (2013)	697 (2017)	785	757

Źródło: RPOWS i Izba Skarbowa w Kielcach

Wartość docelowa wskaźnika została ustalona na podstawie danych historycznych za okres 2013-2017, założonej linii trendu tego wskaźnika w przyszłości i założonego na tej podstawie corocznego wzrostu o 2% wartości eksportu dla MŚP. Tymczasem w latach 2014-2016 wartość eksportu MSP spadała by znacząco wzrosnąć w 2017 r. (Tabela 21). Do oszacowania wartości wskaźnika w roku 2013 zastosowano trend liniowy z korektą błędu ex-ante. Prognozowana wartość wskaźnika osiągnie w 2023 roku 96% wartości docelowej.

Tabela 21. Wartość wskaźnika w latach 2013-2017.

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Wartość eksportu dla MSP (tys. PLN)</i>	680 538	684 172	605 099	585 953	696 965
Zmiana wskaźnika rok do roku	nd	101%	88%	97%	119%

Źródło: Izba Skarbowa w Kielcach

Priorytet inwestycyjny 3c

Wskaźniki programowe produktu

W PI 3c przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)*
- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)*
- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI)*

- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 29)
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 28)
- Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)
- Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)
- Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8)

Wskaźniki PI 3c3b realizowane są przez Działania 2.5. i 2.6.

Tabela 22. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
2.5	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) (szt.)</i>	273	191	70%	436	160%
2.5	<i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 29) (szt.)</i>	100	180	180%	411	411%
2.5	<i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 28) (szt.)</i>	173	184	106%	421	243%
2.5	<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6) (EUR)</i>	60 800 000	51,511 963 611	85%20%	75 606 174	124%
2.5	<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8) (ECP)</i>	1346	412	31%	1967	146%
2.6	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI) (szt.)</i>	932	0	0%	3063	329%
2.6	<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)(EUR)</i>	7 500 000	0,361 939	4%1%	10 862 898	145%
2.5 i 2.6	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) (szt.)</i>	1205	177	15%	2849	236%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik Działania 2.5 *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)* jest jednocześnie wskaźnikiem ram wykonania. Powody przekroczenia przez prognozowaną wartość wskaźnika jego docelowej omówione zostały w rozdziale 2.2.1. Zwiększenie jego wartości wpływa bezpośrednio na wzrost wskaźników *Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 29)* i *Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 28)*. Wpływa także pośrednio na wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)*, którego jest składnikiem razem ze wskaźnikiem *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI)*. Wskaźnik *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)* wzrósł w niewielkim stopniu pomimo zwiększenia alokacji na Działanie 2.5. Wynika to z zastosowania pomocy de minimis w większości podpisanych umów, która wymaga niższego niż regionalna pomoc inwestycyjna wkładu własnego przedsiębiorcy.

Wskaźniki Działania 2.6 zostały określone w umowie z Menadżerem Funduszy Funduszy (BGK), który zagwarantował je w umowach z pośrednikami finansowymi funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. Rzeczywiste wykonanie wskaźników przez pośredników finansowych będzie przedmiotem monitorowania.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 3c przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług*.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 23. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług (%)</i>	13,3 (2012)	12,2 (2017)	13,9	11,0

Źródło: GUS

Oszacowany model pokazał, że średni dwuletni²² udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług w latach 2009-2017 rósł, w wyniku wzrostu wskaźnika liczby absolwentów szkół wyższych na 10 tys. ludności i realizowanych projektów z RPOWŚ na ICT i innowacje. Wzrost wartości wskaźnika liczby absolwentów o 1 oznaczał o 0,037 punktu procentowego większy odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych. Większa dynamika wartości realizowanych projektów na ICT i innowacje o 1 punkt procentowy oznaczała o 0,0027 punktu procentowego większy odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w ujęciu średniej dwuletniej.

²² Projekty inwestycyjne zazwyczaj trwają dłużej niż rok, a stąd średnia dwuletnia lepiej odzwierciedla faktyczną innowacyjność przedsiębiorstw)

Według modelu średni dwuletni odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w 2023 roku wyniesie 11% (79% wartości docelowej), przy pozostawieniu wskaźnika absolwentów uczelni na 10 tys. mieszkańców na poziomie z 2017 tj. 69.

Oszacowano jeszcze jeden model obejmujący lata 2009-2017 (bez roku 2008²³) wyjaśniający średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle i usługach, gdyż w tych latach wskaźnik ten miał wartość mniej zróżnicowaną niż w okresie 2008-2017. Model ten pokazał, że wzrost wartości projektów z RPOWŚ na mieszkańca współwystępował ze wzrostem odsetka przedsiębiorstw innowacyjnych. W oparciu o ten model można prognozować, że średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych wyniesie 10,8% w 2023 roku, przy założeniu wartości RPOWŚ na mieszkańca podobnego jak w analogicznym okresie poprzedniego okresu programowania tj. 2016 roku, czyli około 390 zł na mieszkańca. Dla osiągnięcia średniego udziału przedsiębiorstw innowacyjnych na poziomie około 13,1-13,5% konieczne by było by wartość realizowanych projektów z RPOWŚ była trzykrotnie większa - 1300 zł na mieszkańca w 2023 roku.

Należy zaznaczyć, że w całej Polsce od kilku lat utrzymuje się niski odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych mimo rosnących realnych nakładów na innowacje. Wydaje się, że ma to związek z ogólną dobrą koniunkturą gospodarczą i konkurencyjnością międzynarodową polskich przedsiębiorstw przy odpowiednim kursie złotego do EUR i do dolara. Większość firm nie odczuwa potrzeby innowacyjności. W rezultacie innowacyjność skupia się w węższej grupie innowacyjnych podmiotów, które też prowadzą więcej prac B+R i przeznaczają średnio więcej środków na innowacje.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 2

Realokacje środków zaproponowane w rozdziale 2.1.1. wpływa na wskaźniki zasilane z działania 2.1, 2.2 i 2.5. Poniżej zaprezentowano jak realokacja środków wpłynie na prognozowane wartości wskaźników. Wpływ ten jest niewielki, bo realokacja dotyczy 8,3 mln zł a więc 1,2% całkowitej alokacji na oś 2. Nie ma też znaczenia z punktu widzenia osiągnięcia bądź nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników, bowiem wszystkie szacowane wartości wskaźników przekraczają znacznie założone wartości docelowe. Jest natomiast racjonalna z punktu widzenia przesunięcia środków z działań, które nie cieszą się dużym popytem do Działania 2.5, gdzie jest duże zapotrzebowanie na środki.

Tabela 24. Stopień osiągnięcia wartości docelowej bez i z realokacją.

Wskaźniki programowe produktu	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na koniec 2023 r bez realokacji	Stopień realizacji wskaźnika bez realokacji (%)	Szacowana wartość wskaźnika na koniec 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji (%)
<i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia</i>	100	411	411%	423	423%

²³ W 2008 roku średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych był znacznie wyższy niż w kolejnych latach (16,4%), co może zaburzać oszacowania.

<i>produktów nowych na rynku [CI 28] (szt.)</i>					
<i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy [CI 29] (szt.)</i>	173	421	243%	433	250%
<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [CI 1] (szt.)</i>	1205	2849	236%	2853	237%
<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje [CI 2] (szt.)</i>	273	418	153%	421	154%
<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) [CI 6] (EUR)</i>	60 800 000	74 618 105	123%	75 606 174	124%
<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) [CI 6] (EUR)</i>	7 500 000	10 862 898	145%	10 862 898	145%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

2.3. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 2

Na poziomie poszczególnych priorytetów inwestycyjnych na ogół można mówić o większej niż zakładana efektywności interwencji mierzonej szacowaną wartością docelową wspólnych i specyficznych wskaźników produktu, których wartości z reguły przekraczają wartości docelowe.

Czynniki wpływające na większą niż zakładano efektywność wykorzystania środków w osi 2. w PI 3a, 3b i 3c to:

- Mechanizmy efektywności wbudowane w system wyboru projektów w instrumentach wsparcia przedsiębiorców. Podczas oceny:
 - Bada się czy deklarowane przez wnioskodawcę założenia finansowe projektu są rzetelne i realne, a także analizuje wskaźniki efektywności ekonomicznej projektu. wydatki są racjonalne i uzasadnione z punktu widzenia zakresu i celu projektu. W przypadku gdy wydatki są zawyżone lub nie są niezbędne lub bezpośrednio związane z projektem taki wniosek jest odrzucany.
 - Przyznaje się dodatkowe punkty w ocenie jeśli wkład własny wnioskodawcy jest podwyższony w stosunku do minimalnego wkładu własnego w konkursie (max 20% podwyższenia).
- Mniejsze koszty jednostkowe dofinansowania projektów niż szacowane na etapie programowania. Sprzyjają temu np. wymienione powyżej mechanizmy kontroli i zachęty do bardziej efektywnego wykorzystania dofinansowania opisane powyżej
- Wzrost kursu PLN/EUR w stosunku do średniego, przyjętego na etapie programowania. W efekcie budżet osi 2. w PLN był relatywnie większy niż zakładano, stąd była możliwość sfinansowania większej liczby projektów.

- Wymóg pokrycia przez wnioskodawcę części kosztów kwalifikowalnych projektu oraz całkowitej wartości wydatków niekwalifikowalnych. Zaangażowanie kapitału własnego wnioskodawcy sprzyja racjonalizacji podejmowanych przez niego wyborów ekonomicznych. W 2.5. dodatkowy wkład inwestycyjny przedsiębiorstw na wydatki niekwalifikowalne wyniósł średnio 22% kosztów całkowitych projektu i był wyższy o 3 pkt. proc od średniej krajowej w projektach inwestycyjnych finansowanych z regionalnej pomocy inwestycyjnej²⁴.
- Konieczność wyboru dostawców i usługodawców w procedurze konkurencyjnej, która sprzyja racjonalności składanych i wybieranych ofert a w konsekwencji kosztów w projekcie.

2.4. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 2

W osi 2. nie wymaga się aby realizowane projekty były komplementarne z działaniami finansowanymi z EFS.

2.5. Wnioski i rekomendacje dla osi 2

Według prognozy po zakończeniu naborów w 2019 r wartość wskaźników **ram wykonania** będzie następująca:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2) - 152%
- Liczba zaawansowanych usług (nowych i ulepszonych) świadczonych przez IOB – 378%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych –74%

Po zakończeniu naborów w 2019 r. pozostaje jeszcze ok. 65,2 mln zł do zakontraktowania. Po zakontraktowaniu tej kwoty wskaźnik *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* wyniesie 114%. Dwa pozostałe wskaźniki produktu również przekraczają wartości docelowe, zatem **cel końcowy będzie osiągnięty**. Według informacji uzyskanej od przedstawicieli IZ, rezerwa wykonania (Działanie 2.6 – ok. 47 mln zł) najprawdopodobniej przeznaczona do dofinansowanie instrumentów finansowych. Wobec tego na nabory po 2019 r. w pozostałych działaniach zostanie ok. 18 mln zł (proponuje się realokowanie niezakontraktowanych środków z 2.1, 2.2 i 2.4 na 2.5 – łącznie ok 8,3 mln zł) Wpływ realokacji na wskaźniki ram wykonania i specyficzne dla programu wskaźniki produktu jest niewielki, bo realokacja dotyczy 1,2% całkowitej alokacji na oś 2. Nie ma też znaczenia z punktu widzenia osiągnięcia bądź nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników, bowiem wszystkie szacowane wartości wskaźników przekraczają znacznie założone wartości docelowe. Jest natomiast racjonalna z punktu widzenia przesunięcia środków z działań, które nie cieszą się dużym popytem do Działania 2.5, gdzie jest duże zapotrzebowanie na środki.

Znaczne przekroczenie wartości docelowej wskaźnika CI 2 wynika z (1) większej efektywności wykorzystania budżetu w stosunku do założeń (mniejsza średnia wartość dofinansowania na projekt), w szczególności w przypadku dotacji inwestycyjnych dla przedsiębiorstw (Działanie 2.5), gdzie zastosowano w większości przypadków pomoc de minimis, jako podstawę udzielania wsparcia, (2) większego niż początkowo zakładano budżetu w PLN ze względu na wzrost kursu EUR do PLN, (3) zwiększenia alokacji w Działaniu 2.5

W przypadku IOB w metodologii szacowania wartości wskaźników zastosowano zachowawcze założenie, że w każdym projekcie powstanie nowa lub ulepszona usługa, tymczasem w rzeczywistości liczba usług wyniosła średnio 8/umowę.

²⁴ Tamże s. 82

W przypadku **wskaźników programowych rezultatu** (*Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB, Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług*) nie zostaną osiągnięte cele programu. Szacowane wartości programowych wskaźników rezultatu osiągną w 2023 roku odpowiednio: 60% i 79% wartości docelowych. W modelach ekonometrycznych zidentyfikowano pozytywny wpływ RPOWŚ na te wskaźniki, ale na ostateczny wynik nałożyły się negatywne trendy dotyczące ogółu przedsiębiorstw w województwie. Jest to szczególnie widoczne w przypadku wskaźnika *Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB*. Należy dostosować wartość wskaźników do oszacowanych w prognozach. Wskaźnik *Wartość eksportu MSP* osiągnie 96% wartości docelowej w 2023 r.

W PI 3a wartości **wskaźników programowych produktu** przekraczają wartości docelowe. Jedyne wskaźnik *Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)* – nie zostanie wykonany (prognozowana wartość - 23% wartości docelowej). W metodologii szacowania wskaźnika wynika, że planowano, iż wsparte IOB będą obsługiwały wyłącznie nowe przedsiębiorstwa. Tymczasem regulaminy konkursów nie ograniczały usługobiorców IOB do firm nowych, a kryteria wyboru w sposób umiarkowany (i pośredni) promowały usługi dla nowych firm (6/56 pkt. w ocenie merytorycznej) W rezultacie tylko w 3 z 9 podpisanych umów, nowymi lub ulepszonymi usługami objęto nowe przedsiębiorstwa. Należy skorygować wartość wskaźnika biorąc pod uwagę proporcje firm nowych do ogółu wspieranych firm w podpisanych umowach i pre-umowach w Działaniu 2.1.

W PI 3b, w Działaniu 2.4 realizowany jest wyłącznie projekt systemowy, którego beneficjentem jest Województwo Świętokrzyskie. Wskaźniki projektowe zakładają przekroczenie wskaźników przyjętych na etapie programowania.

PI 3c finansuje działania 2.5 (dotacje inwestycyjne dla przedsiębiorstw) i 2.6 (instrumenty finansowe). Prognozowane wskaźniki produktu w 2.5 przekroczą znacząco wartości docelowe, co wynika z dyskutowanej już wcześniej większej efektywności wykorzystania budżetu działania, jego zwiększenia na skutek decyzji o realokacji środków i dzięki korzystnemu kursowi PLN do EUR.

Wskaźniki Działania 2.6 zostały określone w umowie z Menadżerem Funduszu Funduszy (BGK), który zagwarantował je w umowach z pośrednikami finansowymi funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

3. OŚ PRIORYTETOWA 3. EFEKTYWNA I ZIELONA ENERGIA

3.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, zawartej w załączniku 1 do RPOWŚ 2014-2020, wskazano na następujące problemy/wyzwania uzasadniające interwencję publiczną w takim zakresie, jaki został przewidziany w ramach 3. Osi priorytetowej:

- słabe wykorzystanie lokalnych zasobów energii odnawialnej pomimo korzystnych warunków naturalnych (łąčna moc zainstalowana w jednostkach wytwórczych wykorzystujących odnawialne źródła energii w województwie stanowiła około 6% mocy wszystkich instalacji OZE w Polsce);
- zły stan techniczny (wyeksploatowanie prawie w 50%) oraz ograniczona przepustowość sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej, stanowiące poważną barierę zarówno dla zaspokojenia potrzeb energetycznych mieszkańców regionu (bezpieczeństwo energetyczne), jak i dla rozwoju OZE;
- wysoka energochłonność, w powiązaniu z rosnącymi cenami energii oraz zaostrzającymi się wymogami w zakresie ochrony środowiska, wpływająca niekorzystnie na konkurencyjność przedsiębiorstw;
- przestarzałe rozwiązania technologiczne w budownictwie publicznym i mieszkaniowym (większość budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych została oddana do użytku w czasach, kiedy rozwiązania budowlane nie uwzględniały izolacji cieplnej budynków, a właściwą temperaturę zapewniały systemy grzewcze pobierające duże ilości energii), prowadzące do dużych strat energii, narażające użytkowników na straty finansowe (w szczególności w kontekście rosnących cen energii) oraz powodujące znaczną emisję zanieczyszczeń;
- emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, tzw. niska emisja (emisja komunikacyjna²⁵ oraz pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych).

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy i wyzwania wskazano na konieczność ukierunkowania interwencji na rozwój wykorzystania OZE, budowę i modernizację sieci przesyłowych energetycznych w celu przyłączenia instalacji wykorzystujących OZE, poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstw, a także wspieranie działań zawartych w planach gospodarki niskoemisyjnej, w tym podnoszenie efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkaniowych, zakup i modernizację publicznych środków transportu zbiorowego, modernizację i budowę sieci ciepłowniczych oraz wymianę indywidualnych źródeł ciepła, a także upowszechnianie informacji promujących budownictwo zeroemisyjne oraz inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.

Teoria działania

Cele osi 3. mają zostać osiągnięte dzięki realizacji działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne 4a, 4b, 4c i 4e:

- PI 4a - przewidziane do realizacji inwestycje mają na celu zwiększenie produkcji oraz wykorzystania energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych (w tym w wysokosprawnej kogeneracji i trigeneracji), mają także objąć budowę instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw (Działanie 3.1). Oczekiwane rezultaty powinny mieć wpływ na zwiększenie udziału produkcji energii elektrycznej z OZE (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem);
- PI 4b – ma na celu zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw prowadzących działalność w województwie świętokrzyskim (Działanie 3.2). Oczekiwane rezultaty powinny mieć wpływ na zmniejszenie energochłonności gospodarki (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB);

²⁵ m.in. zdecydowana większość autobusów w transporcie publicznym nie spełnia wyższych norm spalania (Euro 3,4 i wyższe)

- PI 4c - interwencja skierowana na poprawę efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym oraz budynkach użyteczności publicznej (Działanie 3.3). Oczekiwane rezultaty powinny mieć wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe ogółem);
- PI 4e – interwencja ukierunkowana jest na realizację działań zapisanych w planach gospodarki niskoemisyjnej (Działanie 3.4), w tym na zakup i modernizację publicznych środków transportu zbiorowego wraz z niezbędną infrastrukturą usprawniającą funkcjonowanie tego transportu, modernizację i budowę sieci ciepłowniczych oraz wymianę indywidualnych źródeł ciepła. Wpłynie to bezpośrednio na redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń pyłowych do atmosfery (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10).

Teoria wdrażania

Oś 3. wdrażana jest obecnie w czterech działaniach:

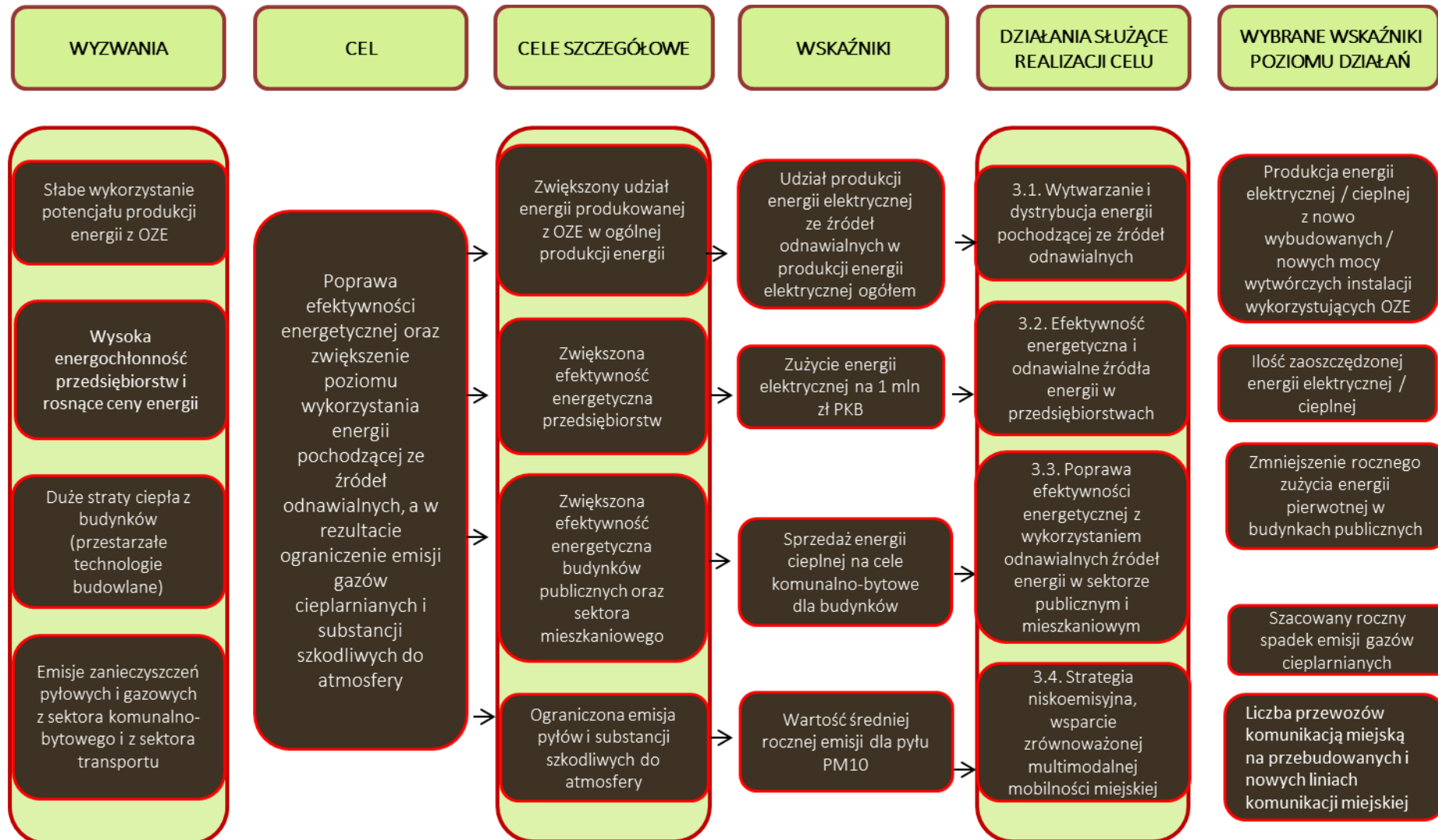
- 3.1. Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- 3.2. Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w przedsiębiorstwach;
- 3.3. Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- 3.4. Strategia niskoemisyjna, wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

System instytucjonalny wdrażania w osi 3 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Nie powołano Instytucji Pośredniczącej.

Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) na ww. działania wynosi 174 722 838 EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 40,5% alokacji.

Na rysunku poniżej przedstawiono schemat graficzny logiki interwencji

Rysunek 3. Logika interwencji osi 3.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ

Stan wdrażania na koniec 2018 r. i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r.

Wskaźniki ram wykonania

W osi priorytetowej „Efektywna i zielona energia” przyjęto cztery wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE,
- Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną,
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków,
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.

Wskaźnik: Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE* dotyczy włącznie priorytetu inwestycyjnego 4a (Działanie 3.1 Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych).

Tabela 25. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.)</i>	3	45	1 500%	23	5 056	21 983%	5 084	22 104%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018) i prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Cel pośredni wskaźnika *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE* został znacząco przekroczony, prognozowane jest także znaczące przekroczenie wyznaczonego celu końcowego. Przyczyny znacznych przekroczeń celu pośredniego oraz końcowego zostaną omówione łącznie, ponieważ wynikają z tych samych uwarunkowań.

Na etapie programowania, szacując wartość celu końcowego, założono, że dofinansowane zostaną duże jednostki wytwórcze, w tym 3 elektrownie wodne o łącznej mocy ok 3 MW_e, 2 elektrownie wiatrowe o łącznej mocy ok. 10 MW_e oraz 18 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 4 MW_e (łącznie 23 instalacje). Oszacowania oparto na założeniu, że energetyka rozproszona nie będzie realizowana, aczkolwiek zapisy projektu PRO tego nie wykluczały. Określając wartość celu pośredniego na poziomie 3 szt. kierowano się przesłankami związanymi z długotrwałością inwestycji w duże jednostki wytwórcze OZE, w oparciu o doświadczenia z NSRO 2007-2013 (średni czas realizacji tego typu inwestycji – 4 lata). Przyjęte założenia i oszacowania należy uznać za poprawne metodologicznie i merytorycznie, natomiast okazały się nieadekwatne do realnie podjętych decyzji wdrożeniowych, na które wpływ miały m.in. zewnętrzne uwarunkowania prawne. Chodzi tu o podjęcie decyzji o dofinansowaniu energetyki prosumenckiej - pierwszy nabór wniosków w Działaniu 3.1 dedykowany był projektom „parasolowym” realizowanym przez samorządy, obejmującym montaż małych instalacji OZE na budynkach mieszkańców (w celu produkcji energii na potrzeby własne). W 29 projektach, dla których w tym naborze podpisano

umowy, średnia liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE na projekt wynosiła ok. 170 szt., a łączna - ponad 4,9 tys. Były to panele fotowoltaiczne o średniej mocy zainstalowanej ok. 4 kW_e/szt. (łącznie 18 MW) – a więc jednostki, które można zainstalować i uruchomić w bardzo krótkim czasie. Powyższe uwarunkowania stanowią główną przyczynę tak znacznego przekroczenia celów pośredniego i końcowego omawianego wskaźnika ram wykonania.

Należy także podkreślić, że również w drugim naborze, dedykowanym większym instalacjom OZE (powyżej 0,5 MW na projekt), dofinansowanie w zakresie energii elektrycznej uzyskały wyłącznie instalacje fotowoltaiczne. Ten typ technologii charakteryzuje się znacznie niższym niż elektrownie wiatrowe i wodne, czy biogazownie poziomem nakładów inwestycyjnych na jednostkę mocy zainstalowanej (który dodatkowo jeszcze spadł w porównaniu z okresem, w którym wykonywano oszacowania wartości docelowych wskaźników), w związku z tym i tu możliwe było objęcie wsparciem większej liczby jednostek niż planowano (łącznie 93).

Istotnym czynnikiem zewnętrznym, mającym wpływ na to, że wnioskodawcy nie aplikowali o środki dla projektów obejmujących inne technologie, takie jak wiatr, biogaz, woda, była niestabilność uwarunkowań prawnych dotyczących ustawowego systemu wsparcia operacyjnego dla produkcji energii elektrycznej z OZE. Przedłużający się do grudnia 2017 r. proces notyfikacji w KE nowego, akcyjnego systemu wsparcia wprowadzonego nowelizacją ustawy OZE z 2015 r., wprowadzenie w 2016 r. przepisów istotnie ograniczających możliwość lokalizacji oraz rentowność inwestycji w energetykę wiatrową, trudności w przeprowadzaniu pierwszych aukcji w nowym systemie, w końcu procedowanie kolejnej nowelizacji ustawy OZE (zawierającej m.in. rozstrzygnięcia w zasadniczym dla możliwości skorzystania ze wsparcia ze środków UE obszarze łączenia pomocy publicznej na cele inwestycyjne z pomocą operacyjną) zakończone jej przyjęciem dopiero w czerwcu 2018 r., stanowiły istotną barierę dla planowania i realizacji nowych inwestycji w większe jednostki wytwarzania energii elektrycznej z OZE. Jednocześnie zapisy ustawy OZE, wprowadzające bardziej korzystne niż w poprzednim okresie zasady bilansowania i rozliczeń energii elektrycznej produkowanej w małych instalacjach prosumenckich weszły w życie już 1 lipca 2016 r., co było czynnikiem stymulującym przygotowanie projektów obejmujących tego typu małe i mikroinstalacje (fotowoltaika).

Wskaźnik: Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną* dotyczy wyłącznie priorytetu inwestycyjnego 4b (Działanie 3.2 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w przedsiębiorstwach).

Tabela 26. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną (szt.)</i>	12	19	158%	55	102	185%	118	215%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni wskaźnika Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną, został osiągnięty. Cel ten został określony na poziomie ok. 22% celu końcowego w oparciu o założenie dużego popytu na środki i krótkiego okresu realizacji projektów (1-2 lata). Założenia te były prawidłowe, jednak fakt, że poziom realizacji celu obliczany jest wg zatwierdzonych wniosków płatność (także pośrednią), a nie tylko wg zakończonych projektów (jak pierwotnie zakładano), spowodował przekroczenie zakładanej wartości celu pośredniego.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelowa wskaźnika zostanie znacząco przekroczona już po zakończeniu naborów w 2019 r. Na etapie programowania cel końcowy dla wskaźnika został oszacowany przy założeniu, że średnia wartość projektu w ramach PI 4b wynosić będzie ok. 3 mln zł, a wartość współfinansowania środkami EFRR osiągnie poziom 1 mln zł (co przy alokacji głównej na poziomie 15,9 tys. EUR i przyjętym kursie EUR 3,55 dawało wartość 55 przedsiębiorstw). Zakładano także, że przedsięwzięcia obejmować będą głównie modernizacje procesowe, takie jak wykorzystanie surowców wtórnych w procesie produkcyjnym.

Realnie w dofinansowanych w Działaniu 3.2 projektach średnia wartość dofinansowania na projekt wynosi ok. 531 tys. zł, a więc o blisko połowę mniej niż zakładano. Wpływ na niższy niż prognozowany poziom dofinansowania pojedynczego projektu ma głównie fakt, że projekty obejmują termomodernizację budynków oraz małe instalacje OZE, a nie jak zakładano - modernizację procesów technologicznych i produkcyjnych, które są bardziej kosztochłonne (ten typ inwestycji był przedmiotem dofinansowania tylko w pierwszym naborze wniosków, jednak zainteresowanie nie było wysokie, między innymi ze względu na konieczność odnoszenia poziomu kosztów do instalacji referencyjnej).

Zespół ewaluacyjny oszacował możliwą do osiągnięcia w 2023 r. wartość wskaźnika w oparciu o dane z trzeciego naboru wniosków, który nie został jeszcze rozstrzygnięty, jednakże w złożonych wnioskach średni poziom wnioskowanego dofinansowania UE jest podobny jak w poprzednich naborach, tj. wynosi 580 tys. zł. Ze względu na duże zainteresowanie naborem (wnioskowana kwota dofinansowania odpowiada 156% budżetu naboru), w oparciu o wskaźniki sukcesu z poprzednich naborów, można wnioskować, że zakontraktowanych zostanie przynajmniej 75% środków przeznaczonych na nabór, w związku z tym łączna możliwa do osiągnięcia w 2023 wartość wskaźnika wyniesie co najmniej 102 przedsiębiorstwa.

Wskaźnik: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* dotyczy włącznie priorytetu inwestycyjnego 4c (Działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym).

Tabela 27. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)</i>	60	63	105%	280	322	115%	358	128%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni wskaźnika Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną, został osiągnięty. Na koniec 2018 r. wartość wskaźnika wyniosła 63 szt., a więc mieści się w przedziale 85%-125% wyznaczonej wartości celu pośredniego.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Po zakończeniu naborów w 2019 r. wartość wskaźnika powinna przekroczyć zakładaną na 2023 r. wartość docelową. Prognozowane niewielkie przekroczenie wartości celu końcowego wynika przede wszystkim z faktu zwiększenia alokacji na Działanie 3.3 o 7,5 mln EUR (realokacja z 4. osi priorytetowej), co przy prognozie wykorzystania całej dostępnej puli środków²⁶ daje możliwość objęcia wsparciem większej niż planowano liczby budynków.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 28. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych (EUR)	19 681 202	15 040 568 ²⁷	76%	205 556 281	199 288 611	97%	203 943 652	99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Poziom realizacji celu pośredniego wskaźnika finansowego uwzględniający wydatki beneficjentów certyfikowane w 2019 r. wyniósł 76%. Poziom ten można uznać za satysfakcjonujący, biorąc pod uwagę fakt, że stopień zaawansowania realizacji projektów nie jest wysoki, a w działaniach 3.3 i 3.4, reprezentujących 70% alokacji środków UE na 3. oś priorytetową, przyjęto dwuetapowy tryb wyboru projektów, w którego wyniku opóźniła się właściwa kontraktacja środków UE. Przykładowo, w naborze RPSW.03.03.00-IZ.00-26-075/16, który został zamknięty 30.01.2017, umowy o dofinansowanie podpisano jeszcze pod koniec listopada 2018 r, a więc 22 miesiące po zakończeniu naboru. Umowy dla projektów, które wyłoniono do dofinansowania w dwóch pierwszych, zamkniętych z końcem 2017 r. naborach w Działaniu 3.4, nie zostały zawarte do końca 2018 r. (zawarto pre-umowy). Ponadto, nawet w projektach, dla których podpisano umowy, występują opóźnienia wdrożeniowe związane z problemami z wyłonieniem wykonawców robót w procedurach

²⁶ W wyniku trzeciego naboru zatwierdzono do dofinansowania projekty, które pozwolą na zakontraktowanie całkowitej (powiększonej o realokację z osi 4) alokacji na Działanie 3.3

²⁷ Wg stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich RW

przetargowych (zbyt wysokie ceny, brak oferentów), co wynika z ogólnej trudnej sytuacji rynkowej w sektorze usług budowlanych.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Po zakończeniu naborów w 2019 r., **szacowana na koniec 2023 r. wartość wskaźnika powinna wynieść 97% zakładanej wartości celu końcowego, co oznacza jej osiągnięcie**. Należy także wskazać, że w przypadku wykorzystania pełnej alokacji (wraz z rezerwą wykonania) w poszczególnych działaniach, a także w przypadku przeniesienia rezerwy wykonania z działań 3.1 i 3.2 do Działania 3.3 i podpisania umów dla projektów z listy rezerwowej, stopień realizacji celu końcowego przekroczy 100%.

W tabeli poniżej przedstawiono oszacowanie prognozowanego poziomu kosztów kwalifikowalnych w poszczególnych działaniach.

Tabela 29. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 3 po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Obowiązujące umowy	Pre-umowy	Niezakończone nabory	Planowane nabory na 2019 r.	Razem
3.1	170 151 961	0	0	0	170 151 961
3.2	41 760 359	0	47 470 171	0	89 230 530
3.3	154 107 767	0	145 283 158	0	299 390 924
3.4	53 798 145	130 483 889	109 939 662	0	294 221 696
Razem (PLN)					852 995 111
Razem (EUR)					199 288 611 ²⁸

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 3

Poziom realizacji zakładanych wartości celu pośredniego wskaźników ram wykonania wyniósł:

- Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – 1 500%,
- Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną – 158%,
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -105%,
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 76%.

Zgodnie z zapisem art. 6 rozporządzenia 215/2014, w przypadku, gdy ramy wykonania obejmują trzy lub więcej wskaźników, cele pośrednie lub końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki z wyjątkiem jednego osiągnęły co najmniej 85 % wartości odpowiedniego celu pośredniego do końca 2018 r. Wskaźnik, który nie osiągnął 85% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego, musi osiągnąć co najmniej 75% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego. W świetle powyższego, biorąc pod uwagę fakt, że poziom realizacji wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* przekroczył 75% zakładanej wartości pośredniej, a poziom realizacji pozostałych 3 wyniósł ponad 100%, należy stwierdzić, że **cel pośredni ram wykonania został osiągnięty**.

²⁸ Kurs PLN/EUR=4,2802

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 3 po roku 2019

Działanie 3.1

Do końca 2018 r. w Działaniu 3.1 zakontraktowano 83,6% alokacji podstawowej (bez rezerwy wykonania). W przypadku zakontraktowania 5 projektów zatwierdzonych w drugim naborze poziom zakontraktowania alokacji wzrosł do 92% alokacji podstawowej. W związku ze zidentyfikowanym ryzykiem niepodpisania przynajmniej części umów dla projektów zatwierdzonych należy przyjąć, że kwota alokacji podstawowej, jaka pozostanie niewykorzystana, mieścić się będzie w przedziale 10-20 mln zł. Dodatkowo do Działania 3.1 przypisana została rezerwa wykonania w kwocie 4,5 mln EUR, tj. ok. 19 mln zł. Jak dotąd w działaniu 3.1 nie zaplanowano kolejnych naborów w roku 2019, natomiast IZ nie wyklucza, że nabór taki zostanie przeprowadzony, a wysokość budżetu ewentualnego naboru miałyby odpowiadać pozostałej do wykorzystania alokacji głównej (bez rezerwy wykonania), tj. między 10 a 20 mln zł (w zależności od tego, dla ilu projektów zatwierdzonych w drugim naborze zostaną ostatecznie zawarte umowy). Konkludując należy stwierdzić, że **przypisana do Działania 3.1 kwota rezerwy wykonania nie zostanie w nim wykorzystana i należący ją realokować do Działania 3.3**, w którym zidentyfikowano duży potencjał absorpcji środków ponad dostępną alokację (projekty z listy rezerwowej). Dodatkowo także, o ile nie zostanie podjęta decyzja o przeprowadzeniu w Działaniu 3.1 dodatkowego naboru wniosków, rekomendowana będzie realokacja również pozostałej niewykorzystanej kwoty (między 10 a 20 mln zł) – na działania 3.3 lub 3.4.

Działanie 3.2

Do końca 2018 r. w Działaniu 3.2 zakontraktowano 38,1% alokacji podstawowej (bez rezerwy wykonania). W nierozstrzygniętym jeszcze, trzecim naborze wniosków, kwota dofinansowania UE we wnioskach złożonych wynosi ponad 65 mln EUR, co przy utrzymaniu wskaźnika sukcesu (tj. relacji kwoty dofinansowania UE we wnioskach zatwierdzonych do dofinansowania do wnioskowanej kwoty dofinansowania we wnioskach złożonych) na tym samym poziomie, co w poprzednich dwóch naborach wniosków, tj. ok. 48%, pozwoli na zakontraktowanie dodatkowych 31 mln zł i osiągnięcie poziomu 84,1% wykorzystania alokacji podstawowej. Na 2019 r. nie są planowane kolejne nabory. Można więc stwierdzić, że **przypisana do Działania 3.2 kwota rezerwy wykonania nie zostanie w nim wykorzystana i należały ją realokować do Działania 3.3**, w którym zidentyfikowano duży potencjał absorpcji środków ponad dostępną alokację. Dodatkowo rekomendowana będzie także realokacja na Działanie 3.3 lub 3.4 również pozostałej niewykorzystanej kwoty - prawdopodobnie ok. 10 mln zł, przy czym może okazać się, że wskaźnik sukcesu w nierozstrzygniętym jeszcze naborze może okazać się wyższy i jego budżet zostanie całkowicie zagospodarowany (w tej sytuacji w ramach alokacji podstawowej nie będą już dostępne niezakontraktowane środki).

Działanie 3.3

Do końca 2018 r. w Działaniu 3.3 zakontraktowano 49,9% alokacji (temu działaniu nie przypisano rezerwy wykonania). W trzecim naborze wniosków zatwierdzono do dofinansowania projekty na kwotę dofinansowania UE ponad 121 mln zł, dodatkowo na liście rezerwowej znajdują się projekty o wartości wnioskowanego dofinansowania UE ponad 33,5 mln zł, co oznacza, że w wyniku tego naboru poziom kontraktacji osiągnie 100% i **istnieje potencjał absorpcji dodatkowych środków w kwocie ok. 30 mln zł**. Ponadto dotychczasowe ogromne zainteresowanie wsparciem oferowanym w Działaniu 3.3 wskazuje na to, że można rozważyć ogłoszenie także kolejnego naboru wniosków w 2019 r. lub po 2019 r., w przypadku dostępności dodatkowych niezakontraktowanych środków z innych działań 3. osi priorytetowej lub z innych osi.

Działanie 3.4

Do końca 2018 r. w Działaniu 3.4 zakontraktowano 17,3% alokacji (temu działaniu nie przypisano rezerwy wykonania), przy czym łącznie z pre-umowami poziom ten wyniósł 59,7%. W naborach 212/18 i 218/18 zatwierdzono projekty na łączną kwotę dofinansowania UE ok. 15 mln zł, można także prognozować, że zostaną w pełni wykorzystane budżety naborów 229/18 i 230/18, a nawet, że kwota wnioskowanego dofinansowania we wnioskach, które przejdą pozytywnie ocenę merytoryczną, będzie znacznie wyższa od budżetów naborów a tym samym od alokacji na Działanie 104 (zgodnie z wynikami poprzednich naborów dla tych typów projektów)²⁹. Oszacowania wskazują, że w **wyniku naborów 229/18 i 230/18 istnienie potencjał zagospodarowania nawet ok. 30 mln zł ponad aktualnie dostępną w Działaniu 3.4 alokację.**

Podsumowanie

W osi 3 osiągnięto cel pośredni ram wykonania, wobec tego przysługuje jej rezerwa wykonania. W tabeli poniżej podano, w jakich działaniach osi 3 pozostaną niezakontraktowane środki po zakończeniu naborów planowanych w 2019 r. (21,6 mln zł) oraz w jakich działaniach alokowane są obecnie środki z rezerwy wykonania (38,9 mln zł). Łączna kwota niezakontraktowanych środków, razem z rezerwą wykonania, wyniesie 60,5 mln zł.

Tabela 30. Kontraktowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 3 (PLN).

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach (PLN)	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowane naboru na 2019 r.	Razem	Środki do zakontraktowania po 2019 r.	Alokacja bez rezerwy wykonania (PLN)	Rezerwa wykonania
3.1	106 079 607	0	10 042 491	0 ³⁰	116 122 098	10 714 434	126 836 532	19 447 840
3.2	26 024 831	0	31 394 368	0	57 419 199	10 861 342	68 280 540	19 447 836
3.3	126 052 743	0	126 521 544	0	252 574 286	0	252 574 286	
3.4	45 476 010	111 689 960	106 127 415	0	263 293 385	0	263 293 385	
				Razem	689 408 968	21 575 776	710 984 744	38 895 676

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Łączna kwota środków UE, która pozostanie w osi 3 do zakontraktowania po 2019 r., wynosi ok. 60,5 mln zł (w tym 38,9 mln zł z rezerwy wykonania), natomiast w działaniach 3.3 i 3.4 zidentyfikowano potencjał absorpcji dodatkowych środków na poziomie przynajmniej 60 ml zł (lista rezerwowa w Działaniu 3.3 oraz nierozstrzygnięte nabory w Działaniu 3.4 - 229/18 i 230/19), co prowadzi do konkluzji, że 100% środków alokowanych na 3. oś priorytetową może zostać wykorzystanych bez potrzeby przeprowadzania dodatkowych naborów. Biorąc powyższe pod uwagę, proponowane jest realokowanie rezerwy wykonania z działań 3.1 i 3.2 na Działanie 3.3, a ewentualnych dodatkowych niezakontraktowanych w działaniach 3.1 i 3.2 środków – na Działanie 3.4.

²⁹ W oparciu o dane nt. wnioskowanej kwoty dofinansowania we wnioskach złożonych z naborze 229/18 oraz wskaźnika sukcesu z naboru 136/17 można wnioskować, że kwota dofinansowania UE w projektach, które uzyskają pozytywny wynik oceny merytorycznej, wyniesie 48 mln zł, tj. blisko trzykrotność budżetu naboru.

³⁰ Aktualnie nie podjęto decyzji o przeprowadzeniu w Działaniu 3.1 kolejnego naboru, jednak nie wyklucza się, że decyzja o kolejnym naborze zostanie w przyszłości podjęta.

Tabela 31. Proponowane realokacje w osi 3.

Obniżenie alokacji		
działanie	Obniżenie alokacji (mln PLN)	Uzasadnienie
3.1	30,2	Można prognozować, że w Działaniu 3.1 kwota rezerwy wykonania (19,5 mln) oraz część alokacji podstawowej (ok. 10,7 mln zł) zostanie niewykorzystana po 2019 r., o ile nie zostanie podjęta decyzja o ogłoszeniu kolejnego naboru.
3.2	30,3	Można prognozować, że w Działaniu 3.2 kwota rezerwy wykonania (19,5 mln) oraz część alokacji podstawowej (10,8 mln zł), zostanie niewykorzystana po 2019 r. (zgodnie z oszacowaniami dotyczącymi prognozy kontraktacji w nierozstrzygniętym jeszcze naborze)
Zwiększenie alokacji		
działanie	Zwiększenie alokacji (mln PLN)	Uzasadnienie
3.3	38,9	Przeniesienie kwoty rezerwy wykonania z działań 3.1 i 3.2 na Działanie 3.3 pozwoli na objęcie dofinansowaniem projektów znajdujących się na liście rezerwowej w naborze 157/17
3.4	21,6	Przeniesienie prognozowanych niezakontraktowanych w działaniach 3.1 i 3.2 środków z alokacji podstawowej na zwiększenie budżetów naborów 229/18 i 230/19 w Działaniu 3.4 pozwoli na objęcie dofinansowaniem projektów, które - jak się prognozuje - przejdą w tych naborach pozytywnie ocenę merytoryczną, a nie wystarczy dla nich środków z alokacji dostępnej w Działaniu 3.4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Realokacja środków wpłynie na poziom realizacji wskaźników ram wykonania. W poniższej tabeli przedstawiono potencjalny poziom realizacji wartości docelowych wskaźników ram wykonania w przypadku wykorzystania środków (włącznie z rezerwą wykonania) w działaniach, do których są przypisane, oraz po proponowanej realokacji środków.

Tabela 32. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania.

Realokacje pomiędzy poszczególnymi działaniami 3 osi					
Wskaźniki ram wykonania	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika bez realokacji	Stopień realizacji wskaźnika przed realokacją	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r. po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji %
<i>Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.)</i>	23	6 522	28 355%	5056	21 983%
<i>Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną (szt.)</i>	55	158	288%	102	185%
<i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)</i>	280	322	115%	370	132%
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (mln EUR)</i>	205,6	226,4	110%	216,3	105%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Proponowana realokacja środków wpłynie w niewielkim stopniu na obniżenie możliwych do osiągnięcia wartości wskaźników: *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE*, *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną*, *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* oraz wpłynie na zwiększenie wartości wskaźnika *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków*. Niezależnie od tego, czy dokonana zostanie realokacja środków czy nie, cele końcowe wskaźników ram wykonania powinny zostać osiągnięte.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 3

Według przeprowadzonych analiz i oszacowań, po zakończeniu naborów w 2019 r. i zakontraktowaniu wszystkich środków, realokowanych zgodnie z rekomendacjami przedstawionymi powyżej, poziom realizacji celów końcowych wskaźników ram wykonania wyniesie:

- *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE* – 21 983%,
- *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną* - 185%,
- *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* - 132%,
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* – 105%.

Tym samym można prognozować, że **cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty**.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej „Efektywna i zielona energia” realizowane są w ramach czterech priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 4 – PI 4a, 4b, 4c i 4e.

Priorytet inwestycyjny 4a

Wskaźniki programowe produktu

W PI 4a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE*,
- *Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE*,
- *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI)*,
- *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)*.

Stan obecny i prognozy

Wskaźniki PI 4a realizowane są przez Działanie 3.1.

Tabela 33. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4a.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia a wskaźnika
3.1	<i>Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.)</i>	23	45	196%	6 522	28 355%
3.1	<i>Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.)</i>	3	18	600%	5 853	195 091%%
3.1	<i>Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI) (MW)</i>	20	0	0%	69	346%
3.1	<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	59 200	0	0%	45 438	77%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Powyższe oszacowania możliwych do osiągnięcia wartości wskaźników zakładają, że w Działaniu 3.1 zostanie zakontraktowana cała przypisana do niego alokacja środków UE, wraz z rezerwą wykonania. Jak widać, nawet w takim przypadku możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)* wyniesie ok. 45 tys. tys. t CO₂ eq/rok, tj. 77% zakładanej wartości docelowej. Oznacza to, że aktualny i prognozowany stan wdrażania, nawet przy najbardziej optymistycznym scenariuszu, nie pozwoli na realizację zakładanej w programie wartości docelowej wskaźnika (przyczyną jest błędne wyliczenie tej wartości, co omówiono poniżej).

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Przyczyny znacznego przekroczenia wartości docelowej wskaźnika *Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE* i przedstawiono w rozdziale dotyczącym wskaźników ram wykonania.

Podobne uwarunkowania miały także wpływ na znaczne przekroczenie wartości wskaźnika *Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE*. Na etapie programowania zakładano, że wsparcie obejmie duże jednostki wytwórcze i w przypadku energii cieplnej będą to tylko 3 instalacje. Oszacowanie to opierało się o wyniki przeprowadzonej analizy rynku, dostępnej alokacji, przyjętego katalogu beneficjentów oraz zaplanowanych typów przedsięwzięć. Przyjęte założenia należy uznać za poprawne metodologicznie i merytorycznie, natomiast podjęta w późniejszym czasie decyzja o przeprowadzeniu naboru dla projektów „parasolowych” sprawiła, że założenia te stały się nieadekwatne. W 29 projektach, dla których w tym naborze podpisano umowy, średnia liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE na projekt wynosiła ok. 156 szt., a łączna - ponad 4,5 tys. szt. Były to wyłącznie kolektory słoneczne o średniej mocy zainstalowanej ok. 4 kW_e/szt. (łącznie 18 MW). Powyższe uwarunkowania stanowią główną przyczynę tak znacznego przekroczenia celów pośredniego i końcowego omawianego wskaźnika ram wykonania.

Prognozowane przekroczenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI)* wynika przede wszystkim z objęcia dofinansowaniem

w działaniu 3.1 wyłącznie technologii wykorzystujących energię słoneczną (panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne), które charakteryzują się niższym niż elektrownie wiatrowe i wodne czy biogazownie poziomem nakładów inwestycyjnych na jednostkę mocy zainstalowanej (który dodatkowo istotnie obniżył się w porównaniu z okresem, w którym wykonywano oszacowania wartości docelowych wskaźników). Przy szacowaniu wartości docelowej wskaźnika zakładano natomiast dofinansowanie 3 elektrowni wodnych o łącznej mocy ok 3 MW, 2 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy ok. 10 MW, 18 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 4 MW oraz 3 MW w innych źródłach. Tak więc przyczyną przekroczenia wartości docelowej jest inny niż zakładano rozkład dofinansowania na poszczególne technologie (dofinansowanie wyłączeni technologii o najniższym poziomie nakładów inwestycyjnych na jednostkę mocy zainstalowanej).

Przyczyną prognozowanego nieosiągnięcia zakładanej wartości docelowej wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)* są błędy metodyczne popełnione na etapie jej szacowania. Wartość wskaźnika jest pochodną ilości wyprodukowanej w instalacjach OZE energii elektrycznej i ciepłej. Do obliczenia spodziewanego poziomu redukcji emisji zastosowano natomiast wyłącznie wskaźnik emisyjności dla energii ciepłej, którego wartość znacząco różni się od wartości wskaźnika emisyjności dla energii elektrycznej (pomimo, iż spodziewanym rezultatem programu miała być przede wszystkim produkcja energii elektrycznej, na co wskazują przedstawione w „Metodologii szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w RPOWŚ 2014-2020” założenia). Na etapie programowania założono także, że 1 MW mocy zainstalowanej OZE produkuje energię przez 24h/dobę i 365 dni w roku, a więc 8760 h/rok. Tymczasem realnie produktywność³¹ instalacji OZE tylko w przypadku biogazu sięga ok. 8000 h/rok, a dla elektrowni wodnych – 4 tys. h/rok, wiatrowych – ok. 2 tys. h/rok, natomiast dofinansowane w RPOWŚ instalacje panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne mają produktywność na poziomie ok. 1 tys. h/rok, co przekłada się na mniejszą niż zakładana ilość wyprodukowanej energii i tym samym mniejszy poziom redukcji emisji CO₂. W konsekwencji wyznaczona w programie wartość docelowa jest znacznie przeszacowana. W ocenie zespołu badawczego powyższe uwarunkowania uzasadniają potrzebę korekty wartości docelowej omawianego wskaźnika.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 4a przyjęto wskaźnik programowy rezultatu *Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem*.

Poniżej prezentujemy zakładaną w programie wartość docelową wskaźnika na 2023 r., wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartość oszacowaną z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 34. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem*.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem (%)</i>	15,3 (2012)	20,4 (2017)	19,0%	36,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

³¹ W uproszczeniu podano tu produktywność jako przeliczeniowy czas pracy instalacji przy maksymalnej mocy

Zakładana w programie wartość docelowa została przekroczona już w 2013 r. Wskaźnik w latach 2007-2015 wykazywał dynamiczną tendencję wzrostową (od 5% w 2007 r. do 27,5% w 2015 r.), następnie trend ten się załamał i w latach 2016 -2017 nastąpił spadek wartości wskaźnika do poziomu 20,7%. Odnotowany spadek wartości wskaźnika wynika ze spadku poziomu produkcji energii elektrycznej z OZE w latach 2016-2017, przy jednoczesnym wzroście poziomu całkowitej produkcji energii elektrycznej w województwie. Przyczyną tego stanu rzeczy mogą być opóźnienia w uruchomieniu nowego aukcyjnego systemu wsparcia ustawowego do produkcji energii elektrycznej z OZE, które przekładają się na ograniczenie jej produkcji w istniejących instalacjach wykorzystujących OZE.

Pomimo to, według modelu trendu liniowego (uwzględniającego dane za lata 2006-2017), w 2023 r. *udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim* powinien wynieść 36%, co oznacza, że zakładany w programie cel powinien zostać nie tylko osiągnięty, ale znacznie przekroczony. Wyniki modelowania ekonometrycznego, opierającego się na danych także z poprzedniej perspektywy finansowej, wskazują, że jak dotąd środki RPOWŚ przyczyniały się do wzrostu produkcji energii elektrycznej z OZE w regionie.

Bezpośrednim efektem realizacji przedsięwzięć w działaniu 3.1 będzie produkcja energii elektrycznej z OZE na poziomie około 29,8 GWh/rok, co odpowiada 1,4% całkowitej produkcji energii elektrycznej z OZE w województwie Świętokrzyskim w 2017 r. Potencjalny wpływ bezpośredni RPOWŚ 2014-2020 na przyrost wartości wskaźnika *Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem* kształtować się powinien na poziomie ok. 0,2 punktu procentowego, przy czym nie uwzględniono tu potencjalnych efektów pośrednich, edukacyjno - demonstracyjnych, które mogą znacznie zwiększyć skalę oddziaływania programu. Warto także podkreślić bardzo istotny efekt realizacji programu, jakim będzie rozwój energetyki prosumenckiej w regionie - nie tylko w zakresie energii elektrycznej, ale także ciepłej, co powinno mieć także wpływ na poprawę jakości powietrza (dzięki zastąpieniu produkcji ciepła w nieefektywnych indywidualnych źródłach produkcją ciepłą przez kolektory słoneczne).

Priorytet inwestycyjny 4b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 4b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną*
- *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)*
- *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)(CI)*
- *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)*

Wskaźniki PI 4b realizowane są przez Działanie 3.2.

Dla wskaźnika o charakterze rezultatu, tj. *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, którego osiągnięcie w projektach jest wykazywane na podstawie audytu ex-post rok po zakończeniu projektu lub w okresie trwałości (a proces raportowania i zatwierdzania może trwać dodatkowo kilka miesięcy, co w praktyce oznacza, że wartość docelowa powinna uwzględniać tylko projekty zakończone najpóźniej do końca czerwca 2022 r. tzn. 18 miesięcy przed końcem okresu kwalifikowalności wydatków), w tabeli podano dwie wartości:

wartość podstawową, zakładającą, że do 2023 r. we wszystkich zrealizowanych projektach osiągnięcie wskaźnika zostanie wykazane i udokumentowane,

wartość urealnioną (podaną w nawiasie), zakładającą, że do 2023 r. w około 70% zrealizowanych projektów osiągnięcie wskaźnika zostanie wykazane i udokumentowane³².

Tabela 35. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4b³³.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r	Stopień osiągnięcia wskaźnika
3.2	<i>Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną (szt.)</i>	55	19	35%	158	288%
3.2	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI) (przedsiębiorstwa)</i>	55	31 ³⁴	56%	158	288%
3.2	<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)(CI) (EUR)</i>	20 453 874	1 647 235	8%	22 168 799	108%
3.2	<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	5 759	0	0%	34 229 (23 960)	594% (416%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Przyczyny prognozowanego przekroczenia wartości wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną* omówiono wcześniej w rozdziale dotyczącym ram wykonania. Są one jednocześnie uzasadnieniem przekroczenia wartości wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)*, ponieważ wskaźnik ten reprezentuje tę samą wartość co wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną*.

Prognozowane przekroczenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)* wynika z błędu obliczeniowego popełnionego przy jej wyznaczaniu³⁵. Ponadto warto pokreślić, że na etapie programowania IZ nie dysponowała odpowiednimi danymi dla tego typu

³²Przyjęcie współczynnika redukującego na poziomie 0,7 wynika z doświadczeń z rozliczania projektów w sektorze energetyki w perspektywie finansowej 2007-2013, które pokazują, że wykazanie realizacji 100% wartości wskaźników rezultatu jest mało prawdopodobne w okresie kwalifikowalności wydatków. Tego rodzaju współczynnik redukujący, uwzględniający okres inkubacji wskaźnika, stosowany był także przy szacowaniu wartości docelowych wskaźników rezultatu w 1 osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020, gdzie realizowane są podobne inwestycje jak w 3 osi priorytetowej RPO WŚ 2014-2020 (m.in. termomodernizacja), przy czym w POIiŚ wskaźnik inkubacji przyjęto na poziomie 0,56.

³³ Dla wskaźnika o charakterze rezultatu, tj. *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, którego osiągnięcie w projektach może być wykazywane rok po zakończeniu projektu lub w okresie trwałości (na podstawie audytu ex-post), podano w nawiasie wartość obliczoną z zastosowaniem współczynnika redukującego na poziomie 0,7

³⁴ Wartość w tabeli podano zgodnie z zestawieniem przekazanym przez Zamawiającego, natomiast należy podkreślić, że wartości osiągnięte wskaźników *Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną* i *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI)* powinny być identyczne. Obserwowane rozbieżności wynikają prawdopodobnie z błędów we wnioskach o płatność (beneficjenci wykazywali tylko jeden wskaźnik, zamiast obydwu) lub błędów w agregacji.

³⁵ Prawdopodobne przeoczenie - przy mnożeniu MWh przez kg/GJ nie dokonano konwersji jednostek.

przedsięwzięć realizowanych przez przedsiębiorstwa, umożliwiającymi wiarygodne oszacowanie wartości docelowej wskaźnika. W ocenie zespołu badawczego powyższe uwarunkowania uzasadniają potrzebę korekty wartości docelowej omawianego wskaźnika.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 4b przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB*.

Poniżej prezentujemy zakładaną w programie wartość docelową wskaźnika na 2023 r., wartość najbardziej aktualną wg statystyki GUS oraz wartość oszacowaną z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 36. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB*

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB (GWh/1 mln PKB)</i>	0,13 (2011)	0,12 (2016)	0,12	0,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Nie było możliwe oszacowanie modelu uwzględniającego fundusze strukturalne i zużycie energii ogółem na 1 mln PKB ze względu na zbyt krótki ciąg danych dla tego typu projektów, których efekty widoczne są z opóźnieniem. Jednak ogólny obserwowany trend wskaźnika jest spadkowy i można prognozować, że w 2023 roku zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB wyniesie 0,093 GWh, przy założonej wartości docelowej wskaźnika 0,12 GWh na 1 mln zł PKB. Oznacza to, że w województwie świętokrzyskim realizowane są cele dotyczące zmniejszenia energochłonności gospodarki.

Potencjalny bezpośredni wkład przedsięwzięć realizowanych w priorytecie inwestycyjnym 4b na wartość wskaźnika będzie niewielki, co wynika z samej natury realizowanych projektów (termomodernizacja nakierowana na redukcję zużycia energii cieplnej, a nie energii elektrycznej), a także z ograniczonej skali finansowej programu. W wyniku realizacji projektów, dla których podpisano umowy do końca 2018 r. zmniejszy się zużycie energii elektrycznej o ok 2,1 GWh, co odpowiada ok 0,04% całkowitego zużycia energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim w 2017 r. (5 593 GWh wg GUS), natomiast projekty, które zostaną wyłonione w wyniku nierozstrzyganego jeszcze trzeciego naboru, powinny co najmniej podwoić skalę rezultatów. Ponadto należy uwzględnić możliwe przyszłe efekty pośrednie, obejmujące edukacyjno – demonstracyjne oddziaływanie programu, które mogą zwiększyć realną skalę jego oddziaływania.

Priorytet inwestycyjny 4c

Wskaźniki programowe produktu

W PI 4c przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków*
- *Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI)*

- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)
- Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI)

Wskaźniki PI 4c realizowane są przez Działanie 3.3.

Tabela 37. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4c³⁶

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r	Stopień osiągnięcia wskaźnika
3.3	<i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)</i>	280	63	23%	322	115%
3.3	<i>Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI) (gospodarstwa domowe)</i>	5 100	0	0%	200	4%
3.3	<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	52 775	16	0%	27 872 (19 511)	53% (37%)
3.3	<i>Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI) (kWh/rok)</i>	154 293 611	1 667 736	1%	91 539 949 (64 077 965)	59% (42%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Istotny problem z realizacją zakładanej wartości docelowej wskaźnika *Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI)* wynika po pierwsze ze znacznie niższego niż oczekiwano zainteresowania spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych aplikowaniem o środki w RPOWŚ, po drugie z niskiej jakości wniosków składanych przez tą grupę podmiotów, co jest związane z ich ograniczonym potencjałem administracyjnym, przy jednocześnie wysokim poziomie złożoności wymogów na etapie opracowania dokumentacji aplikacyjnej, co przy dużej konkurencji o środki, jaką odnotowuje się w Działaniu 3.3, często eliminowało nieliczne składane projekty spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych z możliwości uzyskania dofinansowania. Zastosowane w Działaniu 3.3 kryteria oceny merytorycznej premiuje budynki użyteczności publicznej (kryterium *Preferencje dla budynków pełniących ważne funkcje społeczne*). Dodatkowo jak pokazała praktyka, wymóg osiągnięcia minimum 25% oszczędności energii (a pożądaną, najwyżej punktowaną w kryteriach oceny poziom wynosi 60%) jest trudny do spełnienia przez budynki mieszkalne, które w większości były już przed laty ocieplone, a jak wynika z przeprowadzonych audytów, aktualnie potrzebne prace termomodernizacyjne (które są niezbędne, by dostosować budynki do obecnych norm), mogą zmniejszyć zapotrzebowanie na energię o mniej niż 25%. W umowach podpisanych do końca 2018 r. wartość docelowa wskaźnika wynosi zaledwie 14 szt., natomiast po podpisaniu umów dla wniosków zatwierdzonych w trzecim naborze może wzrosnąć do ok. 200 szt. Oznacza to, że przyjęte na etapie programowania założenia dotyczące objęcia wsparciem 30

³⁶ Dla wskaźników o charakterze rezultatu, tj. *Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych oraz Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, których osiągnięcie w projektach może być wykazywane rok po zakończeniu projektu lub w okresie trwałości (na podstawie audytu ex-post), podano w nawiasie wartość obliczoną z zastosowaniem zastosowano współczynnika redukującego (uwzględniającego tzw. okres inkubacji) na poziomie 0,7.

budynków 10 piętrowych i 60 budynków 4 piętrowych, okazały się nietrafne. Jednocześnie można wskazać, że wartość wskaźnika *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* będzie wyższa niż zakładano, choć ze względu na odnotowany znaczny wzrost cen rynkowych na usługi budowlane przekroczenie to nie będzie znaczne (czego można by się spodziewać, biorąc po uwagę fakt wykorzystania na budynki publiczne alokacji, którą przewidziano na budynki mieszkalne).

Problem z osiągnięciem wartości docelowej wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)* wynika natomiast z przeszacowania wartości docelowej. Na etapie programowania zakładano, w oparciu o doświadczenia z perspektywy finansowej 2007-2013, że średnia oszczędność energii (której pochodną jest spadek emisji CO₂) przypadająca na 1 budynek wyniesie 2008 GJ, podczas gdy realnie w podpisanych dotąd umowach wartość ta kształtuje się na poziomie 1 050 GJ/rok energii końcowej, a więc niemal dwukrotnie mniej. Wiele wskazuje na to, że średnia wielkość budynków, które zostały objęte wsparciem w Działaniu 3.3, jest mniejsza niż średnia wielkość budynków, które poddano termomodernizacji w poprzedniej perspektywie finansowej. We wnioskach złożonych w trzecim naborze średni poziom oszczędności energii kształtuje się na jeszcze niższym poziomie - ok. 790 GJ/budynek. Obserwowana nie tylko w województwie świętokrzyskim tendencja wydaje się racjonalna – na początku (w perspektywie 2007-2013) poddawano termomodernizacji budynki największe, o największym zużyciu energii, z czasem są to budynki coraz mniejsze. Przeprowadzone oszacowania wskazują, że nawet przy wykorzystaniu całkowitej alokacji na Działanie 3.3 i przekroczeniu zakładanej liczby zmodernizowanych energetycznie budynków, osiągnięty spadek emisji CO₂ będzie o blisko połowę niższy niż zakładano. Powyższe prowadzi do konkluzji o nietrafności przyjętych na etapie programowania założeń i w opinii zespołu badawczego stanowi przesłankę do modyfikacji wartości docelowej wskaźnika.

Wartość docelowa wskaźnika *Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI)* oszacowana została na etapie programowania na podstawie danych historycznych z wdrażania RPOWŚ 2007-2013, w ramach którego zaoszczędzone zostało 30 225 278 kWh/rok energii pierwotnej, przy zaangażowaniu środków w kwocie 8 055 144 EUR, co daje średnią 0,27 EUR/kWh. W oparciu o wysokość alokacji na Działanie 3.3 (41 119 412 EUR) oszacowano, że zaoszczędzone zostanie 154 293 611 kWh/rok energii pierwotnej. Jak się okazało, założenia te okazały się nietrafne, co jest wynikiem przede wszystkim bardzo znacznego wzrostu cen na rynku usług budowlanych, dodatkowo także uwzględnieniem w zakresach projektów jednostek OZE (zwłaszcza fotowoltaiki) na szerszą niż w poprzedniej perspektywie finansowej skalę. W umowach podpisanych do końca 2018 r. średni nakład środków UE na 1 kWh zmniejszenia rocznego zużycia energii pierwotnej wynosi 0,53 EUR, a więc około dwukrotnie więcej niż zakładano. We wnioskach złożonych w trzecim naborze poziom ten jest jeszcze wyższy i wynosi 0,6 EUR/kWh. Oznacza to, że obecny i prognozowany stan wdrażania nie zapewnia realizacji zakładanej wartości docelowej wskaźnika. Ze względu na fakt, że przyczyną problemu są zmiany zewnętrznych uwarunkowań rynkowych, których drastycznej skali nie można było przewidzieć na etapie programowania, rekomendowanym rozwiązaniem będzie zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 4c przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe ogółem*.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS oraz wartość oszacowaną z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 38. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe ogółem*.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe ogółem (GJ)</i>	4 371 481 (2012)	3 800 149 (2017)	4 000 000	3 256 689 -3 532 496

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W programie założono, że wartość wskaźnika obniży się i faktycznie w latach 2013-2017 obserwowany był jego trend spadkowy, a wskaźnik osiągnął poziom niższy niż docelowy już w 2014 r. Według regresji uzależniającej sprzedaż energii ciepłej od liczby ludności, w 2023 r. *sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe ogółem* w województwie świętokrzyskim wyniesie 3 532 496 GJ (przy założeniu liczby ludności na poziomie 1 234 000 w 2023 r.), a według modelu trendu liniowego - 3 256 689 GJ. Tym samym można stwierdzić, że nie ma zagrożenia nieosiągnięcia zakładanego celu programu.

Interwencja RPOWŚ będzie miała istotny wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą w sektorze publicznym (zdecydowana większość dofinansowanych projektów dotyczy budynków użyteczności publicznej) w regionie. Bezpośrednim wynikiem realizacji projektów, dla których w Działaniu 3.3 podpisano umowy do końca 2018 r., będzie zmniejszenie zużycia energii ciepłej o ok. 188 597 GJ, co odpowiada ok. 5% sprzedaży energii ciepłej na cele komunalno-bytowe ogółem w województwie świętokrzyskim w 2017 r. oraz aż 24% sprzedaży energii ciepłej dla urzędów i instytucji (775 258 GJ wg GUS), a realizacja projektów zatwierdzonych do dofinansowania w trzecim naborze niemal podwoi oczekiwaną skalę rezultatów. Należy jednak pamiętać, że omawiany wskaźnik GUS obejmuje wyłącznie ciepło sieciowe, a część budynków, które poddawane są termomodernizacji, może nie być podłączona do sieci (posiadają własne indywidualne źródła ciepła).

Priorytet inwestycyjny 4e

Wskaźniki programowe produktu

W PI 4e przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego,*
- *Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym,*
- *Długość ścieżek rowerowych,*
- *Długość sieci ciepłowniczej,*
- *Liczba zmodernizowanych dworców i centrów przesiadkowych,*
- *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła,*
- *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI).*

Wskaźniki PI 4e realizowane są przez Działanie 3.4.

Przy szacowaniu możliwych do osiągnięcia wartości docelowych założono, że zrealizowane zostaną założenia wszystkich podpisanych do końca 2018 r. umów i pre-umów, 2 projektów zatwierdzonych do dofinansowania w naborach 212/18 i 218/18, a także, że zostaną w pełni wykorzystane budżety

naborów 229/18 i 230/18 (a tym samym cała dostępna w Działaniu 3.4 alokacja), a rozkład typów przedsięwzięć dofinansowanych w naborze 230/18 będzie analogiczny jak w naborach 133/17 i 134/17.

Tabela 39. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4e³⁷.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
3.4	<i>Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego (szt.)</i>	5 500	0	0%	40 975	745%
3.4	<i>Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym (szt.)</i>	25	0	0%	63	254%
3.4	<i>Długość ścieżek rowerowych (km)</i>	120	0	0%	32	27%
3.4	<i>Długość sieci ciepłowniczej (km)</i>	18	0	0%	0	0%
3.4	<i>Liczba zmodernizowanych dworców i centrów przesiadkowych (szt.)</i>	4	0	0%	4	100%
3.4	<i>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (szt.)</i>	4	0	0%	3	75%
3.4	<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	11 184	0	0%	13 316 (9 321)	119% (83%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Problemy z realizacją zakładanych wartości docelowych wskaźników: *Długość ścieżek rowerowych*, *Długość sieci ciepłowniczej*, *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła*, przy jednoczesnym znaczącym prognozowanym przekroczeniu wartości docelowych wskaźników *Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego* oraz *Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym* wynikają przede wszystkim z innego niż zakładano na etapie programowania rozkładu typów dofinansowanych przedsięwzięć.

Zgodnie z pierwotnymi założeniami na projekty obejmujące wymianę oświetlenia ulicznego miała zostać przeznaczona kwota 9 mln EUR, tymczasem łączna wartość dofinansowania UE w zwartych do końca 2018 r. umowach (wszystkie dotyczą wymiany oświetlenia ulicznego) wynosi już 10,8 mln EUR, budżet dedykowanego temu typowi projektów naboru 229/18 wynosi ok. 4 mln EUR, a więc łącznie na tego typu projekty przeznaczona zostanie kwota 14,8 mln EUR, czyli o 64% większa niż zakładano. Ponadto,

³⁷ Dla wskaźnika o charakterze rezultatu, tj. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych, których osiągnięcie w projektach może być wykazywane rok po zakończeniu projektu lub w okresie trwałości (na podstawie audytu ex-post), podano w nawiasie wartość obliczoną z zastosowaniem zastosowano współczynnika redukującego (uwzględniającego tzw. okres inkubacji) na poziomie 0,7.

na podstawie danych historycznych z perspektywy finansowej 2007-2013 oszacowano koszt jednostkowy jednej lampy energooszczędnej zastosowanej w oświetleniu ulicznym na poziomie ok. 11,5 tys. zł, podczas gdy realnie w zawartych w Działaniu 3.4 umowach wynosi on zaledwie 1,7 tys. zł (kwota środków UE przypadająca na 1 szt. oświetlenia ulicznego), czyli ponad sześciokrotnie mniej. Opisane uwarunkowania mają wpływ na znaczące przekroczenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego*.

Na projekty obejmujące zakup jednostek taboru pasażerskiego planowano natomiast przeznaczyć kwotę ok. 4 mln EUR, a wartość dofinansowania w pre-umowach, obejmujących zakup taboru, wynosi już ponad 23 mln EUR³⁸, tj. blisko sześciokrotnie więcej (a po rozstrzygnięciu naboru 230/18 kwota środków UE przeznaczonych na zakup taboru może jeszcze znacząco wzrosnąć), przy wyższym niż zakładano poziomie dofinansowania projektów (85% zamiast 50%). Opisane uwarunkowania mają wpływ na znaczące przekroczenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika *Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym*.

Jednocześnie znacznie mniejszym niż oczekiwano zainteresowaniem cieszyły się nabory, w których oferowano dofinansowanie na przedsięwzięcia wynikające z Planów Gospodarki Niskoemisyjnej, które realizowałyby wskaźnik *Długość sieci ciepłowniczej* oraz *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła*. Pierwotnie zakładano przeznaczenie kwoty ok. 13 mln EUR na tego typu projekty, natomiast realnie wyniesie ona niespełna 1,9 mln EUR i w nierozstrzygniętych naborach 229/18 i 230/18 nie ulegnie zwiększeniu. Podstawowym czynnikiem ograniczającym absorpcję środków był w tym przypadku warunek spełnienia określonych w art. 2 pkt 124 rozporządzenia nr 651/2014³⁹ (mających źródło w art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE⁴⁰) wymogów w zakresie efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego. Jak wynika z analiz przeprowadzonych przez Forum Energii w 2017 r.⁴¹, 87,5% (463 z 529) wszystkich systemów ciepłowniczych w Polsce nie posiada statusu systemów efektywnych. Warunek horyzontalny okazał się więc zbyt trudny do spełnienia dla świętokrzyskich przedsiębiorstw ciepłowniczych, pomimo, że mają one znaczne potrzeby inwestycyjne. Opisane uwarunkowania mają wpływ na zerową realizację wskaźnika *Długość sieci ciepłowniczej* oraz realizację wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła* na poziomie 75%. W opinii zespołu badawczego przedstawione powyżej uwarunkowania stanowią przesłankę do modyfikacji wartości docelowej wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła* oraz do rezygnacji z monitorowania wskaźnika *Długość sieci ciepłowniczej* na poziomie programu.

Na obecnym etapie wdrażania trudno prognozować również możliwość realizacji wartości docelowej wskaźnika *Długość ścieżek rowerowych*, na które planowano przeznaczyć kwotę 10 mln EUR, tymczasem wartość pre-umów, w których budowa infrastruktury rowerowej stanowi główny element projektu, wynosi 2,5 mln EUR. Na mniejszy niż oczekiwano udział projektów obejmujących budowę ścieżek rowerowych wpływ miało ograniczenie ich lokalizacji do obszarów miast (poza KOF), których w województwie nie ma dostatecznie dużo (tego typu projekty w KOF są realizowane w Działaniu 6.2 w ramach ZIT). Można więc zauważyć, że ocena potencjału realizacji tego typu projektów poza FOF była nietrafna.

³⁸ Wartość należy traktować jako orientacyjną, ponieważ na podstawie dostępnych danych nie było możliwe wydzielenie kwot przeznaczonych na zakup taboru. Pre-umowy dotyczą projektów o charakterze kompleksowym, poza zakupem taboru obejmujących m.in. budowę ścieżek rowerowych oraz modernizację dworców i centrów przesiadkowych.

³⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu Tekst mający znaczenie dla EOG

⁴⁰ Dyrektywa 2012/27/UE o efektywności energetycznej wprowadza definicję „efektywnych systemów ciepłowniczych (chłodniczych)”. „Efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy” oznacza system ciepłowniczy lub chłodniczy, w którym do produkcji ciepła lub chłodu wykorzystuje się w co najmniej 50 % energię ze źródeł odnawialnych, lub w co najmniej 50 % ciepło odpadowe, lub w co najmniej 75 % ciepło pochodzące z kogeneracji, lub w co najmniej 50% wykorzystuje połączenie takiej energii i ciepła.

⁴¹ Jan Rączka, *Transformacja ciepłownictwa 2030. Małe systemy ciepłownicze*, Forum Energii, Warszawa 2017

Warto podkreślić, iż pomimo innego niż zakładany rozkładu dofinansowanych przedsięwzięć, efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji CO₂ zostanie osiągnięty, a nawet lekko przekroczony, co wskazuje na to, że efektywność wdrażania jest zgodna z oczekiwaniami.

W opinii zespołu badawczego, wszystkie przedstawione powyżej uwarunkowania stanowią przesłanki do korekty wartości docelowych wskaźników *Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego, Długość sieci ciepłowniczej, Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła* do poziomów, które oszacowano jako możliwe do osiągnięcia. Korekty wskaźników *Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym, Długość ścieżek rowerowych* powinny natomiast zostać przeprowadzone dopiero po rozstrzygnięciu naboru 230/18, adekwatnie do poziomu ww. wskaźników w projektach wybranych do dofinansowania (mogą one różnić się od oszacowanych).

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 4e przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10.*

Zgodnie z informacjami przedstawionym i dokumencie „Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w RPOWŚ 2014-2020”, wartość docelowa wskaźnika została ustalona na podstawie danych historycznych oraz linii trendu kształtowania się wartości tego wskaźnika w latach poprzednich. Należy jednak wskazać, że przyjęta jednostka wskaźnika [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] sugeruje, że de facto wskaźnik ten dotyczy średniorocznego stężenia pyłu w powietrzu na terenie województwa, a nie poziomu jego emisji (ten mierzony jest w Mg/rok, a nie w $\mu\text{g}/\text{m}^3$), na co wskazywałaby nazwa wskaźnika. Ponadto z informacji przekazanych przez Zamawiającego wynika, że wskaźnik reprezentuje średnią wyliczoną z wartości pomiarów na stacjach pomiarowych w województwie świętokrzyskim. Mając na uwadze powyższe, należy zarekomendować zmianę nazwy wskaźnika na *Średnie roczne stężenie pyłu PM 10 na stacjach pomiarowych w województwie świętokrzyskim.*

Tabela 40. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10.*

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)</i>	38 (2013)	46 (2018)	32	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego (opierających się na danych WIOŚ)

W latach 2013-2016 średnie stężenie pyłu PM10 na stacjach pomiarowych w województwie świętokrzyskim wykazywało tendencję spadkową i w latach 2015-2017 poziom wskaźnika utrzymywał się poniżej zakładanej wartości docelowej (tj. 32 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), jednak w 2018 r. stężenie to znacznie wzrosło aż do 46 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość odnotowana w 2018 r. jest trudna do interpretacji, dlatego wartość wskaźnika możliwą do osiągnięcia w 2023 r. wyznaczono na podstawie danych za lata 2013-2017 - przy założeniu utrzymania obserwowanego w tym okresie trendu może ona wynieść około 21 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Interwencja RPOWŚ będzie miała wpływ na zmniejszenie emisji pyłów PM10, przy czym nie dotyczy to jedynie przedsięwzięć realizowanych w PI 4e, ale całej 3. osi priorytetowej oraz w działaniach 6.1 i 6.2, tj. zastosowania OZE (przede wszystkim jednostki wytwarzania energii cieplnej, zastępujące produkcję ciepła w przestarzałych, nieefektywnych piecach indywidualnych), termomodernizacji budynków publicznych, mieszkaniowych i budynków przedsiębiorstw, modernizacji źródeł ciepła, budowy dróg rowerowych i wymiany taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne. Wszystkie te typy przedsięwzięć zostały wymienione w Programie Ochrony Powietrza dla województwa świętokrzyskiego

w katalogu działań naprawczych planowanych do realizacji w ramach wyznaczonych kierunków poprawy jakości powietrza. Skala oddziaływania programu jest jednak możliwa do oceny ze względu na brak informacji o poziomie redukcji emisji pyłów w efekcie realizacji poszczególnych dofinansowanych przedsięwzięć.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 3

Proponowana realokacja środków rezerwy wykonania z działań 3.1 i 3.2 na Działanie 3.3 oraz prognozowanych pozostałych niezakontraktowanych środków a działań 3.1 i 3.2 na Działanie 3.4 będzie miała odzwierciedlenie w innym niż przedstawiono wcześniej (tj. zakładającym wykorzystanie pełnych alokacji w poszczególnych działaniach 3 osi) prognozowanym poziomie realizacji poszczególnych wskaźników poziomie priorytetów inwestycyjnych.

Tabela 41. Stopień osiągnięcia wartości docelowych wskaźników bez i z realokacją⁴².

Realokacje pomiędzy poszczególnymi działaniami 3 osi					
Wskaźniki programowe produktu	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r. bez realokacji	Stopień realizacji wskaźnika bez realokacji (%)	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r. po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji (%)
PI 4a (Działanie 3.1)					
<i>Liczba jednostek wytworzenia energii elektrycznej z OZE (szt.)</i>	23	6 522	28 355%	5 056	21 983%
<i>Liczba jednostek wytworzenia energii cieplnej z OZE (szt.)</i>	3	5 853	195 091%	4 557	151 900%
<i>Dodatkowa zdolność wytworzenia energii ze źródeł odnawialnych (CI) (MW)</i>	20	69	346%	50	252%
<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	59 200	45 438	77%	32 626	55%
PI 4b (Działanie 3.2)					
<i>Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną (szt.)</i>	55	158	288%	102	185%
<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI) (przedsiębiorstwa)</i>	55	158	288%	102	185%

⁴² Dla wskaźników o charakterze rezultatu, tj. *Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych oraz Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, których osiągnięcie w projektach może być wykazywane rok po zakończeniu projektu lub w okresie trwałości (na podstawie audytu ex-post), podano w nawiasie wartość obliczoną z zastosowaniem zastosowano współczynnika redukującego (uwzględniającego tzw. okres inkubacji) na poziomie 0,7

<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)(CI) (EUR)</i>	20 453 874	22 168 799	108%	14 333 001	70%
<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	5 759	34 229 (23 960)	594% (416%)	21 696 (15 187)	377% (264%)
PI 4c (Działanie 3.3)					
<i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)</i>	280	322	115%	370	132%
<i>Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI) (gospodarstwa domowe)</i>	5 100	200	4%	303	6%
<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	52 775	27 872 (19 511)	53% (37%)	31 946 (22 362)	61% (42%)
<i>Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI) (kWh/rok)</i>	154 293 611	91 539 949 (64 077 965)	59% (42%)	105 206 979 (73 644 885)	68% (48%)
PI 4e (Działanie 3.4)					
<i>Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego (szt.)</i>	5 500	40 975	745%	46 780	851%
<i>Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym (szt.)</i>	25	63	254%	67	789%
<i>Długość ścieżek rowerowych (km)</i>	120	32	27%	34	50%
<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (t CO₂ eq/rok)</i>	11 184	13 316 (9 321)	119% (83%)	13 432 (9 402)	120% (84%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Efektywność interwencji – oś priorytetowa 3

Głównym celem 3. osi priorytetowej jest poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a w rezultacie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i substancji szkodliwych do atmosfery. Dotychczasową efektywność interwencji w odniesieniu do zakładanych celów szczegółowych w zakresie zwiększania udziału OZE w produkcji energii, zwiększania efektywności energetycznej przedsiębiorstw oraz budynków publicznych i mieszkaniowych, a także ograniczania emisji pyłów i substancji szkodliwych do atmosfery, należy

ocenić jako wysoką, czego przejawem są prognozowane przekroczenia (niekiedy znaczące) zakładanych wartości docelowych dużej części wskaźników programu.

Efektywność wydatkowania środków publicznych została w 3. osi zapewniona między innymi poprzez system wyboru projektów: na etapie merytorycznej oceny wniosków zastosowano zarówno kryteria efektywności kosztowej (nakład środków UE na jednostkę mocy zainstalowanej, redukcji emisji CO₂, zmniejszenia zapotrzebowania na energię), jak i kryteria promujące maksymalizację wkładu projektów w osiąganie zakładanych rezultatów ekologicznych (w postaci wielkości produkcji energii z OZE, mocy zainstalowanej z OZE, stopnia poprawy efektywności energetycznej, oszczędności energii, redukcji emisji CO₂, redukcji emisji pyłu PM10). Łącznie za kryteria z dwu wymienionych grup możliwe było uzyskanie od 60% do 80% łącznej maksymalnej liczby punktów możliwej do uzyskania na etapie oceny merytorycznej. Z całym przekonaniem można więc stwierdzić, że kryteria wyraźnie promowały projekty charakteryzujące się najwyższą efektywnością w osiąganiu celów programu.

Poszczególne działania wdrażane w 3. osi priorytetowej charakteryzują się różnym poziomem efektywności w osiąganiu jednego z kluczowych rezultatów jakim jest obniżenie emisji CO₂. Porównanie relacji nakładów środków UE do wartości wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, który jest monitorowany w we wszystkich działaniach 3. osi, wskazuje, że niższą wartość (a tym samym wyższą efektywność w realizacji celu redukcji emisji) odnotowuje się w działaniach 3.2 i 3.1, a wyższą w działaniach 3.3 i 3.4.

Tabela 42 Relacja średniego nakładu środków UE na jednostkę redukcji CO₂ w poszczególnych działaniach wdrażanych 3. osi priorytetowej (na podstawie danych z umów zwartych do końca 2018 r.).

Wskaźnik	Działanie			
	3.1	3.2	3.3	3.4
Wartość docelowa wskaźnika <i>Szacowany roczny spadek emisji CO₂ w umowach [t CO₂ eq/rok]</i>	32 626	10 154	17 139	7 245
Wkład UE w umowach [PLN]	106 079 607	26 024 831	126 052 743	45 476 010
Średni nakład środków UE na jednostkę redukcji emisji [PLN/t CO ₂ eq/rok]	3 251	2 563	7 355	6 277
Średni poziom dofinansowania UE (wkład UE/wydatki kwalifikowalne)	62%	62%	82%	85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu monitoringu RPOWŚ 2014-2020

Efektywności wydatkowania środków sprzyja także wymóg pokrycia przez wnioskodawcę części kosztów kwalifikowalnych projektu oraz całkowitej wartości wydatków niekwalifikowalnych, co sprzyja racjonalizacji poziomu ponoszonych wydatków. Największy wkład własny (w odniesieniu do wartości dofinansowania) wnosić będą beneficjenci działań 3.1 i 3.2, a najmniejszy beneficjenci działania 3.4. Na koniec nie można nie wspomnieć także o procedurze konkurencyjności, która obliuguje beneficjentów do wyłaniania dostawcy produktów/usług w drodze przejrzystej, niedyskryminującej procedury, w której jedynym kryterium oceny ofert może (ale nie musi) być cena.

Wpływ wzrostu kursu Euro (obecnie 4,28 wobec 3,55, który przyjęto przy szacowaniu wartości docelowych wskaźników) na efektywność wydatkowania środków UE był także nie bez znaczenia, ponieważ przynajmniej częściowo zrównoważył bardzo dotkliwy wzrost kosztów na rynku usług budowlanych. Ten ostatni czynnik stanowi kluczowe ograniczenie możliwości maksymalizacji efektywności finansowej przedsięwzięć.

Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 3

Za komplementarne wobec działań wdrażanych w osi 3 należy wskazać Działania 6.1 i 6.2, które realizują priorytety inwestycyjne 4c i 4e na obszarze KOF (wsparcie projektów wpisanych Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020). Takie rozwiązanie systemowe wzmacnia skalę oddziaływania interwencji na obszarze KOF, adekwatnie do zdiagnozowanej w nim skali potrzeb w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz działań wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej i zrównoważonej mobilności miejskiej.

Wnioski i rekomendacje dla osi 3

Na obecnym etapie wdrażania można z dużym przekonaniem prognozować, że **cele 3. osi priorytetowej, ujęte w wartościach docelowych wskaźników ram wykonania, zostaną w pełni osiągnięte**, a cele ujęte w wartościach docelowych specyficznych dla programu wskaźników produktu - w większości osiągnięte na zakładanym lub wyższym niż zakładano poziomie. Wskaźniki programu, w przypadku których przewidywany poziom realizacji będzie niższy niż zakładano, zostały albo błędnie czy nieadekwatnie do realiów wdrożeniowych oszacowane (jak w przypadku wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) w PI 4a i 4c*), albo zostaną zrekompensowane zwiększonym wykonaniem innych wskaźników w tych samych priorytetach inwestycyjnych w związku z innym niż zakładano rozkładem typów przedsięwzięć w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych (dotyczy to wskaźników: *Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI) w PI 4c* oraz *Długość ścieżek rowerowych, Długość sieci ciepłowniczej, Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła w PI 4e*). W przypadku wskaźnika *Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI) w PI 4c* powodem prognozowanego nieosiągnięcia zakładanej wartości docelowej jest drastyczny wzrost cen na rynku usług budowlanych (wartość docelowa została wyznaczona w oparciu o średni poziom nakładów jednostkowych, który w realnie realizowanych projektach okazał się dwukrotnie wyższy niż zakładano). Realizacja wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI)* będzie adekwatna do poziomu alokacji, jaka zostanie ostatecznie przeznaczona na dofinansowanie przedsięwzięć w Działaniu 3.2, w związku z tym, jeśli zapadnie decyzja o przeniesieniu rezerwy wykonania do innego działania, należałoby odpowiednio skorygować w dół wartość docelową wskaźnika (do kwoty odpowiadającej alokacji podstawowej⁴³). Mając na uwadze opisane powyżej uwarunkowania, które opisano szczegółowo w rozdziale 3.1.2, rekomendowane jest **wprowadzenie odpowiednich korekt wartości docelowych wskaźników, co ujęto szczegółowo w tabeli rekomendacji na końcu raportu**.

Na poziomie rezultatów strategicznych zidentyfikowano potrzebę zmiany nazwy wskaźnika *Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10 na Średnie roczne stężenie pyłu PM 10 na stacjach pomiarowych w województwie świętokrzyskim* w celu uzgodnienia z faktycznie reprezentowanym przez wskaźnik miernikiem.

W 3. osi priorytetowej **nie zidentyfikowano potrzeby wprowadzania istotnych usprawnień zwiększających skuteczność i efektywność wdrażania**. Interwencja została zaprojektowana trafnie i adekwatnie do zdiagnozowanych wyzwań i potrzeb, a oferowana forma wsparcia jest atrakcyjna dla odbiorców, co znajduje odzwierciedlenie w dużym zainteresowaniu naborami. Z pełnym przekonaniem można prognozować wykorzystanie całkowitej alokacji na 3. oś priorytetową, wraz z przypisaną do niej rezerwą wykonania. Aż 90% respondentów ankiety CAWI (n=86 beneficjentów 3. osi priorytetowej) jest zainteresowana ubieganiem się o dofinansowanie z RPOWŚ w przyszłości.

⁴³ Zgodnie z dokumentem „Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w RPOWŚ 2014-2020” można przyjąć, iż średnia wartość dofinansowania dla przedsiębiorców osiągnie poziom 50 %, tak więc wartość *Inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) EUR* stanowić będzie równowartość zaangażowanych środków EFRR

Respondenci nie wskazywali na istotne mankamenty funkcjonowania systemu wsparcia czy też na potrzebę wprowadzenia istotnych usprawnień, poza uproszczeniem wymogów i doprecyzowaniem instrukcji na etapie wnioskowania - 76% respondentów wskazało, że wniosek o dofinansowanie przygotowała dla nich firma zewnętrzna, a najczęściej problemów na etapie wnioskowania sprawiało nie tyle wypełnienie wniosku (poza wyborem odpowiednich wskaźników), co odpowiednie przygotowanie rozbudowanych i szczegółowych załączników, takich jak analiza finansowa, SW, harmonogram rzeczowo-finansowy, formularz oceny oddziaływania na środowisko. W kontekście wysokiego poziomu skomplikowania obliczeń wskaźników w obszarze energetyki, istotnym wskazanym w ankiecie mankamentem systemu jest brak dostępnych definicji i metodyk wyliczeń wskaźników, co może prowadzić do niespójności informacji wskaźnikowej w projektach. W przyszłej perspektywie finansowej należałoby dążyć do ścisłego sprecyzowania metodyk obliczania wskaźników rezultatu (w szczególności tych, od których wartości zależy wynik oceny merytorycznej projektu) oraz do opracowania precyzyjnych definicji wskaźników produktu, a dobrą praktyką byłoby umieszczanie takich metodyk i definicji w załączniku do regulaminu naboru.

4. OŚ PRIORYTETOWA 4 DZIEDZICTWO NATURALNE I KULTUROWE

4.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, zawartej w załączniku 1 do RPOWŚ 2014-2020, wskazano na następujące problemy/wyzwania uzasadniające interwencję publiczną w takim zakresie, jaki został przewidziany w ramach 4. osi priorytetowej:

- narażenie na niebezpieczeństwo powodzi - istotne zagrożenie wylewami Wisły spowodowanymi gwałtownymi opadami lub roztopami na terenach górskich;
- przestarzały i wyeksploatowany sprzęt, jakim dysponują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, odgrywające istotną rolę w sytuacjach występowania klęsk żywiołowych (w szczególności tabor transportowy);
- jedno z ostatnich miejsc w kraju w zakresie dostępności sieci kanalizacyjnej (w 2012 r. tylko 51,5% mieszkańców regionu korzystało z sieci kanalizacyjnej);
- bardzo niski poziom selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (w 2012 r. jedynie 7% zebranych odpadów komunalnych to odpady zebrane selektywnie);
- konieczność wypełnienia zobowiązań wynikających z prawodawstwa wspólnotowego w obszarze oczyszczania ścieków (91/271/EWG) oraz gospodarowania odpadami (dyrektywa 2008/98/WE);
- obserwowany wzrost ruchu turystycznego;
- rozwój społeczno-gospodarczy regionu uzależniony w znacznym stopniu od zachowania dziedzictwa kulturowego;
- bardzo wysoki udział obszarów cennych przyrodniczo (64,5% powierzchni województwa objęte różnymi formami ochrony).

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy i wyzwania wskazano na konieczność ukierunkowania interwencji na ochronę przed zagrożeniami takimi jak powódzie i susze, wzmocnienie systemu gospodarki odpadami komunalnymi, kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz ochronę obszarów cennych przyrodniczo.

Teoria działania

Cele osi 4. mają zostać osiągnięte dzięki realizacji działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne 5b, 6a, 6b, 6c i 6d:

- PI 5b – wsparcie ukierunkowane na działania służące zwiększeniu ochrony przed zagrożeniami naturalnymi (powódzie i susze) oraz w zakresie wspierania systemu reagowania i ratownictwa (działanie 4.1). Oczekiwane rezultaty powinny przynieść zwiększenie zdolności retencyjnych, wodnej oraz usprawnienie systemu reagowania na zagrożenia (wskaźniki rezultatu specyficzne dla programu: *Pojemność obiektów małej retencji* oraz *Średni czas reakcji służb ratowniczych od momentu przyjęcia zgłoszenia*)⁴⁴
- PI 6a – wsparcie infrastruktury niezbędnej do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi w regionie (działanie 4.2), co powinno doprowadzić do zwiększenia poziomu selektywnej zbiórki odpadów (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: *Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych*);
- PI 6b - wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w celu ochrony środowiska wodnego i efektywnego gospodarowania zasobami wodnymi poprzez ograniczanie zrzutów

⁴⁴ Usunięto wskaźnik *Pojemność obiektów małej retencji* z ram wykonania z uwagi na brak informacji o spełnieniu przez stronę polską warunku ex-ante 6.1. – nie zostanie podpisana żadna umowa w ramach RPOWŚ 2014-2020 dotycząca ochrony przeciwpowodziowej, która realizowałaby ten wskaźnik;

nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków (działanie 4.3). Efekty inwestycji powinny doprowadzić do zwiększenia udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków oraz z sieci kanalizacyjnej (wskaźniki rezultatu specyficzne dla programu: *Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków* i *Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej*);

- PI 6c – wsparcie inwestycji dotyczących wzmocnienia potencjału województwa w kontekście ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego i naturalnego (działanie 4.4). Realizacja inwestycji przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego, pobudzenia aktywności gospodarczej województwa oraz zwiększenia dostępu mieszkańców regionu do dóbr kultury (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: *Liczba odwiedzających instytucje kultury, w tym: zwiedzający muzea; widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych, uczestnicy imprez w domach, ośrodkach kultury, świetlicach oraz czytelnicy w bibliotekach*);
- PI 6d – wsparcie obszarów cennych przyrodniczo, w tym objętych formami ochrony przyrody (parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, obszarów chronionego krajobrazu), a także inwestycje dotyczące wyposażenia i bazy technicznej tych obiektów oraz opracowywanie planów ochrony i planów zadań ochronnych (działanie 4.5). Przyczyni się to do utrzymania obszarów cenne przyrodniczo oraz wykorzystania lokalnych i regionalnych zasobów przyrodniczych (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: *Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem*).

Teoria wdrażania

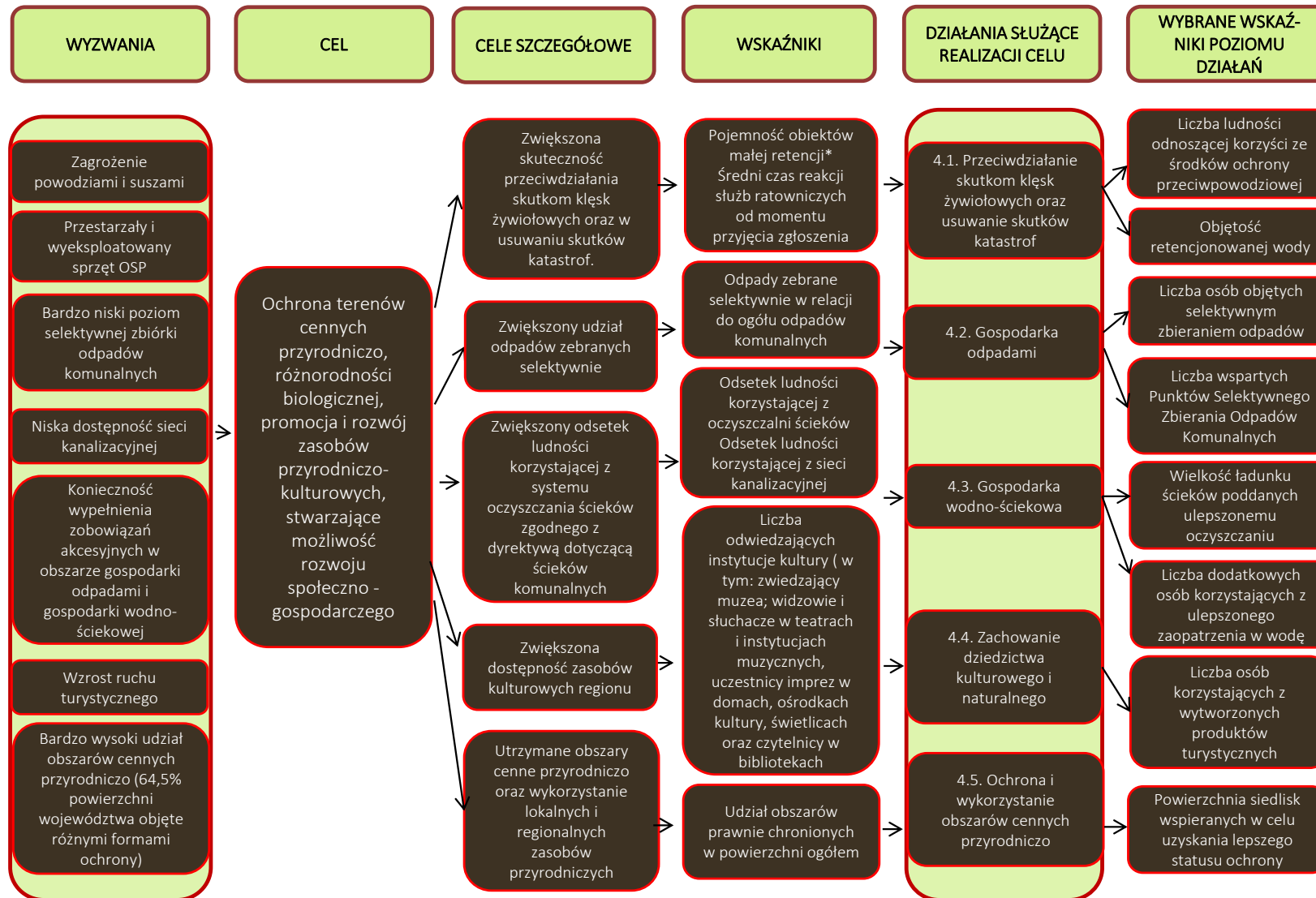
Oś 4. wdrażania jest obecnie w pięciu działaniach:

- 4.1. Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych oraz usuwanie skutków katastrof;
- 4.2. Gospodarka odpadami;
- 4.3. Gospodarka wodno-ściekowa;
- 4.4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego;
- 4.5. Ochrona i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo.

System instytucjonalny wdrażania w osi 4 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Nie powołano Instytucji Pośredniczącej.

Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) na ww. działania wynosi 169 127 744,00 EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 58,7% alokacji.

Rysunek 4. Logika interwencji osi 4.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ 2014-2020

4.1.1. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r Wskaźniki ram wykonania

W czwartej osi priorytetowej „Dziedzictwo naturalne i kulturowe” przyjęto cztery wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof,
- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej,
- Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem,
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.

Wskaźnik: Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof* jest realizowany przez Działanie 4.1.

Tabela 43. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof (szt.)</i>	12	14	117%	25	32	128%	32	128%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018) i prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Cel pośredni wskaźnika *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof* został przekroczony, prognozowane jest także znaczące przekroczenie wyznaczonego celu końcowego.

Osiągnięta wartość wskaźnika mieści się w przedziale 85%-125% wobec tego nie zachodzi sytuacja nieosiągnięcia bądź przekroczenia wartości celu końcowego.

Wartość docelowa wskaźnika *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof* oszacowano w oparciu o koszty jednostkowe. Pierwotnie wartość dla celu końcowego wynosiła 14⁴⁵ jednakże w związku z dużym zainteresowaniem działaniem, zwiększono prawie dwukrotnie alokację na nabór RPSW.04.01.00-IZ.00-

⁴⁵ Wartość celu końcowego oraz pośredniego została zmieniona w 7 wersji RPOWŚ z 25 września 2018.

26-029/16, dzięki czemu zaistniała możliwość zwiększenia wartości wskaźnika celu końcowego do 25, a ostateczna wartość z umów wynosi 32, co stanowi 128% zmienionej wartości wskaźnika.

Wskaźnik: Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* jest realizowany przez Działanie 4.3.

Tabela 44. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej (km)</i>	70	80,26	115%	300	352,77	118%	408,36	136%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*, został osiągnięty.

Osiągnięta wartość wskaźnika wynosi 115% wobec tego nie zachodzi sytuacja nieosiągnięcia bądź przekroczenia wartości celu końcowego.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelowa wskaźnika zostanie znacząco przekroczona już po zakończeniu naborów w 2019. Ze względu na brak ujęcia inwestycji w KPOŚK i /lub brak spełnienia właściwego poziomu współczynnika koncentracji, pomimo dużego zainteresowania realizacją inwestycji w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej, duża część potencjalnych wnioskodawców nie mogła początkowo ubiegać się o dofinansowanie w ramach RPOWŚ 2014-2020. Powyższe warunki musiały być bezwzględnie spełnione przez Wnioskodawców ubiegających się o wsparcie. Mając na uwadze powyższe zdecydowano o obniżeniu wartości docelowej wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*⁴⁶, która została obniżona z 465 km do 300 km. Wskaźnik ten w zawartych obecnie umowach wynosi 291,44 km, co stanowi 97% realizacji wskaźnika. W schemacie realistycznym założono realizację wskaźnika dla dwóch zatwierdzonych wniosków, które oczekują na podpisanie umowy oraz zgodnie z danymi historycznymi założono realizację 50% wskaźnika dla wniosków złożonych, będących w trakcie oceny, natomiast w wariantcie optymistycznym założono 100% realizację wskaźnika dla wniosków, będących w trakcie oceny. Przy takich założeniach szacowany stopień realizacji wskaźnika wyniesie od 118% do 136 %.

⁴⁶ Zgodnie z RPOWŚ 2014-2020 (wersja 7) z dnia 25 września 2018 r.

Wskaźnik: Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem* jest realizowany poprzez dwa wskaźniki:

- *Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem*
- *Liczba instytucji kultury objętych wsparciem*.

Wskaźnik jest realizowany wyłącznie przez Działanie 4.4.

Tabela 45 .Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem (szt).	6	43	717%	37	70	189%	80	216%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni wskaźnika *Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem* został osiągnięty. Na koniec 2018 r. wartość wskaźnika wyniosła 43 szt., co stanowi 717%.

Wpływ na ponad trzykrotne przekroczenie wartości wskaźnika miało przede wszystkim, nieuwzględnienie podczas szacowania wartości projektów będących w trakcie realizacji. Pierwotnie cel pośredni i cel końcowy dla wskaźnika produktu miały dotyczyć operacji, w których wszystkie przedsięwzięcia służące osiągnięciu produktów zostały w pełni zrealizowane. Zgodę na zmianę sposobu obliczania wartości wskaźnika celu pośredniego wyraziła Komisja Europejska.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Po zakończeniu naborów w 2019 r. wartość wskaźnika znacznie przekroczy zakładaną na 2023 r. wartość docelową.

W przyjętym wariantcie realistycznym oraz optymistycznym wskaźnik z ram wykonania zostanie przekroczony niemal 5-krotnie. Podczas szacowania wskaźników uwzględniono podpisane umowy, wnioski zatwierdzone, będące w trakcie przygotowania oraz w wariantcie optymistycznym projekty będące na liście rezerwowej oraz w trakcie procedury odwoławczej. Przekroczenie szacowanej wartości wskaźnika wynika przede wszystkim z dużego zainteresowania beneficjentów naborami w stosunku do przyjętych założeń na etapie programowania. Istotny wpływ na realizację wskaźnika dot. wsparcia instytucji kultury, mają projekty :

- Renowacja obiektów zabytkowych wraz z przebudową i wyposażeniem obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej na obszarze gmin Gór Świętokrzyskich - wsparcie uzyskały 4 instytucje kultury;

- Przebudowa budynków dawnego browaru przy ul. Siennieńskiej 54 w Ostrowcu Świętokrzyskim na potrzeby instytucji kultury – Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Centrum Kultury oraz Biura Wystaw Artystycznych - wsparcie uzyskały 2 instytucje kultury;
- Śladami kultury benedyktyńskiej - wsparcie uzyskały 4 instytucje kultury.

oraz Natomiast na wskaźnik *dot. wsparcia zabytków nieruchomych* największy wpływ miały dwa projekty:

- Kompleksowe zachowanie i zabezpieczenie obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego w Szydłowie oraz dostosowanie ich do funkcji kulturalnych i turystycznych;
- Rozwój zasobów niezbędnych do prowadzenia procesu udostępniania zbiorów.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Tabela 46. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika w 2023 r. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)	21 470 588	18 029 653 ⁴⁷	84%	198 973 817	168 388 011 ⁴⁸	85%	190 461 990 ⁴⁹	96%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość celu pośredniego dla wskaźnika została określona na poziomie 10,8% całkowitej alokacji pierwotnej na 4. oś priorytetową, uwzględniającą wkład krajowy (wyliczonej wg wzoru: całkowita alokacja środków UE/0,85). Na koniec 2018 r. wartość wskaźnika wyniosła 18 029 653 EUR, co odpowiada 84% zakładanej wartości celu pośredniego.

Na koniec 2018 r. poziom realizacji celu pośredniego wskaźnika finansowego wyniósł 84%. Poziom ten można uznać za satysfakcjonujący, biorąc pod uwagę fakt, że stopień kontraktacji w Działaniach 4.1. i 4.2, jest niewielki. Pewnym utrudnieniem przyczyniającym się do wydłużenia czasu podpisania umowy, była dwuetapowość, z której w trakcie wdrażania IZ zrezygnowała. Jednak głównym powodem niskiego poziomu certyfikacji, był też szereg czynników, trudnych do przewidzenia na etapie programowania, a które w rzeczywistości miały wpływ na niski poziom wydatkowania. Do takich czynników należał wzrost cen na rynku robót budowlanych, problemy ze znalezieniem wykonawców, co w wielu przypadkach prowadziło do konieczności powtarzania przez beneficjentów procedur przetargowych, wydłużając jednocześnie rozpoczęcie realizacji oraz okres realizacji inwestycji, obciążenia finansowe gmin, które chcąc maksymalnie skorzystać z funduszy unijnych, realizują po kilka projektów w ramach różnych

⁴⁷ Według stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich ram wykonania

⁴⁸ Szacunek zakłada realizację, tylko 1 preumowy w Działaniu 4.1, zgodnie z informacjami pozyskanymi podczas wywiadów, dwie preumowy, ze względu na niezgodność z Master Planem nie zostaną zrealizowane,

⁴⁹ jw

działań, a tym samym dla części projektów zakładają odległe terminy realizacji; brak możliwości zawierania umów dla projektów w ramach Działania 4.1, z przyczyn niezależnych od IZ.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Po zakończeniu naborów w 2019 r. szacowana na koniec 2023 r. wartość wskaźnika powinna wynieść co najmniej 85 % zakładanej wartości celu końcowego, co oznacza jej osiągnięcie.

Zgodnie z planem naborów na 2019 rok, dla 4 osi priorytetowej nie zaplanowano w 2019 roku dodatkowych naborów. W Działaniu 4.2 mamy do czynienia z małym zainteresowaniem, a tym samym niską kontraktacją środków, natomiast w Działaniu 4.1 pojawił się problem z projektami z zakresu małej retencji. W związku z brakiem spełnienia warunku ex ante dla Działania 4.1, IZ nie mogła zawrzeć umów dla projektów innych niż te ujęte w załączniku nr 1 do Master Planu dla dorzecza Wisły, a tym samym dla projektów posiadających podpisane preumowy.

Stopień realizacji wskaźnika dla Działania 4.1 wynosi 41,6%, natomiast dla Działania 4.2 niecałe 11%. Zgodnie ze stanowiskiem KE, projekty z zakresu małej retencji, aby mogły być dofinansowane w ramach działania 4.1 muszą być ujęte na liście nr 1 dla Master Planu dla dorzecza Wisły. Obecnie trzy projekty mają podpisane preumowy, z których żaden nie spełnienia ww warunku:

- projekt pn. „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe msc. Ostrowiec Świętokrzyski gm. Ostrowiec Świętokrzyski oraz gminy Bodzechów, w oparciu o regulację rzeki Modły z wykorzystaniem istniejącego zbiornika w Częstocicach jako polderu zalewowego do redukcji fali powodziowej” , **projekt znajduje się na liście nr 2 do MasterPlanów;**
- projekt Gminy Radoszyce pn. „Zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych poprzez budowę wielofunkcyjnego zbiornika wodnego małej retencji w Radoszycach”, projekt **nie znajduje się na liście nr 2 do MasterPlanów**, ujęty jest w Planie Gospodarowania Wodami w Dorzeczu Wisły oraz w Programie Małej Retencji dla Woj. Świętokrzyskiego;
- projekt Gminy Końskie pn. „Odbudowa zbiornika wodnego w Sielpi”, projekt **nie znajduje się na liście nr 2 do MasterPlanów**, ujęty jest w Planie Gospodarowania Wodami w Dorzeczu Wisły oraz w Programie Małej Retencji dla Woj. Świętokrzyskiego.

Zgodnie z najnowszymi informacjami tylko pierwszy projekt „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe msc. Ostrowiec Świętokrzyski gm. Ostrowiec Świętokrzyski oraz gminy Bodzechów, w oparciu o regulację rzeki Modły z wykorzystaniem istniejącego zbiornika w Częstocicach jako polderu zalewowego do redukcji fali powodziowej” ma szansę dofinansowania, pod warunkiem uzyskania pozytywnej oceny Jaspers.

Tabela 47. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 4 po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Obowiązujące umowy	Pre-umowy	Niezakończone nabory	Planowane nabory na 2019 r	Razem
4.1	22 641 429	18 530 000	0	0	41 171 429
4.2	10 854 342	0	10 445 621	0	21 299 962
4.3	277 041 049	9 628 664	152 942 652	0	439 612 364
4.4	208 167 380		69 768 955	0	277 936 336
4.5	35 195 318	0	0	0	35 195 318
Razem (PLN)					815 215 409,35
Razem (EURO)					190 461 989,94 ⁵⁰

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS

⁵⁰ Kurs zł/EUR = 4,2802

Realizacja celu pośredniego i końcowego ram wykonania w osi 4

Stopień realizacji ram wykonania dla celu pośredniego wyniósł dla omawianych wskaźników:

- *Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof – 117%;*
- *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej - 115%;*
- *Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem – 717%;*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR – 85%.*

Zgodnie z zapisem art. 6 rozporządzenia 215/2014, w przypadku, gdy ramy wykonania obejmują trzy lub więcej wskaźników, cele pośrednie lub końcowe priorytetu uważa się za osiągnięte, jeżeli wszystkie wskaźniki z wyjątkiem jednego osiągnęły co najmniej 85 % wartości odpowiedniego celu pośredniego do końca 2018 r. Wskaźnik, który nie osiągnął 85% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego, musi osiągnąć co najmniej 75% wartości odpowiedniego celu pośredniego lub docelowego. W świetle powyższego, biorąc pod uwagę fakt, że poziom realizacji wskaźnika Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych przekroczył 85 % zakładanej wartości pośredniej, a poziom realizacji pozostałych 3 wyniósł ponad 100%, należy stwierdzić, że cel pośredni ram wykonania został osiągnięty.

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 4 po roku 2019

Działanie 4.1

Do końca 2018 r. w Działaniu 4.1 zakontraktowano 42% alokacji podstawowej (bez rezerwy wykonania). Podpisano łącznie 31 umów (stan na 31.12.2018 – 29 podpisanych umów), dotyczących zakupu jednostek służb ratowniczych. W naborze drugim dotyczącym ochrony przeciwpowodziowej podpisano trzy preumowy na łączną kwotę dofinansowania ponad 53 mln zł, jednak w związku ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, w sprawie negatywnej oceny przygotowanych przez stronę polską inwestycji innych aniżeli ujętych na listach nr 1 w Master Planach dla Odry i Wisły, IZ RPOWŚ 2014-2020 stanęła przed problemem braku możliwości udzielania dofinansowania na realizację projektów z zakresu gospodarki wodnej, na które przeznaczyła znaczne środki przyznane dla programu w ramach PI 5b (Działanie 4.1). Obecnie z trzech projektów tylko jeden znajduje się na liście nr 2 do Master Planu i ma szansę na realizację. Podsumowując należy stwierdzić, że przypisana do Działania 4.1 kwota rezerwy wykonania nie zostanie w nim wykorzystana i należy ją realokować na Działanie 4.4, w którym zidentyfikowano potencjał absorpcji środków ponad dostępną alokację będącą w trakcie odwołania. Dodatkowo także, o ile nie zostanie podjęta decyzja o przeprowadzeniu w Działaniu 4.1 dodatkowego naboru wniosków, rekomendowana będzie realokacja również pozostałej niewykorzystanej kwoty (około 10 mln zł). W związku z dużym zainteresowaniem realizacją projektów z zakresu zakupu jednostek służb ratowniczych, można rozważyć przeprowadzenie dodatkowego konkursu.

Działanie 4.2

Do końca 2018 r. w Działaniu 4.2 zakontraktowano zaledwie 11% alokacji podstawowej (bez rezerwy wykonania). Dodatkowo wśród ocenionych wniosków znajdują się dwa zatwierdzone wnioski, które oczekują na podpisanie umowy. Kwota dofinansowania UE we wnioskach zatwierdzonych wynosi 8,87 mln zł, co pozwoli na osiągnięcie poziomu 22% wykorzystania alokacji podstawowej. Zgodnie z planem naborów na 2019 r. nie są planowane kolejne nabory, jednakże z informacji pozyskanych z IZ, planowany będzie dodatkowy nabór w ramach Działania 4.2 na projekty z zakresu wsparcia PSZOK. Przy założeniu dodatkowego konkursu dla Działania 4.2, i tak **można stwierdzić, że przypisana do Działania 4.2 kwota rezerwy wykonania nie zostanie w nim wykorzystana i należałoby ją**

realokować na Działanie 4.4 oraz Działanie 6.5, w których zidentyfikowano potencjał absorpcji środków ponad dostępną alokację.

Działanie 4.3

Do końca 2018 r. w Działaniu 4.3 zakontraktowano 59,3% alokacji (temu działaniu nie przypisano rezerwy wykonania). W piątym naborze wniosków złożono 16 wniosków, które przeszły pozytywnie ocenę formalną, dodatkowo 2 wnioski posiadają status zatwierdzonych do dofinansowania. W optymistycznym wariancie istnieje potencjał zakontraktowania 94 % alokacji. Oszacowania wskazują, że w wyniku naboru 199/18 istnieje potencjał zagospodarowania prawie całej aktualnie dostępnej w Działaniu 4.3 alokacji.

Działanie 4.4

Do końca 2018 r. w Działaniu 4.4 zakontraktowano 98,4% alokacji (temu działaniu nie przypisano rezerwy wykonania). Dodatkowo dla jednego projektu wybranego do dofinansowania po procedurze odwoławczej trwa procedura zawierania umowy. Projekt na kwotę dofinansowania z EFRR 4 631 254,99 PLN. Trwa procedura odwoławcza dla kolejnych projektów. IZ będzie wnioskować o przesunięcie środków na działanie 4.4 w wysokości 6 mln EUR dofinansowanie projektów, które w wyniku rozstrzygniętych procedur odwoławczych mają pierwszeństwo w uzyskaniu dofinansowania

Działanie 4.5

Do końca 2018 r. w Działaniu 4.5 zakontraktowano 94,5% alokacji (temu działaniu nie przypisano rezerwy wykonania). W działaniu dla wszystkich wniosków zatwierdzonych podpisano umowy, nie ma żadnego wniosku dodatkowego w ocenie oraz nie przewiduje się dodatkowych naborów.

Podsumowanie

W osi 4 osiągnięto cel pośredni ram wykonania, wobec tego przysługuje jej rezerwa wykonania. W tabeli poniżej podano, w jakich działaniach osi 4 pozostaną niezakontraktowane środki po zakończeniu naborów planowanych w 2019 r. (63,9 mln zł) oraz w jakich działaniach alokowane są obecnie środki z rezerwy wykonania (42,8 mln zł). Łączna kwota niezakontraktowanych środków, razem z rezerwą wykonania, wyniesie ponad 106,6 mln zł.

Tabela 48. Kontraktowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 4 (PLN)

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowane nabory na 2019 r	Razem	Środki do zakontraktowania po 2019 r	Alokacja bez rezerwy wykonania	Rezerwa wykonania
4.1	16 597 198	12 971 000	0	0	29 568 198	10 219 794	39 787 992	15 813 118
4.2	8 729 869	0	8 878 778	0	17 608 647	61 613 503	79 222 150	26 991 451
4.3	220 925 100	7 818 110	122 354 122	0	351 097 331	20 027 733	371 125 064	0
4.4	152 031 472	296 075	36 871 080	0	189 198 627	-29 598 139	159 600 488	0
4.5	27 511 990	0	0	0	27 511 990	1 588 712	29 100 702	0
Razem					614 984 794	63 851 602	678 836 396	42 804 568

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

W Działaniu 4.4 zidentyfikowano potencjał absorpcji dodatkowych środków na poziomie około 29 mln zł oraz z informacji pozyskanych z IZ planowany będzie kolejny nabór dla Działania 4.2 około 10-12 mln zł co prowadzi do konkluzji, że istnieje możliwość realokowania około 66 mln zł na Działanie 6.5.

Biorąc powyższe pod uwagę proponujemy następujące realokacje środków:

Tabela 49. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 4.

Obniżenie alokacji		
działanie	Obniżenie alokacji (mln zł)	uzasadnienie
4.1	26	Jest to kwota alokacji (<u>włącznie</u> z rezerwą wykonania przypisaną do Działania 4.1), która pozostanie niewykorzystana po 2019 r. Ze względu na duże zainteresowanie konkursem, można rozważyć kolejny nabór dla Działania 4.1 na Zakup jednostek służb ratowniczych lub realokację środków na Działanie 6.5
4.2	66	Po 2019 r. pozostanie niewykorzystane 88 mln zł (z rezerwą wykonania). Należy pozostawić co najmniej 12 mln zł na potencjalny konkurs na dofinansowanie projektów dotyczących PSZOK. Pozostała alokacja pozwala na realizację wszystkich założonych w Działaniu 4.2 wskaźników, jednakże ograniczeniem jest zainteresowanie i potencjał absorpcyjny potencjalnych wnioskodawców.
Zwiększenie alokacji		
działanie	Zwiększenie alokacji (mln zł)	Uzasadnienie
4.4	26	Pozwoli to na potencjalne objęcie dofinansowaniem projektów Będących w trakcie procedury odwoławczej (około 6 mln EUR).
6.5	66	Realokacja pozostałych środków z 4. Osi priorytetowej na Działanie 6.5

Realokacja środków wpłynie na niektóre wskaźniki ram wykonania i wskaźniki programowe produktu. Listę wskaźników, na których wartości wpłynie realokacja, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 50. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania

Realokacje pomiędzy poszczególnymi działaniami 4 osi					
Wskaźniki ram wykonania	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r przed realokacją	Stopień realizacji wskaźnika przed realokacją %	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji %
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (mln EUR)</i>	198,9	171,6	86%	176,0	88%
<i>Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem</i>	37	70	189%	77	216%
Wskaźniki programowe produktu	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r przed realokacją	Stopień realizacji wskaźnika przed realokacją %	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji %
<i>Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem</i>	14	34	243%	41	293%

<i>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</i>	23	36	157%	39	170%
<i>Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI)</i>	19 987	574 263	2786% %	619 061	3097%
<i>Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (szt.)</i>	10	6	60%	10	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

Według prognozy stopień realizacji ram wykonania na koniec 2023 r. będzie dla omawianych wskaźników następujący:

- *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof – 209%;*
- *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej – 134%;*
- *Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem –208%;*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR) – 99%.*

Tym samym można prognozować, że cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej „Dziedzictwo naturalne i kulturowe” realizowane są w ramach trzech priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 5 – PI 5b oraz Celu Tematycznego 6 – PI 6a, 6b, 6c i 6d.

Priorytet inwestycyjny 5b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 5b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof ;*
- *Pojemność obiektów małej retencji ⁵¹;*
- *Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI).*

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 5b. Wskaźniki PI 5b realizowane są w Działaniu 4.1.

⁵¹ Wskaźnik został usunięty z RW, ale jako wskaźnik w PI 5b pozostał do zrealizowania

Tabela 48. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 5b

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia wskaźnika
4.1	<i>Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof (szt)</i>	25	14	56%	52	209%
4.1	<i>Pojemność obiektów małej retencji (dam³)</i>	Wskaźnik został usunięty z RW, ale jako wskaźnik w PI 5b pozostał do zrealizowania (nie zostanie osiągnięty również na poziomie wskaźników produktu programu)				
4.1	<i>(Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI) (szt.)</i>	3100	Jest powiązany z wskaźnikiem RM, <i>Pojemność obiektów małej retencji</i> z Ram Wykonania, który został usunięty, w związku z czym należy usunąć również wskaźnik odnośnie korzyści ze środków ochrony przeciwpożarowej			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

Powyższe oszacowania możliwych do osiągnięcia wartości wskaźników zakładają, że w Działaniu 4.1 zostanie zakontraktowana cała przypisana do niego alokacja środków UE, bez z rezerwy wykonania. Szacowanie zakłada dodatkowy konkurs na zakup jednostek służb ratowniczych, gdzie w poprzednich konkursach było duże zainteresowanie. Nie zostaną zrealizowane wskaźniki związane z małą retencją i ochroną przeciwpowodziową, co wynika z braku zainteresowania oraz ograniczeń formalnych. Oznacza to, że aktualny i prognozowany stan wdrażania, nawet przy najbardziej optymistycznym scenariuszu, nie pozwoli na realizację zakładanej w programie wartości docelowej wskaźnika (przyczyny zostały omówione poniżej).

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

W ramach priorytetu inwestycyjnego 5b współfinansowane są tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1, będących załącznikami do Master Planów dla dorzecza Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdującej się na listach nr 2 będących załącznikami do Master Planów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie jest dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

W związku ze stanowiskiem Komisji Europejskiej oraz Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju w sprawie negatywnej oceny przygotowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i w związku z tym brakiem możliwości finansowania ze środków RPO i POIiŚ inwestycji innych, aniżeli ujętych na listach nr 1 dla Master Planu dla Odry i Wisły, IZ RPOWŚ 2014-2020 stanęła przed problemem braku możliwości udzielania dofinansowania na realizację projektów z zakresu gospodarki wodnej, na które przeznaczyła znaczne środki przyznane dla programu w ramach PI 5b (działanie 4.1). W związku z tym, z trzech projektów które mają podpisane preumowy tylko jeden projekt pn. „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe msc. Ostrowiec Świętokrzyski gm. Ostrowiec Świętokrzyski oraz gminy Bodzechów, w oparciu o regulację rzeki Modły z wykorzystaniem istniejącego zbiornika w Częstocicach jako polderu

zalewowego do redukcji fali powodziowej” znajduje się na liście nr 2 do Master Planów i ma potencjalnie szansę na realizację, jeśli przejdzie pozytywnie ocenę Jaspers. Pozostałe dwa projekty prawdopodobnie nie będą mogły pozyskać dofinansowania, a to te dwa projekty realizowałyby wskaźnik Pojemność obiektów małej retencji. W związku z powyższym wskaźniki Pojemność obiektów małej retencji oraz Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej nie zostaną zrealizowane.

Ponieważ IZ RPOWŚ nie posiadała informacji na temat terminu spełnienia przez stronę polską warunku ex-ante 6.1, nie mogła zadeklarować podpisania umów na realizację ww. projektów, co z kolei skutkowało koniecznością usunięcia z Ram Wykonania osi priorytetowej 4. wskaźników dotyczących pojemności obiektów małej retencji, jednak nie został usunięty jako wskaźnik programowy produktu rezultatu. Należy uspoźnić wskaźniki i wykreślić je z wskaźników programowych.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 5b przyjęto następujące specyficzne wskaźniki rezultatu:

- *Pojemność obiektów małej retencji (dam³);*
- *Średni czas reakcji służb ratowniczych od momentu przyjęcia zgłoszenia (min.).*

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki Strateg oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 49. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Pojemność obiektów małej retencji oraz Średni czas reakcji służb ratowniczych od momentu przyjęcia zgłoszenia*

	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Pojemność obiektów małej retencji (dam³)</i>	7 148	7 441 (2016)	9 658	10 603
<i>Średni czas reakcji służb ratowniczych od momentu przyjęcia zgłoszenia (min.)</i>	10,25	10,25 (2016)	7,00	bd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obiekty małej retencji wodnej są to budowle i urządzenia służące zatrzymaniu jak największej ilości wody w jej powierzchniowym i przypowierzchniowym obiegu (sztuczne zbiorniki wodne o pojemności do 5 mln m³, stawy rybne, samodzielne budowle piętrzące i ujęcia wody, inne budowle piętrzące lub transportujące wodę). Wartość wskaźnika pojemności obiektów małej retencji publikowana jest od 2005 r. przez GUS na podstawie danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi .

Według modelu trendu liniowego w 2023 roku pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam³] wyniesie 10603,4 dam³ (z 95% przedziałem ufności 9182,7 - 12024,0 dam³) wobec założonej wartości docelowej wskaźnika 9658 dam³. Na realizację wskaźnika nie będą miały wpływu projekty realizowane w RPOWŚ, w związku z czym należy rozważyć usunięcie ww. wskaźnika .

Kolejny wskaźnik jakim jest *Średni czas reakcji służb ratowniczych od momentu przyjęcia zgłoszenia* jest wskaźnikiem trudnym do modelowania, ze względu na niesystematyczność danych, dla województwa świętokrzyskiego. Dane nt. średniego czasu reakcji służb ratowniczych publikowano dla lat 2011-2013. W tym okresie czas uległ skróceniu z 11,36 min do 10,25, jednakże na podstawie tak niepełnych danych trudno szacować wskaźnik na koniec 2023r.

Priorytet inwestycyjny 6a

Wskaźniki programowe produktu

- W PI 6a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:
- *Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów (szt.)*,
- *Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (szt.)*,
- *Masa nieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych (Mg)*.

Wskaźniki PI 6a realizowane są przez Działanie 4.2.

W ramach Działania 4.2 przeprowadzono 4 nabory, przy czym do 31.12.2108 podpisano zaledwie 5 umów, dwie umowy podpisano w pierwszym kwartale 2019 roku oraz dwa projekty oczekują na podpisanie umowy. Założono, że zrealizowane zostaną założenia wszystkich umów podpisanych do końca 2018 r., oraz zostaną zrealizowane podpisane oraz potencjalne umowy z 2019. . Plan naborów nie zakłada dodatkowych konkursów, jednakże zgodnie z informacjami pozyskanymi z IZ, planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu z zakresu PSZOK.

Tabela 50. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 6a

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika [%]	Prognozowana wartość w 2023	Stopień osiągnięcia
4.2	<i>Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów (szt.)</i>	2	0	0%	3	150%
4.2	<i>Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (szt.)</i>	10	2	20%	6 ⁵²	60%
4.2	<i>Masa nieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych (Mg)</i>	800	0	0%	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wartość wskaźnika *Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów* zostanie zrealizowana w 150%.

Wartość docelowa wskaźnika *Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych* oszacowana została na podstawie liczby gmin nie posiadających Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (70). Liczba PSZOK została przyjęta w oparciu o zidentyfikowane gminy, które nie są obsługiwane przez PSZOK. Zgodnie z wymogami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, istnieje konieczność zapewnienia przez gminę systemu gospodarki odpadami opartego na selektywnym zbieraniu, co bezpośrednio jest związane m.in. z budową PSZOK. W docelowym systemie gospodarki odpadami PSZOKi winny pełnić funkcję uszczelniającą

⁵² Plan naborów nie zakłada dodatkowych konkursów, jednakże zgodnie z ostatnimi informacjami pozyskanymi z IZ, planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu z zakresu PSZOK. Ze względu na niskie zainteresowanie środkami w poprzednich konkursach IZ wystąpiła do Ministerstwa Rozwoju z prośbą o umożliwienie odstąpienia w kolejnym konkursie od limitów wynikających z linii demarkacyjnej, co mogłoby przełożyć się na większe zainteresowanie ze strony potencjalnych Beneficjentów. IZ szacuje, że wskaźnik ten mógłby osiągnąć 10, czyli wskaźnik zostałby zrealizowany. Ze względu na brak stosownych danych nie oszacowano wartości, jednak takie rozwiązanie jest jak najbardziej rekomendowane.

i uzupełniająca dla systemu selektywnego zbierania odpadów, przyczyniając się równocześnie do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu. Jednakże w związku, z tym że konkursy zostały ogłoszone dopiero IV kwartale 2016 roku okazało się, że gminy już we własnym zakresie rozwiązały problem PSZOKów. Wskaźnik *Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych* bez dodatkowego naboru nie zostanie osiągnięty, jednakże nawet przy uruchomieniu nowego naboru i zachowaniu dotychczasowych kryteriów, istnieje duża obawa o stopień zainteresowania potencjalnie ogłoszony konkursem dla Działania 4.2.. Ze względu na niskie zainteresowanie środkami w poprzednich konkursach IZ wystąpiła do Ministerstwa Rozwoju z prośbą o umożliwienie odstąpienia w kolejnym konkursie od limitów wynikających z linii demarkacyjnej, co mogłoby przełożyć się na większe zainteresowanie ze strony potencjalnych Beneficjentów.

Wskaźnik *Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych* nie zostanie zrealizowany – żaden z projektów nie zakładał inwestycji związanej z unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 6a przyjęto specyficzny wskaźnik rezultatu: *Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych*

Poniżej zaprezentowano jego zakładaną na 2023 r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki Strateg oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 51. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych*

	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych (%)</i>	7,8	28 (2017)	50,1	42,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik wyrażany w % publikowany jest przez GUS i obliczany jako masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie w stosunku do masy odpadów komunalnych ogółem zebranych w ciągu roku. Za wartość bazową przyjęto poziom 7,8% w 2011 r., natomiast wartość docelowa została oszacowana z uwzględnieniem wymogów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów, zgodnie z którą do 2020 roku państwa członkowskie są zobowiązane do tego, aby przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, plastik i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości innego pochodzenia, pod warunkiem że te strumienie odpadów są podobne do odpadów z gospodarstw domowych, zostało zwiększone wagowo do minimum 50%.

Zgodnie z ostatnimi danymi publikowanymi przez GUS **w 2017 r. w. świętokrzyskie osiągnęło poziom 28% udziału odpadów zbieranych selektywnie w masie wszystkich zebranych odpadów komunalnych.** Od 2005 r. obserwowany jest pozytywny proces wzrostu wartości wskaźnika, prze czym największy przyrost obserwowano w latach 2013-2014 i wynikał on głównie ze zmian systemu prawnego dotyczącego gospodarki odpadami (w tym zmiany sposobu raportowania), ale także inwestycji w sektorze gospodarki odpadami dofinansowanych ze środków UE w perspektywie finansowej 2007-2013. **Dynamika trendu wzrostowego obserwowana od 2015 r. nie pozwala na prognozowanie osiągnięcia poziomu 50% w 2023 r.** - kontynuacja obecnego trendu wskazuje

na możliwość osiągnięcia w 2023 r. poziomu 42,7%. Oznacza to, że osiągnięcie zakładanej na 2023 r. wartości docelowej będzie wymagało znaczącej intensyfikacji wysiłków w zakresie edukacji społeczeństwa oraz organizacji selektywnej zbiórki odpadów.

Mniej dynamiczny niż prognozowano wzrost wartości wskaźnika udziału odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w masie wszystkich zebranych odpadów komunalnych w skali kraju wynika z wielu czynników, wśród których do najważniejszych zaliczyć należy niewystarczający poziom **świadomości ekologicznej** obywateli, skutkujący brakiem segregacji odpadów u źródła, niewystarczająco skuteczny w zakresie możliwości egzekwowania selektywnej zbiórki odpadów komunalnych **system prawny**, a także **problemy organizacyjne gmin** w zakresie organizacji selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Ponadto wystąpiły **opóźnienia w uchwalaniu KPGO, WPGO** i planów inwestycyjnych, co przełożyło się na opóźnienia w rozpoczęciu realizacji inwestycji infrastrukturalnych wspomagających osiągnięcie zakładanych celów w sektorze gospodarki odpadami komunalnymi.

Priorytet inwestycyjny 6b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 6b przyjęto następujące wskaźniki produktu:

- *Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych (szt.);*
- *Długość sieci kanalizacji sanitarnej (km);*
- *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków) (CI) (RLM).*
- Wskaźniki PI 6b realizowane są w Działaniu 4.3.

W wariantcie realistycznym założono, że zrealizowane zostaną założenia wszystkich umów podpisanych do końca 2018 r. oraz zostaną podpisane umowy dla dwóch preumów. Dodatkowo w Działaniu 4.3 16 wniosków dla 5 naboru przeszło pozytywnie ocenę formalną.

Tabela 52. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 6b Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023	Stopień osiągnięcia
4.3	<i>Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych (szt.)</i>	14	0	0%	30	214%
4.3	<i>Długość sieci kanalizacji sanitarnej (km)</i>	300	80,26	27%	408,36	136%
4.3	<i>Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków) (CI) (RLM)</i>	100 000	1363	1%	74 412	74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Na wskaźnik *Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych* wpływa zarówno budowa, jak i przebudowa oczyszczalni ścieków. Zgodnie z zawartymi umowami planowana jest budowa 3 oczyszczalni i przebudowa aż 15 oczyszczalni. Dodatkowo, w zatwierdzonych do dofinansowania

wnioskach oraz we wnioskach dla, których podpisano preumowy, planowana jest przebudowa 1 oczyszczalni, a we wnioskach, które zostały pozytywnie ocenione w ramach oceny formalnej potencjalnie może zostać wybudowanych dodatkowo 2 oczyszczalnie oraz przebudowane 5. *Wskaźnik Liczba wspartych oczyszczalni ścieków* w wariantcie realistycznym zostanie zrealizowany na poziomie 214%.

Wskaźnik *Długość sieci kanalizacji sanitarnej* w wariantcie realistycznym zostanie zrealizowany na poziomie 153% a jego oszacowanie zostało omówione podczas omawiania wskaźników z ram wykonania.

Wskaźnik *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków* jest powiązany ze wskaźnikami produktu: *Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych* oraz *Długość sieci kanalizacji sanitarnej*. Wartość wskaźnika została oszacowana na podstawie danych do projektu IV Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Wartości wskaźnika zostały wyliczone w relacji do zakresu rzeczowego planowanego do budowy w ramach posiadanej alokacji (długość sieci kanalizacyjnej, oczyszczalnie). Jednak na podstawie dotychczas przeprowadzonych naborów, wskaźnik nie zostanie zrealizowany.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 6b przyjęto następujące specyficzne wskaźniki rezultatu:

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%);

Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%).

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki Strateg oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 53. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników: *Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej*

Wskaźnik	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%)</i>	53,6	64,0 (2017)	63,6	70,3%
<i>Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%)</i>	51,5	58,7 (2017)	63,0	66,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków

Wartość wskaźnika oznacza udział liczby ludności miast i wsi korzystających z oczyszczalni ścieków w liczbie ludności ogółem. Dane dotyczące wartości wskaźnika publikowane są przez GUS. Za wartość bazową wskaźnika przyjęto poziom 53,6%. Według modelu trendu liniowego w 2023 roku odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniesie 70,3% (z 95% przedziałem ufności 64,5 - 76,1%) przy założonej wartości docelowej wskaźnika 63,6% osiągniętego już w 2017 roku.

Z danych publikowanych przez GUS wynika, że wartość wskaźnika wykazuje tendencję wzrostową, a oszacowana na 2023 r. wartość docelowa została osiągnięta już w 2017 r., a więc jeszcze zanim mogły być widoczne efekty interwencji RPOWŚ 2014-2020. Realizowane ramach Działania 4.3 projekty

przyczyniają się do zwiększenia liczby ludności korzystającej z ulepszonych systemu oczyszczania ścieków komunalnych. Skalę wpływu programu na zmiany w obszarze gospodarki wodno-ściekowej można na obecnym etapie ocenić jako bardzo istotną.

Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej

Według modelu trendu liniowego w 2023 roku *Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej* wyniesie 66,2% (z 95% przedziałem ufności 62,5 - 69,9%) wobec docelowej wartości wskaźnika 63%. Projekty realizowane w Działaniu 4.3 bezpośrednio wpływają na realizację wskaźnika, a skalę wpływu programu na zmiany w obszarze gospodarki wodno-ściekowej można na obecnym etapie ocenić jako bardzo istotną.

Priorytet inwestycyjny 6c

Wskaźniki programowe produktu

W PI 6c przyjęto następujące wskaźniki produktu:

- *Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem (szt.);*
- *Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.);*
- *Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (os.).*

Wskaźniki PI 6c realizowane są w Działaniu 4.4. Przy szacowaniu możliwych do osiągnięcia wartości docelowych założono, że zrealizowane zostaną założenia wszystkich podpisanych do końca 2018 r. umów i 1 preumowy oraz 1 projekt zatwierdzony do dofinansowania, dla którego przygotowywana jest umowa.

Tabela 54. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) dla Działania w PI 6c.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023	Stopień osiągnięcia
4.4	<i>Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem (szt.)</i>	14	21	150%	38	165%
4.4	<i>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.)</i>	23	22	140%	38	264%
4.4	<i>Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (os.)</i>	19 987	2958	15%	619061	3 097%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Szacunki pokazują, iż wszystkie wskaźniki zostaną przekroczone. Częściowo wynika to z większego niż zakładano zainteresowania beneficjentów, częściowo zaś ze zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej i wynikającej stąd trudności oszacowania wskaźników – szacowano bowiem w oparciu o dane historyczne dotyczące liczby turystów, która w ostatnich latach znacząco wzrosła.

Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem

W przyjętym wariantcie realistycznym wskaźnik z ram wykonania zostanie przekroczony prawie 2,5-krotnie. Przekroczenie szacowanej wartości wskaźnika wynika z większego od zakładanego zainteresowania beneficjentów aplikowaniem o środki w stosunku do przyjętych założeń na etapie programowania. Znaczna większość projektów zatwierdzonych do dofinansowania lub będących w trakcie oceny są projektami nie dużymi o wartości dofinansowania poniżej 1 mln zł.

Liczba instytucji kultury objętych wsparciem

Przekroczenie szacowanej wartości wskaźnika wynika z większego zainteresowania beneficjentów dofinansowaniem w stosunku do przyjętych założeń na etapie programowania oraz tym, że znaczna większość projektów zatwierdzonych do dofinansowania lub będących w trakcie oceny są projektami nie dużymi o wartości dofinansowania poniżej 1 mln zł.

Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne

Znaczny wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne jest następstwem z jednej strony zmianą stylu życia w wyniku bogacenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób podróżujących, jak również intensywnego napływu turystów zagranicznych. Z drugiej strony rzutuje na to wysoka atrakcyjność terenu województwa oraz powstawanie nowych, często innowacyjnych produktów turystycznych.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 6c przyjęto następujący specyficzny wskaźnik rezultatu: *Liczba odwiedzających instytucje kultury (w tym: zwiedzający muzea; widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych, uczestnicy imprez w domach, ośrodkach kultury, świetlicach oraz czytelnicy w bibliotekach [os.]).*

Poniżej prezentujemy jego zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki Strateg oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 55. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba odwiedzających instytucje kultury (w tym: zwiedzający muzea; widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych, uczestnicy imprez w domach, ośrodkach kultury, świetlicach oraz czytelnicy w bibliotekach*

Wskaźnik	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba odwiedzających instytucje kultury (w tym: zwiedzający muzea; widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych, uczestnicy imprez w domach, ośrodkach kultury, świetlicach oraz czytelnicy w bibliotekach (os.))</i>	2 016 393	2 376 950 (2016)	2 392 855	2,95mln

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wartość docelowa wskaźnika została oszacowana na podstawie danych historycznych w latach 2008-2012 i założonej linii trendu tego wskaźnika w przyszłości z tendencją do wzrostu. Według modelu trendu liniowego w 2023 roku liczba odwiedzających instytucje kultury wyniesie 2,95 mln osób wobec docelowej wartości wskaźnika 2,39 mln osób i liczby 2,37 mln osób odwiedzających instytucje kultury w 2016 roku.

Priorytet inwestycyjny 6d

Wskaźniki programowe produktu

W PI 6d przyjęto następujące wskaźniki produktu:

- *Liczba wspartych form ochrony przyrody (szt.);*
- *Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody (szt.);*
- *Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem (szt.);*
- *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI) (ha).*

Wskaźniki PI 6d realizowane są w Działaniu 4.5. W Działaniu 4.5 dla wszystkich zatwierdzonych do dofinansowania wniosków podpisano umowy i w związku z 95% kontraktacją nie przewidziano kolejnych naborów.

Tabela 56. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) dla Działania w PI 6d. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników po zakończeniu naborów w 2019 r

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika [%]	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny [%]
4.5	<i>Liczba wspartych form ochrony przyrody (szt.)</i>	8	10	120%	47	588%
4.5	<i>Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody (szt.)</i>	9	0	0%	9	100%
4.5	<i>Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem (szt.)</i>	1	0	0%	1	100%
4.5	<i>Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI) (szt.)</i>	15	0	0%	58	387%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Zgodnie z podpisanymi umowami wszystkie wskaźniki zostaną zrealizowane, przy czym *Liczba wspartych form ochrony przyrody* oraz *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony* na znacznie wyższym niż zakładano poziomie.

Liczba wspartych form ochrony przyrody została oszacowana na podstawie danych historycznych oraz w wyniku konsultacji z odpowiednimi jednostkami zajmującymi się ochroną form przyrody. Znaczne przekroczenie wskaźnika wynika z większego zainteresowania beneficjentów w stosunku do przyjętych założeń na etapie programowania

*Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony została ustalona w wyniku konsultacji IZ RPOWŚ oraz z odpowiednimi jednostkami zajmującymi się ochroną form przyrody. Wskaźnik ten realizują dwa projekty. Największy wpływ na wskaźnik ma projekt *Rozpoznanie uwarunkowań i ochrona czynna w obszarach Natura 2000 i rezerwatach przyrody na terenie województwa świętokrzyskiego*, dla które oszacowano realizację wskaźnika na poziomie 50 ha. W ramach projektu dokonano badań inwentaryzacji obiektów geologicznych, przeprowadzono ich waloryzację oraz wskazano m.in. zagrożenia, konieczne działania ochronne, miejsca proponowane do udostępnienia dla celów turystycznych oraz miejsca poboru prób do badań naukowych. Na podstawie zgromadzonych danych opracowane zostaną zadania ochronne, ścieżki dydaktyczne oraz usankcjonowane prawnie szlaki ruchu pieszego.*

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 6d przyjęto następujący specyficzny wskaźnik rezultatu: *Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)*.

Poniżej prezentujemy jego zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki Strateg oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego.

Tabela 57. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem*

Wskaźnik	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)</i>	65	65 (2017)	65	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem określa łączną powierzchnię obszarów tworzących krajowy system obszarów chronionych w województwie w hektarach oraz określa jej wartość procentową w stosunku do ogólnej powierzchni województwa.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych, prawnie chroniona, stanowiła w 2007 roku 64,7% ogólnej powierzchni województwa świętokrzyskiego i wzrosła o 1,7 p.p w stosunku do 2007 roku. Teren województwa świętokrzyskiego objęty jest różnego rodzaju formami ochrony przyrody. Wartość wskaźnika szacowana na 2023 rok, jest realna do osiągnięcia.

Efektywność interwencji – oś priorytetowa 4

Głównym celem 4. osi priorytetowej jest ochrona terenów cennych przyrodniczo, różnorodność biologiczna, promocja i rozwój zasobów przyrodniczo-kulturowych, dając tym samym możliwość rozwoju społeczno- gospodarczego województwa. Na realizację tego celu przeznaczono prawie 170 mln EUR. Ostateczną ocenę efektywności interwencji będzie można przeprowadzić w momencie, w którym

zakończona zostanie realizacja dofinansowanych projektów natomiast w tym momencie warto zwrócić uwagę na kilka wątków istotnych w kontekście analizy efektywności.

Dotychczasową efektywność interwencji w zakresie przeciwdziałanie klęskom żywiołowym, ochrony i poprawy środowiska naturalnego, wzmocnienia efektywnego systemu gospodarki odpadami oraz kompleksowego wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, należy ocenić jako wysoką, czego przejawem są prognozowane przekroczenia (niekiedy znaczące) zakładanych wartości docelowych dużej części wskaźników programu.

Analiza kosztów jednostkowych jest zadaniem skomplikowanym. Dużym ograniczeniem analizy kosztów jednostkowych zarówno rzeczowych jak i ekologicznych jest fakt, iż jest ona ograniczona do projektów charakteryzujących się jednorodnym efektem. Główne czynniki kształtujące jednostkowy koszt rzeczowy oraz ekologiczny, to przede wszystkim rodzaj podejmowanego działania, technologie użyte na potrzeby realizacji projektu, wydajność powstałych obiektów i instalacji oraz liczba odbiorców nowej lub zmodernizowanej infrastruktury. W większości analizowanych typów projektów czynników wpływających na koszty jednostkowe projektu jest tak wiele, że trudno jest ustalić jednoznacznie takie zależności.

Ze względu na zróżnicowany zakres projektów oraz szereg czynników wpływających na koszty projektu, porównywanie kosztów jednostkowych uzyskania określonego efektu jest bardzo trudne oraz niezasadne. W przypadku projektów środowiskowych nie powinno kierować się wyłącznie przesłankami ekonomicznymi, ale przede wszystkim koniecznością zrównoważonego rozwoju, równości szans i ochrony środowiska.

Najlepszymi działaniami jakie można wdrożyć w celu lepszej kontroli wydatków są:

- dobrze przygotowany biznes plan z rzetelną analizą finansową oraz wariantową,
- dobrze przygotowana dokumentacja techniczna oraz przetargowa,
- sprawnie działający Inżynier Kontraktu lub osoba nadzorująca projekt

Wpływ wzrostu kursu EUR (obecnie 4,28 wobec 3,55, który przyjęto przy szacowaniu wartości docelowych wskaźników) na efektywność wydatkowania środków UE był także nie bez znaczenia, ponieważ przynajmniej częściowo zrównoważył bardzo dotkliwy wzrost kosztów na rynku usług budowlanych. Ten ostatni czynnik stanowi kluczowe ograniczenie możliwości maksymalizacji efektywności finansowej przedsięwzięć.

Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 4

W osi 4. nie zidentyfikowano komplementarności i synergii realizowanych projektów z projektami z innych osi.

Wnioski i rekomendacje dla osi 4

Na obecnym etapie wdrażania można z dużym przekonaniem prognozować, że cele 4 osi priorytetowej, ujęte w wartościach docelowych wskaźników ram wykonania oraz specyficznych dla programu wskaźników produktu i rezultatu, zostaną w większości osiągnięte na zakładanym lub wyższym (w niektórych przypadkach znacznie wyższym), niż zakładano, poziomie.

Trzy z czterech wskaźników z ram wykonania zostaną zrealizowane na poziomie wyższym niż zakładano, natomiast wskaźnik *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* zostanie zrealizowany na poziomie co najmniej 85%.

W związku z usunięciem wskaźnika *Pojemność obiektów małej retencji* wśród wspólnych i specyficznych wskaźników produktu, należy również usunąć wskaźnik *Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej*, gdyż jest on realizowany przez żaden projekt. Dla PI 5b zostanie zrealizowany jedynie wskaźnik *Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof*, przy czym będzie on zrealizowany na znacznie wyższym poziomie.

Spośród wskaźników z PI 6a zagrożona jest realizacja wskaźnika *Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych*, gdzie liczba PSZOK została przyjęta w oparciu o zidentyfikowane gminy, które nie są obsługiwane przez PSZOK. Zgodnie z wymogami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, istnieje konieczność zapewnienia przez gminę systemu gospodarki odpadami opartego na selektywnym zbieraniu, co bezpośrednio jest związane m.in. z budową PSZOK. Jednak wiele gmin, żeby wypełnić wymogi związane z gospodarką odpadami, zrealizowało wiele PSZOKów z własnych środków, nie czekając na dofinansowanie. Plan naborów nie zakłada dodatkowych konkursów, jednakże zgodnie z informacjami pozyskanymi z IZ RPOWŚ, planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu z zakresu PSZOK. Ze względu na niskie zainteresowanie środkami w poprzednich konkursach IZ wystąpiła do Ministerstwa Rozwoju z prośbą o umożliwienie odstąpienia w kolejnym konkursie od limitów wynikających z linii demarkacyjnej, co mogłoby przełożyć się na większe zainteresowanie ze strony potencjalnych Beneficjentów. IZ RPOWŚ szacuje, że wskaźnik ten mógłby osiągnąć 10, czyli wskaźnik zostałby zrealizowany. Ze względu na brak stosownych danych nie oszacowano wartości, jednak takie rozwiązanie jest jak najbardziej rekomendowane.

Wskaźnik *Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych*, nie zostanie zrealizowany, ze względu na brak zainteresowania wśród beneficjentów tego typu projektami.

Kolejnym wskaźnikiem, który prawdopodobnie nie zostanie osiągnięty, jest *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków*. Na podstawie szacowanych wartości wskaźników we wnioskach wybranych do dofinansowania, prognozuje się wykonanie wskaźnika na poziomie ok. 66% wartości docelowej.

Mając na uwadze opisane powyżej uwarunkowania, rekomendowane jest **wprowadzenie odpowiednich korekt wartości docelowych wskaźników, co ujęto szczegółowo w tabeli rekomendacji na końcu raportu.**

W 4. osi priorytetowej nie zidentyfikowano potrzeby wprowadzania istotnych usprawnień zwiększających skuteczność i efektywność wdrażania. Interwencja została zaprojektowana trafnie i adekwatnie do zdiagnozowanych wyzwań i potrzeb, a oferowana forma wsparcia jest atrakcyjna dla odbiorców, co znajduje odzwierciedlenie w dużym zainteresowaniu naborami. Respondenci nie wskazywali na istotne mankamenty funkcjonowania systemu wsparcia czy też na potrzebę wprowadzenia istotnych usprawnień, poza uproszczeniem wymogów i doprecyzowaniem instrukcji na etapie wnioskowania - 51% respondentów wskazało, że wniosek o dofinansowanie przygotowała dla nich firma zewnętrzna. Czas na składanie wniosków był odpowiedni a najwięcej problemów na etapie wnioskowania sprawiało nie tyle wypełnienie wniosku (poza wyborem odpowiednich wskaźników), co odpowiednie przygotowanie rozbudowanych i szczegółowych załączników, takich jak analiza finansowa, SW, harmonogram rzeczowo-finansowy, formularz oceny oddziaływania na środowisko. Beneficjenci zgodnie ocenili bardzo wysoko kompetencje pracowników Urzędu Marszałkowskiego. Wnioskodawcy wskazują na zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym, które mogą mieć wpływ na realizację projektów, do takich czynników należy: wzrost cen usług budowlanych, wzrost cen energii oraz wzrost kosztów pracy.

5. OŚ PRIORYTETOWA 5. NOWOCZESNA KOMUNIKACJA

5.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

W tematyce systemu transportowego diagnoza do RPOWŚ wskazuje, że nie funkcjonuje on w sposób sprawny, a jego infrastruktura jest niespójna. Powoduje to ograniczenia w dostępności transportowej, szczególnie zewnętrznej. Jest to uzasadnione m.in. słabymi powiązaniem z głównymi szlakami transportowymi o znaczeniu krajowym i europejskim, które przebiegają w otoczeniu regionu.

Teoria działania

W RPO SW przyjęto, że celem głównym osi priorytetowej 5 – Nowoczesna komunikacja będzie poprawa funkcjonowania systemu transportowego. Założono, że zostanie ona osiągnięta dzięki wdrożeniu dwóch priorytetów inwestycyjnych:

- PI 7b zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi;
- PI 7d rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowania działań służących zmniejszeniu hałasu.

W ich ramach wsparcie uzyskać miały sektor drogowy i kolejowy, a w szczególności infrastruktura dróg wojewódzkich, kolejowa (towarowa i pasażerska) oraz tabor pasażerski obsługujący połączenia kolejowe.

Teoria wdrażania

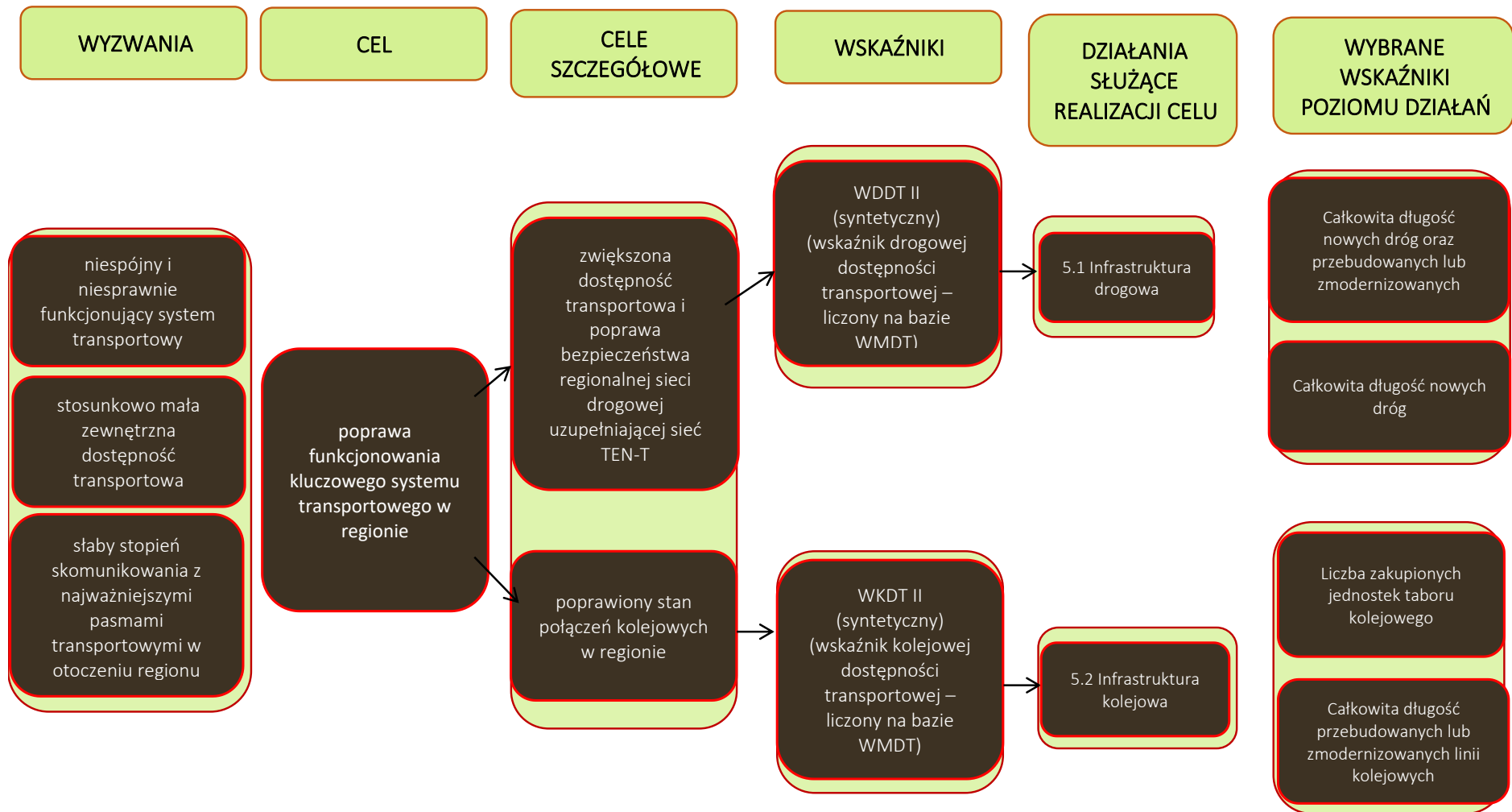
Oś 5 Nowoczesna komunikacja jest wdrażana przez za pośrednictwem dwóch działań:

- 5.1 Infrastruktura drogowa;
- 5.2 Infrastruktura kolejowa.

Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) na ww. działania wynosi 129,5 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano ok. 79,8% alokacji.

Na poniższym rysunku przedstawiono schemat graficzny logiki interwencji dla osi priorytetowej 5.

Rysunek 5. Logika interwencji osi 5.

*Źródło: opracowanie własne
Na podstawie RPOWŚ*

5.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r

5.2.1. Wskaźniki ram wykonania

W osi priorytetowej „Nowoczesna komunikacja” przyjęto dwa wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- *Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.*

Wskaźnik: Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg

Stan obecny oraz prognozy

Za realizację docelowej wartości wskaźnika Całkowitej długości nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg odpowiada działanie 5.1 Infrastruktura drogowa, wdrażane w trybie pozakonkursowym. W jego ramach realizowane są inwestycje w budowę i modernizację dróg wojewódzkich, a jedynym beneficjentem jest Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach, będący jednostką Urzędu Marszałkowego Województwa Świętokrzyskiego. Dotychczas podpisano umowy na realizację 11 z 13 zidentyfikowanych projektów.

Tabela 58. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)</i>	21	33,12	158%	100	99,32	99%	103,32	103%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość celu pośredniego została ustalona na poziomie 21 km, a jak dotychczas osiągnięto wartość 33,12 km. Stanowi to 158% wartości celu pośredniego i jest efektem wczesnego rozpoczęcia wdrażania oraz nieskomplikowanej sytuacji z beneficjentem, którym jest jednostka własna UMWŚ. Odnotowano pewne opóźnienia związane z realizacją projektów, m.in. wynikające z konieczności przeprowadzania konsultacji społecznych i protestów mieszkańców.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Szacowana wartość docelowa wskaźnika wynosi 99,32 km (wariant realistyczny), co będzie stanowić blisko stu procentowy stopień osiągnięcia. Założono, że zrealizowane zostaną wszystkie inwestycje zakontraktowane i będące w trakcie oceny. W wariantcie optymistycznym założono, że zostanie zrealizowany także projekt budowy obwodnicy Klimontowa, dla którego ogłoszono już przetarg lecz

został on unieważniony z uwagi na oferty dwukrotnie przekraczające wartość kosztorysową. Przy uwzględnieniu tego założenia wartość docelowa została oszacowana na poziomie 103,32% celu końcowego.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych

Stan obecny oraz prognozy

Cel pośredni w odniesieniu do wskaźnika Całkowitej kwoty certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych został ustalony na poziomie 32,2 mln EUR. Wartość osiągnięta na koniec 2018 r. wynosiła 35,2 mln EUR, co stanowiło 109% zakładanego celu.

Wartość celu końcowego została ustalona na poziomie 152,4 mln EUR. W wariantcie realistycznym oszacowano, że zrealizowany zostanie on nieznacznie ponad zakładaną wartość (100,0%), a w wariantcie optymistycznym nieznacznie poniżej zakładanej wartości (95,6%).

Tabela 59. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych po zakończeniu naborów w 2019 r.*

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)	32 294 118	35 253 858	109%	152 374 003	152 457 524	100%	145 671 954	96%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Z uwagi na dobre tempo wdrażania projektów wartość celu pośredniego została nieznacznie przekroczona.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Prognozuje się, że wartość całkowitej kwoty certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w wariantcie realistycznym będzie wyższa niż w wariantcie optymistycznym. W wariantcie realistycznym założono, że zrealizowane zostaną projekty, które mają podpisaną umowę lub są w trakcie oceny. Z kolei w wariantcie optymistycznym założono, że zrealizowane zostaną wszystkie zidentyfikowane projekty. Niższa szacowana w wariantcie optymistycznym pomimo założenia zrealizowania większej liczby projektów wynika z uwzględnienia wyższych kwot koniecznych na ich realizację w wariantcie realistycznym. Zdiagnozowano, że istnieje ryzyko znacząco przekroczenia wartości kosztorysowych dla projektu Budowy zintegrowanego systemu komunikacyjnego wraz z tunelem pod torami w Skarżysku Kamiennej, która może osiągnąć dwukrotność zakładanej kwoty. W wariantcie optymistycznym przyjęto, że beneficjent, którym jest PKP PLK będzie dążył zachowania zakładanej wartości projektu.

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 5

Oba wskaźniki ram wykonania dla osi priorytetowej 5 osiągnęły zakładaną wartość dla celu pośredniego.

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 5 po roku 2019

W priorytetach inwestycyjnych 7b i 7d zakontraktowano łącznie 487 345 661 PLN. Do zakontraktowania w obu działaniach pozostało 2 projekty, których ostateczne wartości będą z dużym

prawdopodobieństwem wyższe niż zakładane kosztorysy. Do wykorzystania pozostaje rezerwa wykonania w kwocie 33 271,166,4 PLN.

Tabela 60. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 5.

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach (PLN)	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowane nabory na 2019 r	Razem	Alokacja bez rezerwy wykonania (PLN)	Środki do zakontraktowania po 2019 r
5.1	425 956 468	0	9 900 000	0	435 856 468	427 009 681	-8 846 787
5.2	61 389 193	0	37 161 955	0	98 551 148	94 613 763	-3 937 385
				Razem	534 407 616	521 623 444	-12 784 172
						Rezerwa wykonania ⁵³ PLN	33 361 341
						Razem	20 577 168

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Według oszacowań dostępna alokacja nie będzie wystarczająca na wdrożenie wszystkich zakładanych projektów i osiągnięcie zakładanych wartości wskaźników, dlatego rekomenduje się wykorzystanie rezerwy wykonania na wsparcie ich realizacji w przypadku przekroczenia wartości kosztorysowych w ramach postępowań przetargowych.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 5

Zgodnie z oszacowaniami osiągnięta zostanie wartość wskaźnika Całkowitej kwoty certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w obu zakładanych wariantach. W przypadku wskaźnika Całkowitej długości nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg szacowany stopień osiągnięcia wyniesie blisko 100% (wariant realistyczny) lub niewiele ponad tą wartość (wariant optymistyczny)

5.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej „Nowoczesna komunikacja” realizowane są w ramach dwóch priorytetów inwestycyjnych – PI 7b i PI 7d.

Priorytet inwestycyjny 7b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 7b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI);
- Całkowita długość nowych dróg.

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli zaprezentowano zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 7b.

⁵³ Kurs PLN/EUR=4,2853

Tabela 61. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania PI 7b.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant realistyczny
5.1	<i>Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI) [km]</i>	60	33,12	55%	61	102%
5.1	<i>Całkowita długość nowych dróg [km]</i>	40	0	0%	38,4	96%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

W przypadku wskaźnika Całkowitej długości przebudowanych lub zmodernizowanych dróg osiągnięto zadowalający poziom realizacji na koniec 2018 r., wynoszący 55% celu końcowego. Szacuje się, że cel końcowy zostanie wykonany nieznacznie ponad założenia, tj. 102%.

Jeśli zaś chodzi o wskaźnik Całkowitej długości nowych dróg, gdzie założono wartość końcową na poziomie 40 km to jego osiągnięcie oszacowano na poziomie bliskim 100%, pomimo że zdiagnozowano problemy z postępowaniem realizacji związane z sytuacją na rynku wykonawczym i rosnącym poziomem kosztów prowadzenia prac inwestycyjnych.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 7b przyjęto 1 wskaźnik programowy rezultatu, tj. WDDT II (wskaźnik drogowej dostępności – liczony na bazie WMDT).

Tabela 62. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>WDDT II (wskaźnik drogowej dostępności – liczony na bazie WMDT)</i>	27,39	29,65 (2017)	34,38	33,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Najbardziej aktualna wartość wskaźnika drogowej dostępności transportowej (WDDT) wynosiła w 2017 r. 29,65 i wykazywała tendencje wzrostową. Na wskaźnik ten oddziałują w największym stopniu inwestycje w drogi o najwyższych parametrach ruchowych: autostrady i drogi ekspresowe. Z uwagi na realizację tego typu inwestycji na obszarze województwa świętokrzyskiego z innych funduszy (droga ekspresowa S7, droga ekspresowa S74) prognozuje się, że wskaźnik ten będzie wzrastał z dotychczasową dynamiką. Inwestycje realizowane w ramach osi priorytetowej 5 obejmujące drogi wojewódzkie będą oddziaływać na wskaźnik w mniejszym stopniu. Najbardziej znaczącymi będą inwestycje w budowę obwodnic miast, które generują duże oszczędności w czasie przejazdu, a przez to wzrosty wskaźnika dostępności. W przypadku przebudowy dróg efekty te będą ograniczone lub nawet odwrotne z uwagi na konieczność podejmowania działań istotnych w kontekście bezpieczeństwa ruchu drogowego, często wymuszających niższe prędkości i wydłużenie czasu przejazdu.

Priorytet inwestycyjny 7d

Wskaźniki programowe produktu

W PI 7d przyjęto 1 wskaźnik programowy produktu, tj. Całkowita długość nowych linii kolejowych (CI).

Tabela 63. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 7d.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant realistyczny
5.2	<i>Całkowita długość nowych linii kolejowych (CI) [km]</i>	3,9	0	0%	3,25	83%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik Całkowitej długości nowych linii kolejowych jest realizowany w działaniu 5.2 przez jeden projekt, tj. Budowę linii kolejowej nr 582 Czarncza – Włoszczowa Północ. Zakładana wartość produktowa została zweryfikowana na etapie realizacji i zmniejszyła się do poziomu 3,25 km nowej linii kolejowej. Realizacja projektu nie jest zagrożona i postępuje zgodnie z założeniami.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 7b przyjęto 1 wskaźnik rezultatu: WKDT II (wskaźnik kolejowej dostępności transportowej – liczony na bazie WMDT).

Tabela 64. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>WKDT II (wskaźnik kolejowej dostępności transportowej – liczony na bazie WMDT)</i>	23,20	26,90	36,50	33,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wartość wskaźnika kolejowej dostępności transportowej w ostatnich latach wzrastała, co było efektem modernizacji i rewitalizacji linii kolejowych w regionie. Szacuje się, że dzięki realizacji łącznicy kolejowej do Centralnej Magistrali Kolejowej znacząco skróci się czas przejazdu w relacji Kielce – Warszawa co pozwoli na wygenerowanie pożądanego wpływu dla wzrostu wartości wskaźnika WKDT.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 5

Ze względu na oszacowanie wyczerpania dostępnej alokacji na potrzeby wsparcia już realizowanych projektów w osi priorytetowej 5 nie wystąpi wpływ relokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu.

5.3. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 5

Realizowane w ramach osi priorytetowej 5 projekty cechują się właściwą efektywnością, pomimo wzrastających kosztów prowadzenia prac inwestycyjnych. Należy pozytywnie ocenić system identyfikacji projektów w działaniu 5.1, opartą o plan transportowy, która pozwala na odpowiednio wczesną diagnozę potrzeb rozwojowych. Zastosowanie takiego podejścia, koncentracja środków na jednej kategorii dróg, zarządzanych przez jednego beneficjenta przynosi w korzyści w postaci dobrego tempa wdrażania projektów. Nierozpraszanie środków na innej kategorii drogi będzie pozwalało na osiągnięcie lepszych efektów w zakresie wzrostu dostępności transportowej, szczególnie dzięki projektom zakładającym budowę obwodnic.

W regionie o jednym z najniższych gęstości linii kolejowych w Polsce realizacja projektów w zakresie infrastruktury kolejowej jest kierunkiem pożądanym, tym lepiej należy ocenić projekt budowy nowej łącznicy kolejowej między linią kolejową nr 61 a Centralną Magistralą Kolejową. Stosunkowo niewielki odcinek linii zaprocentuje dużym skróceniem czasu jazdy, oraz lepszą możliwością trasowania pociągów. Wraz z przebudową stacji Włoszczowa Północ możliwe będzie zatrzymywanie pociągów ze stolicy województwa na głównej linii kolejowej w Polsce, a tym samym zwiększy się oferta połączeń z wykorzystaniem przesiadek. Wygeneruje to także pożądane efekty w zakresie wzrostu liczby pasażerów kolei regionalnych oraz dalekobieżnych.

5.4. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 5

W przypadku omawianych priorytetów inwestycyjnych nie zidentyfikowano komplementarności i synergii realizowanych projektów z projektami z innych osi.

5.5. Wnioski i rekomendacje dla osi 5

Zakładane w ramach osi priorytetowej efekty będą miały pozytywne oddziaływanie na realizację celu głównego, jakim jest poprawa funkcjonowania systemu transportowego w regionie. Zdiagnozowano jedynie 2 projekty, które potencjalnie mogą być zagrożone realizacją, jednak nie wpływają one znacząco na stopień realizacji wskaźników ram wykonania i wskaźników programowych produktu.

Rekomenduje się zatem jedynie urealnienie zakładanej wartości wskaźnika *Całkowitej długości nowych dróg* do poziomu odpowiadającego oszacowaniom.

6. OŚ PRIORYTETOWA 6. ROZWÓJ MIAST

6.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

W diagnozie Strategii ZIT KOF oraz diagnozie dla RPO województwa świętokrzyskiego wskazano na szereg barier i wyzwań rozwojowych, dotyczących miast i ich obszarów funkcjonalnych. Terytorialne ukierunkowanie osi priorytetowej 6 spowodowało, że potrzeby inwestycyjne zostały przedstawione w sposób kompleksowy, obejmując:

- wysoką energochłonność budynków użyteczności publicznej i potrzeby w zakresie termomodernizacji;
- wysokie wartości wskaźnika zagrożenia ubóstwem;
- niski standard infrastruktury społecznej;
- niedobory w wyposażeniu bazy techniczno-dydaktycznej placówek kształcenia zawodowego;
- niedostateczna infrastruktura transportu zbiorowego i drogowego, a także niski poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- słabo rozwinięta infrastruktura oraz oferta turystyczna i rekreacyjna.

Teoria działania

Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy jest cel główny osi priorytetowej 6 Rozwój Miast, który zakłada stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju miasta Kielce i jego obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Zaplanowane, że cel ten będzie osiągnięty przez realizację sześciu priorytetów inwestycyjnych:

- PI 4c wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania OZE w infrastrukturze publicznej, w budynkach publicznych i mieszkalnych;
- PI 4e promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- PI 6d ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zielonej infrastruktury;
- PI 7b zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi;
- PI 9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
- PI 10a inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

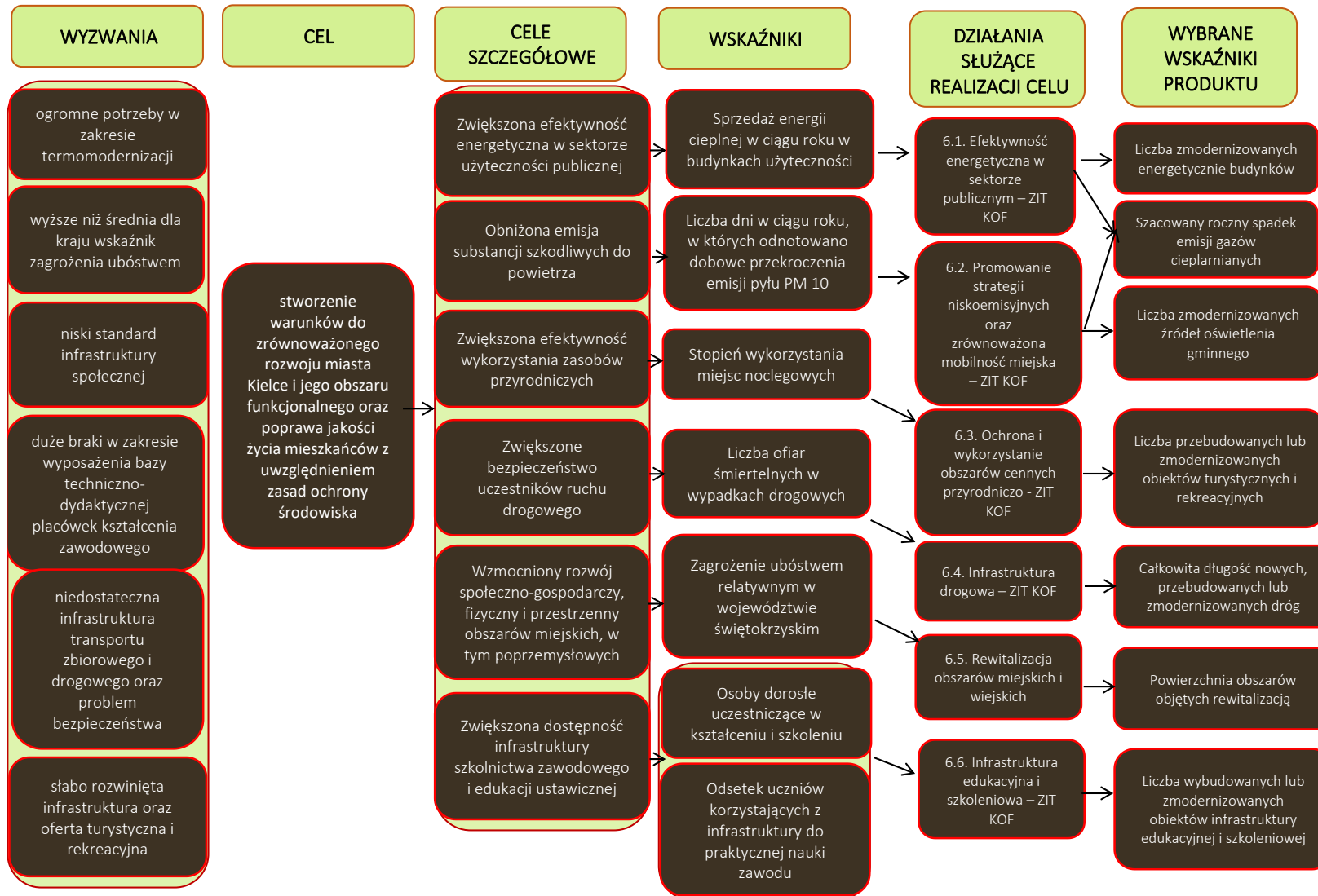
Teoria wdrażania

Oś priorytetowa 6 wdrażana jest obecnie w sześciu działaniach:

- 6.1. Efektywność energetyczna w sektorze publicznym – ZIT KOF;
- 6.2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważona mobilność miejska – ZIT KOF;
- 6.3. Ochrona i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo - ZIT KOF;
- 6.4. Infrastruktura drogowa – ZIT KOF;
- 6.5. Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich;
- 6.6. Infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – ZIT KOF;

Działania 6.5 związane z rewitalizacją wdrażane jest również poza obszarem ZIT KOF. Z alokacji przeznaczonej na wdrażanie osi priorytetowej 6 wynoszącej 118,6 mln EUR zakontraktowano już 75,2% dostępnych środków. Na poniższym rysunku pokazano schemat graficzny logiki interwencji.

Rysunek 6. Logika interwencji osi 6.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ

6.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r

6.2.1. Wskaźniki ram wykonania

W osi priorytetowej 6 „Rozwój miast” przyjęto cztery wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją;
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w podpisanych umowach (KEW);
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków;
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.

Wskaźnik: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją* jest realizowany wyłącznie przez Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich. Z uwagi na późne ogłoszenie konkursów na działania rewitalizacyjne, które musiało być poprzedzone opracowaniem programów rewitalizacji przez samorządy, fakt, że obecnie obowiązujące umowy o dofinansowanie projektów zostały podpisane w większości w IV kwartale 2018 roku, a zakończenie realizacji projektów to grudzień 2019-wrzesień 2023, zasadne jest przyjęcie do analizy kluczowego etapu wdrażania *Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w podpisanych umowach (ha)*.

Łączna powierzchnia obszarów rewitalizacji w siedmiu gminach, w których są realizowane projekty wynosi 7902 ha. Powierzchnia, na której we wnioskach o dofinansowanie zaplanowano realizację projektów wynosi 195,42 ha, co stanowi 2,5% obszarów rewitalizacji wyznaczonych w gminach realizujących projekty.

Tabela 65. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w podpisanych umowach (ha)</i>	70	195,42	279,2%	nd	nd	Nd	nd	nd
<i>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)</i>	0	0	0	96	195,42	204%	584,15	608%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość dla celu pośredniego kluczowego etapu wdrażania wynosi 70 ha. Osiągnięta na koniec 2018 roku wartość stanowi 279,2% wartości zaplanowanej dla roku 2018. *Prognozowana wartość dla celu końcowego (rok 2023)*. Wartość docelowa wskaźnika *Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją* określona na 96 ha została przekroczona w wariancie realistycznym, za który uznano osiągnięcie

wartości wskaźnika w podpisanych umowach o dofinansowanie, a co za tym idzie będzie również przekroczona w wariacie optymistycznym, za który uznano osiągnięcie wartości wskaźnika we wszystkich pre-umowach (powierzchnia obszarów, na których realizowane będą projekty wynosi 360,93), a także przy założeniu, że w ramach pozostałej, dostępnej części rezerwy wykonania dofinansowanie otrzymają dwa projekty z czołówki listy rezerwowej konkursu RPSW.06.05.00-IZ.00-26-156/17 (powierzchnia obszarów, na których realizowane będą obydwa projekty wyniesie w sumie 27,8 ha). Przy takim założeniu osiągnięta wartość wskaźnika wyniesie 388,7 ha i wraz z wartością osiągniętą w podpisanych już umowach będzie stanowić 608 % wartości docelowej dla 2023 roku. Tak znaczące przekroczenie wartości docelowej może oznaczać przyjęcie niewłaściwej metody oszacowania wartości docelowej⁵⁴. Przekroczenie wartości docelowej może wynikać również z większych niż szacowano potrzeb samorządów w zakresie rewitalizacji, a co za tym idzie zainteresowania dotacjami na ten cel. Poziom alokacji na poziomie znacznie niższym niż zidentyfikowane potrzeby scharakteryzowane w programach rewitalizacji może skutkować realizacją zaplanowanych działań jedynie w ograniczonym zakresie, rozproszeniem wsparcia i niewystarczającą jego skutecznością.

Wskaźnik: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków

Stan obecny oraz prognozy

Za cel pośredni we wskaźniku Liczby zmodernizowanych energetycznie budynków przyjęto wartość 8. Obecnie osiągnięta wartość została znacznie przekroczona (28 budynków) i wynosi obecnie 350% celu pośredniego i 68% celu końcowego. Cel końcowy został ustalony na poziomie 41 budynków.

Tabela 66. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)</i>	8	28	350%	41	45	110%	48	117%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Należy pozytywnie ocenić wdrażanie projektów w działaniu 6.1, które odpowiada za realizację wskaźnika. Osiągnięto znaczące przekroczenie wartości celu pośredniego.

⁵⁴ Według Informacji na temat ustanowienia ram wykonania. Załącznik do PO, wartość docelową wskaźnika oszacowano w oparciu o koszty jednostkowe. Uwzględniono przy tym dostępne dane historyczne z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Osi priorytetowej 6 Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast. Koszt jednostkowy zrewitalizowana obszar o powierzchni 1 ha na podstawie realizacji RPOWŚ 2007 – 2013 po przeliczeniu na ceny stałe z 2014 r. według indeksu cen WCPMB wynosi 1 657 606,45 PLN, średnia wartość projektu – 6 186 411 PLN. Wartość została wyliczona na podstawie „Modułu do przeliczania cen bieżących na ceny stałe na potrzeby szacowania wartości docelowych wskaźników produktów w programach operacyjnych”. Na działania rewitalizacyjne przeznaczono 100% alokacji PI 9b tj. 50 037 691 EUR (przeliczenie na ceny stałe 2014r. według indeksu cen WCPMB – 160 326 813,25 PLN) co stanowi 42% w stosunku do alokacji na Oś priorytetową 6 Rozwój miast. Wartość wskaźnika wynosi wartość alokacji przeznaczonej na ten typ inwestycji 160 326 813,25/ koszt jednostkowy 1 657 606,45 = 96 ha - Powierzchnia obszarów jaka zostanie poddana rewitalizacji.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Dla oszacowania prognozowanych wartości w wariancie realistycznym przyjęto założenie, że zrealizowane zostaną projekty, które na dzień dzisiejszy mają podpisane umowy o dofinansowanie. Na tej podstawie wyliczono, że *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* wyniesienie 45 szt. i w ten sposób wskaźnik zostanie przekroczony osiągając wartość 110%. Dla wariantu optymistycznego przyjęto założenie o zrealizowaniu jeszcze 3 projektów zidentyfikowanych z działania 6.1, które obecnie są na etapie pre-umowy. Ich realizacja wynika z oszczędności na innych projektach, które pozwalają zrealizować więcej inwestycji niż pierwotnie zakładano. Zadeklarowana wartość wskaźnika we wnioskach projektowych to łącznie 3 budynki, co w podsumowaniu daje 48 budynków i 117% realizacji celu końcowego.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych

Stan obecny oraz prognozy

W osi priorytetowej 6 zaplanowano, że wskaźnik Całkowitej kwoty certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych dla celu pośredniego wyniesie 16,5 mln EUR, a dla celu końcowego 139,6 mln EUR.

Tabela 67. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*. po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)</i>	16 470 588	14 137 867	86%	139 570 830	149 608 966	107%	154 481 867	111%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Na podstawie danych Zamawiającego ustalono, że obecna wartość realizacji celu pośredniego nie odbiega znacząco od wartości zakładanej i wynosi 14,13 mln EUR, co stanowi 85,8% wartości pośredniej. Oznacza to, że stan wdrażania projektów jest zadowalający. Jak zdiagnozowano zdecydowanie lepszym tempem wdrażania cechują się projekty dotyczące modernizacji oświetlenia ulicznego. Nieosiągnięcie omawianego wskaźnika jest spowodowane trudnościami w realizacji projektów zakładającej rozbudowę infrastruktury rowerowej.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Dla osi priorytetowej 6 oszacowano wartość omawianego wskaźnika na koniec realizacji w kwocie 149,6 mln PLN, co będzie stanowić 107% celu (wariant realistyczny), a wariancie optymistycznym 154,5 mln PLN i 111% realizacji celu końcowego. W wariancie realistyczny brano pod uwagę jedyni projekty z już podpisanymi umowami lub będącymi w trakcie oceny. W wariancie optymistycznym dodano wartości zadeklarowanych wydatków kwalifikowalnych w projektach zidentyfikowanych lub z zawartymi pre-umowami, które zdiagnozowano w działaniu 6.1 (3 tego typu projekty), 6.2 (1 projekt) i 6.3 (4 projekty).

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 6

Wskaźniki ram wykonania w osi priorytetowej 6 dla celu pośredniego wyniosły:

- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w podpisanych umowach (KEW) – 279%
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 350%;
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 85,8%.

Tym samym **cel pośredni został osiągnięty.**

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 6 po roku 2019.

W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie wartości dofinansowania i alokacji w podziale na działania oraz wartość rezerwy wykonania w osi priorytetowej 6.

Tabela 68. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 6.

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach (PLN) stan 22.01.2019	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowane nabory na 2019 r	Razem	Alokacja bez rezerwy wykonania (PLN)	Środki do zakontraktowania po 2019 r	
6.1	47 623 773	9 320 000	0	0	56 943 773	54 916 597	-2 027 176	
6.2	44 917 872	2 717 733,13	0	0	47 635 605	45 936 761	-1 698 844	
6.3	26 022 417	13 493 253	0	0	39 515 670	40 403 631	887 961	
6.4	108 286 535	0	0	0	108 286 535	104 434 447	-3 852 088	
6.5	112 144 902	94 858 242	0	0	207 003 144	201 848 020	-5 155 124	
6.6	30 600 000	0	0	0	30 600 000	31 038 555	438 555	
					Razem	489 984 727	478 578 011	-11 406 716
						Rezerwa wykonania ⁵⁵ PLN	30 569 977	
						Razem	19 163 261	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Rekomenduje się zagwarantowanie środków w ramach osi priorytetowej na ewentualne wsparcie realizacji już wdrażanych projektów. Szczególnie dotyczy to działania 6.5 oraz działania 6.2, w którym zdiagnozowano problemy na etapie wyłonienia wykonawcy ścieżek rowerowych. Duży potencjał absorpcyjny dostrzeżono w działaniach 6.1 oraz 6.3 i to na ich zaspokojenie powinny zostać uruchomione ewentualne rezerwy lub oszczędności. Rekomenduje się także, aby przesunięcia w ramach osi priorytetowej 6 dotyczące instrumentu ZIT nie powinny wychodzić poza przypisane do tego instrumentu, tj. nie powinno się dokonywać przesunięć z działań realizowanych w ZIT na działanie 6.5, które jest realizowane poza ZIT. Istotne jest także zagwarantowanie IP ZIT elastyczności w dokonywaniu przesunięć między priorytetami i kierowania rezerwą wykonania.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 6

Szacowane wskaźniki ram wykonania w osi priorytetowej 6 dla wartości docelowej wskaźnika wyniosły:

- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 608%
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 117%;
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 111%.

Tym samym **cel końcowy osi 6 zostanie osiągnięty.**

⁵⁵ Kurs PLN/EUR=4,2805

6.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej 6. Rozwój miast, realizowane są w ramach priorytetów inwestycyjnych – PI 4c, 4e, 6d, 7b, 9b i 10a.

Priorytet inwestycyjny 4c

Wskaźniki programowe produktu

W PI 4c przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków;
- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI);
- Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI).

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli zaprezentowano zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 4c. Wskaźniki tego priorytetu realizowane są przez działanie 6.1.

Tabela 69. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w 4c.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant realistyczny
6.1	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	41	28	68,29%	45	110%
6.1	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) [t równoważnika CO ₂ /rok]	2827	0	0%	5744	203%
6.1	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI) [kWh/rok]	14 918 551	0	0%	16 676 173	112%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IŻ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

W działaniu 6.1 należy odnotować poprawne tempo wdrażania projektów, które pozwoliło na osiągnięcie wartości celu końcowego na poziomie 68,29%. Szerszej opisano wskaźniki przy omówieniu wskaźników ram wykonania osi priorytetowej 6.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 4c przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku w budynkach użyteczności w obszarze wchodzącym w skład KOF.

Tabela 70. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku w budynkach użyteczności w obszarze wchodzącym w skład KOF (GJ)</i>	137 332	405 605 (2017)	135 932	323 968

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wbrew dotychczasowym tendencjom oszacowano niewielki spadek wielkości sprzedanej energii w ciągu roku w budynkach użyteczności na terenie KOF, z uwagi na znaczącą skalę interwencji w termomodernizację.

Priorytet inwestycyjny 4e

Wskaźniki programowe produktu

W PI 4e przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego*
- *Długość ścieżek rowerowych*
- *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)*

Wskaźniki tego priorytetu realizowane są przez działanie 6.2.

Tabela 71. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4e.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
6.2	<i>Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (szt.)</i>	6100	5 632	92,33	14 260	260%
6.2	<i>Długość ścieżek rowerowych (km)</i>	34	0	0%	22	64%
6.2	<i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) (tony równoważnika CO2/rok)</i>	5490	0	0,00	19 439	354%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Tempo realizacji wskaźnika Liczby zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego należy ocenić pozytywnie, ponieważ wykonano już 92,33% zakładanego celu końcowego. Początkowe problemy z realizacją projektów wynikające z wątpliwości co do własności słupów oświetleniowych nie wpłynęły na dynamikę postępu. Szacuje się, że docelowa wartość wskaźnika będzie znacznie wyższa od zakładanej i obejmie 15 844 szt. oświetlenia, co pozwoli na osiągnięcie w stopniu 260%. Przekłada się to również na przekroczenie wartości szacowanego rocznego spadku emisji gazów cieplarnianych.

Zgoła odmienna sytuacja dotyczy wskaźnika długości ścieżek rowerowych. W przypadku projektów realizujących ten wskaźnik dochodzi do zagrożenia realizacji projektów z uwagi na przekroczone wartości kosztorysowe. Dla oszacowania wartości docelowej założono, że w wariantcie realistycznym ok. połowa projektów zostanie zrealizowana w kwocie zakładanego budżetu. Do połowy projektu przypisano z kolei wyższy koszt realizacji w przeliczeniu na 1 km ścieżki rowerowej, co zredukuje docelową wartość wskaźnika.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 4e przyjęto wskaźnik programowy rezultatu: *Liczba dni w ciągu roku, w których odnotowano dobowe przekroczenia emisji pyłu PM 10 na obszarze KOF.*

Tabela 72. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba dni w ciągu roku, w których odnotowano dobowe przekroczenia emisji pyłu PM 10 na obszarze KOF (dzień)</i>	80	60,33 (2018)	72	52

Źródło: RPOWS i Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach.

Wartość docelowa wskaźnika została ustalona na podstawie danych historycznych – z uwzględnieniem obecnej intensywności interwencji w tym zakresie wartość szacowana na koniec 2023 r. powinna osiągnąć poziom zdecydowanie niższy niż zaplanowano w Programie. Należy założyć, że wpływ na wartość tego wskaźnika w największym stopniu będą miały zmiany w systemowe wdrażane z poziomu państwa lub regionu, jak np. tzw. uchwała antysmogowa, której dotychczas nie podejmowano na obszarze województwa świętokrzyskiego, a która w wyraźnym stopniu zmieni strukturę zużywanych paliw, ograniczając liczbę dni z dobowymi przekroczeniami emisji pyłów i zanieczyszczeń.

Priorytet inwestycyjny 6d

Wskaźniki programowe produktu

W PI 6d przyjęto jeden wskaźnik programowy produktu, tj. *Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych.* Wskaźnik realizowany jest poprzez działanie 6.3.

Tabela 73. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 6d.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant realistyczny
6.3	<i>Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.)</i>	10	15	150%	18	180%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Zakładana wartość końcowa wskaźnika *Liczby przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* to 10 szt. Obecnie nie zakończono realizacji żadnego z zakontraktowanych projektów. Podpisano za to 9 umów o dofinansowanie, 3 projekty są w trakcie oceny, stąd dla oszacowania wartości końcowej przyjęto powodzenie w realizacji wszystkich z nich. Pozwoli to na wykonanie wskaźnika w 150%. W wariancie optymistycznym przyjęto, że zrealizowanych zostanie kolejne 4 projekty, które obecnie są na etapie podpisanych pre-umów. Pozwoli to na osiągnięcie wartości wskaźnika na poziomie 180%.

Wskaźniki programowe rezultatu

Tabela 74. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Stopień wykorzystania miejsc noclegowych na obszarze KOF (%)</i>	18,2	26,0 (2018)	18,3	30,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wartość docelową stopnia wykorzystania miejsc noclegowych na obszarze KOF oszacowano na poziomie 30%, zdecydowanie wyżej niż zakłada to Program. Podstawą oszacowania była dotychczasowe tempo wzrostu tego wskaźnika, który już w 2017 r. osiągnął wartość 26,2%. Wsparcie pochodzące z Programu, wzrastająca popularność województwa świętokrzyskiego jako miejsca turystyki i rekreacji oraz pozytywna koniunktura gospodarcza powinna pozytywnie oddziaływać na wartości tego wskaźnika na obszarze KOF.

Priorytet inwestycyjny 7b

Wskaźniki programowe produktu

W PI 7b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI);*
- *Całkowita długość nowych dróg (CI).*

Wskaźniki tego priorytetu realizowane są przez działanie 6.4.

Tabela 75. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 7b.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant realistyczny
6.4	<i>Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI) (km)</i>	2	0	0%	2,03	101%
6.4	<i>Całkowita długość nowych dróg (CI) (km)</i>	4,5	0	0%	4,85	101%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wartości docelowe wskaźników w ramach PI 7b w działaniu 4c pomimo perturbacji z wyższymi niż zakładane kosztami realizacji projektów są niezagrożone i zostały oszacowane na poziomie zakładanym. Projekt przebudowy ul. Witosy i Zagnańskiej w Kielcach był oprotestowany przez mieszkańców, a ponadto kwota oferowana przez wykonawców w ramach przetargu przewyższała o ok. 40 mln wartość kosztorysową. Beneficjentowi udało się wstępnie wygospodarować środki własne na pokrycie różnicy w kosztach, przesuując je w budżecie gminy z innych inwestycji, co może skutkować odłożeniem ich realizacji znacznie w czasie lub zupełnie uniemożliwić ich realizację. W przypadku drugiego projektu realizowanego przez tego beneficjenta prace postępują zgodnie z zakładanym harmonogramem.

Wskaźniki programowe rezultatu

Tabela 76. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych odnotowanych na obszarze KOF (os.)</i>	35	25 (2018)	33	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Oba realizowane projekt będą miały pozytywny wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego na obszarze KOF. Skala oddziaływania tych projektów będzie jednak niewielka. Pomimo tego szacowany spadek liczby ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych zakłada wartość dużo niższą niż zaplanowana w Programie, ponieważ wzięto pod uwagę dotychczasowe tendencje w spadku liczby ofiar. Wpływ na wartości tego wskaźnika poza czynnikami infrastrukturalnymi mają też zmiany w przepisach determinujące zachowania kierowców, w szczególności przekraczania obowiązującej prędkości. Systematyczna poprawa parametrów infrastruktury pieszych i rowerzystów, która jest przedmiotem interwencji Programu również będzie powodowała pozytywne oddziaływanie na omawiany wskaźnik w kolejnych latach.

Priorytet inwestycyjny 9b

Wskaźniki programowe produktu

W Działaniu 6.5 przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją*
- *Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich*

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 9b.

Tabela 77. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 9b.

Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia – wariant optymistyczny
<i>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)</i>	96	10,53	11%	195,42	204%	584,15	608%
<i>Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich C (os)</i>	50 000	0	0%	25 336	51%	36 937 ⁵⁶	74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

⁵⁶ Na pierwszy miejscu listy rezerwowej znajduje się Chmielnik wchodzący w skład KOF, którego liczba ludności wynosi 11 601 osób, na kolejnym gmina Mirzec, nie będąca w KOF.

Wskaźnik *Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich C (os)* nie odzwierciedla wsparcia, jakie jest kierowane dla mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizacji. Metody wyznaczania obszarów rewitalizacji wskazane w ustawie lub „Wytycznych...” nie są tożsame ze sposobem wyznaczania obszaru funkcjonalnego. Inny jest również charakter tych obszarów, problemy oraz potencjały. Dlatego wskaźnikiem adekwatnym do mierzenia wpływu procesu rewitalizacji na mieszkańców jest wskaźnik odnoszący się do liczby osób zamieszkujących obszar rewitalizacji i mogących korzystać z efektów prowadzonego procesu. Byłoby to podejście spójne ze sposobem mierzenia wskaźnika produktu dotyczącego powierzchni, w którym brane są pod uwagę obszary objęte rewitalizacją.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Wartość wskaźnika *Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)*” osiągnięta na koniec 2018 roku na podstawie wniosków o płatność⁵⁷ stanowi 11% wartości docelowej dla 2023 roku wynoszącej 96 ha. W trakcie niniejszego badania wszystkie projekty były w trakcie realizacji – umowy o dofinansowanie projektów były podpisywane w 2018 roku, tylko jeden z projektów ma zakończyć się w 2019 roku – pozostałe w latach 2020-2023. Wpływ na poziom wskaźnika ma termin naboru (grudzień 2016-czerwiec 2017), który musiał być poprzedzony opracowaniem i oceną programów rewitalizacji.

Wskaźnik *Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich C (os)* na koniec 2018 roku nie został osiągnięty ze względu na zbyt krótki czas. Wśród autorów najwyższej ocenionych projektów, z którymi podpisano umowy w efekcie rozstrzygnięcia konkursu RPSW.06.05.00-IŻ.00-26-072/16 nie ma samorządów wchodzących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego⁵⁸. Wśród gmin, z którymi zawarto pre-umowy są dwie gminy będące w KOF – Chęciny oraz Strawczyn o łącznej liczbie ludności 25 336 osób.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Biorąc pod uwagę podpisane umowy, w których zsumowana wartość wskaźnika *Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)* wynosi 195,42 ha, wartość wskaźnika w wariantcie realistycznym powinna zostać osiągnięta na poziomie 204%. W wariantcie optymistycznym przyjęto realizację wskaźnika produktu w projektach, dla których podpisano pre-umowy oraz dwóch projektach z listy rezerwowej konkursu RPSW.06.05.00-m.n..00-26-156/17. Przy takim założeniu wartość osiągnięta na koniec 2023 roku w wariantcie optymistycznym będzie stanowić 608% wartości zaplanowanej do osiągnięcia.

Przyczyną nieosiągnięcia zakładanej wartości jest in.in. szacowanie wskaźnika w odniesieniu do liczby ludności ZIT KOF, a nie liczby ludności zamieszkującej wyznaczone w gminach obszary rewitalizacji a także fakt, że żaden z samorządów wchodzących w skład KOF nie otrzymał wsparcia na rewitalizację działań rewitalizacyjnych w pierwszym konkursie.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

W Działaniu 6.5 „Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich” przyjęto wskaźnik programowy rezultatu:

- *Zagrożenie ubóstwem relatywnym w województwie świętokrzyskim*

⁵⁷ Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźnika są protokoły odbioru robót w realizowanych projektach.

⁵⁸ Tworzy go 12 gmin: Kielce, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górnio, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn oraz Zagnańsk.

Poniżej prezentujemy wartość zakładaną na 2023r. wartość aktualną wg. statystyki GUS oraz szacowane wartości.

Tabela 78. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Wartość szacowana na koniec 2018 r.	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Zagrożenie ubóstwem relatywnym w województwie świętokrzyskim (%)</i>	19,7 (2013)	16,2	15,5	15,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

Wartość wskaźnika „Zagrożenie ubóstwem relatywnym w województwie świętokrzyskim” w okresie 2013-2018 spadła o 3,5 p. proc. Bez projektów na kwestie społeczne z RPOWŚ wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniósłby w 2017 roku 25% zamiast 16,4% faktycznie; bez PO RPW byłoby 29% zamiast 16,4% - nawet silniejsze było więc oddziaływanie PO Rozwój Polski Wschodniej niż RPOWŚ w odniesieniu do zmniejszenia zagrożenia ubóstwem relatywnym. Według trendu liniowego w 2023 będzie 17% osób zagrożonych ubóstwem relatywnym (przy 95%-owym przedziale ufności 9,5%-24,5%), przy wartości docelowej wskaźnika 15,5%. W oparciu o zastosowany model natomiast wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniesie w 2023 roku 15,4%.

Priorytet inwestycyjny 10a

Wskaźniki programowe produktu

W PI 10a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej;*
- *Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI);*

Wskaźniki tego priorytetu realizowane są przez Działania działanie 6.6.

Tabela 79. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10a.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
6.6	<i>Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej (szt.)</i>	1	0	0%	1	100%

6.6	<i>Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI) (os.)</i>	500	0	0%	500	100%
-----	---	-----	---	----	-----	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźniki produktu w działaniu 6.6 są realizowane przez jeden projekt, tj. Budowę Kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego. Prace budowlane przy tym projekcie trwają i według przewidywań zakończą się na początku 2020 r. Początkowo projekt dotyczyło opóźnienie w realizacji z uwagi na przekroczone wartości kosztorysowe w ofertach wykonawców uczestniczących w przetargu, jednak po zmianach w zakresie prac beneficjent z sukcesem rozstrzygnął kolejny przetarg.

Wskaźniki programowe rezultatu

Tabela 80. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu (%)</i>	3,1	2,9 (2017)	3,2	1,9
<i>Odsetek uczniów publicznych samorządowych szkół ponadgimnazjalnych w powiecie M. Kielce korzystających z nowo utworzonej infrastruktury do praktycznej nauki zawodu (%)</i>	0%	0 (2018)	3,1%	n.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ.

Jak pokazują dotychczasowe tendencje wynikające z danych historycznych następuje regularny spadek odsetka osób uczestniczących w kształceniu i szkoleniu. W ostatnich latach jest to pokłosiem szczególnie dobrej koniunktury gospodarczej, która nie motywuje w silnym stopniu do nabywania nowych kompetencji, ponieważ nie występuje problem bezrobocia. W kolejnych latach szacuje się spadek wartości tego wskaźnika wynikający również z faktu negatywnych zjawisk demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze KOF.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 6

Ze względu na rekomendacje umożliwienia IP ZIT decydowania o kierunkach realokacji środków jej ewentualny wpływ na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 6 jest na tym etapie niemożliwy do ustalenia.

6.3. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 6

W osi priorytetowej 6 za wysoce efektywne należy uznać inwestycje w kompleksowe termomodernizacje budynków użyteczności publicznej, wymianę oświetlenia ulicznego oraz w infrastrukturę szkolnictwa zawodowego. W przypadku wymienionych typów projektów, pomimo wzrostu kosztów należy spodziewać się spełnienia założeń programowych zarówno w zakresie produktowym, jak i w rezultatach. Potencjalnie najbardziej wyróżniające się, ale i obarczone największym ryzykiem sukcesu będą projekty zakładające ochronę bioróżnorodności biologicznej, wpływającym także na rozwój turystyki i rekreacji na obszarze KOF. Wzrastający udział tzw. przemysłu czasu wolnego generuje coraz większe społeczne potrzeby w tym zakresie, jednak podlegają one w wysokim stopniu sezonowości, dlatego efekty mogą być trudne do oszacowania.

Najmniejszą efektywnością wdrażania interwencji cechuje się działanie 6.4, gdzie szczególnie wyraźnie ujawnione zostały konsekwencje braku osiągnięcia konsensusu w sprawie kluczowych zadań inwestycyjnych w mieście. Projekt przebudowy ul. Witosa podlegał licznym protestom, ostatecznie udało się przeprowadzić procedurę przetargową, jednakże przedłożona oferta znacznie przekroczyła szacowaną wartość projektu. Na chwilę obecną Beneficjentowi udało się wstępnie zabezpieczyć środki na realizację powyższej inwestycji, ale kosztem innych zadań przewidzianych w budżecie gminy, głównie z zakresu kultury. W związku z powyższym w przypadku wygenerowania oszczędności w ramach działań ZIT KOF, zasadne będzie ich realokowanie m.in. na działanie 6.4, aby zminimalizować ryzyko odstąpienia przez Gminę Kielce od realizacji innych inwestycji wybranych do dofinansowania zarówno w ramach innych działań ZIT KOF jak i w innych osiach priorytetowych. W przeliczeniu na jednostkę wybudowanej lub przebudowanej drogi koszt jej osiągnięcia jest w tym wypadku relatywnie wysoki.

W osi priorytetowej 6 nie zdiagnozowano projektów, które byłyby w sposób szczególne zagrożone realizacją. Trudności w realizacji projektów zdiagnozowano w działaniu 6.2 w zakresie infrastruktury rowerowej, gdzie występuje wyraźne przekroczenie wartości ofertowych względem kosztorysowych w ramach przetargów, stąd prawdopodobnie nieosiągnięte zostaną wskaźniki długości ścieżek rowerowych.

6.4. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 6

W osi 6 w działaniu 6.5 starano się zapewnić zintegrowanie projektów infrastrukturalnych z działaniami o charakterze społecznym, które miały być ich niezbędnym uzupełnieniem, zgodnie z diagnozą w konkretnej gminie, by zapewnić szeroki, wieloaspektowy charakter wsparcia i uniknąć zawężania go do jednej dziedziny, obszaru tematycznego. Projekty wybrane do dofinansowania zakładają zarówno zmiany w przestrzeni publicznej, inwestycje w infrastrukturę, jak i wsparcie rozwoju gospodarczego i społecznego. Projekty te są powiązane ze wsparciem udzielanym w ramach EFS przyczyniając się także w ten sposób do zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarach rewitalizacji. Jak wynika z zestawienia wskaźników w projektach, dla których podpisano pre-umowy, ich realizacja przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy i wzrostu zatrudnienia. Poprawa poziomu zatrudnienia przyczynia się do zmniejszenia skali bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego, które są kluczowymi problemami na obszarach rewitalizacji. W wielu przypadkach projekty są nawiązaniem do przedsięwzięć zrealizowanych w poprzednich perspektywach finansowych, a także do projektów realizowanych w latach 2014-2020 w ramach innych OP. Jak wynika z analizy list rankingowych, wielu beneficjentów Działania 6.5 chcąc zwiększyć zakres projektu i uzyskane dofinansowania łączy przedsięwzięcia rewitalizacyjne ze wsparciem dla obszarów, które utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze lub wymagają ich nadania w celu ich aktywizacji gospodarczej, a także realizacją projektów w zakresie infrastruktury w innych OP. Działanie w 6.5 są też komplementarne z działaniami w 7.2 w osi 7.

6.5. Wnioski i rekomendacje dla osi 6

Zakładany w osi priorytetowej 6 cel główny, tj. stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju miasta Kielce i jego obszaru funkcjonalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska jest realizowany zgodnie z założeniami przy zachowaniu odpowiedniej efektywności wdrażania. Należy pozytywnie ocenić wdrażanie działań w formule ZIT, która to gwarantuje mniejszą konkurencję o środki, a większą współpracę między sąsiednimi samorządami w ramach KOF. Wzmacnianie i poszerzanie tych relacji będzie procentowało zwiększenie stopnia zintegrowania projektów, który do tej pory jest na wczesnym etapie zaawansowania.

W zakresie wdrażania projektów za pośrednictwem Instytucji Pośredniczącej należy odnotować zwiększoną dynamikę wdrażania i spełnienie założeń wdrożonego programu naprawczego, obejmującego m.in. kontraktacje. Ponadto wkład IP ZIT w realizację celów osi 6, w tym wskaźników ram wykonania jest bardzo istotny dzięki czemu wdrażanie interwencji w ramach instrumentu ZIT (działania 6.1, 6.2, 6.3, 6.4 oraz 6.6) odbywa się w sprawny sposób. Jedyne działanie realizowane poza instrumentem ZIT w osi priorytetowej 6 to projekty rewitalizacyjne (6.5), które charakteryzuje duży stopień skomplikowania związany m.in. z mnogością wymogów prawnych, z koniecznością przygotowania i uzgadniania planów rewitalizacji. Te perturbacje przekładają się na stosunkowo niski stopień kontraktacji, płatności i certyfikacji w działaniu 6.5, co z kolei oddziałuje na stopień wdrażania całej osi priorytetowej 6.

Rekomenduje się jedynie urealnienie zakładanej wartości wskaźników na zgodne z oszacowaniami, tj. wskaźnika Długości ścieżek rowerowych, Liczby zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego oraz wskaźnika Szacowanego rocznego spadku emisji gazów cieplarnianych (PI 4e)

Na podstawie przeprowadzonej analizy zasadna jest rekomendacja zwiększenia alokacji na Działanie 6.5 z uwagi na:

- duże zainteresowanie potencjalnych beneficjentów,
- szeroki oczekiwany zakres projektów rewitalizacyjnych, które nie powinny się ograniczać do punktowych inwestycji – mają wpływać na poprawę jakości życia poprzez m.in. stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej, poprawę stanu środowiska, infrastruktury, w tym społecznej, warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.

Zasadne jest utrzymanie dwuetapowego trybu wyboru projektów. Preselekcja pozwala uniknąć przygotowywania pełnej dokumentacji dla przedsięwzięć, które nie zostaną zakwalifikowane do dalszego etapu oceny, co wiąże się z kosztami dla potencjalnych beneficjentów.

7. OŚ PRIORYTETOWA 7. SPRAWNE USŁUGI PUBLICZNE

7.1. Logika interwencji

Oś priorytetowa 7. Sprawne usługi publiczne przewiduje realizację działań mających na celu wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia; rozwój potencjałów endogenicznych terenów ze specyficznymi potrzebami, z nadaniem im nowych funkcji społeczno – gospodarczych, a także rozwój infrastruktury zdrowotnej oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Teoria bazowa

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, zawartej w RPOWŚ 2014-2020, wskazano na kilka problemów/wyzwań uzasadniających interwencję publiczną w osi 7. Należą do nich:

- Niewystarczające wykorzystanie Internetu przez indywidualnych użytkowników oraz przedsiębiorców, utrudnienia w dostępie do informacji wśród osób z niepełnosprawnościami,
- Konieczność wzmocnienia procesów rozwojowych w obszarach, których dotychczasowe funkcje społeczne i charakter gospodarczy nie odpowiadają współczesnym wyzwaniom i wymagają przekształcenia w oparciu o ich potencjał i zidentyfikowane, specyficzne potrzeby zgodnie nowym podejściem polityki terytorialnej - w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.
- Braki w infrastrukturze zdrowotnej, zapewniającej dostępność do usług zdrowotnych, w szczególności w kontekście niekorzystnych tendencji demograficznych – wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, wydłużająca się przeciętna długość życia mieszkańców regionu,
- Konieczność poprawy jakości oraz potrzeba szerszego udostępnienia obiektów pomocy i integracji społecznej – dla rodzin, pieczy zastępczej, dzieci do 3. roku życia, osób niesamodzielnych, w tym niepełnosprawnych, starszych, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Braki infrastruktury ochrony zdrowia matki i dziecka,
- Niedostateczne działania dotyczących mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego i socjalnego oraz infrastruktury dotyczącej opieki paliatywnej.
- Niezadawalający stan infrastruktury edukacyjnej, różnice w dostępie i jakości edukacji,

Teoria działania

Cele osi mają zostać osiągnięte dzięki realizacji działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne 2c, 8b, 9a i 10a:

- PI 2c – celem szczegółowym priorytetu jest upowszechnienie wykorzystania technik informacyjnych i komunikacyjnych w usługach publicznych dotyczących w szczególności sektora zdrowia oraz administracji publicznej. W ramach niniejszego priorytetu przewidziano wsparcie działań mających na celu wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-kultury i e-zdrowia, również w zakresie dostosowania narzędzi informatycznych do potrzeb osób niepełnosprawnych z problemami w komunikowaniu się
- PI 8b – celem jest rozwój potencjałów endogenicznych terenów ze specyficznymi potrzebami w celu nadania im nowych lub wzmocnienia dotychczasowych funkcji społeczno - gospodarczych. Działania są elementem strategii terytorialnej i mają interdyscyplinarny charakter. Są to inwestycje wspierające rozwój turystyki kulturowej, zasobów naturalnych, dziedzictwa kulturowego i jego zasobów, a także tworzenie nowych produktów turystycznych. Projekty muszą wpływać na rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia.
- PI 9a – interwencja skierowana do podmiotów leczniczych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w tym w zakresie geriatry, opieki

długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej oraz przedsiębiorców, jednostek budżetowych oraz lekarzy i pielęgniarek, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych a także stowarzyszenia, fundacje, instytucje działające na rzecz świadczenia usług społecznych. Ponadto będą podjęte działania mające na celu szersze udostępnienie obiektów pomocy społecznej i integracji społecznej, poprzez interwencje ukierunkowane na infrastrukturę usług społecznych dla rodzin, pieczy zastępczej, dzieci do 3 roku życia. Interwencja powinna zwiększyć dostępność do świadczeń opieki zdrowotnej, oraz usług społecznych, zwiększyć standard tych usług, zasoby aparatury medycznej, poprawić jakość oraz umożliwić szersze udostępnienie obiektów pomocy i integracji społecznej dla rodzin, pieczy zastępczej, dzieci do 3. roku życia, osób niesamodzielnych, w tym niepełnosprawnych, starszych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Interwencja jest również skierowana na wspieranie inicjatyw dotyczących infrastruktury ochrony zdrowia matki i dziecka, oraz wspieranie działań dotyczących mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego i socjalnego oraz infrastruktury żłobkowej i dotyczącej opieki paliatywnej.

- PI 10a – celem jest poprawa dostępności infrastruktury szkolnictwa zawodowego oraz szkół. Wsparcie dotyczyć będzie infrastruktury szkół poprzez inwestycje dotyczące rozbudowy modernizacji tych jednostek, zakupu niezbędnego wyposażenia na potrzeby działalności placówki. Uzupełnieniem interwencji w ramach osi będą inwestycje w infrastrukturę przedszkolną

Teoria wdrażania

Oś 7. wdrażania jest za pomocą czterech działań:

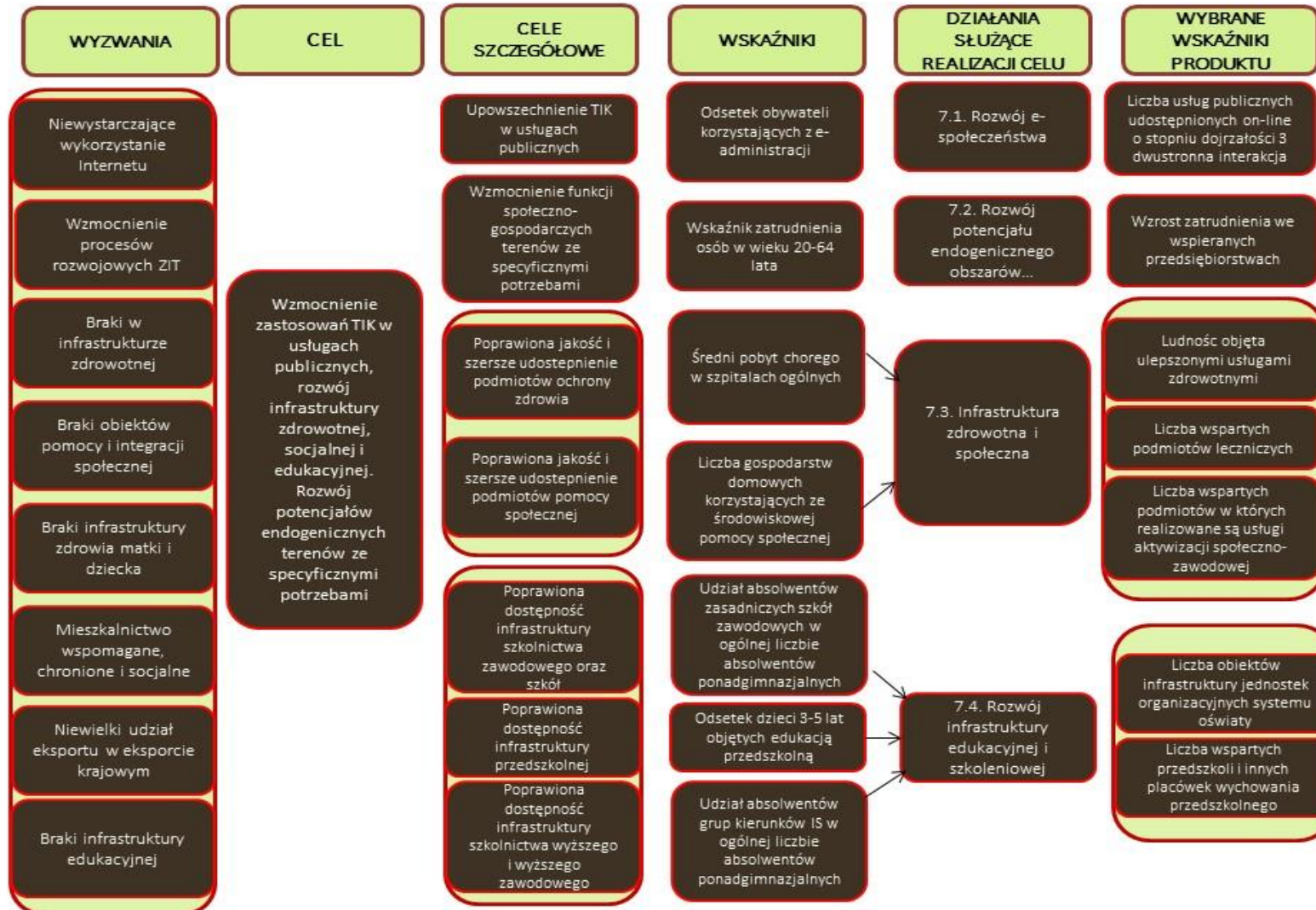
- 7.1 Rozwój e – społeczeństwa,
- 7.2 Rozwój potencjału endogenicznego jako element strategii terytorialnej dla określonych obszarów,
- 7.3 Infrastruktura zdrowotna i społeczna,
- 7.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

System instytucjonalny wdrażania w osi 7 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Nie powołano Instytucji Pośredniczącej.

Całkowita alokacja z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) osi wynosi 131,3 mln EUR. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 82% alokacji.

Na rysunku 7 pokazano schemat graficzny logiki interwencji.

Rysunek 7. Logika interwencji osi 7.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ 2014-2020

7.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r.

7.2.1. Wskaźniki ram wykonania

Do ram wykonania osi 7. przyjęto 4 wskaźniki, w tym 3 wskaźniki produktu i 1 wskaźnik finansowy:

- Liczba wspartych podmiotów leczniczych
- Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty
- Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-gospodarczej
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.

Wskaźnik: Liczba wspartych podmiotów leczniczych (9b)

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik realizowany jest wyłącznie przez PI 9b (Działanie 7.3).

Tabela 81. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Liczba wspartych podmiotów leczniczych po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Liczba wspartych podmiotów leczniczych (szt)	4	19	325%	21	29	138%	30	143%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni został osiągnięty. Na koniec 2018 r. 19 podmiotów leczniczych uzyskało wsparcie w postaci dotacji z działania 7.3. Osiągnięta wartość wskaźnika jest przekroczona o 225%. Przekroczenie wskaźnika wynika z dużego zainteresowania beneficjentów – podmiotów leczniczych pozyskaniem dotacji z omawianego działania. W typie realizacji obszaru duże obszary miejskie pow. 50 000 tys. mieszkańców i dużej gęstości zaludnienia dotację otrzymały dwa podmioty lecznicze obejmujące swoim zasięgiem całe województwo, zlokalizowane w Kielcach – Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach oraz Świętokrzyskie Centrum Onkologii. W typie realizacji obszaru małe obszary miejskie i obszary wiejskie o dotację ubiegały się podmioty lecznicze zlokalizowane w powiatach innych niż Miasto Kielce.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Cel końcowy zostanie osiągnięty już po zakończeniu naborów w 2019 r. W wariantcie realistycznym wskaźnik według prognozy osiągnie wartość 29 tj. 138% wartości założonej a w wariantcie optymistycznym 30 czyli 143% zakładanej wartości wskaźnika.

Przekroczenie zakładanej wartości wskaźnika będzie wynikało z faktu, że już na poziomie celu pośredniego wsparto 19 z 21 przewidzianych do wsparcia podmiotów leczniczych. W roku 2019

przewiduje się kolejno w II, III i IV kwartale przeprowadzenie konkursów mających na celu wsparcie regionalnych podmiotów leczniczych, które realizują szpitalne świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie ginekologii i położnictwa, neonatologii i pediatrii oraz kompleksowej opieki rehabilitacyjnej. Całkowita kwota na konkursy w roku 2019 wynosi 18,9 mln zł.

Największą grupę beneficjentów udzielających świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, mogących się ubiegać o te środki są podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie rehabilitacji. Według informacji zawartych na stronie Narodowego Funduszu Zdrowia „Informator o zawartych umowach”, obecnie w województwie świętokrzyskim 35 podmiotów ma zawartą umowę w zakresie rehabilitacji. W zakresie ginekologii i położnictwa oraz neonatologii i pediatrii 12 podmiotów leczniczych ma zawartą umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. ~~Dotychczasowe~~ Zgodnie z przyjętymi przez Krajowy Komitet Sterujący Fiskalami do Planu Działań szacuje się, że w konkursie dot. ginekologii i położnictwa wsparcie uzyskają 2 podmioty, w konkursie dot. neonatologii i pediatrii - 2 podmioty. W zakresie rehabilitacji wsparcie otrzymają 2 lub 3 podmioty. Powyższe wynika z ograniczonej puli środków jaka zostanie przeznaczona na konkursy na wsparcie regionalnych podmiotów oraz z faktu że IZ nie ustala minimalnych czy też maksymalnych progów dofinansowania.

Duże zainteresowanie środkami w dotychczasowych konkursach, zawarta jedna pre-umowa i duża liczba potencjalnych wnioskodawców - podmiotów leczniczych, mogących ubiegać się o wsparcie, roszą zakontraktowanie całej kwoty przeznaczonej na konkursy w 2019 r i przekroczenie docelowej wartości wskaźnika.

Wskaźnik: Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty (10a)

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik realizowany jest przez PI 10a (Działanie 7.4).

Tabela 82. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty (szt)	3	100	3333%	17	229	1347%	254	1493%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni został osiągnięty. Na koniec 2018 r. 100 obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty otrzymało wsparcie w ramach działania 7.4.

Wartość wskaźnika oszacowano w oparciu o koszty jednostkowe, które wyznaczono w głównej mierze na podstawie danych historycznych z poprzedniego okresu programowania. Ostatecznie założono, że koszt jednostkowy obiektu infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty powinien wynosić

blisko 4 mln zł. Z uwagi na duże zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców (popyt na wnioski na poziomie 227%) podjęto decyzję o wprowadzeniu limitów dofinansowania na projekty, co zwiększyło liczbę wspieranych obiektów. Do końca 2018 r. odbyło się pięć naborów wniosków (przy czym nabór piąty jest jeszcze nierozstrzygnięty), które wyczerpały alokację przeznaczoną na działanie 7.4. Do końca 2018 r. do realizacji wybrano 67 projektów, gdzie średni poziom dofinansowania wynosi 2 mln zł⁵⁹. Wsparciem objęto zasadniczo trzy typy obiektów: szkoły podstawowe, placówki kształcenia ustawicznego i zawodowego oraz przedszkola. Faktyczna realizacja projektów okazała się mniej kosztochłonna i szybsza niż zakładano na etapie programowania działania. Zakładały one głównie modernizację obiektów (jedynie w uzasadnionych przypadkach budowę), wyposażenie pracowni, rozbudowę hal sportowych itp. Było możliwe, że jeden beneficjent wspierał w ramach jedno projektu kilka obiektów oświaty funkcjonujących na terenie danej gminy.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Cel końcowy zostanie osiągnięty już po zakończeniu naborów w 2019 r. W wariacie realistycznym wskaźnik według prognozy osiągnie wartość 229 tj. 1347% wartości założonej, a w wariacie optymistycznym 254 czyli 1493% zakładanej wartości wskaźnika.

Przekroczenie zakładanej wartości wskaźnika wynika z faktu, że już na poziomie celu pośredniego wsparto 100 obiektów infrastruktury systemu oświaty. W roku 2018 do końca listopada realizowano ostatni, piąty nabór wniosków. W konkursie pozytywną ocenę formalną uzyskały 73 projekty. Biorąc pod uwagę, że realizowane do tej pory 67 projektów przyczynia się do osiągnięcia wskaźnika na poziomie 100 szt., zakłada się że docelowo wskaźnik co najmniej podwoi swoją wartość.

Wskaźnik: Liczba wybudowanych oraz przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej (9b)

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba wybudowanych oraz przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej* jest realizowany wyłącznie przez PI 9b (Działanie 7.3).

Tabela 83. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba wybudowanych oraz przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej* po zakończeniu naborów w 2019r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba wybudowanych oraz przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej (szt)</i>	2	6,15	307%	13	27	207%	27	207%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

⁵⁹ Dla projektów polegających na doposażeniu pracowni założono limit dofinansowania w wysokości 500 tys. zł.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni został wykonany w 307%. W działaniu 7.3 ogłoszono 10 naborów. W obecnej chwili wszystkie nabory są zamknięte. W roku 2016 przeprowadzono dwa nabory dedykowane realizacji wskaźnika. W sumie złożono 30 wniosków, w których 3 zostały odrzucone. Ostatecznie podpisano 24 umowy dotyczące wsparcia udzielonego w ramach działania 7.3, co przekłada się na wartość 27 wybudowanych lub przebudowanych obiektów, w których są realizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej – 24 przebudowane i 3 wybudowane.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Cel końcowy zostanie osiągnięty już po zakończeniu naborów w 2019 r. Zgodnie z informacją zawartą w ogłoszeniach konkursowych, były to jedyne konkursy przewidziane na inwestycje z zakresu infrastruktury usług społecznych w ramach tego działania. Osiągnięta wartość wskaźnika w realizowanych umowach na poziomie 27 przekracza o 107% zakładaną wartość na poziomie 13 i będzie wartością finalną w roku 2023, przy założeniu, że wszystkie umowy zostaną zrealizowane. W Metodologii szacowania wskaźnika do osiągnięcia założono małe zainteresowanie beneficjentów wsparciem, ze względu na fakt, że część z nich otrzymała już wsparcie w poprzednich latach. A zatem założono realizację 2 projektów związanych z wybudowaniem oraz realizację 11 związanych z przebudową obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej. Jednak w efekcie dużego zainteresowania ogłoszonymi naborami w sumie zostanie wybudowanych lub przebudowanych 27 takich obiektów.

W metodologii szacowania wskaźnika założono, że część podmiotów uprawnionych do wsparcia nie będzie aplikować ponieważ otrzymało wsparcie w poprzednich latach. W rzeczywistości potrzeby okazały się ciągle niezaspokojone - uzyskaniem dofinansowania zainteresowanych było wiele podmiotów zajmujących się usługami aktywizacji zawodowej, co przełożyło się na przekroczenie wartości celu pośredniego i końcowego.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 84. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych (EUR)	18 665 150	32 175 983	172%	154 447 969	171 278 033	111%	171 278 033	111%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni został osiągnięty. Wartość pośrednia wskaźnika wyniosła 172% założonej wartości celu pośredniego. Wynika to z szybszego tempa realizacji projektów niż pierwotnie zakładano, co przełożyło się na poziom certyfikacji wydatków do KE.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Cel końcowy zostanie osiągnięty już po zakończeniu naborów w 2019 r. Prognozowana wartość certyfikowanych kosztów kwalifikowalnych podana w tabeli 87 została oszacowana dla wszystkich umów już podpisanych, pre-umów i umów, które będą podpisane w roku 2019 (z niezakończonych naborów i naborów planowanych w roku 2019). Ponieważ niemal we wszystkich działaniach osi 7. Zainteresowanie naborami przekracza dostępne budżety i stworzone zostały listy rezerwowe projektów wariant optymistyczny i realistyczny nie odbiegają od siebie. Po zakończeniu naborów w 2019 r. wskaźnik zostanie wykonany w 111%. Pozostanie do zakontraktowania ok 32,5 mln zł co zwiększy wartość wskaźnika o ok. 1 pkt proc.

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 2

Realizacja celu pośredniego wskaźników wybranych do ram wykonania osi 7osi:

- *Liczba wspartych podmiotów leczniczych – 325%*
- *Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 3333%*
- *Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-gospodarczej – 307%*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 172%*

Wszystkie wskaźniki wybrane do ram wykonania na koniec 2018 r. przekroczyły założone wartości pośrednie. **Cel pośredni ram wykonania osi 7. został osiągnięty.**

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 7 po roku 2019.

W osi 7 osiągnięto cel pośredni ram wykonania, wobec tego **osi 7 przysługuje rezerwa wykonania.**

W działaniu 7.1 spodziewana kontraktacja to około 137 mln zł⁶⁰ przy alokacji (z uwzględnieniem rezerwy wykonania) wynoszącej 145,8 mln zł. Kwota środków do rozdysponowania równa jest więc rezerwie wykonania i wynosi 8,75 mln zł. Jakkolwiek na liście rezerwowej konkursu dotyczącego rozwoju e-społeczeństwa znajduje się kilkanaście projektów, nie planuje się ich dofinansowania. Rekomenduje się więc przeznaczenie rezerwy wykonania na pokrycie nadkontraktacji w działaniu 7.2 i przeznaczenie pozostałych środków na inne działanie o wysokim potencjale absorpcyjnym .

W Działaniu 7.2 jeśli pre-umowa zostanie przekształcona w umowę nastąpi oraz odwołanie jednego z wnioskodawców będzie dla niego pomyślnie wystąpi nadkontraktacja. W działaniu tym nie przewidziano rezerwy wykonania stąd nadkontraktacja musi być sfinansowana z oszczędności lub rezerwy wykonania w innym działaniu (np. z 7.1). Jednocześnie w zakończonym ostatnim naborze

⁶⁰ Uwzględniono 3 projekty umieszczone na liście rezerwowej w konkursie dotyczącym e-zdrowia, dla których niedługo zostaną podpisane umowy, kwota dofinansowania w tych projektach to 3,64 mln zł

na liście rezerwowej są 22 projekty, w których koszty kwalifikowalne wynoszą 166,0 mln zł a proponowane dofinansowanie 66,8 mln zł.

W działaniu 7.3 zakontraktowana kwota w umowach i pre-umowach wynosi 156,7 mln zł. W niezakończonych w 2019 naborach zakontraktowana zostanie kwota 16,8 mln zł. W Działaniu 7.3 alokacja bez rezerwy wykonania wynosi 178,0 mln zł. Wobec tego na zaplanowany w IV kwartale 2019 roku nabór pozostanie 4,5 mln zł. W Działaniu 7.3 zaplanowano rezerwę wykonania w wysokości 15,1 mln zł.

W działaniu 7.4 zakontraktowano 140,0 mln zł wobec tego pozostaje jeszcze wraz z rezerwą wykonania 10,7 mln zł wolnych środków. W ostatnim naborze powstała lista rezerwowa projektów na kwotę 21,7 mln zł. Są to projekty dotyczące głównie prac modernizacyjnych i zakupu wyposażenia, więc nie ma problemów z ich realizacją do 2023 roku. Aby je sfinansować należałoby przesunąć środki z innego działania osi 7.

Potencjalnie więc projekty na listach rezerwowych 7.1, 7.2 i 7.4 mogłyby zostać sfinansowane z rezerwy wykonania. Sfinansowanie ich wszystkich wymagałoby budżetu w wysokości ok. 138,0 mln zł. Tymczasem łącznie, po sfinansowaniu nadkontraktacji w Działaniu 7.2, do dyspozycji w całej osi 7. pozostaje 31,6 mln zł. Zatem by sfinansować projekty z list rezerwowych należałoby zatem przesunąć środki z innych osi.

W tabeli poniżej podano w jakich działaniach osi 7 pozostaną niezakontraktowane środki po zakończeniu naborów planowanych w 2019 r oraz w jakich działaniach alokowane są obecnie środki z rezerwy wykonania (33,7 mln zł)..

Tabela 85. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 7. (w PLN).

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach	Dofinansowanie w pre-umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowanych naborach na 2019	Razem	Środki do zakontraktowania po 2019 r	Alokacja bez rezerwy wykonania (PLN)	Rezerwa wykonania
7.1	132 827 799	3 646 000	0	0	136 473 799	1 027 898	137 501 697	8 782 665
7.2	58 950 944	8 762 230 ⁶¹	0	0	63 713 174	-9 135 768	58 577 406	0
7.3	138 856 899	17 882 353	16 764 706	4 480 936	177 984 894	0	177 984 894	15 106 574
7.4	135 108 712	4 425 534	13 433 388		152 967 634	2 826 095	155 793 729	9 936 616
				Razem	527 493 500	-5 281 775	529 857 726	33 825 855

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Biorąc powyższe pod uwagę proponujemy z zaoszczędzonych środków i rezerwy wykonania sfinansować nadkontraktację w 7.2 i projekty rezerwowe w 7.4, w którym występują bardzo duży popyt na wsparcie.

⁶¹ Uwzględniono projekt, którego wnioskodawca prowadzi procedurę odwoławczą. Wartość dofinansowania w tym projekcie to ok. 4 mln zł.

Tabela 86. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania.

Zwiększenie alokacji w osi 7					
Wskaźniki ram wykonania	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r przed realokacją ⁶²	Stopień realizacji wskaźnika przed realokacją	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji %
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)</i>	154 4447 969	172 966 458	112%	185 760 248	120%
<i>Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty (7.4)</i>	17	230	1355%	243	1430%
<i>Liczba wybudowanych oraz przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej (7.3)</i>	Brak wpływu				
<i>Liczba wspartych podmiotów leczniczych (7.2)</i>	Brak wpływu				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Realokacja wpłynie na wskaźniki generowane przez Działanie 7.4. Wpływ realokacji na wskaźnik *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* jest znaczący, bo Działanie 7.4 charakteryzuje się najwyższym współczynnikiem wkładu własnego do dofinansowania w kosztach kwalifikowalnych spośród działań osi 7.

Tabela 87. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 7.

Obniżenie alokacji		
działanie	Obniżenie alokacji (mln PLN)	uzasadnienie
7.1	9,8	Wszystkie wskaźniki PI 9a zostały wielokrotnie przekroczone. W działaniu są oszczędności (1,0 mln zł) i rezerwa wykonania w wysokości 8,8 mln zł.
7.3	15,1	Wszystkie wskaźniki PI 9a zostały wielokrotnie przekroczone. W działaniu jest rezerwa wykonania w wysokości 15,1 mln zł.
Zwiększenie alokacji		
działanie	Zwiększenie alokacji (mln PLN)	uzasadnienie
7.4	24,6	Wykorzystanie oszczędności i rezerwy wykonania w działaniu (łącznie 13,8 mln zł) oraz zwiększenie alokacji o 7,9 mln zł pozwoli na sfinansowanie wszystkich projektów z listy rezerwowej po ostatnim naborze
7.2	9,1	Zwiększenie alokacji pozwoli na sfinansowanie nadkontraktacji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

⁶² Przy założeniu, że alokacja w poszczególnych działaniach i poddziałaniach pozostanie na obecnym poziomie tj. jak w SZOOP z grudnia 2018 r.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 7.

Według prognozy wskaźniki ram wykonania po zakontraktowaniu wszystkich środków, realokowanych zgodnie z rekomendacjami osiągną następujące wartości końcowe:

- Liczba wspartych podmiotów leczniczych – 138%
- Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 1430%
- Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-gospodarczej – 207%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych- 120%

Według prognozy **cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty.**

7.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Priorytet inwestycyjny 2c

Wskaźniki programowe produktu

W PI 2c przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych,
- Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 dwustronna interakcja,
- Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego.

Stan obecny i prognozy

PI 2c realizowany jest wyłącznie przez Działanie 7.1. Wartości wskaźników prezentuje tabela 91

Tabela 88. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 2c.

Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
<i>Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych</i>	107	0	0%	97	91%
<i>Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 dwustronna interakcja</i>	100	0	0%	258	258%
<i>Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego</i>	13	1	7,69%	135	1038%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Szacowana na rok 2023 wartość wskaźnika *Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych* mieścić się będzie w przedziale 85 – 125% Średnio na jeden dofinansowany projekt przypadły nieco ponad 4 uruchomione systemy, aczkolwiek średnią zawyżają 4 projekty, w których przewidziano uruchomienie 10 i więcej systemów.

Jeżeli chodzi o znaczące szacowane przekroczenie wartości wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 dwustronna interakcja* to wynika ono przede wszystkim z szerokiego zakresu, niektórych projektów wybranych do dofinansowania, w których zaplanowano udostępnienie kilkudziesięciu usług. Rekordzistą pod tym względem jest projekt „Podniesienie jakości obsługi mieszkańców, poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności i dostępności e-usług w gminach Stopnica, Wiślica, Solec-Zdrój, Nowy Korczyn, Tuczępy, Pacanów”, którego beneficjentem jest gmina Stopnica, który ma przyczynić się do udostępnienia aż 72 usług. W pięciu innych projektach zaplanowano udostępnienie przynajmniej 19 usług (w każdym).

Szacuje się, że wartość docelowa wskaźnika *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego* będzie przekroczona ponad dziesięciokrotnie co wynika głównie z przyjętej metodyki jego szacowania. Oszacowanie odbyło się w oparciu o dane ze zgłoszonych kart informacyjnych potencjalnych beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Dla sektora publicznego było to 13 projektów. Wartość docelową zrównano więc ze spodziewaną liczbą dofinansowanych projektów. Po pierwsze w praktyce okazało się, że liczba wspartych projektów jest większa (22), po drugie część projektów jak np. realizowany przez Województwo Świętokrzyskie projekt „Informatyzacja Placówek Medycznych Województwa Świętokrzyskiego (InPlaMed WŚ)” obejmowała informatyzację kilkunastu podmiotów (w tym konkretnym przypadku dwudziestu). Łącznie wśród 22 dofinansowanych projektów w aż 16 wartość wskaźnika była wyższa od „1”.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 2c przyjęto 1 programowy wskaźnik rezultatu: *Odsetek obywateli korzystających z e-administracji*

Tabela 89. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (%)</i>	20,8	32,2 (2017)	23,0	39,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wartość docelowa wskaźnika została już wyraźnie przekroczona. Warto zauważyć, że na przekroczenie raczej nie miała wpływu interwencja podejmowana w ramach działania 7.1 ponieważ dofinansowane projekty (za wyjątkiem jednego) są jeszcze w trakcie realizacji. Z drugiej strony niewątpliwie uruchomienie 258 usług publicznych o stopniu dojrzałości 3 ma potencjał do tego by wywołać obserwowalne w skali makro zmiany wartości wskaźnika, którego wartość możliwa do osiągnięcia na rok 2023 została oszacowana na poziomie 39%.

Priorytet inwestycyjny 8b

W PI 8b przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie CI 1
- Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach CI 8
- Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych

Stan obecny i prognozy

Wskaźniki PI 8b realizowane są wyłącznie przez Działanie 7.2.

Tabela 90. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8b.

Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie CI 1</i>	3	3	100%	4	133%
<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach CI 8 (ECP)</i>	20	0	0	46	230%
<i>Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt)</i>	6	7	117%	23	383%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Wartość docelowa wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* w wariantcie realistycznym będzie przekroczona i osiągnie 133%. Wartość docelową wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* oszacowano w Metodologii szacowania wskaźników na podstawie alokacji z perspektywy 2007-2013. W obecnych 12 projektach kwota dofinansowania ma mniejszy udział (74%) w wydatkach kwalifikowalnych niż zakładano. Stąd możliwe było objęcie wsparciem większej liczby przedsiębiorstw.

Wartość docelowa wskaźnika *Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach CI 8* (ekwiwalent pełnego czasu pracy) w wariantcie realistycznym będzie wynosić 46 osób (230% wartości docelowej). Na etapie szacowania wartości wskaźnika *Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach* przyjęto, że jeden przedsiębiorca tworzy 6-7 miejsc pracy, stąd wartość docelowa 20 miejsc pracy planowanych do utworzenia przez 3 przedsiębiorców. Ponieważ została wsparta większa liczba przedsiębiorców, a wzrost zatrudnienia w wyniku realizacji projektów deklarowali też beneficjenci nie będący przedsiębiorstwami, stąd przekroczenia wartości docelowych wskaźników. Z uwagi na charakter Działania 7.2, wiele projektów zakłada wsparcie i rozwój sektora turystyki, stąd przekroczona wartość wskaźnika odnoszącego się do tego sektora.

Wartość docelowa wskaźnika *Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* w wariantcie realistycznym osiągnie 328% wartości docelowej. Beneficjent, z którym podpisano pre-umowę zadeklarował osiągnięcie wartości wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje* na poziomie

1 a także wartości wskaźników *Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych*, na poziomie 1, oraz *Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach* na poziomie 6 osób.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 8b przyjęto wskaźnik programowy rezultatu:

- *Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata*

Poniżej prezentujemy wartość zakładaną na 2023 r. wartość aktualną wg. statystyki GUS oraz wartości oszacowane z wykorzystaniem modelowania ekonometrycznego na podstawie danych z lat 1995-2017.

Tabela 91. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Wartość szacowana	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata</i>	62,7 (2013)	64,05 (2018)	64,7	66,9

Źródło: Opracowanie własne

Według modelu trendu liniowego wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 wyniesie w 2023 roku 70%, zaś według oszacowanego modelu (ze środkami z RPOWŚ) 66,9% przy założeniu dynamiki PKB w cenach stałych rok poprzedni=100 na poziomie 102%, 67,2% przy dynamice PKB na poziomie 103%, a 67,5% przy dynamice PKB w cenach stałych 104%, przy założonej wartości docelowej wskaźnika 64,7% (przekroczonej już w 2015 roku). Oznacza to, że RPOWŚ przyczynia się do realizacji celów Strategii Europa 2020.

Priorytet inwestycyjny 9a

Wskaźniki programowe produktu

W PI 9a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba wspartych podmiotów leczniczych*
- *Liczba wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej*
- *Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej*
- *Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI)*
- *Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)*

Stan obecny i prognozy

Wskaźniki PI 9a realizowane są wyłącznie przez Działanie 7.3..

Tabela 92. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 9a.

Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
<i>Liczba wspartych podmiotów leczniczych</i>	21	19	90%	30	142%
<i>Liczba wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej</i>	2	3	150%	3	150%
<i>Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej</i>	11	24	218%	24	218%
<i>Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI)</i>	3948	41 590	1053%	151 772	3844%
<i>Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)</i>	121	208	172%	208	172%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźniki *Liczba wspartych podmiotów leczniczych* oraz *Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej* zostały omówione w Rozdziale 7.2.1 Wskaźniki ram wykonania we wcześniejszych rozdziałach.

Przekroczenie wartości docelowej wskaźnika *Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI)*, z faktu, iż w projektach dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych beneficjenci wskazywali jako ludność objętą ulepszonymi wskaźnikami zdrowotnymi populację, która będzie miała dostęp do tych usług. Natomiast w dokumencie Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników w RPOWŚ 2014-2020 przy szacowaniu wskaźnika wzięto pod uwagę liczbę osób korzystających z usług zdrowotnych oraz liczbę szpitali i przychodni w terenie województwa świętokrzyskiego. Założono, że w 2012 roku średnio 188 osób na jednostkę korzystało z usług zdrowotnych. Zakładana wartość docelowa wskaźnika wynika z iloczynu podmiotów leczniczych mających otrzymać wsparcie (21 podmiotów) oraz liczby 188 osób na jednostkę, co dało 3948 osób objętych ulepszonymi usługami zdrowotnymi. A zatem przekroczenie wskaźnika wynika z różnicy pomiędzy szacowanymi do osiągnięcia wskaźnikami przy realizacji projektu a metodologią szacowania wynikającą z dokumentu Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników w RPOWŚ 2014-2020. Jednak przy obliczaniu wskaźnika *Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI)*, należy też zwrócić uwagę, że powszechnie stosowana w obszarze ochrony zdrowia metodologia wskazuje, że ludność objęta usługami zdrowotnymi jest równa populacji zamieszkującej obszar działalności danego podmiotu leczniczego. Dla jednostek szczebla wojewódzkiego populacją objętą usługami zdrowotnymi jest cała ludność województwa. Analogicznie stosuje się tę metodę dla jednostek powiatowych i gminnych. Ponieważ w dotychczasowych naborach wsparcie otrzymały dwie jednostki obejmujące usługami zdrowotnymi całe województwo, tj. Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach oraz Świętokrzyskie Centrum Onkologii,

można przyjąć, że wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 100% ludności województwa, czyli 1,2 mln.

Wskaźnik *Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)* jest powiązany ze wskaźnikami *Liczba wspartych podmiotów leczniczych* oraz *Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi* oraz *Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej*. Ponieważ nie przewiduje się już naborów na realizację tych ostatnich, należy założyć, że wartość końcowa wskaźnika jest równoznaczna z wartością osiągniętą na dzień 31.12.2018, czyli 208 osób, 172% wartości wskaźnika końcowego.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 9a przyjęto wskaźniki programowe rezultatu:

- Średni pobyt chorego w szpitalach ogólnych
- Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS.

Cel szczegółowy 1. Poprawiona jakość oraz szersze udostępnienie podmiotów ochrony zdrowia

Tabela 93. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
Średni pobyt chorego w szpitalach ogólnych (dni)	5,4 (2012)	5,2 (2016)	5,3	5,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wartość docelową wskaźnika średniego pobytu chorego w szpitalach ogólnych oszacowano bardzo ostrożnie na poziomie 5,3 dni, czyli spadek o 0,1 w stosunku do wartości bazowej z roku 5,4. Ponieważ aktualna wartość wskaźnika (2016r.) wynosi 5,2, a liczba podmiotów leczniczych, które otrzymają wsparcie będzie większa od zakładanej, można założyć, że wartość co najmniej będzie taka sama w roku 2023. Pozytywnym skutkiem dofinansowania podmiotów leczniczych w zakresie wyposażenia w aparaturę medyczną oraz poprawy lub rozbudowy infrastruktury będzie między innymi zwiększenie efektywności organizacyjnej tych jednostek, szybsza diagnostyka i terapia, zmniejszenie niebezpieczeństwa wystąpienia niepożądanych skutków zdrowotnych, co w konsekwencji przełoży się na skrócenie czasu pobytu pacjenta w szpitalach ogólnych.

Cel szczegółowy 2. Poprawiona jakość oraz szersze udostępnienie obiektów pomocy i integracji społecznej

Tabela 94. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (szt.)</i>	52 380 (2013)	41 812 (2017)	54 069	41 812

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

WRPOWŚ na lata 2014 – 2023 założono zwiększenie liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej o 1689. Jednak na podstawie najbardziej aktualnych danych pochodzących Banku Danych Lokalnych GUS, w roku 2017 można stwierdzić, że liczba spadła o 10 568 gospodarstw w stosunku do roku 2013. Zgodnie z informacją sygnałną GUS, z dnia 20.12.2018, zasięg korzystania z pomocy społecznej w całym kraju sukcesywnie spada, co oznacza, że udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się o 0,8% w skali kraju. Spadek wartości wskaźnika odnotowano w całym kraju, jednak stwierdzono, że relatywnie wysoki, tj. o co najmniej 1% wystąpił w województwie świętokrzyskim (oraz lubelskim, podkarpackim, warmińsko-mazurskim). A zatem należy spodziewać się, że wskaźnik rezultatu nie zostanie osiągnięty w 2023 roku. Jednak przy ostatecznym szacowaniu i ocenie należy powiązać go z innymi inicjatywami i programami oferującymi wsparcie społeczne potrzebującej ludności, aby sprawdzić na ile przyczyniły się one do poprawy warunków socjalnych poprzez efekt synergii.

Priorytet inwestycyjny 10a

Wskaźniki programowe produktu

W PI 10a przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu

- *Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty*
- *Liczba wspartych przedszkoli i innych placówek wychowania przedszkolnego*
- *Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)*

Stan obecny i prognozy

Wskaźniki PI 10a realizowane są wyłącznie przez Działanie 7.4.

Tabela 95. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika na koniec 2023 r.

Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
<i>Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty</i>	17	100	588%	230	1355%
<i>Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej [szt.] - wskaźnik kluczowy</i>	21	23	110%	40	190%
<i>Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)</i>	1363	16779	1231%	47390	3477%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźniki programowe produktu przewidziane dla działania 7.4 zostaną zrealizowane z nadwyżką. Przyczyny przekroczenia realizacji wskaźników produktu są identyczne z uzasadnieniem podanym wcześniej dla wskaźnika *Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty*, będącego jednocześnie wskaźnikiem ram wykonania. Głównymi powodami znacznie lepszej niż zakładano realizacji wskaźników produktu jest obok, bardzo dużego zainteresowania naborami, a więc dobrze zdiagnozowanymi potrzebami w zakresie modernizacji infrastruktury oświaty szczególnie na obszarach wiejskich i miast średniej wielkości tracących funkcje, są niższe niż zakładano koszty jednostkowej realizacji projektów, które pozwalają na wsparcie większej liczby placówek. W działaniu przewidziano trzy typy obiektów, obejmowanych wsparciem: szkoły podstawowe, placówki kształcenia ustawicznego i zawodowego oraz przedszkola. Realizowane projekty zakładają modernizację obiektów lub ich wyposażenie. Do tej pory zrealizowano pięć naborów wniosków. Trzy pierwsze nabory zrealizowane w 2016 r. korespondowały z poszczególnymi typami obiektów, kwalifikowanych do uzyskania wsparcia. W ich ramach najmniejszą pulę dofinansowania przewidziano dla przedszkoli 7,18 mln zł, nieco większą dla szkół podstawowych 10 mln zł, a największą- zgodnie z założeniami RPOŚ- dla placówek kształcenia ustawicznego 12,5 mln zł. Czwarty nabór, zrealizowany w 2018 r, dotyczył wyłącznie projektów mających na celu wyposażenie szkół podstawowych z maksymalnym limitem dofinansowania na poziomie 500 tys zł (przy całkowitej wartości dofinansowania 5 mln zł). Piąty, ostatni nabór wniosków przeznaczono na dofinansowania budowy lub modernizacji oraz wyposażenia obiektów szkolnych, a pula środków przewidzianych do dofinansowania wyniosła 13,4 mln zł. W rezultacie nadwykonanie wskaźników produktu tj. *Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty* oraz *Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej(CI)* wynika w największym stopniu z bardzo dużego zapotrzebowania na tego typu projekty, wyrażanego przez szkoły podstawowe na obszarach wiejskich oraz średnich miast tracących funkcje.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 10a przyjęto wskaźniki programowe rezultatu:

- *Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących)*
- *Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną*
- *Udział absolwentów grup kierunków związanych z inteligentnymi specjalizacjami w ogóle absolwentów szkół wyższych (publicznych i prywatnych)*

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023r. wartość, wartość najbardziej aktualną wg. statystyki GUS.

Cel szczegółowy 1 Poprawiona dostępność infrastruktury szkolnictwa zawodowego oraz szkół.

Tabela 96. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
Udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących)	50,2%	51,1%	51,9%	56,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wartość docelową wskaźnika udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących) oszacowano na podstawie trendu liniowego. Szacunki ekonometryczne na 2023 rok przekraczają założone w programie i przewidują wartość 56% wobec docelowego wskaźnika 51,9%. W 2017 roku natomiast wskaźnik wyniósł 51,1%. Wyższa niż oczekiwana wartość wskaźnika może wynikać z faktu, że w okresie programowania perspektywy 2014-2020 szkolnictwo zawodowe pogrążone było w największym kryzysie, stąd ostrożne szacunki, natomiast uruchomione wsparcie interwencyjne o charakterze infrastrukturalnym i miękkim, powinno przynieść lepsze efekty.

Cel szczegółowy 2 Poprawiona dostępność infrastruktury przedszkolnej

Tabela 97. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną</i>	80,1%	74,0%	71,1%	98,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według modelu trendu liniowego w 2023 roku odsetek dzieci w wieku 3-5 lata objętych wychowaniem przedszkolnym [%] wyniesie 100%, zaś docelowa wartość wskaźnika na poziomie 64,1% została przekroczona już w 2014 roku, a w 2017 roku wyniosła 74%. W oparciu o model będzie 98,6% dzieci w wieku 3-4 lata objętych opieką przedszkolną w 2023 roku. Oszacowany model pokazał, że bez nakładów z RPOWŚ rok wcześniej na innowacje i kwestie społeczne, odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną wyniósłby 60,4% zamiast 74% faktycznie w 2017 roku.

Cel szczegółowy 3. Poprawiona dostępność infrastruktury szkolnictwa wyższego i wyższego zawodowego

Tabela 98. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

	Wartość bazowa	Najbardziej aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Udział absolwentów grup kierunków związanych z inteligentnymi specjalizacjami w ogóle absolwentów szkół wyższych (publicznych i prywatnych)</i>	11,2%	60%	12,4%	31,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odsetek studentów szkół wyższych na kierunkach technicznych i przyrodniczych (bez cudzoziemców) – według klasyfikacji ISCED'97 [%] i modelu trendu liniowego w 2023 roku wyniesie 31,4%.

Ze względu na zmianę klasyfikacji i zbyt krótki ciąg danych dla wskaźnika według klasyfikacji z 2013 roku obliczono odsetek absolwentów szkół wyższych na kierunkach należących do podgrup: biologiczna; nauk o środowisku; fizyczna; technologii teleinformatycznych; inżynieryjno-techniczna; produkcji i przetwórstwa; architektury i budownictwa; rolnicza; medyczna (bez farmacji); usług dla ludności (bez usług domowych) – według klasyfikacji ISCED-F '97 i '13 w oparciu o dane o studentach na powyższych kierunkach w poszczególnych latach tj. uwzględniono z obydwu klasyfikacji absolwentów architektury i budownictwa, specjalizacji biologicznej, fizycznej, informatycznej, inżynieryjno-technicznej, medycznej, produkcji i przetwórstwa, rolniczej, leśnej i rybactwa, usług dla ludności i weterynaryjnej. Według modelu trendu liniowego absolwenci tych kierunków będą stanowili 60% w 2023 roku wobec 43% w 2017 (a 28% w 2007). Wartość założona dla wskaźnika *Odsetek absolwentów szkół wyższych na kierunkach ..[%]* wynosi natomiast według RPOWŚ– 12,4%.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 7

Realokacje środków zaproponowane w rozdziale 7.2.1. wpływa na wskaźniki zasilane z działania 7.4. Poniżej zaprezentowano jak realokacja środków wpłynie na prognozowane wartości wskaźników.

Wskaźniki programowe produktu	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na koniec 2023 r bez realokacji	Stopień realizacji wskaźnika bez realokacji	Szacowana wartość wskaźnika na 2023 r po realokacji	Stopień realizacji wskaźnika po realokacji
<i>Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty</i>	17	230	1355%	243	1430%
<i>Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej [szt.] - wskaźnik kluczowy</i>	21	40	190%	40	190%
<i>Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)</i>	1 363	47 390	3477%	56 441	4141%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IZ

7.2. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 7

Wartości prognozowane wszystkich wskaźników wielokrotnie przekraczają wartości docelowe założone na etapie programowania. Wynika to m.in. z większej niż zakładano efektywności wykorzystania dofinansowania w projektach – stanowiło ono mniejszą niż zakładano część kosztów kwalifikowalnych w projektach. Stymulantem takiej sytuacji był wysoki popyt na instrumenty wsparcia w osi 7. co zmuszało wnioskodawców do proponowania bardziej konkurencyjnych projektów, co znajdowało m.in. wyraz w deklarowanych wyższych niż zakładano na etapie programowania wartości wskaźników w projektach. Ponadto kryteria wyboru projektów zostały sformułowane w sposób pozwalający ocenić w kryteriach dopuszczających rzetelność i racjonalność wydatków w projekcie i wskaźniki efektywności ekonomicznej, a także preferowanie podmiotów posiadających wysoką efektywność finansową.

W działaniu 7.3 średnia wartość alokacji na wsparty podmiot leczniczy wynosi 5,53 mln zł i jest wyższa od zakładanej o 0,65 mln zł. Aby zwiększyć dostępność podmiotów do wsparcia zwiększono wartość alokacji o 4,82 mln zł. Koszt przebudowania jednego obiektu, w którym są realizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej wyniósł 1,89 mln zł i jest niższy od zakładanego na podstawie kart informacyjnych – 3,85 mln zł. Pozwoliło to objąć wsparciem większą liczbę beneficjentów. Koszt wybudowania jednego obiektu w którym są realizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej wyniósł 5,31 mln zł. W tym przypadku był wyższy od zakładanego, przewidzianego na poziomie 3,34 mln zł. Pomimo założenia, że beneficjenci są bardziej zainteresowani przebudową niż budową nowych obiektów, wsparto 3 nowe, zamiast 2, po koszcie jednostkowym wyższym od zakładanego.

Koszt objęcia jednej osoby ulepszonymi usługami zdrowotnymi wyniósł 84,10 zł i wynika z ilorazu przeznaczanej na ten cel alokacji 105,1 mln i liczby ludności województwa świętokrzyskiego 1,25 mln. W działaniu 7.4 średnia wartość alokacji na wsparty obiekt infrastruktury systemu oświaty wynosi poniżej 2 mln zł, co w porównaniu do zakładanych na podstawie danych historycznych i kart

informacyjnych szacunków w wysokości 4 mln zł kosztów jednostkowych, pozwala ocenić działania 7.4 jako bardzo efektywne finansowo. Sprzyjają temu limity dofinansowania ustanowione przez IZ, np. w konkursie dotyczącym wyposażenia szkół podstawowych, co pozwoliło zrealizować wyższą niż oczekiwana liczbę projektów.

7.3. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 7

W przypadku PI 2c nie zidentyfikowano komplementarności i synergii realizowanych projektów z projektami z innych osi. Tego priorytetu nie dotyczą mechanizmy powiązania interwencji z innymi Działaniami/ Poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO.

Z uwagi na charakter Działania 7.2 – jego celem jest wsparcie obszarów problemowych, które utraciły swoje dawne funkcje i nadanie im nowych poprzez wykorzystanie ich potencjału endogenicznego - zakres projektów może być bardzo szeroki, a działania w nich zaplanowane muszą być komplementarne względem siebie, by prowadziły do kompleksowej zmiany obszaru problemowego. Projekty dotyczą więc zarówno kultury, turystyki, rekreacji, dziedzictwa kulturowego, a w ich ramach modernizowana i rozbudowywana jest infrastruktura, tworzone są miejsca pracy. Kompleksowość podejścia, w którym interwencja nie zakłada wsparcia tylko jednego sektora, w którym inwestycje w infrastrukturę mają przynieść zmianę gospodarczą i społeczną, jest spójna z podejściem do rewitalizacji, a więc kompleksowego wsparcia obszarów zdegradowanych, na których występuje nasycenie problemów społecznych, a także towarzyszących im kwestii gospodarczych, środowiskowych czy technicznych. Podobieństwo między Działaniami 7.2 oraz 6.5 RPOWŚ znalazło odzwierciedlenie w zakresie projektów w ramach Działania 7.2 – część z nich jest kontynuacją lub nawiązaniem do działań rewitalizacyjnych realizowanych w poprzedniej i obecnej perspektywie finansowej.

Jak wynika z zestawienia wskaźników, ich realizacja przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy i wzrostu zatrudnienia (Działanie 7.2) a także zmniejszenia skali ubóstwa (Działanie 6.5) na obszarach, które utraciły swoje funkcje i wymagają ożywienia gospodarczego.

Działanie 7.3 Infrastruktura zdrowotna i społeczna jest komplementarne z poddziałaniem 8.2.2 wsparcie polityki zdrowotnej w regionie oraz 8.2.3 wsparcie polityki zdrowotnej – ZIT w ramach działania 8.2 Aktywne i zdrowe starzenie się oraz komplementarne z poddziałaniem 9.2.3 rozwój wysokiej jakości usług zdrowotnych w ramach działania 9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych. Jednym z wyzwań, przed którym stoi obecnie krajowy system opieki zdrowotnej jest starzenie się społeczeństwa/wzrost odsetka osób starszych a co za tym idzie, konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i wykwalifikowanej kadry w celu zapewnienia dostępności do usług zdrowotnych starzejącemu się społeczeństwu. Jak wynika ze statystyk Narodowego Funduszu Zdrowia, najliczniejszą grupą korzystającą z opieki zdrowotnej są seniorzy. Ze względu na ograniczone środki finansowe w ochronie zdrowia jednym z celów Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 jest promocja zdrowego i aktywnego starzenia się – cel 5, w którym jest mowa o programach zdrowotnych o charakterze edukacyjnym oraz profilaktycznym. W dokumencie RPOWŚ 2014-2020 wskazuje się na potrzebę wydłużenia aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym poprzez zapobieganie przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy. Może to być osiągnięte między innymi poprzez wdrażanie odpowiednich programów zdrowotnych. Wsparcie w zakresie ułatwienia dostępu do usług społecznych i zdrowotnych jest związane nie tylko z dostępem do infrastruktury ale też odbywa się poprzez działania profilaktyczne o charakterze społecznym, wychowawczym czy zdrowotnym. Stąd działania, które znajdują dofinansowanie w działaniu 7.3 tworzą synergię z interwencjami o charakterze edukacyjnym oraz z zakresu profilaktyki.

Działanie 7.4 jest w sensie przedmiotowym częściowo komplementarne z działaniem 6.6 Infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa, realizowanym na obszarze ZIT KOF, tj. w zakresie wsparcia placówek kształcenia ustawicznego i zawodowego. Dodatkowo można tu rozpatrywać aspekt komplementarności

przestrzennej, ponieważ działanie 7.4 dedykowane jest obszarom wiejskim i średnim miastom tracącym funkcję, podczas gdy projekt(y) identyfikowane w ramach działania 6.6 realizowane są na obszarze metropolitalnym aglomeracji Kielc.

7.4. Wnioski i rekomendacje dla osi 7

W osi 7. nie jest zagrożone osiągnięcie wskaźników docelowych. Nadal obserwuje się popyt na wsparcie a w kilku działaniach są listy rezerwowe projektów, które uzyskały więcej niż minimum wymaganej punktacji lecz nie zmieściły się w budżecie naboru. Pewnym zagrożeniem dla pełnej realizacji wskaźników w projektach mogą być trudności realizacyjne związane trudną sytuacją na rynku budowlanym oraz wysokimi kosztami robót budowlanych. To nie powinno jednak zagrozić wykonaniu wartości docelowych wskaźników dla priorytetów inwestycyjnych i ram wykonania, bowiem już po zakończeniu naborów w 2019 prognozowane wartości docelowe wskaźników mogą zostać niejednokrotnie przekroczone, kilkanaście razy.

Interwencję podejmowaną w ramach priorytetu inwestycyjnego 2c (Działanie 7.1) należy uznać za w pełni uzasadnioną. Zainteresowanie ogłoszonymi naborami było wysokie – w każdym wartość dofinansowania o jakie ubiegali się wnioskodawcy przewyższała wartość alokacji na nabór, w każdym tworzone były listy rezerwowe. Sam schemat wsparcia, warunki aplikowania i warunki realizacji projektów należy uznać za dostosowane do potrzeb potencjalnych beneficjentów. Z pewnością zbliżony typ interwencji warto kontynuować w kolejnej perspektywie finansowej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zasadna jest rekomendacja zwiększenia alokacji na Działanie 7.2 (PI 8b) z uwagi na przekroczenie alokacji i nadkontraktację środków. Warto zwrócić uwagę na synergię projektów finansowanych z 7.2 z projektami z zakresu rewitalizacji, realizowanymi w ramach działania 6.5. Wielokrotnie projekty te miały zbliżony charakter lub ich efekty mogły się wzmacniać.

Zasadne jest utrzymanie dwuetapowego procesu wyboru projektów, co pozwala uniknąć beneficjentom, których projekty są odrzucone na etapie preselekcji, kosztów przygotowywania pełnej dokumentacji. Dwuetapowość ma jednak swoje konsekwencje na etapie realizacji projektów, stąd należy zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie harmonogramu wdrażania projektów.

W działaniu 7.3 (PI 9a) praktycznie wykorzystano całą alokację osiągając wskaźniki docelowe działania

W działaniu 7.4 (PI10a) wysoki popyt na środki i nadrealizacja zakładanych wskaźników pozwala wnioskować o wysokich potrzebach wnioskodawców w przedmiotowym zakresie wsparcia. Szczególnie wysokie zapotrzebowanie na projekty w zakresie modernizacji i wyposażenia zgłaszają szkoły podstawowe z obszarów wiejskich i średnich miast. Dostępna lista **rezerwowa** projektów zgłoszonych do dofinansowania w ostatnim naborze wniosków sugeruje, że potrzeby znacznie przewyższają dostępne środki.

8. OŚ PRIORYTETOWA 8. ROZWÓJ EDUKACJI I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO

8.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

Oś priorytetowa 8 RPOWŚ obejmuje szereg zróżnicowanych działań. Działania te, dotyczące różnych obszarów takich jak rynek pracy (w tym wyrównywanie szans na rynku pracy poprzez ułatwianie godzenia życia zawodowego i prywatnego (działanie 8.1) oraz przekwalifikowanie/kształcenie ustawiczne (działania 8.2 i 8.5)), zdrowia (działanie 8.2) oraz edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadgimnazjalnej (działania 8.3, 8.4 i 8.5 oraz część poddziałania 8.2.1) ostatecznie mają doprowadzić przede wszystkim do poprawy sytuacji na rynku pracy, co ma przyczynić się w konsekwencji do zwiększenia kompetencji kadr gospodarki i bardziej efektywnego wykorzystania zasobów rynku pracy (cele szczegółowe Umowy Partnerstwa), a to z kolei – do zwiększenia konkurencyjności gospodarki województwa (cel główny UP).

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, zawartej w załączniku 1 do RPOWŚ 2014-2020, wskazano na kilka problemów/wyzwań uzasadniających interwencję publiczną w takim zakresie, jaki został przewidziany w ramach 8. Osi priorytetowej. Należą do nich:

- bardzo niekorzystna sytuacja demograficzna (ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, a w konsekwencji ujemny przyrost rzeczywisty ludności, intensywnie postępujące zjawisko starzenia się społeczności, najstarsza przeciętnie populacja w kraju);
- niezadowolający jest stan zdrowia mieszkańców, do czego przyczynia się wzrost liczby zachorowań na choroby będące głównymi przyczynami zgonów w województwie, w tym choroby cywilizacyjne (cukrzyca, pylica płuc) oraz schorzenia psychiatrycznych i związana z tym utracona produktywność;
- niska aktywność zawodowa i zatrudnienie oraz wysokie bezrobocie (w 2012 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 15,8%, co plasowało województwo na 11 miejscu wśród 16 województw, a liczba bezrobotnych zarejestrowanych wyniosła 86 708; należy tu nadmienić, że w związku z radykalnymi zmianami na rynku pracy w całej Polsce, w styczniu 2019 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim wyniosła już tylko 8,7%, a liczba bezrobotnych zmniejszyła się niemal dwukrotnie (do 47 tys.) – należy jednak wskazać, że relatywna sytuacja województwa (w porównaniu do innych regionów) jest gorsza niż w 2012 r., region znajduje się na 13 pozycji wśród 16 województw);
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych;
- wysoki poziom ubóstwa, związany także z rolniczym charakterem regionu;
- trudniejsza sytuacja kobiet na rynku pracy, bariery wynikające z godzenia życia zawodowego z obowiązkami rodzinnymi oraz niższe zarobki od mężczyzn na takich samych stanowiskach;
- jednocześnie niezadowolający stan opieki nad dziećmi do lat 3 (21 placówek dla dzieci do lat 3 w 2012 r., liczba najniższa w skali kraju; sytuacja na przestrzeni lat 2012-2017 poprawiła się, w 2017 r. było tych placówek już 52, przy czym nadal liczba ta jest najniższa w porównaniu do innych województw);
- niedopasowanie oferty edukacyjnej do realiów rynku pracy i potrzeb zgłaszanych przez przedsiębiorców;
- nierówność w dostępie do usług edukacyjnych;
- ponad 40% dzieci z regionu nie miało w 2012 r. możliwości uczęszczania do przedszkola;
- niskie wyniki egzaminów zewnętrznych;
- słabe wyposażenie szkół zawodowych;
- nieaktualna wiedza i kompetencje nauczycieli, zwłaszcza realizujących kształcenie zawodowe;

- niski udział osób w wieku 25-64 lata w kształceniu ustawicznym;
- konieczność wykorzystania TIK w edukacji i budowania kompetencji w obszarze TIK.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy i wyzwania wskazano na konieczność ukierunkowania interwencji na wzmacnianie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców regionu, którzy obecnie stanowią zasoby siły roboczej.

Takie ukierunkowanie interwencji znajduje uzasadnienie w teoriach rozwoju społeczno-gospodarczego, które wskazują na:

- Rolę rozwoju kapitału ludzkiego dla rynku pracy i dostosowania kwalifikacji do rynku pracy⁶³,
- Rolę ochrony zdrowia w poprawie sytuacji na rynku pracy poprzez wzmacnianie jakości kapitału ludzkiego⁶⁴,
- Rolę rozwoju edukacji na każdym poziomie w kontekście zmian na rynku pracy⁶⁵,
- Wpływ kształcenia ustawicznego na kapitał ludzki⁶⁶.

Teoria działania

Cele osi 8 mają zostać osiągnięte dzięki realizacji działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne **8iv**. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę, **8vi**. Aktywne i zdrowe starzenie się, **10i**. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia, **10iii**. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji oraz **10iv**. Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz

⁶³ Mechanizmy w tym obszarze omawia teoria kapitału ludzkiego Gary'ego Beckera, według której produktywność pracowników określana jest przez ich potencjał pracy, który można rozwijać poprzez inwestycję w wykształcenie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, przekwalifikowanie, nabycie doświadczenia. Niedostosowanie do zapotrzebowania pracowników jest przyczyną bezrobocia, a więc do większej produktywności, a co za tym idzie – konkurencyjności gospodarki niezbędna jest interwencja państwowa, która pozwoli na zwiększenie potencjału pracy i dostosowania kwalifikacji i kompetencji pracowników do potrzeb pracodawców (Becker G., Human Capital, National Bureau of Economic Research, New York 1975)

⁶⁴ Zdrowie jest jednym z elementów kapitału ludzkiego. T.W. Schulz w Investment in Human Capital (The Free Press, New York 1976) stwierdza, że dobra forma zdrowotna jest jednym z podstawowych warunków rozwoju zdolności i wiedzy jednostki ludzkiej, od których z kolei uzależniony jest dobrobyt państwa. S.R.Domański (Kapitał ludzki i wzrost gospodarczy) stwierdza, że do kapitału ludzkiego przynależy zasób zdrowia i energii witalnej, a jego zdaniem usługi i udogodnienia w kwestii ochrony zdrowia, wpływające na długość życia człowieka, jego sprawność fizyczną i psychiczną, witalność, siłę oraz wigor należą do najważniejszych form inwestycji w człowieka;

⁶⁵ Becker (dz.cyt.) uznaje edukację za jedną z podstawowych determinant rozwoju kształtowania kapitału ludzkiego. Dlatego niezbędna jest właściwa polityka i rozwój edukacji na wielu płaszczyznach (wyposażenie szkół, kształcenie nauczycieli, zmiany organizacyjne i w programach nauczania). Jak wskazuje m.in. D. Kotlorz (Polityka edukacyjna wobec rynku pracy, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2012) ograniczenie nakładów na edukację zasobów pracy mogą prowadzić do spadku dochodu narodowego w przyszłości.

⁶⁶ Kształcenie ustawiczne, uczenie się przez całe życie (lifelong learning) pełni niezwykle istotną rolę w interwencjach UE, jest wymieniane jako jeden z priorytetowych kierunków działań zarówno w Strategii Lizbońskiej, jak i w strategii Europa 2020. Szereg badań wskazuje na istotne znaczenie kształcenia ustawicznego dla rynku pracy i jakości kapitału ludzkiego, np. European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning (Komisja Europejska, Bruksela 2002).

tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami).

- PI 8iv - interwencja została skierowana do podmiotów prowadzących miejsca opieki dla dzieci do lat 3, w tym przede wszystkim do gmin, a ostatecznymi odbiorcami wsparcia w ramach PI 8iv są osoby sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. Działania obejmują tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, dostosowanie istniejących miejsc opieki do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz finansowanie opieki nad dziećmi (poddziałanie 8.1.1 oraz 8.1.2 (dla ZIT)). Interwencja powinna przyczynić się do zwiększenia liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i zwiększenia poziomu aktywności zawodowej i zatrudnienia wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3.
- PI 8vi – interwencja skierowana jest do podmiotów działających na rzecz osób powyżej 50 roku życia, przede wszystkim do podmiotów leczniczych. Działania obejmują programy zdrowotne związane z rynkiem pracy i programy przekwalifikowania (poddziałanie 8.2.1), profilaktykę i regionalne programy zdrowotne oraz wsparcie realizacji krajowych programów zdrowotnych (poddziałanie 8.2.2 oraz 8.2.3 (dla ZIT)). Efektem będzie poprawa warunków pracy poprzez eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, w tym z zakresu ergonomii miejsc pracy, wydłużenie wieku aktywności zawodowej, lepsze wykorzystanie zasobów rynku pracy. Interwencja powinna przynieść wydłużenie aktywności zawodowej.
- PI 10i – interwencja skierowana jest do przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz organów prowadzące te placówki. Działania obejmują tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, rozszerzenie oferty placówek wychowania przedszkolnego, rozwój tych placówek (poddziałanie 8.3.1 i 8.3.6 (ZIT)); rozwój nauczania i budowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych (poddziałanie 8.3.2 i 8.3.6 (ZIT)) i ponadpodstawowych (poddziałanie 8.3.4 i 8.3.6 (ZIT)); rozwój nauczania TIK w edukacji ogólnej (poddziałanie 8.3.3 i 8.3.6 (ZIT)) oraz program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych (poddziałanie 8.3.5). Interwencja powinna przynieść podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów na każdym etapie edukacji ogólnej, w kontekście potrzeb rynku pracy.
- PI 10iii – interwencja skierowana jest do podmiotów, realizujących kształcenie ustawiczne osób dorosłych. Działania obejmują kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych oraz walidację i certyfikację kompetencji uzyskanych poza projektem (poddziałanie 8.4.2 oraz 8.4.3 (ZIT)). Interwencja powinna przynieść podniesienie kompetencji lub uzyskiwanie kwalifikacji osób dorosłych w zakresie języków obcych i ICT.
- PI 10iv – interwencja jest skierowana do podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne. Działania obejmują wielowymiarowy rozwój kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami i wyposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego, a także tworzenie i rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego (poddziałanie 8.5.1 i 8.5.4 (ZIT)); program stypendialny dla uczniów szkół zawodowych (poddziałanie 8.5.2); rozwój edukacji formalnej i pozaformalnej dorosłych zgodnej z potrzebami rynku pracy (poddziałanie 8.5.3 i 8.5.4 (ZIT)).

W Osi 8 brak wskaźników rezultatu specyficznych dla programu.

Teoria wdrażania

Oś 8 wdrażana jest obecnie w pięciu Działaniach:

8.1. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego

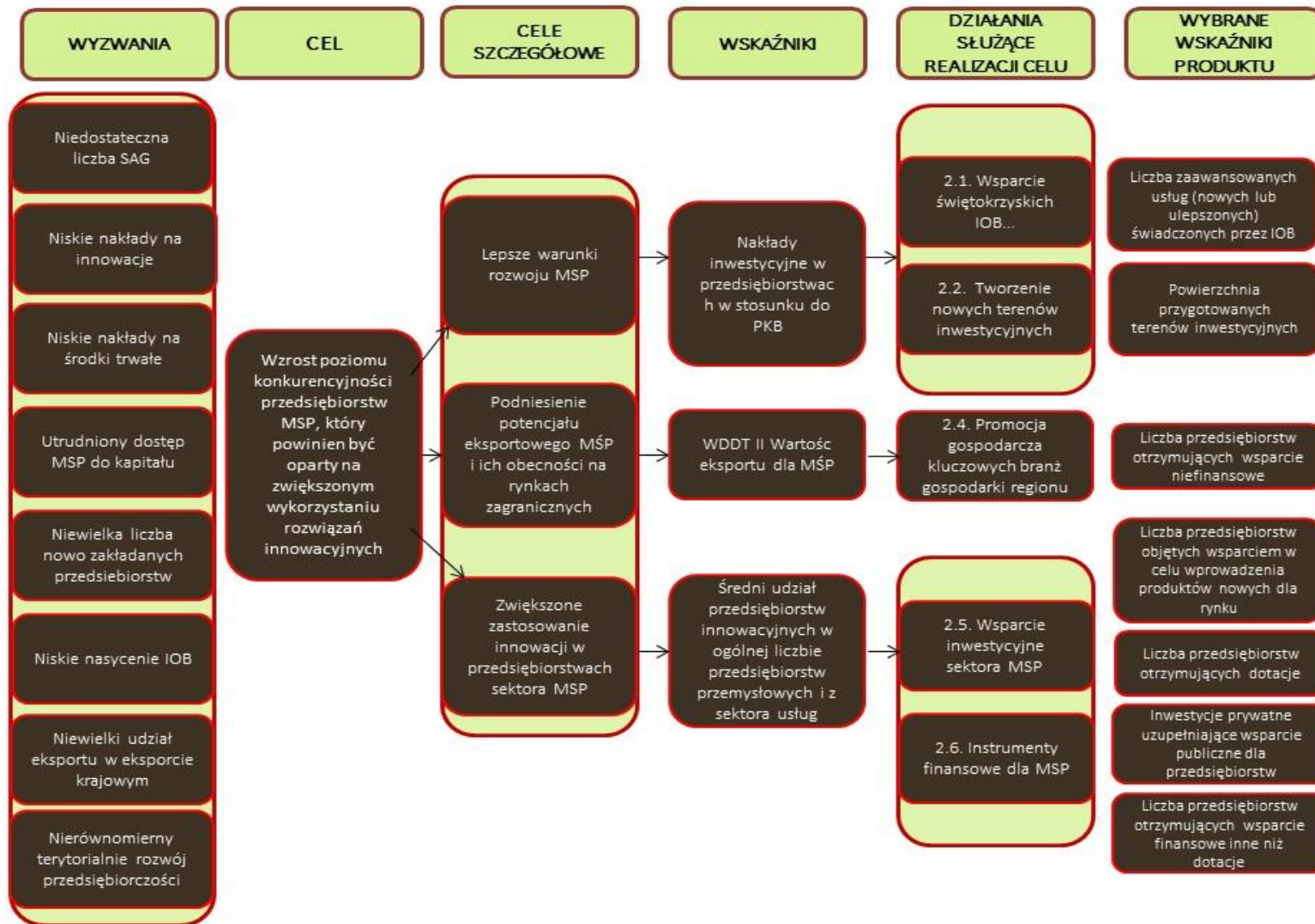
- 8.2. Aktywne i zdrowe starzenie się
- 8.3. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego
- 8.4. Kształcenie ustawiczne osób dorosłych
- 8.5. Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego

System instytucjonalny wdrażania w osi 8 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Instytucją organizującą nabory wniosków jest Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Nie powołano Instytucji Pośredniczącej.

Całkowita alokacja osi z rezerwą wykonania (wkład ze środków UE) wynosi **109 185 311 EUR**. Na koniec 2018 roku zakontraktowano 51% alokacji.

Na rysunku 8 pokazano schemat graficzny logiki interwencji.

Rysunek 8. Logika interwencji osi 8.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ

8.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r.

8.2.1. Wskaźniki ram wykonania

Do ram wykonania osi 8 przyjęto 4 wskaźniki, w tym 3 wskaźniki produktu i 1 wskaźnik finansowy:

- Liczba uczniów objętych wsparciem w programie;
- Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej;
- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie;
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych.

Wskaźnik: Liczba uczniów objętych wsparciem w programie

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba uczniów objętych wsparciem w programie* dotyczy dwóch priorytetów inwestycyjnych: 10i (związanego ze szkolnictwem ogólnym) oraz 10iv (związanego ze szkolnictwem zawodowym). Jest agregowany na podstawie poniższych wskaźników produktu:

- PI 10i - *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lubi umiejętności uniwersalnych w programie* (poddziałania 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4 i 8.3.6 dla szkolnictwa ogólnego oraz 8.5.1 i 8.5.4 dla szkolnictwa zawodowego)
- PI 10iv - *Liczba uczniów uczestniczących w stażach i praktykach* (dotyczy szkolnictwa zawodowego – głównie realizowany w ramach poddziałania 8.5.1, a w przypadku ZIT – w ramach poddziałania 8.5.4).

Tabela 99. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba uczniów objętych wsparciem w programie* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba uczniów objętych wsparciem w programie (os.)</i>	9224	17 580	191%	23 060	29 958	130%	31 213	135%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Na koniec 2018 roku **cel pośredni dla wskaźnika został osiągnięty**. Wskaźnik osiągnął wartość równą **191%** wartości planowanej. Na koniec 2018 r. wsparcie uzyskało **17 580 uczniów**. Osiągnięta wartość wskaźnika przekracza przedział 85%-125%, wobec tego zachodzi sytuacja przekroczenia wartości wskaźnika. Wynika to przede wszystkim z ogromnego popytu na środki w ramach działań 8.3.2, 8.3.3 i 8.3.4, i związanego z tym zwiększenia środków na planowane konkursy (a co za tym idzie – z wcześniejszego wydatkowania środków):

- dla konkursu nr RPSW.08.03.02-IZ.00-26-034/16 – zwiększenie środków z kwoty 4 914 000 PLN do kwoty 11 705 000,00 PLN (wartość złożonych wniosków przekroczyła ponad sześciokrotnie pierwotny budżet konkursu);

- dla konkursu nr RPSW.08.03.02-IZ.00-26-095/17 – zwiększenie środków z kwoty 1 350 000 PLN do kwoty 2 535 000,00 PLN (wartość złożonych wniosków przekroczyła ponad 7,5x pierwotny budżet konkursu);
- dla konkursu nr RPSW.08.03.03-IZ.00-26-167/17 – zwiększenie środków z kwoty 8 850 000 PLN do 15 222 000,00 PLN (wartość złożonych wniosków przekroczyła niemal czterokrotnie pierwotny budżet konkursu);
- dla konkursu nr RPSW.08.03.04-IZ.00-26-039/16 – zwiększenie środków z kwoty 4 914 000 do 15 150 000,00 PLN (wartość złożonych wniosków przekroczyła ponadpięciokrotnie pierwotny budżet konkursu);
- ze zwiększenia łącznej alokacji na poddziałanie 8.3.2 z pierwotnej 5 500 000 do 6 553 310 (także np. kosztem działania 8.3.1 związanego z edukacją przedszkolną);
- z wyższej alokacji w PLN ze względu na różnice kursowe;
- z niższego niż zakładano kosztu jednostkowego wskaźnika *Liczba uczniów uczestniczących w stażach i praktykach* (o czym w dalszej części).

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

W wariantcie realistycznym wskaźnik według prognozy osiągnie wartość **29 958** uczniów, tj. 130% wartości założonej. Wartość wskaźnika osiągnięta w wariantcie optymistycznym, zakładającym wykorzystanie 100% alokacji w naborach planowanych na 2019 r. jest wyższa i wynosi **31 213** uczniów, tj. 135%.

W poddziałaniu 8.3.3 planowany jest jeszcze nabór dotyczący kontynuacji programu „Cyfrowa szkoła”, a w ramach poddziałania 8.3.6 – nabór dotyczący szkolnictwa ponadpodstawowego (w zakresie odpowiadającym poddziałaniu 8.3.4, ale dla ZIT). Ponadto planowane są w 2019 r. dwa nabory w ramach poddziałania 8.5.1 i jeden w poddziałaniu 8.5.4 (ZIT) w zakresie kształcenia zawodowego. We wszystkich powyższych naborach zakładane jest wsparcie, którego efektem będzie zwiększenie wartości wskaźnika. Dodatkowo planowane jest ogłaszanie dalszych naborów po 2020 r. w przypadku niewydatkowania alokacji, co będzie niezbędne zwłaszcza w przypadku poddziałania 8.5.1, w którym środki UE do zakontraktowania po 2019 r. wraz z rezerwą wykonania wyniosą 38 294 894 PLN, a więc 29% całej alokacji UE na działanie, oraz poddziałania 8.3.3, w którym środki UE do zakontraktowania po 2019 r. wyniosą 2 673 784 PLN, a więc 14% całej alokacji UE na poddziałanie. Jeżeli w kolejnych latach wykorzystana zostanie cała alokacja wraz z rezerwą wykonania, szacowana wartość wskaźnika – przy niezmiennych kosztach jednostkowych może wynieść **35 508**.

Wskaźnik przekroczył już na etapie celu pośredniego planowaną wartość docelową. Prognozowana wartość także odbiega *in plus* od wartości planowanej, choć nie w tak dużym stopniu jak wartość pośrednia. Taka sytuacja wynika z metodologii przyjętej dla liczenia wskaźników, które następnie były agregowane do wskaźnika przyjętego dla ram wykonania:

1) PI 10i – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy w programie (poddziałania 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4 i 8.3.6 dla szkolnictwa ogólnego oraz 8.5.1 i 8.5.4 dla szkolnictwa zawodowego)

Wartość docelową wskaźnika oszacowano na **19 573 uczniów**. Wg szacunków w 2023 r. wskaźnik ten osiągnie w wariantcie realistycznym wartość **24 923 uczniów**, więc zostanie przekroczony o ponad 27%). Różnice wynikają z:

- wzrostu po 2014 r. kursu PLN/EUR. Alokacja RPOWŚ 2014 – 2020 oraz koszty jednostkowe przeliczone zostały na ceny stałe dla 2014 r. z wykorzystaniem *Modułu do przeliczania cen bieżących na ceny stałe na potrzeby szacowania wartości docelowych wskaźników produktu w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Do obliczeń przyjęto kurs EUR 3,55 zł wspólny dla wszystkich programów operacyjnych na lata 2014 – 2020. Przy szacowaniu uwzględniono również prognozowaną dynamikę cen specyficzną dla danego typu projektów. Rzeczywisty kurs PLN/EUR od początku okresu wdrażania do końca 2018 r. wyniósł średnio 4,28 PLN/EUR. W efekcie, wartość alokacji na PI10i na etapie programowania miała wynieść (bez wkładu własnego) 96 643 960,81 PLN, a wynosi obecnie 132 814 027 PLN.
- niewzięcia pod uwagę przy szacowaniu wartości docelowej wskaźnika alokacji na wsparcie dla nauczania TIK w ramach poddziałania 8.3.3, w ramach którego także mierzony był później wskaźnik dot. uczniów, a zostało ono potraktowane w metodologii szacowania wskaźników tak, jakby wsparcie miało być skierowane tylko do szkół (sprzęt) i nauczycieli; uczniowie jako ostateczny odbiorca wsparcia zostali przy szacowaniu pominięci;

Ostatecznie wskaźnik szacowany był na podstawie alokacji w wysokości 22 006 214,99 PLN dla szkół podstawowych (uwzględniającej wkład własny) oraz 13 338 512,49 dla szkół ponadpodstawowych (łącznie 35 344 727,48 PLN), podczas gdy w obecnym stanie alokacja jest dużo wyższa. Poddziałanie 8.3.2 przeznaczone jest dla szkół podstawowych, poddziałanie 8.3.4 – dla szkół ponadpodstawowych, a poddziałania 8.3.3 oraz 8.3.6 dla obu typów szkół. Zakładając, że ok. 50% alokacji z poddziałań 8.3.3 i 8.3.6 przeznaczone będzie na wsparcie szkół podstawowych, a drugie 50% - dla szkół ponadpodstawowych, obecna alokacja dla szkół podstawowych wynosi szacunkowo 42 970 211,11 PLN⁶⁷, zaś dla szkół ponadpodstawowych – 28 332 558,71 PLN⁶⁸, a zatem łączna alokacja przyczyniająca się do osiągnięcia wskaźnika wyniosła 71 302 769,82 PLN, a z wkładem własnym w wysokości 15% – **81 998 185,29 PLN**, czyli ponad 131% więcej niż planowano.

2) PI 10iv - Liczba uczniów uczestniczących w stażach i praktykach (dotyczy szkolnictwa zawodowego – poddziałanie 8.5.1 i 8.5.4).

Wartość docelową oszacowano na **3487 uczniów**. Wg szacunków w 2023 r. wskaźnik ten osiągnie wg umów do 2019 r. – **6290** uczniów, a przy pełnym wykorzystaniu alokacji wartość **8650** uczniów, więc zostanie przekroczony od ok. 80% do ok. 150%. Różnice wynikają po pierwsze z przyjętej metodologii, której założenia opisane zostały powyżej przy wskaźniku *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych...* i wzrostu po 2014 r. kursu PLN/EUR (jak w przypadku powyższego wskaźnika). W efekcie, wartość alokacji na PI10iv na staże i praktyki na etapie programowania miała wynieść (bez wkładu własnego) 91 501 885,01 PLN, a przy założeniu kursu z okresu wdrażania wynosi realnie 125 620 576,81 PLN.

Drugą przyczyną jest zbyt wysokie oszacowanie kosztu osiągnięcia jednostki wskaźnika na podstawie doświadczeń z PO KL. W metodologii oszacowano koszt jednostkowy na 26 244,15 PLN na ucznia (na podstawie danych z działania PO KL 9.2). Tymczasem wg obecnych umów koszt udziału jednego ucznia w praktykach lub stażach wyniósł 15 977,70 PLN na ucznia w przypadku działania 8.5.1 i jedynie 8 441,3 PLN na ucznia w przypadku działania 8.5.4. W dużej mierze wynika to z faktu, że staże i praktyki były traktowane priorytetowo w ramach naborów, część pozostałych typów projektów była realizowana jedynie wraz ze stażami i praktykami zawodowymi, podczas gdy w ramach PO KL 9.2. staże obejmowały mniejszą część projektów i mniejszą część uczestników – stąd wyższy koszt jednostkowy przypadający na uczestnika stażu w ramach PO KL.

⁶⁷ W tym całość alokacji dla poddziałania 8.3.2 oraz po 50% alokacji z poddziałań 8.3.3 i 8.3.6.

⁶⁸ Jw.

Wskaźnik: Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* dotyczy P10i i jest realizowany przez poddziałanie 8.3.1 oraz 8.3.6 (dla ZIT).

Tabela 100. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (os.)</i>	1751	3498	200%	4378	4660	106%	5247	120%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni został wykonany w 200%, a więc wartość docelowa została znacząco przekroczona mimo stosunkowo niskiego poziomu zakontraktowania alokacji w działaniu 8.3.1 (57%).

W poddziałaniu 8.3.1 przeprowadzono jak dotąd 7 naborów, przy czym zainteresowanie wsparciem w pierwszych konkursach było znacznie większe niż zaplanowany budżet, a w konkursach organizowanych w 2017 (poza konkursem nr RPSW.08.03.01-IZ.00-26-088/17 z mniejszą alokacją) i w 2018 popyt na środki był już mniejszy. Ponadto w pierwszych konkursach ocenę merytoryczną pozytywnie przechodziła bardzo mała liczba wniosków (w konkursie nr RPSW.08.03.01-IZ.00-26-002/15 na 42 wnioski pozytywnie ocenione formalnie ocenę merytoryczną przeszło tylko 5).

W poddziałaniu 8.3.6 przeprowadzono jak dotąd 5 naborów, z czego trzy poświęcone były edukacji przedszkolnej, i to projekty wybrane w tych naborach stanowią póki co największą część umów podpisanych w ramach poddziałania 8.3.6.

W ramach poddziałania 8.3.1 podpisano 78 umów na działania związane z przedszkolami na łączną kwotę wkładu UE 31 939 723 PLN, zaś w ramach poddziałania 8.3.6 – 9 umów na łączną kwotę wkładu UE w wysokości 4 525 712,95 PLN.

Pierwotnie planowano rozłożenie osiągnięcia wskaźnika na kolejne lata, tak, że 60% wskaźnika miało być osiągnięte po roku 2018 – jednak rozpoczęte w latach 2016-2018 projekty od początku zakładały objęcie dzieci zajęciami, więc wskaźniki już w 2018 r. zostały znacząco przekroczone. Ponadto koszt jednostkowy osiągnięcia wskaźnika okazał się niższy niż planowano, a alokacja w PLN – wyższa ze względów kursowych, przedstawionych wcześniej w opisie wskaźnika *Liczba uczniów objętych wsparciem w programie*.

Ponadto w metodologii oszacowano koszt jednostkowy na 12 567,66 PLN na dziecko uczestniczące w zajęciach (na podstawie danych z działania PO KL 9.1). Tymczasem wg obecnych umów koszt udziału jednego dziecka w zajęciach wyniósł 11 952,40 PLN na ucznia w przypadku działania 8.3.1 (poza ZIT) i jedynie 9192,90 PLN na dziecko w przypadku działania 8.3.6 (ZIT). Jest to drugi przypadek, w którym koszt jednostkowy w ramach ZIT okazał się niższy niż poza ZIT.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelową wskaźnika oszacowano na **4378 dzieci**. Wg umów zawartych do 2019 r. (tj. bez konkursów po 2019 r.), ostatecznie do 2023 r. wartość docelowa wskaźnika wyniesie szacunkowo **4660** dzieci w wariantcie realistycznym, **5247** dzieci w wariantcie optymistycznym. Przy pełnym wykorzystaniu alokacji (tj. przy ogłaszaniu konkursów po roku 2019) wartość docelowa wyniesie **6137** dzieci. Wskaźnik **zostanie zatem osiągnięty** nawet w przypadku niewykorzystania pozostałej po 2019 r. części alokacji lub przekroczony od ok. 20% do ok. 40%.

Wskaźnik: Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* dotyczy PI8iv i jest realizowany przez poddziałanie 8.1.1 oraz 8.1.2 (dla ZIT).

Tabela 101. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (os.)</i>	466	597	128,1%	1166	906	77,7%	1218	104,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Na koniec 2018 roku **cel pośredni dla wskaźnika został nieznacznie przekroczony**. Wskaźnik osiągnął wartość równą **128,1%** wartości planowanej. Dzieje się tak, mimo iż w ramach poddziałania 8.1.1 zakontraktowano jedynie 35% alokacji, i tylko w dwóch pierwszych naborach (na siedem zorganizowanych w ramach poddziałania 8.1.1) wartość złożonych wniosków przekroczyła planowany budżet.

Przekroczenie wartości wskaźnika w 2018 r. wynika z faktu, iż był on szacowany na podstawie innego wskaźnika produktu – *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3*. Przyjęto, że na każdą osobę opiekującą się dzieckiem do lat 3 przypada jedno utworzone miejsce w żłobku/klubie dziecięcym/u opiekuna dziennego, przy czym wskaźnik pomniejszono o 10% zakładając, że część osób opiekujących się dziećmi posiada więcej niż jedno dziecko w wieku do lat 3. Tymczasem liczba osób objętych wsparciem okazała się wyższa niż liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi. Wynika to z faktu, że konkursy zakładały także typy operacji „Dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi

do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą” oraz „Sfinansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi przez pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna ponoszonych przez opiekunów dzieci lub pokrycie kosztów wynagrodzenia niani ponoszonych przez opiekunów dzieci do lat 3”. Te dwa typy operacji przyczyniają się do zwiększania wartości wskaźnika liczby osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie, jednocześnie nie powodując zwiększenia wartości wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3*. A zatem szacunki na etapie programowania nie były w pełni dostosowane do realiów realizowanych operacji.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wartość docelową wskaźnika oszacowano na **1 166 osób**, co jest co do zasady wartością nieco zbyt niską. Jeżeli bowiem wykorzystana zostanie cała alokacja, to w 2023 r. wartość wskaźnika wyniesie **1677** osób, a więc 144% wartości założonej. Natomiast wg umów do 2019 r. wartość docelowa wskaźnika wyniesie **906** osób w wariantcie realistycznym i **1218** osób w wariantcie optymistycznym. Wariant realistyczny, w którym istnieje **niebezpieczeństwo nieosiągnięcia wskaźnika**, zakłada, że alokacja w konkursach rozpoczętych obecnie, ale niezakończonych oraz zaplanowanych w 2019 r. zostanie wykorzystana w takim stopniu jak w okresie 2014-2018, zatem głównym problemem w ramach niniejszego wskaźnika jest niskie wykorzystanie alokacji. Jak wskazuje badanie jakościowe, główną przyczyną stosunkowo małego zainteresowania wnioskodawców działaniami związanymi z opieką nad dziećmi do lat 3 jest niski popyt na te działania wśród rodziców i opiekunów na terenach wiejskich (poza Kieleckim Obszarem Funkcjonalnym, gdyż popyt na środki w ramach poddziałania 8.1.2 jest wyższy), zwłaszcza ze względu na znaczący wzrost świadczeń socjalnych (przede wszystkim związanych z programem „Rodzina 500+”) przy jednoczesnych kosztach dojazdu – gdy rodzic otrzymuje transfery socjalne, przekazywanie dziecka do opieki innej osobie lub instytucji nie opłaca się zwłaszcza gdy zachodzi konieczność dojazdu do większego miasta.

Sam wskaźnik został trafnie oszacowany (wg obecnych danych koszt jednostkowy osiągnięcia wskaźnika wynosi 32 061,30 PLN), a zatem suma środków planowanych na nabory w 2019 r. oraz środków do zakontraktowania po 2019 r. wraz z rezerwą wykonania (łącznie 32 143 048 PLN), jeśli zostanie wykorzystana w pełni, umożliwi objęcie wsparciem dodatkowych 1002 osób, co oznacza znaczne przekroczenie wskaźnika (łącznie 1599 osób).

Wg stanu na 31.12.2018 r. do osiągnięcia wskaźnika w 100% brakuje objęcia wsparciem 569 osób. Aby osiągnąć tę liczbę, przy założeniu niezmienności kosztu jednostkowego wskaźnika, należy zrealizować projekty o wartości 18 242 864,35 PLN. **Nie wystarczy zatem planowana na nabory w 2019 r. kwota 17 680 000 PLN.** Aby zapewnić osiągnięcie wskaźnika, **należy organizować nabory także po 2019 r.** w celu wykorzystania przynajmniej części pozostałej alokacji w ramach działania 8.1.1.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 102. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)</i>	21 835 945	27 492 882	125,9	128 453 308	77 801 093	60,6%	93 300 800	72,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Na koniec 2018 r. całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych wyniosła 125,9% wartości zakładanej, a zatem **wskaźnik został przekroczony** (na co wpłynęło w dużej mierze zwiększenie środków na konkursy i w konsekwencji szybsze niż założono pierwotnie tempo kontraktacji i certyfikacji wydatków w pierwszych latach ich organizacji, m.in. w ramach Działania 8.3 ze względu na ogromny popyt na te środki).

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Prognozowana wartość certyfikowanych kosztów kwalifikowalnych podana w tabeli 4 została oszacowana dla wszystkich umów już podpisanych oraz umów, które będą podpisane w roku 2019 (z niezakończonych naborów i naborów planowanych w osi 8 w roku 2019). Wynosi ona 60,6% wartości docelowej wskaźnika. W osi 8 pozostaje jeszcze 126 208 642 PLN środków, które nie będą zakontraktowane w naborach w 2019 roku, w tym 7 424 568 EUR (31 863 276,00 PLN) środków z rezerwy wykonania. Kontraktacja tych środków może nastąpić po 2019 roku. **Osiągnięcie wskaźnika wymaga, by po 2019 r. zostały certyfikowane wydatki na kwotę co najmniej 16 406 523,77 EUR (70 306 876 PLN), a więc co najmniej 55,7% środków UE do zakontraktowania po 2019 r. wraz z rezerwą wykonania.**

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 8

Wskaźniki ram wykonania dla celu pośredniego wyniosły:

- Liczba uczniów objętych wsparciem w programie – 190,6%
- Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 199,8%
- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 128,1%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 125,9%

Wszystkie wskaźniki ram wykonania na koniec 2018 r. przekroczyły założone wartości pośrednie. **Cel pośredni ram wykonania został osiągnięty.**

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 8 po roku 2019

W ramach Osi 8 alokacja wraz z rezerwą wykonania wynosi 109 185 311 EUR (468 137 892 PLN wg przeciętnego kursu 1 EUR= 4,28 PLN), wartość zakontraktowanego wkładu EFS wynosi zaś 238 591 372 PLN, a razem z szacowanym dofinansowaniem w niezakończonych i planowanych na 2019 r. naborach

– 342 538 844 PLN. Do zakontraktowania po 2019 r. pozostaje, wraz z rezerwą wykonania, 126 208 642 PLN. Kwotę tę należy wydatkować w taki sposób, żeby:

- 1) W pierwszej kolejności zniwelować niebezpieczeństwo nieosiągnięcia wskaźników ram wykonania;
- 2) W drugiej kolejności zniwelować niebezpieczeństwo nieosiągnięcia wskaźników programowych produktu i rezultatu;
- 3) W trzeciej kolejności zwiększyć realizacją kolejnych projektów docelowe wartości wskaźników tam, gdzie to możliwe.

Jeśli chodzi o ramy wykonania, najpoważniejszym zagrożeniem jest nieosiągnięcie wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* oraz *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie*. Osiągnięcie tych wskaźników nie wymaga jednak zwiększenia alokacji na oś czy też poszczególne działania, ale organizacji po 2019 r. dalszych naborów i wykorzystania jak największej części alokacji. Osiągnięcie wskaźnika *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* wymaga ogłoszenia konkursów po 2019 r. w ramach poddziałania 8.1.1 w celu wykorzystania pozostałej kwoty 11 283 610 PLN (oprócz planowanej na rok 2019 do rozdysponowania kwoty 17 680 000 PLN). Z kolei osiągnięcie wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* wymaga, by po 2019 r. zostały certyfikowane wydatki na kwotę co najmniej **16 406 523,77 EUR (70 306 876 PLN)**.

W przypadku wskaźników programowych produktu, aby zapobiec nieosiągnięciu wartości docelowej wskaźnika *Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie*, konieczne jest objęcie wsparciem w ramach działania 8.4 jeszcze co najmniej 1397 osób w wieku 25 i więcej lat. Rekomendowane jest zatem zarówno urealnienie wartości docelowej wskaźnika, jak i organizację kolejnych konkursów uwzględniających kryteria premiujące obejmowanie wsparciem dużych grup uczestników (więcej w dalszej części raportu).

W przypadku wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie* – należy rozważyć zmianę metodologii obliczania wartości wskaźnika obok proponowanej zmiany metodologii liczenia wskaźnika (więcej w dalszej części raportu).

W przypadku wskaźników *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* oraz *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3* – konieczna jest organizacja konkursów po 2019 r. (nie ma konieczności zwiększania alokacji). Biorąc powyższe pod uwagę, nie proponujemy realokacji środków.

Tabela 103. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 8

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach (PLN) stan 22.01.2019	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowane nabory na 2019 r	Razem	Alokacja bez rezerwy wykonania (PLN)	Środki do zakontraktowania po 2019 r.(PLN)	Rezerwa wykonania (PLN)
8.1	18 988 408	0,0	17 680 000	36 668 408	47 957 561	11 289 153	3 501 928
8.2	29 374 980	13 078 355	8 075 000	49 774 792	54 424 023	4 649 231	3 974 790
8.3	95 872 640	0,0	17 850 000	113 722 640	123 767 373	10 044 733	9 046 654
8.4	18 471 931	0,0	613 700	19 085 630	21 754 687	2 669 057	1 587 815
8.5	75 883 413	0,0	47 600 000	123 287 374	188 370 972	65 083 598	13 752 089
			Razem	342 538 844	436 274 616	93 735 772	31 863 276

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 8

Według prognozy wskaźniki ram wykonania po zakontraktowaniu wszystkich środków osiągną następujące wartości końcowe:

- *Liczba uczniów objętych wsparciem w programie – 154,0%*
- *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 140,2%*
- *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 143,8%*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 100,0%*

Według prognozy **cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty** przy wykorzystaniu alokacji do końca 2023 r.

8.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej 8 – „Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo” realizowane są w ramach pięciu priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 8 i 10 – PI 8iv, 8vi, 10i, 10iii i 10iv.

Priorytet inwestycyjny 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę

Wskaźniki programowe produktu

W PI 8iv przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie;*
- *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.*

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 8iv. Wskaźniki PI 8iv realizowane są przez poddziałania 8.1.1 i 8.1.2 (dla ZIT).

Tabela 104. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8iv

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia a wskaźnika
8.1.1, 8.1.2	<i>Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (os.)</i>	1166	597	51,2%	1677	143,8%
8.1.1, 8.1.2	<i>Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (szt.)</i>	1296	473	36,5%	1450	111,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Szacunki osiągnięcia obu wskaźników wskazują na zagrożenie ich nieosiągnięcia, jeżeli nabory zakończyłyby się w 2019 r. Wskaźnik *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* jest jednocześnie wskaźnikiem ram wykonania i został omówiony wcześniej. Wskaźnik *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3* jest z nim częściowo powiązany, jednak nie w tak dużym stopniu, jak to zakładano w metodologii szacowania wskaźników. Istnieją bowiem projekty, w których wspierane są osoby opiekujące się dziećmi do lat 3, a nie są tworzone nowe miejsca opieki. W efekcie szacowana wartość wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3* jest jeszcze niższa.

Niskie wartości wskaźników wynikają przede wszystkim z niewielkiego popytu na środki w ramach działania 8.1.1 (co z kolei wiąże się ze wzrostem transferów socjalnych (np. 500+)) skłaniających opiekunów dzieci do lat 3 do rezygnacji z pracy zawodowej. **Jednak przy założeniu organizacji konkursów po 2019 r. i wydatkowania całej alokacji, możliwe jest osiągnięcie wskaźnika w 2023 r. (szacunek optymistyczny – 111,9%).**

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 8iv przyjęto wskaźniki programowe rezultatu:

- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie po opuszczeniu programu;
- Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.

Poniżej prezentujemy obecny stopień osiągnięcia ich wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Tabela 105. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8iv

Działanie	Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
8.1.1, 8.1.2	<i>Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie po opuszczeniu programu (%)</i>	45%	22,8%	90%	89,4%
8.1.1, 8.1.2	<i>Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu (%)</i>	45%	31,0%	90%	136,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ. i wyliczeń DW EFS

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Zgodnie z ww. tabelą, w **przypadku wykorzystania 100% alokacji wraz z rezerwą wykonania, wskaźniki zostaną osiągnięte.**

Priorytet inwestycyjny 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się

Wskaźniki programowe produktu

W PI 8vi przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS;*
- *Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców.*

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 8vi.

Tabela 106. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8vi

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia a wskaźnika
8.2.2	<i>Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS (os.)</i>	52 241	36 646	70%	59 994	115%

8.2.2	<i>Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców (szt.)</i>	1	2	200%	3	300%
8.2.3	<i>Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS (szt.)</i>	11 232	25 871	230%	42 106	375%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS w działaniu 8.2.2 mieści się w przedziale 85 – 125% stąd oszacowana wartość nie wymaga komentowania.

Jeżeli chodzi o przekroczenie wartości wskaźnika *Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców* wynika z wdrożenia dwóch programów istotnych z punktu widzenia eliminowania czynników ryzyka chorób spowodowanych w miejscu pracy, tj. Program profilaktyki chorób układu oddechowego dla pracowników zawodowo narażonych na działanie pyłu zwłókniającego, oraz Wczesna diagnostyka gruźlicy u mieszkańców województwa świętokrzyskiego z grup szczególnego ryzyka. Metodologia liczenia wskaźnika zakłada realizację programu dotyczącego przeciwdziałania pylicy oraz ewentualnie wdrożenie drugiego programu dotyczącego profilaktyki cukrzycy, z zastrzeżeniem, że jest to zależne od dostępności środków, lub pod tym samym warunkiem wdrożenie innego programu związanego z czynnikami ryzyka chorób.

Przekroczenie wskaźnika *Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS* w działaniu 8.2.3 jest najprawdopodobniej spowodowane wdrożeniem dwóch komplementarnych działań dotyczących badań mammograficznych i cytologicznych. Zgodnie z zasadami prowadzenia tego typu populacyjnych programów zdrowotnych wpływ na zgłaszalność kobiet ma nie tylko dostępność do świadczeń zdrowotnych ale prawidłowo przeprowadzona kampania informacyjno-edukacyjna, dzięki której następuje zwiększenie zgłaszalności. W przypadku działania 8.2.3 wsparciem objęto zarówno realizację badań mammograficznych i cytologicznych jak i działania polegające na zwiększeniu zgłaszalności. A zatem skuteczne i dobrze zaplanowane działania skierowane na edukację kobiet biorących udział w programie oraz przyczyniły się do zwiększenia zgłaszalności na badania cytologiczne oraz mammograficzne, co przekłada się na pozytywny efekt zdrowotny ale też na przekroczenie wartości wskaźnika.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 8vi przyjęto 2 programowe wskaźniki rezultatu.

- Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne;
- Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość.

Tabela 107. Wskaźniki programowe rezultatu PI 8vi. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika

	Wartość bazowa	Wartość aktualna (2018)	Wartość docelowa (2023 r)	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne (os.)</i>	63 335	36 646	83 094	59 994
<i>Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie (%)</i>	46%	10%	46%	21%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Niewykonanie wskaźnika *Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie* może wynikać z metodologii szacowania powiązanego z nim wskaźnika produktu. *Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne*. Metodologia szacowania tego drugiego zakłada, że część środków finansowanych przeznaczonych na alokację będzie obejmowała wsparcie działań polegających na zwiększeniu zgłaszalności na badania profilaktyczne. Nieuzasadnionym z punktu widzenia zdrowia publicznego działaniem, byłoby przeznaczenie wszystkich środków wyłącznie na badania diagnostyczne, na które zgłaszalność zależy od woli beneficjentów programu. Stąd słusznie w metodologii szacowania wskaźnika produktu uznano, że 50% alokacji zostanie przeznaczonych na badania profilaktyczne a 50% na zwiększenie zgłaszalności. Przy szacowaniu wskaźnika rezultatu pominięto powyższe założenie przyjmując, że liczba osób badaniami profilaktycznymi będzie wynikała z przeznaczenia 100% alokacji na badania, a jedyne zmniejszenie o wartość 10% będzie wynikało z faktu, iż 90% w zakładanych 100% zgłosi się faktycznie na badania profilaktyczne. Stąd **rekomendowana jest zmiana metodologii szacowania wskaźnika rezultatu *Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne*, który jest podstawą szacowania drugiego wskaźnika *Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie*.**

Priorytet inwestycyjny 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Wskaźniki programowe produktu

W PI 10i przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej*
- *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*
- *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie*
- *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*
- *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie*

- Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych
- Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 10i.

Tabela 108. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10i.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia wskaźnika
8.3.1, 8.3.6	<i>Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (os.)</i>	4 378	3 498	80%	6 137	140%
8.3.1, 8.3.6	<i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie (szt.)</i>	1 313	1 963	150%	3 570	272%
8.3.2, 8.3.6	<i>Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie (os.)</i>	19 573	15 392	79%	26 858	137%
8.3.2, 8.3.4, 8.3.6	<i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (os.)</i>	2 667	1 333	50%	1 747	66%
8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.6	<i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie (os.)</i>	453	842	186%	2 530	559%
8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.6	<i>Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (szt.)</i>	114	123	108%	251	220%
8.3.2, 8.3.4	<i>Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie (szt.)</i>	102	125	123%	164	161%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Prognozowane wartości wskaźników *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* w działaniu 8.3.1 i *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych*

w programie nieznacznie przekraczają 125%. Przyczyną takiego stanu rzeczy są różnice kursowe omówione już wcześniej (wyższa alokacja w PLN).

Przekroczenie wartości wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie* wynika:

- z faktu, iż alokacja w PLN okazała się wyższa ze względów kursowych: (planowana) wartość alokacji PI10i na przedszkola na etapie programowania miała wynieść (bez wkładu własnego) 55 015 537,47 PLN, a realnie wyniosła 75 529 411,75 PLN;
- z nie w pełni trafnego oszacowania wskaźnika na podstawie danych z PO KL; do wskaźnika prezentującego liczbę miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie przyjęto 30% planowanej wartości wskaźnika produktu nr 1 – *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej*. Tymczasem konkursy były w dużej mierze nastawione na tworzenie nowych miejsc, więc wg obecnie podpisanych umów wskaźnik stanowi 58% wskaźnika produktu nr 1, nie zaś 30%.

Znacząco niedoszacowana okazała się wartość wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie*, związanego z poddziałaniem 8.3.3 oraz częściowo z poddziałaniami 8.3.2, 8.3.4 i 8.3.6. Wynika to z błędnych szacunków na etapie programowania, gdyż łączną kwotę podzielono na część „TIK sprzęt” (90%) i „TIK nauczyciel” (10%), i na podstawie kwoty „TIK nauczyciel” oszacowano wskaźniki związane z nauczycielami, podczas gdy działania związane z doposażeniem, zgodnie z regulaminem konkursu RPSW.08.03.03-IZ.00-26-167/17 musiały być realizowane łącznie z działaniami skierowanymi do nauczycieli (podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego). Ponadto przy szacowaniu nie wzięto pod uwagę alokacji na przedsięwzięcia z zakresu TIK w ramach poddziałań 8.3.2 i 8.3.4.

Jeśli chodzi o wskaźnik *Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych*, został on niedoszacowany, gdyż estymowano go jedynie na podstawie wsparcia dedykowanego samemu TIK (alokacja na poddziałanie 8.3.3 i – w części – 8.3.6), podczas gdy jest on mierzony także w innych działaniach skierowanych do szkół (8.3.2, 8.3.4).

Niedoszacowany jest także wskaźnik *Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie*, co wynika z większego niż planowano zainteresowania szkół tego typu działaniami i wyższej alokacji w PLN ze względu na różnice kursowe (łączna alokacja na etapie programowania szacowana była na 35 344 727,47 PLN, podczas gdy wg kursu z okresu 2014-2018 wyniosła 41 515 347 PLN).

Z kolei wskaźnikiem, w przypadku którego grozi nieosiągnięcie, jest *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*. Wynika to z faktu, że wskaźnik nie był liczony dla poddziałania 8.3.3 (zastąpił go wskaźnik *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie*), a w poddziałaniach 8.3.2, 8.3.4 i 8.3.6, mając możliwość wyboru między różnymi typami operacji, beneficjenci byli mniej zainteresowani działaniami skierowanymi do nauczycieli i kierowali stosunkowo niewielu nauczycieli do wsparcia. Byli oni objęci tylko w:

- 85% projektów w ramach poddziałania 8.3.2 (średnio 18 nauczycieli na 1 projekt obejmujący kadrę nauczającą);
- 84% projektów w ramach poddziałania 8.3.3 (średnio 13 nauczycieli na 1 projekt obejmujący kadrę nauczającą);
- 53% projektów w ramach poddziałania 8.3.6 (średnio 15 nauczycieli na 1 projekt obejmujący kadrę nauczającą).

Należy zatem rozważyć pomiar wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie* w ramach poddziałania 8.3.3, gdyż z logicznego punktu widzenia zachodzi tu inkluzja (stosowany w poddziałaniu 8.3.3 wskaźnik *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie* jest podzbiorem omawianego wskaźnika).

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 10i przyjęto 2 programowe wskaźniki rezultatu:

- *Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu;*
- *Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.*

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość.

Tabela 109. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10i.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu (os.)</i>	-	56%	90%	104%
<i>Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (os.)</i>	-	113%	90%	122%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Zgodnie z ww. tabelą, w **przypadku wykorzystania 100% alokacji wraz z rezerwą wykonania, wskaźniki zostaną osiągnięte.**

Priorytet inwestycyjny 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

Wskaźniki programowe produktu

W PI 10iii przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie;*

- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie.

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 10iii.

Tabela 110. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iii.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia a wskaźnika
8.4.2, 8.4.3	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie (os.)	3661	1308	36%	7 145	195%
8.4.2, 8.4.3	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie (os.)	3661	895	24%	3 477	95%
8.4.2, 8.4.3	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie (os.)	12 204	1491	12%	8 976	74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik *Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie* wg szacunków zostanie osiągnięty.

Wskaźnik *Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie* okazał się niedoszacowany, gdyż na etapie programowania oceniano, że osoby o niskich kwalifikacjach stanowią będą około 30% liczby objętych wsparciem. Tymczasem w dotychczasowych naborach premiowano projekty skierowane do osób o niskich kwalifikacjach, więc stanowiły one jak dotąd zdecydowaną większość osób objętych wsparciem (87,7%). Premiowano też projekty skierowane do osób 50+.

Z kolei wskaźnik *Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie* okazał się oszacowany za wysoko. Przy szacowaniu wskaźnika zastosowano stawki jednostkowe z Poddziałania 9.6.2 PO KL, według których średni koszt wsparcia na osobę wynieść miał 1541 zł. Według szacunków ewaluatora wynosi on 2 571,40 PLN na osobę w poddziałaniu 8.4.2, i 3 230,3 w przypadku poddziałania 8.4.3. Wynika to z możliwości stosowania wielokrotności stawki w zależności od liczby godzin, jaka przypada na kurs językowy, co nie było wzięte pod uwagę podczas sporządzania metodologii. Jednocześnie należy zauważyć, że w metodologii sporządzanej w 2014 wskaźnik CPI wg cen stałych wynosił nieco ponad 3,1 PLN. Natomiast aktualnie kurs EUR wynosi ok. 4.3 PLN, co powoduje zwiększenie alokacji w PLN, ale również podniesienie cen stałych na przestrzeni lat 2014-2018. Ponadto jeżeli w projekcie oferowano wsparcie ICT i językowe jednocześnie, to uczestnika projektu wykazywano tylko raz.

Istnieje więc **niebezpieczeństwo nieosiągnięcia wskaźnika i rekomendowane jest urealnienie jego wartości do wysokości 8976, wynikającej z prognozy.**

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 10iii przyjęto 3 programowe wskaźniki rezultatu:

- Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu;
- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu;
- Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość.

Tabela 111. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iii.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</i>	74%	55%	80%	107%
<i>Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</i>	70%	54%	80%	107%
<i>Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</i>	74%	52%	80%	107%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Zgodnie z ww. tabelą, w **przypadku wykorzystania 100% alokacji wraz z rezerwą wykonania, wskaźniki zostaną osiągnięte.**

Priorytet inwestycyjny 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Wskaźniki programowe produktu

W PI 10iv przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego;
- Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.

Stan obecny i prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 10iv.

Tabela 112. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iv.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia a wskaźnika
8.5.1, 8.5.4	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	729	332	46%	859	117,83
8.5.1, 8.5.4	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	3 487	2188	63%	8 650	248,06
8.5.1, 8.5.3	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	156	110	71%	244	156,41

8.5.1, 8.5.4	<i>Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie</i>	3	4	133%	6	200,00
8.5.1, 8.5.3, 8.5.4	<i>Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie</i>	18 538	1126	6%	19 002	102,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźniki *Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie* oraz *Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie* wg szacunków zostaną osiągnięte.

Wartości pozostałych wskaźników według obecnych szacunków zostaną przekroczone od 56% do 148%. Wynika to z niedoszacowania wskaźników dotyczących kształcenia zawodowego. Wskaźnik *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy* był już omawiany wcześniej. Różnice wynikają po pierwsze z przyjęcia niskiego kursu PLN/EUR. Przyjęty na etapie programowania wskaźnik przeliczeniowy PLN/EUR wg cen stałych z 2014 r. (3,12 PLN/EUR) spowodował zaniżenie prognozowanej kwoty alokacji wyrażonej w zł. Rzeczywisty kurs PLN/EUR od początku okresu wdrażania do końca 2018 r. wyniósł średnio 4,28 PLN/EUR. W efekcie, wartość alokacji na PI10iv na wyposażenie szkół na etapie programowania miała wynieść (bez wkładu własnego) 19 864 015,77 PLN, a przy założeniu ww. kursu z okresu wdrażania wynosi realnie 27 270 794,68 PLN (dodatkowe 7,5 mln).

Ponadto planowano objąć wsparciem 3 centra kształcenia zawodowego i ustawicznego, a ze względu na duże zainteresowanie wsparciem objętych zostanie (wg podpisanych umów) 6 takich placówek.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 10iv przyjęto 2 programowe wskaźniki rezultatu:

- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS;
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia.

Poniżej prezentujemy ich zakładaną na 2023 r. wartość.

Tabela 113. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iv.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Aktualna wartość wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość szacowana na koniec 2023 r.
<i>Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS</i>	97%	53%	97%	104%

Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	74%	52%	80%	70%
--	-----	-----	------------	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Wskaźnik *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS* według szacunków ewaluatora zostanie osiągnięty na koniec 2023 r., więc nie wymaga dodatkowego komentarza.

Wskaźnik *Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia* został oszacowany zbyt wysoko i **jego osiągnięcie jest zagrożone**. Kryteria spełniania wskaźnika są surowe („kwalifikacje to formalny wynik oceny i walidacji, który uzyskuje się w sytuacji, kiedy właściwy organ uznaje, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się spełniające określone standardy”). Projektodawcy obawiają się brania odpowiedzialności za uczestników oraz ich „wypadania” z projektów, dlatego w projektach wskazują niewystarczająco duże wartości. Ewaluator **rekomenduje zatem:**

- urealnienie wartości wskaźnika do 80%;
- stosowanie po 2019 r. kryterium dostępu dotyczące objęcia wsparciem co najmniej 80% grupy docelowej działaniami prowadzącymi do zdobycia kwalifikacji w projekcie.

Wpływ realokacji środków na wspólne i specyficzne wskaźniki produktu w osi 8

Ewaluator nie rekomenduje realokacji w ramach osi 8.

8.3. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 8

W przypadku osi priorytetowej 8 mamy do czynienia z dwoma rodzajami relacji między poniesionymi nakładami a osiągniętymi efektami. W przypadku dużej części wskaźników produktu efektywność okazała się bardzo duża, za planowane środki uda się wg szacunków zrealizować więcej działań, np.:

- (PI8iv) Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (143,83%)
- (PI 8vi) Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS (175,81%);
- (PI 8vi) Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców – 7 programów wobec 2 planowanych, ponad trzykrotnie (350%);
- (PI10i) Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie – ponad sześciokrotnie (558,5%);
- (PI10i) Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – niemal trzykrotnie (271,9%);
- (PI10i) Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (220,18%);
- (PI10iii) Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie (195,17%);

- (PI10iv) Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy (248,1%);
- (PI10iv) Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie (200,00%)

Czynniki wpływające na większą niż zakładano efektywność wykorzystania środków w osi 8 to przede wszystkim:

- Wzrost kursu PLN/EUR w stosunku do średniego, przyjętego na etapie programowania. W efekcie budżet osi 8 w PLN był o wiele większy niż zakładano, stąd była możliwość sfinansowania większej liczby projektów.
- Niższe koszty jednostkowe dofinansowania projektów niż szacowane na etapie programowania – dotyczy to zwłaszcza wskaźnika *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* (koszt na 1 dziecko okazał się tańszy zwłaszcza na terenie objętym ZIT) oraz wskaźnika *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy* (koszt stażu niższy niż szacowano w ramach PO KL).

Z kolei w przypadku wskaźników rezultatu w obszarze PI8iv, 8vi i 10iv mamy do czynienia z niższą efektywnością niż zakładano. Wynika to przede wszystkim z następujących czynników:

- PI8iv – zmiany w polityce społecznej państwa: ze względu na znaczący wzrost świadczeń socjalnych (przede wszystkim związanych z programem „Rodzina 500+”) zmniejszyło się zainteresowanie godzeniem opieki nad dziećmi z życiem zawodowym, a co za tym idzie, koszt aktywizacji jednej osoby jest dużo większy niż planowano;
- PI8vi – błędne szacowanie wskaźnika rezultatu *Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne*;
- PI10iv – uzyskanie kwalifikacji przez jedną osobę w ramach pozaszkolnych form kształcenia okazało się droższe niż szacowano (obawa projektodawców przed deklarowaniem wskaźnika rezultatu ze względu na surowe kryteria osiągnięcia kwalifikacji).

8.4. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 8

W ramach poddziałania 8.1.1 i 8.1.2 premiowano komplementarność z resortowym programem rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+” w zakresie tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 lub pokrycia kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3.

Działanie 8.2 jest komplementarne z PI 9a. Działania 8.2.2. i 8.2.3 są komplementarne z działaniem 7.3 Infrastruktura zdrowotna i społeczna oraz z poddziałaniem 9.2.3 rozwój wysokiej jakości usług zdrowotnych w ramach działania 9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych. Wobec faktu, że w obszarze ochrony zdrowia występuje niedobór środków finansowych dofinansowanie wyłącznie infrastruktury jest niewystarczające. Konieczne jest także podjęcie niezbędnych działań mających na celu ograniczenie zapadalności i umieralności na choroby cywilizacyjne, takie jak nowotwory czy choroby układu krążenia, oraz zmniejszenie umieralności noworodków poprzez prowadzenie szeroko zakrojonych, populacyjnych programów profilaktyczno-edukacyjnych. Oba elementy wsparcia finansowego są w punkcie ochrony zdrowia niezbędne i komplementarne i oba przekładają się osiągnięcie założonych celów.

Z kolei działanie 8.3 i 8.5 są komplementarne z PI10a Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, a w ramach Poddziałania 8.3.2,

8.3.3, 8.3.4 i 8.3.6 dopuszczono w niektórych typach operacji 30% wydatków na doposażenie (włączając EFRR). Działania te cieszą się ogromną popularnością.

Istotne jest powiązanie działania 7.4 z przedsięwzięciami z EFS poprzez kryterium dopuszczające sektorowe „Czy przedsięwzięcie jest komplementarne z projektami EFS?” które wymaga, by interwencje podejmowane w ramach RPOWŚ były komplementarne z EFS.

W opinii ewaluatora (co wynika także z badań jakościowych), **brakuje wsparcia promocyjnego komplementarności** – przekazywania realizatorom projektów „twardych” informacji o możliwości otrzymania dodatkowych środków z EFS na komplementarne działania „miękkie”.

1.1. Wnioski i rekomendacje dla osi 8

Wartości wskaźników ram wykonania dla celu pośredniego wyniosły:

- Liczba uczniów objętych wsparciem w programie – 191%;
- Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 200%;
- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 128%;
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR) – 126%.

Wszystkie wskaźniki ram wykonania na koniec 2018 r. przekroczyły założone wartości pośrednie. **Cel pośredni ram wykonania został osiągnięty**, a zatem **rezerwa wykonania dla osi zostanie przyznana**.

Znaczące przekroczenie celu pośredniego wynika w dużej mierze z niedoszacowania wskaźników na etapie programowania, z różnic kursowych i z szybszego niż planowane rozdysponowania części alokacji.

Według prognozy po zakończeniu naborów w 2019 r. wartość wskaźników **ram wykonania** będzie następująca:

- Liczba uczniów objętych wsparciem w programie – w wariantach realistycznym 130%, w wariantach optymistycznym 135%;
- Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – w wariantach realistycznym 106%, w wariantach optymistycznym 120%;
- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – w wariantach realistycznym 78%, w wariantach optymistycznym 105%;
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR) – w wariantach realistycznym 61%, w wariantach optymistycznym 73%.

Na realizację celów osi 8, w tym wskaźników ram wykonania, w dużej mierze wpływa działanie IP ZIT, gdyż w ramach instrumentu ZIT realizowana jest istotna część osi, w tym działania 8.1.2, 8.2.3, 8.3.6, 8.4.3 oraz 8.5.4. Działania IZ oraz IP ZIT uzupełniają się nawzajem. W przypadku działania 8.1.2 konkursy na poziomie ZIT cieszą się większym zainteresowaniem niż te organizowane przez UM.

Osiągnięcie celu końcowego ram wykonania **zależy od działań podjętych po 2019 r.** Choć poziom kontraktacji jest zadowalający (dużo wyższy niż w Osi 9), to zidentyfikowane i opisane wcześniej trudności (zwłaszcza w ramach PI 8iv i PI 8vi) oraz rezerwa wykonania, która zostanie ostatecznie przyznana osi, wymusza konieczność organizowania kolejnych naborów po 2019 roku, których skala

zależać będzie od wyników naborów w 2019 r. i deklaracji wnioskodawców, którzy podpiszą umowy po tych naborach, co do osiągnięcia wskaźników.

Po zakończeniu naborów w 2019 r. pozostaje jeszcze ok. 126 mln PLN do zakontraktowania. Po zakontraktowaniu 56% tej kwoty wskaźnik *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* przekroczy 75% wartości docelowej. Jest to pierwszy z **warunków osiągnięcia celu końcowego**. Drugim warunkiem jest realizacja naborów po 2019 r. w ramach działania 8.1.1. w celu wykorzystania przynajmniej części pozostałej alokacji, co pozwoli na osiągnięcie wskaźnika *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie*.

Wartości **wskaźników programowych produktu** w zdecydowanej większości zostaną osiągnięte lub przekroczone (przyczyny niedoszacowania wskaźników jw.) przy założeniu wykorzystania obecnej alokacji. W kilku przypadkach występuje niebezpieczeństwo nieosiągnięcia wskaźników:

- *Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie* – rekomendowane jest urealnienie wartości wskaźnika;
- *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie* – należy rozważyć **zmianę metodologii obliczania wartości wskaźnika**: włączenie wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie* do łącznego wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie*, gdyż z logicznego punktu widzenia zachodzi tu inkluzja – tj. mierzenie wskaźnika *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie* w ramach działania 8.3.3;

Osiągnięcie wskaźnika programowego rezultatu *Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia* **jest zagrożone**. Ewaluator **rekomenduje zatem urealnienie wartości wskaźnika do 80% oraz stosowanie po 2019 r. kryterium dostępu dotyczące objęcia wsparciem co najmniej 80% grupy docelowej działaniami prowadzonymi do zdobycia kwalifikacji w projekcie**.

Należy **dostosować wartość wskaźników do oszacowanych w prognozach i zmienić metodologię szacowania wskaźnika rezultatu *Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne***.

9. OŚ PRIORYTETOWA 9. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I WALKA Z UBÓSTWEM

9.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

Za podjęciem interwencji publicznej w ramach OP 9, stały dwie podstawowe przesłanki. Pierwszą był fakt, że pewna część populacji województwa żyje w ubóstwie i doświadcza wykluczenia społecznego (lub jest nimi zagrożona). Drugą stanowiła obserwacja, że osoby te nie otrzymują wsparcia w odpowiednim zakresie i jakości od instytucji publicznych.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, która stanowi załącznik do RPOWŚ 2014-20, wyodrębnia najważniejsze, nierozłączne, kategorie osób narażonych na wykluczenie społeczne, są nimi:

- osoby ubogie- w 2012 r. około 10 % mieszkańców województwa żyło poniżej tzw. minimum egzystencji (doświadczało ubóstwa skrajnego), 24 % było zagrożone ubóstwem relatywnym, a około 90 tys osób skorzystało ze świadczeń pomocy społecznej,
- osoby długotrwale bezrobotne - w 2012 r. długotrwale bezrobotni stanowili przeszło połowę ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w województwie, grupa ta liczyła około 32 tys osób,
- osoby z niepełnosprawnościami- koszty leczenia i rehabilitacji, bariery uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, konieczność opieki nad członkiem rodziny, powodują, że niepełnosprawność została uznana za jeden z głównych czynników wykluczających, nie tylko osoby z niepełnosprawnością, lecz także członków ich rodzin. Szacowano, że w 2012 r., w województwie świętokrzyskim żyło około 160 tys. osób z niepełnosprawnościami, z czego tylko jedna czwarta była aktywna zawodowo,
- osoby niesamodzielne – osoby starsze i/lub chore oraz członkowie rodzin nimi się opiekujący, doświadczają wykluczenia z podobnych przyczyn, co osoby z niepełnosprawnościami (do pewnego stopnia też, te grupy pokrywają się). W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całym kraju, problem ten nabiera na sile wraz z szybkim procesem starzenia się społeczeństwa,
- dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej, bądź wychowujące się w rodzinach przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze- jest to kategoria osób, która doświadcza deprivacji w okresie dorastania, równocześnie ze względu na ograniczone zasoby materialne, społeczne i kulturowe ma małe szanse na wyrwanie się z kręgu ubóstwa i wykluczenia w życiu dorosłym.

Ten sam dokument, podobnie jak tekst RPOWŚ 2014-20 i towarzyszący mu SZOOP, podkreślają, że oferta pomocy, na jaką mogą liczyć osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest niewystarczająca. Braki szczególnie widoczne były w zakresie usług:

- pielęgnacyjno-opiekuńczych dla osób niesamodzielnych - zwłaszcza za małą dostępność, różnorodnych form wsparcia środowiskowego, pozwalającego na pozostanie w domu osoby niesamodzielnej i odciążenie opiekunów rodzinnych
- wsparcia dzieci i młodzieży- zwłaszcza w formie usług ośrodków wsparcia dziennego
- wsparcia rodziny naturalnej w jej funkcjach oraz rodzin zastępczych, zwłaszcza zawodowych
- aktywizacji społeczno-zawodowej oferowanej przez podmioty ekonomii społecznej- wskazywano na niewielką liczbę PES, brak samodzielności ekonomicznej i brak skoordynowanej współpracy pomiędzy PES oraz PES i otoczeniem zewnętrznym

Biorąc pod uwagę powyższe wyzwania, interwencję w ramach osi 9, zdecydowano się ukierunkować na trzy główne ścieżki: aktywizację społeczno-zawodową osób długotrwale pozostających bez pracy, poprawę dostępu do usług społecznych i zdrowotnych dla grup wrażliwych oraz wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej. Powyższe kierunki działań mają służyć celowi nadrzędnemu, jakim jest ograniczenie liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie w województwie świętokrzyskim.

Teoria działania

Cele osi 9. mają zostać osiągnięte poprzez działania wpisujące się w trzy priorytety inwestycyjne 9i, 9iv i 9v:

- PI 9i – interwencja została skierowana do osób bezrobotnych, które w pierwszej kolejności potrzebują aktywizacji społecznej, w tym osób długotrwale pozostających bez pracy, ma doprowadzić do ich aktywizacji zawodowej poprzez niezbędny etap integracji społecznej – usuwanie barier zdrowotnych, kompetencyjnych, kulturowych, które powodują pozostawanie na marginesie rynku pracy. Interwencja ma mieć charakter zindywidualizowany, dostosowany do sytuacji życiowej i potrzeb każdego z odbiorców, stąd też powinna integrować działania różnych podmiotów. W ostatecznym rozrachunku powinna doprowadzić do zatrudnienia uczestników programu (wskaźnik rezultatu specyficzny dla programu: liczba osób pracujących po zakończeniu programu)
- PI 9iv – interwencja ma zwiększyć dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych dla osób dotkniętych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Mają to być usługi spersonalizowane, kompleksowe i świadczone przede wszystkim w środowisku życia odbiorców. Szczególny nacisk położono na usługi wsparcia dziecka i rodziny, wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej, rozwój usług środowiskowych dla osób niesamodzielnych oraz programy wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. Realizacja interwencji ma doprowadzić do utworzenia na terenie województwa trwałych i funkcjonujących po zakończeniu programu, miejsc świadczenia usług społecznych i zdrowotnych (wskaźniki rezultatu specyficzne dla programu)
- PI 9v – interwencja ma za zadanie wesprzeć powstawanie nowych i funkcjonowanie już istniejących podmiotów ekonomii społecznej. Ma doprowadzić do poprawy ich kondycji ekonomicznej i zwiększenia zdolności do zatrudniania osób wykluczonych. Interwencja obejmuje zarówno działania nakierowane na wybrane PES, jak i działania sektorowe, zmierzające do budowy i koordynacji sieci współpracy PES z szeroko rozumianym otoczeniem (biznesem, nauką, instytucjami publicznymi). Najważniejszym rezultatem interwencji powinien być wzrost zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

Teoria wdrażania

Oś 9. wdrażana jest w następujących działaniach:

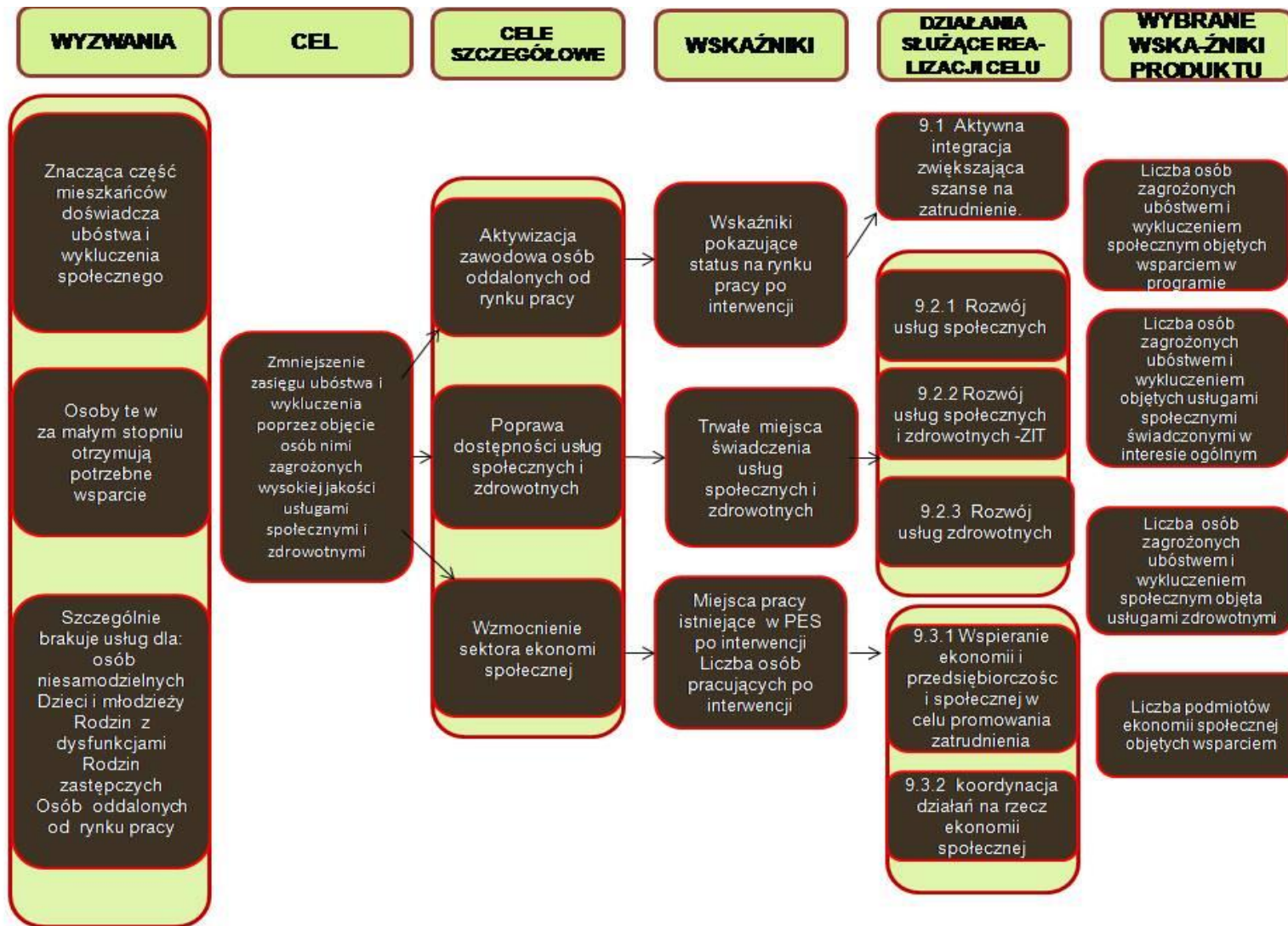
- 9.1 Aktywna integracja zwieszająca szansę na zatrudnienie
 - 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych
 - 9.2.2 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych –ZIT
 - 9.2.3 Rozwój wysokiej jakości usług zdrowotnych
- 9.3.1 Wspieranie ekonomii i przedsiębiorczości społecznej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia
- 9.3.2 Koordynacja działań na rzecz ekonomii społecznej

System wdrażania w osi 9 składa się z odpowiednich departamentów Instytucji Zarządzającej usytuowanej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Instytucją organizującą nabory wniosków jest Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. W ramach OP 9 za wdrażanie Działania 9.2.2 odpowiada Instytucja Pośrednicząca ZIT KOF.

Całkowita alokacja osi z rezerwą wykonania (wkład z środków UE) wynosi 99,6 mln EUR. Na koniec 2018 r. zakontraktowano ponad 27 % alokacji.

Na rysunku 9 przedstawiono schemat graficzny logiki interwencji w osi 9.

Rysunek 9. Logika interwencji osi 9.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ

9.1. Stan wdrażania na koniec 2018 r. i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r.

9.2.1. Wskaźniki ram wykonania

W osi priorytetowej „Włączenie społeczne i walka z ubóstwem” przyjęto następujące wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Wskaźnik: Liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym objętych wsparciem

Stan obecny oraz prognozy

Wskaźnik ram wykonania: **Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem**, jest realizowany poprzez działania 9.1 oraz 9.2 (bez poddziałania 9.2.3). Powstaje przez agregację następujących wskaźników programowych:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (działanie 9.1)
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (działanie 9.2.1 i 9.2.2)

Tabela 114. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem (osoby)	8669	9590	111%	30959	18058	58%	24517	79%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni wyznaczony dla wskaźnika został osiągnięty, na koniec roku 2018, wskaźnik osiągnął poziom równy 111% wartości planowanej. Osiągnięta wartość wskaźnika mieści się w przedziale 85%-125%.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Aktualny stan wdrażania OP 9 **nie pozwala na osiągnięcie celu końcowego** dla badanego wskaźnika, po zakończeniu naborów w 2019 r. Biorąc pod uwagę dotychczas podpisane umowy oraz szacunki dla konkursów nierozstrzygniętych i zaplanowanych na rok 2019, z końcem tego roku,

wskaźnik uzyska poziom 58 % wartości założonej dla celu końcowego (Tabela 117 – wariant realistyczny).

Trudności z osiągnięciem celu końcowego dla omawianego wskaźnika ramowego wiążą się z problemami ze wdrożeniem, jakie pojawiły się w działaniach 9.1 i 9.2.1.

Są to działania, których sukces w dużym stopniu zależy od aktywności Ośrodków Pomocy Społecznej i Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie. Instytucje te, do tej pory miały problemy ze skutecznym sięganiem po środki w otwartych konkursach. Z jednej strony trudny do spełnienia był warunek realizacji projektu we współpracy z innymi podmiotami, z drugiej wymogi merytoryczne, dotyczące już pierwszej wersji wniosku, okazywały się często za wysokie. Są to główne przyczyny tłumaczące fakt, że około połowa środków przeznaczona na nabory sfinalizowane do końca 2018 r. nie została zakontraktowana (59% w działaniu 9.1 i 49 % w 9.2.1). W odpowiedzi na te wyzwania IZ przeprowadziła szkolenia, ale przede wszystkim w porozumieniu z KE, wprowadziła tryb pozakonkursowy dla naborów skierowanych do OPS i PCPR (da to możliwość szerszego wsparcia merytorycznego beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków). Pierwsze nabory tego typu uruchomiono na przełomie zeszłego i bieżącego roku (czekają one na rozstrzygnięcie).

Drugim czynnikiem utrudniającym osiągnięcie wskaźnika na odpowiednim poziomie, są problemy z rekrutacją i utrzymaniem uczestników w projektach. Dotyczy to zwłaszcza działania 9.1., które nakierowane jest na aktywizację zawodową osób pozostających długo poza rynkiem pracy. Znaczący spadek bezrobocia w ostatnich latach i transfery socjalne (zwłaszcza w ramach programu Rodzina 500+), doprowadziły do zmniejszenia popytu na tego typu usługi.

Proponowane działania po roku 2019

Według naszych szacunków w wariantcie realistycznym, po zakończeniu naborów w 2019 r., żeby osiągnąć cel końcowy (85 % poziom realizacji wartości zakładanej), konieczne będzie objęcie programem jeszcze przynajmniej 7106 osób. W obu głównych działaniach realizujących omawiany wskaźnik ramowy, po 2019 r., pozostanie jeszcze dużo środków i cel ten jest możliwy do osiągnięcia (razem z rezerwą wykonania będzie to w działaniu 9.1 około 74 mln, a w 9.2.1 około 88 mln złotych)⁶⁹.

Dotychczasowe statystyki z podpisanych już umów, pokazują, że na jeden projekt realizowany w działaniu 9.1 przypadają średnio 53 osoby, a w działaniu 9.2.1 -153 osoby. Wydaje się zatem, że warto założyć, że brakująca liczba osób powinna być rozłożona w proporcji 3:1 na korzyść działania 9.2.1. Oznacza to, że działanie 9.1 powinno objąć jeszcze przynajmniej 1776 osób, a działanie 9.2.1 - 5330 osób.

Uwzględniając podaną wyżej średnią liczbę osób przypadających na projekt, odsetek umów rozwiązanych oraz średnią wartość dotychczas zawartych umów, można stwierdzić ile jeszcze, po 2019 r., trzeba będzie zawrzeć umów i zakontraktować alokacji by osiągnąć, przypadającą na każde z działań, brakującą wartość wskaźnika. W przypadku działania 9.1 będzie to 35 umów i około 27,3 mln zł zakontraktowanej alokacji, w działaniu 9.2.1, odpowiednio: 36 umów oraz około 36,2 mln zł zakontraktowanej alokacji. Dodatkowo biorąc pod uwagę dotychczasowa skuteczność naborów (tj. stosunek zakontraktowanej alokacji do alokacji przeznaczonej na nabór) można stwierdzić, że w działaniu 9.1 trzeba będzie przeznaczyć na nabory po 2019 r. jeszcze około 66,6 mln złotych, a w działaniu 9.2.1 około 71 mln złotych.

Oczywiście powyższe obliczenia zakładają, że nabory przeprowadzone w 2019 r. oraz projekty, które w ich wyniku zostaną dopiero przyjęte do realizacji, będą podobne do naborów i projektów sprzed końca

⁶⁹ Nie uwzględniamy w tych rozważaniach działania 9.2.2, bo ma ono znaczenie marginalne z punktu widzenia osiągnięcia wskaźnika ramowego. Ponadto po 2019 r., zostanie w nim do rozdysponowania tylko około 365 tys. złotych (zarówno wg wariantu realistycznego, jaki i optymistycznego prognozy).

2018 r. Trzeba pamiętać, że jeśli w 2019 r., rzeczywistość programowa w obu działaniach się w sposób istotny zmieni, szacunki te tracą na aktualności. Prawdopodobne jest na przykład, że w skutek wprowadzenia ścieżki pozakonkursowej, zwiększy się kontrakcja alokacji z naborów, która do tej pory była dość niska (w granicach 50 %). Gdyby to się udało, poziom osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika na koniec 2019 r., zwiększyłby się, zbliżając się do szacunków w wersji optymistycznej. Czy nastąpi taka zmiana i w jakim zakresie, nie jesteśmy w stanie w tym momencie przewidzieć.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 115. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*. po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)	16 166 165	13 801 513 ⁷⁰	85%	117 146 096	58 450 160	50%	94 639 097	81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Cel pośredni wyznaczony dla wskaźnika finansowego został osiągnięty. Na koniec 2018 r. całkowita kwota certyfikowanych kosztów kwalifikowalnych wyniosła 85% wartości zakładanej.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r. Po zakończeniu naborów w 2019 r., **cel końcowy dla wskaźnika finansowego nie zostanie osiągnięty.** Według naszych szacunków, na koniec 2019 r., wskaźnik uzyska poziom około 50 % wartości założonej dla celu końcowego (Tabela 118 – wariant realistyczny).

Prognozowana wartość wskaźnika uwzględnia wartości kosztów kwalifikowalnych z już podpisanych umów, oraz szacunki dla umów, które zostaną podpisane w 2019 r. (z niezakończonych naborów oraz naborów planowanych w osi 9 na rok 2019). Z szacunków tych wynika, że aby osiągnąć przynajmniej 85 % poziom realizacji wartości docelowej – tj. poziom 99,6 mln EUR, po roku 2019, konieczna będzie certyfikacja wydatków co najmniej na kwotę 41 mln EUR (co oznacza konieczność zakontraktowania 142,3 mln z blisko 214 mln zł, które wraz z rezerwą wykonania pozostaną jeszcze w osi 9,- według prognozy w wariantcie realistycznym).

Dotychczasowe trudności w osiągnięciu celu końcowego dla omawianego wskaźnika, związane są z problemami z absorpcją środków w naborach zakończonych przed końcem 2018 r. Zostało to już pokazane przy okazji analizy wdrażania działań 9.1 i 9.2.1, ale ten wątek pojawi się jeszcze w odniesieniu do innych działań z osi 9.

⁷⁰ Wg stanu na dzień 28.02.2019 r., zgodnie ze zaktualizowaną przez KE metodologią wykazywania celów pośrednich RW

Podobnie jak w poprzednim przypadku, ewentualne zwiększenie odsetka kontraktacji środków przeznaczonych na alokację w naborach w 2019 r., przełoży się na wyższy poziom osiągnięcia celu końcowego dla omawianego wskaźnika z końcem 2019 r. (granice wyznacza szacunek w wariacie optymistycznym). Rozkład kwot całkowitych wydatków kwalifikowanych w podziale na działania osi 9, z uwzględnieniem obu wariantów prognozy: realistycznego i optymistycznego, pokazano w tabeli poniżej.

Tabela 116. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 9 po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Obowiązujące umowy	Niezakończone nabory - wariant rzeczywisty	Niezakończone nabory - wariant optymistyczny	Wydatki kwalifikowane w planowanych naborach na 2019 r. - wariant rzeczywisty	Wydatki kwalifikowane w planowanych naborach na 2019 r. - wariant optymistyczny	Razem [PLN] - wariant rzeczywisty	Razem [PLN] - wariant optymistyczny
9.1	49 572 536	29 092 803	71 331 269	2 318 333	5 684 211	80 983 672	126 588 016
9.2.1	62 755 215	23 711 809	46 187 364	33 759 689	65 759 259	120 226 714	174 701 838
9.2.2	1 960 440	0	0	2 505 769	2 505 769	4 466 209	4 466 209
9.2.3	10 152 273	4 000 051	18 542 659	6 458 029	29 936 878	20 610 353	58 631 809
9.3.1	10 366 147	0	0	11 884 909	29 000 000	22 251 056	39 366 147
9.3.2	2 157 648	0	0	0	0	2 157 648	2 157 648
Razem [PLN]	136 964 260	56 804 663	136 061 292	56 926 729	132 886 117	250 695 651	405 911 668
RAZEM {EUR}⁷¹						58 571 013	94 834 743

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 9

Cele pośrednie dla wskaźników ram wykonania w osi 9 zostały osiągnięte.

Wskaźniki ram wykonania osiągnęły następujący poziom realizacji celu pośredniego:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - 111%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 85%

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 9 po roku 2019.

Ze względu na stosunkowo niski stopień zaawansowania wdrażania osi 9 nie można na obecnym etapie planować relokacji (do końca 2018 r. zakontraktowano 27 % alokacji). Nie można też orzec, czy uda się osiągnąć wartości docelowe dla kluczowych wskaźników ram wykonania, ani też czy cała alokacja przeznaczona na oś 9 zostanie zakontraktowana. Jest na to jeszcze za wcześnie. Do odpowiedzi na te pytania, przybliżą nas dopiero wyniki naborów już ogłoszonych i zaplanowanych na 2019 r.

Ze względu na fakt, że na nabory niezakończone i zaplanowane na 2019 r., przeznaczono bardzo duże środki⁷² oraz, że absorpcja alokacji prawdopodobnie wzrośnie (choć nie wiadomo, jak bardzo), w stosunku do okresu poprzedniego, trudno o ścisłe prognozy dla wskaźników na koniec 2019 r. Stąd bierze się tak duża rozbieżność szacunków dla wskaźników ram wykonania w obu wariantach prognozy:

⁷¹ Kurs PLN/EUR=4.2802

⁷² Przeznaczono na nie 234 mln zł, co stanowi blisko 55 % całej alokacji dla osi 9(wraz z rezerwa wykonania).

realistycznym i optymistycznym. Sięga ona 20 % dla wskaźnika odnoszącego się do liczby uczestników projektów i 30% dla wskaźnika finansowego.

Z perspektywy realizacji celu końcowego w 2023 r., bardzo ważne jest, by rzeczywiste wykonanie wskaźników po roku 2019, było jak najbardziej zbliżone do szacunków w wariacie optymistycznym. Stopień, w jakim się to uda, określi czy możliwe będzie osiągnięcie celu końcowego dla wskaźników ram wykonania. Stąd też, w najbliższym czasie konieczna będzie obserwacja rzeczywistych wyników naborów w 2019 r., tj. stopnia, w jakim udaje się zakontraktować przeznaczone na nie środki oraz prowadzenie dalszych działań, mających podnieść absorpcję środków.

Po 2019 r., z całą pewnością konieczne będą dodatkowe nabory, ponieważ ani prognoza w wariacie realistycznym ani optymistycznym, nie zakłada osiągnięcia wskaźników ram wykonania. W jakim wymiarze potrzebne będą te nabory, wskażą dopiero rzeczywiste wyniki naborów z 2019 r. Podobnie też, dopiero na ich podstawie, będzie możliwa decyzja o ewentualnych alokacjach w osi 9.

Tabela 117. Kontraktowanie, alokacja z rezerwą wykonania w podziale na działania osi 9 (PLN). Porównanie prognoz w wariacie realistycznym i optymistycznym.

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych i planowanych naborach na 2019 r. Wariant realistyczny	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych i planowanych naborach na 2019 r. Wariant optymistyczny	Razem Wariant realistyczny	Razem Wariant optymistyczny	Środki do zakontraktowania po 2019 r Wariant realistyczny	Środki do zakontraktowania po 2019 r Wariant optymistyczny	Alokacja z rezerwą wykonania
9.1	42 136 656	26699465	65 463 157	68836121	107599813	73768533	35004841	142604654
9.2.1	53 341 933	48850773	95 154 629	102192706	148496562	87915771	41611916	190108478
9.2.2	1 666 374	2129904	2 129 903	3796277	3796277	364777	364777	4161054
9.2.3	8 629 432	8889367	41207606	17518799	49348934	31830134	0	49 348 934
9.3.1	8 811 225	10102172	24 650 000	18913397	33461225	17491463	2943636	36 404 861
9.3.3	1 834 001	0	0	1 834 001	1834001	2615835	2615835	4 449 836
Razem				213 091 301	344536812	213 986 513	82541007	427 077 819

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Trzeba w tym miejscu zaznaczyć, że kontraktacja 100 % alokacji pozwoliłaby na realizację celu końcowego obu wskaźników ramowych na założonym poziomie. Znowu jednak, czy scenariusz ten jest realny, pozwolą dopiero ocenić wyniki naborów rozstrzygniętych w 2019 r.

Tabela 118. Prognoza osiągnięcia wartości docelowych dla wskaźników ram wykonania w osi 9 na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100 % alokacji (z rezerwą wykonania).

Wskaźniki ram wykonania	Cel końcowy (2023r.)	Prognozowana wartość w 2023 r.	Stopień osiągnięcia wskaźnika w 2023 r.
<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem</i>	30 959	30 048	97%
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (mln EUR)</i>	117 146 096	117 146 095	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 9

Na obecnym etapie wdrażania nie można określić czy i w jakim stopniu uda się zrealizować cele końcowe dla wskaźników ram wykonania w 2023 r.

Możemy jedynie podać szerokie przedziały, w których po roku 2019 usytuują się osiągnięte wartości wskaźników ram wykonania. Ich dolną granicę wyznaczają szacunki w wariancie realistycznym prognozy, a górną szacunki w wariancie optymistycznym.

Przedziały te przybierają następujące wartości dla poszczególnych wskaźników ram wykonania:

- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem - od 58% do 79 %*
- *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – do 50 % do 81 %*

Osiągnięcie celu końcowego dla wskaźników ram wykonania, zależeć będzie w dużej mierze od powodzenia naborów rozstrzyganych w 2019 r. Znacząco lepsza kontraktacja w roku 2019 r. (w porównaniu do okresu poprzedniego), przybliży spodziewaną realizację wskaźników ram wykonania do szacunków w wariancie optymistycznym. Tym samym zwiększy szansę na osiągnięcie celu końcowego dla obu wskaźników.

9.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej 9 „Włączenie społeczne i walka z ubóstwem ” realizowane są w ramach trzech priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 9 – PI 9i, 9iv i 9v.

Priorytet inwestycyjny 9i

Wskaźniki programowe produktu

W PI 9i przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*
- *Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)*

Realizowane są one wyłącznie przez działanie 9.1, przy czym wskaźnik *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* jest jednym ze składników wskaźnika ram wykonania o zbliżonej nazwie, co zostało omówione powyżej.

Stan obecny i prognozy

Z końcem 2018 r. wskaźnik *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* osiągnął poziom równy 19 % wartości celu końcowego, natomiast wskaźnik *Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)* poziom około 30 % wartości docelowej.

Z chwilą zakończenia naborów w 2019 r. cel końcowy dla wskaźników programowych produktu w ramach PI 9i nie zostanie osiągnięty. Pierwszy ze wskaźników osiągnie poziom około 52 %, a drugi 42 % wartości celu końcowego (według prognozy w wariancie realistycznym).

Tabela 119. Wskaźniki programowe produktu dla PI 9i. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.⁷³

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
9.1	<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie</i>	8898	1723	19%	4649	52%
9.1	<i>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)</i>	1335	407	30%	565	42%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Przyczyny nieosiągnięcia wskaźników, zostały już pokazane powyżej, przy okazji omawiania przyczyn nieosiągnięcia celu końcowego dla wskaźnika ramowego *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem*.

Konieczność osiągnięcia tego wskaźnika ramowego, zdecyduje również o tym, jaki poziom realizacji wskaźników programowych produktu z PI 9i będzie pożądany i jakie w związku z tym zostaną podjęte kroki po roku 2019 r. (omówienie tego problemu znajduje się także powyżej).

Dla wskaźników programowych produktu w PI 9i, podobnie jak dla wskaźników ram odniesienia, istnieje duża rozpiętość pomiędzy prognozą w wersji realistycznej (zakładającą kontraktację na dotychczasowym, dość niskim poziomie) i w wersji optymistycznej (zakładającą 100 % kontraktacji w naborach rozstrzyganych w 2019 r.). Rozpiętość ta kształtuje się następująco dla obu wskaźników:

- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – od 52% (w wariacie realistycznym) do 81% (w wariacie optymistycznym)*
- *Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C) - od 42% (w wariacie realistycznym) do 57 % (w wariacie optymistycznym).*

Podobnie też, zwiększenie skuteczności kontraktacji w naborach w 2019 r., przesunie rzeczywiste wykonanie celu końcowego z szacunku w wariacie rzeczywistym, w stronę górnej granicy ustanowionej przez prognozę w wariacie optymistycznym.

Trzeba tu dodatkowo zauważyć, że wskaźnik dotyczący liczby wspartych osób z niepełnosprawnością zawiera się we wskaźniku pierwszym, tj. w ogólnej liczbie osób wspartych w działaniu. Według wytycznych, osoby z niepełnosprawnością powinny stanowić przynajmniej 15 % ogółu osób wspartych w działaniu. Zgodnie ze stanem na koniec 2018 r., który odnosi się do rzeczywistego wykonania wskaźników, proporcja ta została przekroczona, i wyniosła około 24 %. Natomiast prognoza na koniec naborów w 2019 r., która opiera się na deklaracjach z umów (ale też uwzględnia prawdopodobieństwo

⁷³ W osi 9, w odróżnieniu do innych obszarów, do analiz wykorzystano prognozę określającą stan wskaźników po zakończeniu naborów 2019 r. Uznano, że lepiej pozwala ona opisać realia osi, w której ze względu na stosunkowo niskie zaawansowanie wdrażania, wykorzystanie 100 % alokacji jest jeszcze niepewne, z całą pewnością zaś, oddalone w czasie.

wystąpienia wskaźnika w projekcie), przewiduje spadek tej wartości do 10-12 %⁷⁴. Wydaje się, że mogą tu zachodzić dwie sytuacje: a) rzeczywista rekrutacja do projektów osób z niepełnosprawnością jest wyższa niż deklarowana w umowach, lub b) przynajmniej niektóre projekty, realizowane w działaniu 9.1, w pierwszej kolejności zrekrutowały osoby z niepełnosprawnością, w raz z upływem czasu i naborem nowych uczestników, wartość ta powinna się zbliżać do deklarowanej w umowach⁷⁵. Gdyby ta druga możliwość okazała się prawdziwą, IZ powinna zobowiązać beneficjentów, którzy dopiero zostaną wyłonieni na mocy nowych naborów, do rekrutacji większej liczby osób z niepełnosprawnością, tak by ich proporcja w ogólnej liczbie uczestników osiągnęła poziom przynajmniej 15 %.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 9i obowiązują następujące wskaźniki programowe rezultatu:

- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*
- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu*
- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*

Stan obecny i prognozy

Wszystkie wskaźniki programowe rezultatu w PI 9i, stanowią odpowiedni odsetek wskaźnika programowego produktu *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* i liczone są w odniesieniu do osiągniętego, w danym punkcie pomiaru, stanu tego wskaźnika produktu.

Z końcem 2018 r. wskaźniki programowe rezultatu w PI 9 osiągnęły następujące wartości:

- 31 % (przy oczekiwanych 34%) - *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*
- 12% (przy oczekiwanych 35 %) - *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu*
- 21 % (przy oczekiwanych 30 %) - *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*

Szacunki te opierają się na rzeczywistych wartościach wskaźników osiągniętych do końca 2018 r. Nie można jednak na ich podstawie wyrokować o rzeczywistej efektywności zatrudnieniowej działania 9.1, ponieważ wielu jego uczestników jeszcze nie zakończyło w nim udziału (blisko połowa projektów wybranych do końca 2018 r. jest jeszcze realizowana). Zatem wartości te określają minimalną, dotychczasową, efektywność aktywizacyjną działania 9.1, w praktyce ona zapewne w sposób istotny wzrośnie.

Według prognozy, opartej na deklarowanych w umowach wartościach wskaźników, po 2019 r. wskaźniki programowe rezultatu w PI 9i osiągną następujący poziom:

⁷⁴ Szacunki wg prognoz: optymistycznej i realistycznej

⁷⁵ Jest to możliwe, ponieważ w działaniu 9.1, z ogółu projektów, którym przyznano dofinansowanie przed końcem 2018 r., blisko połowa pozostaje ciągle w realizacji.

- 58 % (przy oczekiwanych 34%, **przekroczenie zakładanej wartości**) - *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*
- 34% (przy oczekiwanych 35 %, **osiągnięcie zakładanej wartości**) - *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu*
- 28 % (przy oczekiwanych 30 %, **osiągnięcie zakładanej wartości**) - *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*⁷⁶

Tabela 120. Wskaźniki programowe rezultatu dla PI 9i. Obecny stopień osiągnięcia oczekiwanej wartości wskaźnika (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia oczekiwanej wartości po zakończeniu naborów w 2019 r.

	Oczekiwana wartość wskaźnika	Wartość na koniec 2018 r.	Szacowana wartość po naborach 2019 - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</i>	34%	31% (536)	58% (2702)	171%
<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu</i>	35%	12% (206)	34% (1564)	96%
<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)</i>	30%	21% (367)	28% (1306)	94%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny prognozowanego przekroczenia wskaźnika *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*, wydają się mieć źródło w sposobie ustanowienia wskaźnika. Początkowo ten wskaźnik miał obejmować jedynie uzyskane kwalifikacje, a jego wartość oczekiwaną ustalono odwołując się do doświadczeń z realizacji komponentu regionalnego PO KL w poprzedniej perspektywie. Niemniej jednak z czasem, wskaźnik poszerzono o łatwiejsze do uzyskania kompetencje (nie muszą być potwierdzone przez właściwy organ zewnętrzny), natomiast zakładana wartość docelowa wskaźnika nie została zmieniona.

⁷⁶ Są to szacunki na podstawie prognozy realistycznej, natomiast prognoza optymistyczna jest bardzo do niej zbliżona i jej ogólna interpretacja jest taka sama (różnice w każdym przypadku sięgają kilku procent).

Priorytet inwestycyjny 9iv

Wskaźniki programowe produktu

W PI 9iv przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie*
- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie*

Pierwszy wskaźnik *liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie* jest realizowany przez działania 9.2.1 oraz 9.2.2. Stanowi on część składowa wskaźnika ram wykonania *liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem*.

Drugi wskaźnik *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie* jest realizowany przez działania 9.2.2 i 9.2.3.

Stan obecny i prognozy

Z końcem 2018 r. wskaźnik *liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie* osiągnął poziom równy 36 % wartości celu końcowego, natomiast *wskaźnik Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie* poziom 11 % wartości docelowej.

Z chwilą zakończenia naborów w 2019 r. **cel końcowy dla wskaźników programowych produktu w ramach PI 9iv nie zostanie osiągnięty** (według prognozy w wariantcie realistycznym). Pierwszy ze wskaźników osiągnie poziom około 61 %, a drugi 48 % wartości celu końcowego.

Tabela 121. Wskaźniki programowe produktu dla PI 9iv. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
9.2.1 9.2.2	<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie</i>	22061	7867	36%	13409	61%
9.2.2 9.2.3	<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie</i>	3035	338	11%	1472	48%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Przyczyny spodziewanego nieosiągnięcia pierwszego ze wskaźników, zostały już omówione powyżej, w części dotyczącej wskaźnika ram wykonania *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem*

społecznym objętych wsparciem. Warto tu dodać, że również prognoza w wariacie optymistycznym, przewiduje nie zrealizowanie celu końcowego dla wskaźnika z końcem 2019 r. (w tym wariacie przyjmie on wartość 79 %)

Konieczność osiągnięcia wskaźnika ramowego, zdecyduje o tym, jaki poziom realizacji omawianego tu wskaźnika programowego produktu będzie pożądany i jakie w związku z tym zostaną podjęte kroki po roku 2019 r. (omówienie tego problemu znajduje się także powyżej).

Natomiast trudności z realizacją zakładanego poziomu wskaźnika *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie*, należy tłumaczyć problemami ze wdrożeniem działania 9.2.3.⁷⁷ Problemy te są podobnej natury, co w omówionych powyżej działaniach 9.1 i 9.2.1. W działaniu 9.2.3 jedynie 22 % środków przeznaczonych na dotychczasowe nabory (tj. rozstrzygnięte do końca 2018 r.), udało się skutecznie zakontraktować. Wydaje się to wynikać z braku przygotowania podmiotów leczniczych i udzielających świadczenia zdrowotne do sięgnięcia po te środki. Do tej pory instytucje tego typu nie miały doświadczenia z realizacją podobnych projektów, stąd brak wiedzy i umiejętności przełożył się na niskie zainteresowanie konkursami i niską jakość składanych wniosków. W miarę trwania programu, także w związku z rozwijanymi działaniami informacyjnymi i szkoleniowymi, IZ obserwuje wzrost zainteresowania i podniesienie jakości wniosków.

Trzeba tu zaznaczyć, że prognoza w wersji optymistycznej zakłada realizację celu końcowego wskaźnika na poziomie 108 % już po zakończeniu naborów w 2019 r. Tak ogromna różnica szacunków pomiędzy oboma wariantami prognozy wynika z faktu, że w działaniu 9.2.3 na rok 2019 przewidziano rozstrzygnięcie naborów z alokacją o wartości 41,2 mln zł., co stanowi około 83 % całej alokacji (wraz z rezerwą wykonania) przeznaczoną na działanie. Wydaje się, że w działaniu 9.2.3 może nastąpić zwiększenie absorpcji środków, w stosunku do okresu poprzedniego, a tym samym zwiększenie poziomu realizacji omawianego wskaźnika, jednak zmiana zapewne nie będzie, aż tak duża, by wariant optymistyczny był realny⁷⁸. Dzieje się tak, dlatego, że w działaniu 9.2.3, w odróżnieniu od działań 9.1 i 9.2.1, nie wprowadzono naborów w trybie pozakonkursowym. Jest to mechanizm, który prawdopodobnie będzie miał największe znaczenie dla podnoszenia skuteczności naborów.

Proponowane działania po roku 2019

Wskaźnik: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie

Według prognozy w wariacie realistycznym (tj. zakładającym podobny poziom kontraktacji w przyszłości, co dotychczas), po 2019 r. pozostanie jeszcze w działaniu 9.2.3 około 31,8 mln zł niezakontraktowanej alokacji. Natomiast, żeby dla omawianego wskaźnika osiągnąć cel końcowy (na poziomie 85%), konieczne będzie objęcie wsparciem jeszcze przynajmniej 1108 osób.

Jak dotychczas jeden projekt realizowany w działaniu 9.2.3 obejmuje średnio 108 osób, a średnia wartość umowy wynosi około 958,8 tys. Oznacza to, że żeby osiągnąć pożądaną wartość wskaźnika, po 2019 r. potrzeba będzie zakontraktować jeszcze około 10,5 mln złotych i zawrzeć około 11 umów.

⁷⁷ Działanie 9.2.2 ze względu na wartość całkowitej alokacji ma tu niewielkie znaczenie, co więcej do tej pory, żaden projekt przyjęty w nim do realizacji nie był nakierowany na usługi zdrowotne, wszystkie realizowały usługi społeczne.

⁷⁸ Co nie znaczy, że osiągnięcie celu końcowego na poziomie 85 % jest nie realne, by było to możliwe trzeba zwiększyć kontraktację w naborach rozstrzyganych w 2019 r. do poziomu 48-50%

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 9iv ustanowiono następujące wskaźniki programowe rezultatu:

- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu
- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu

Stan obecny i prognozy

Według prognozy, po 2019 r. wskaźniki programowe rezultatu w PI 9iv osiągną następujący poziom:

- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – **wskaźnik przekroczony**, 147 % wartości docelowej
- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu – **wskaźnik nieosiągnięty**, 81 % wartości docelowej
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu - **wskaźnik nieosiągnięty**, osiągnął poziom 6%, co stanowi około 28 % wartości oczekiwanej.

Tabela 122. Wskaźniki programowe rezultatu dla PI 9iv. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.

	Oczekiwana wartość wskaźnika (cel końcowy 2023)	Wartość na koniec 2018 r.	Szacowana wartość po naborach 2019 - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia po naborach 2019 - wariant realistyczny
<i>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu</i>	2837	1133	4165	147%
<i>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu</i>	391	0	318	81%
<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu</i>	23%	2% (131)	6 % (850)	28%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

W przypadku wskaźników rezultatu odnoszących się do miejsc świadczenia usług społecznych oraz zdrowotnych, zwraca uwagę ich wysoki stopień osiągnięcia, w porównaniu ze stosunkowo niskim poziomem realizacji wskaźników produktu w PI 9iv. Oznacza to, że dodatkowe nabory po 2019 r. konieczne do osiągnięcia wskaźników produktu, znacznie zwiększą jeszcze stopień osiągnięcia/przekroczenia celu końcowego dla tych dwóch wskaźników rezultatu.⁷⁹ Przekroczenie to wynika ze sposobu, w jaki ustanowiono wartość docelową dla tych wskaźników. W obu przypadkach założono, że na każde 7 osób uczestniczących w projekcie, będzie przypadało jedno miejsce świadczenia usług społecznych lub zdrowotnych, istniejące po zakończeniu projektu. Tymczasem w rzeczywistości, w obszarze usług społecznych (9.2.1 i 9.2.2.), z jednego miejsca korzysta tylko 3 uczestników, a w obszarze usług zdrowotnych (9.2.3), tylko 5 uczestników⁸⁰. Ma to związek z charakterem wsparcia oferowanego w ramach PI 9iv. Jest to z założenia pomoc środowiskowa, świadczona w miejscu życia danej osoby. Nierzadko miejscami wsparcia są poszczególne środowiska rodzinne (np. w przypadku usług dla osób niesamodzielnych, albo wsparcia rodziny z problemami opiekuńczo wychowawczymi).⁸¹

Warto tu dodać, że w obszarze usług społecznych, na jeden projekt przypadają średnio 153 osoby wsparte i 54 miejsca świadczenia usług społecznych. Natomiast w obszarze usług zdrowotnych, odpowiednio: 108 osób i 21 miejsc świadczenia usług zdrowotnych⁸².

Niski stopień realizacji wskaźnika dotyczącego aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wydaje się wynikać, z jego niedostosowania do charakteru wsparcia oferowanego w PI 9iv. Choć efekt aktywizacyjny może się tu pojawić, jako skutek pewnych działań podjętych w projektach (np. dostarczone usługi opiekuńcze mogą uwolnić zasoby czasowe opiekunów faktycznych, co może przełożyć się na ich aktywność na rynku pracy), to jednak nigdy, nie był istotą zaplanowanej tu interwencji. Biorąc powyższe pod uwagę, wydaje się, że wartość celu końcowego dla tego wskaźnika została ustalona na zbyt wysokim poziomie.

Priorytet inwestycyjny 9v

Wskaźniki programowe produktu

W PI 9v przyjęto następujące wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem*
- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*

Pierwszy wskaźnik realizowany jest przez działania 9.3.1 i 9.3.2, drugi tylko przez 9.3.1.

⁷⁹ Dodatkowo potwierdza to prognoza w wariantcie optymistycznym, według której stopień osiągnięcia celu końcowego dla wskaźnika odnoszącego się do miejsc świadczenia usług społecznych wyniesie po naborach w 2019 r. 177 %, a dla miejsc świadczenia usług zdrowotnych 203%.

⁸⁰ Ustalane na podstawie wartości deklarowanych w umowach zawartych do końca 2018 r.

⁸¹ Notabene rodzi to dodatkowe pytanie, o trwałość tego wsparcia w dłuższym okresie, po ustaniu finansowania w ramach RPOWŚ 2014-20.

⁸² Ustalane na podstawie wartości deklarowanych w umowach zawartych do końca 2018 r.

Stan obecny i prognozy

Z chwilą zakończenia naborów w 2019 r. **cel końcowy dla wskaźników programowych produktu w ramach PI 9v:**

- **zostanie przekroczony** dla wskaźnika *Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem*, osiągnię poziom 154 % wartości założonej
- **zostanie nieosiągnięty** dla wskaźnika *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*, osiągnię poziom 80% wartości założonej.

Tabela 123. Wskaźniki programowe produktu dla PI 9v. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
9.3.1 9.3.2	<i>Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem</i>	393	300	76%	604	154%
9.3.1	<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie</i>	1179	230	19%	942	80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Spodziewane przekroczenie wskaźnika *Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem*, wiąże się zapewne z niedoszacowaniem jego wartości na etapie planowania. Największy wpływ na wskaźnik ma działanie 9.3.1, skierowane do OWES. Wsparcie oferowane w ramach projektów przez te podmioty, może mieć bardzo różnorodny charakter, od kompleksowego po jednorazowe, oparte o pojedynczy kontakt. Kolejne nabory po 2019 r., lub poprawa skuteczności naborów rozstrzyganych w 2019 r., zwiększą jeszcze stopień przekroczenia wskaźnika. Prognoza optymistyczna górną granicę dla tego wskaźnika, po zakończeniu naborów w 2019 r., określa na poziomie 265 %. Nieosiągnięcie wskaźnika *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*, wydaje się z kolei, być po prostu związane z zaawansowaniem wdrażania działania 9.3.1. Problemem są tu opóźnienia w procesie akredytacji kolejnych OWES z terenu województwa, co powodowało, że w pierwszym okresie obowiązywania programu, brakowało podmiotów, które mogłyby sięgnąć po środki w ramach działania 9.3.1. Dwa podmioty z obowiązującą akredytacją, realizują obecne projekty, zapewne też, będą się ubiegać o środki na ich kontynuację w naborach zaplanowanych na 2019 r.

Do końca 2018 r. udało się zakontraktować 24 % przeznaczanej na działanie alokacji, a wedle prognozy w wariacie realistycznym, do końca 2019 r., odsetek ten powinien wzrosnąć tylko do 52 % (prognoza zakłada, taką samą skuteczność kontraktacji w naborach w 2019 r., jak w poprzednim okresie trwania programu). Oznaczałoby to, że po roku 2019 r. pozostało by w działaniu 9.3.1 jeszcze blisko 17,5 mln zł alokacji do zakontraktowania. Otwiera to dużą przestrzeń do uzupełnienia brakującej luki w osiągniętej wartości wskaźnika, w naborach po 2019 r.

Trzeba też zaznaczyć, że choć wskaźnik, w wariancie realistycznym prognozy, będzie nieosiągnięty po 2019 r., to jednak jego spodziewany poziom jest wysoki w stosunku do postępu wdrażania PI 9v. Kolejne nabory, po 2019 r., lub poprawa skuteczności naborów rozstrzyganych w 2019 r., spowodują zapewne przekroczenie wskaźnika. Prognoza optymistyczna górną granicę dla omawianego wskaźnika, po zakończeniu naborów w 2019 r., ustanawia na poziomie 141 %.

Proponowane działania po roku 2019

Wskaźnik: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

Osiągnięcie celu końcowego dla wskaźnika, możliwe będzie, jeśli po roku 2019, działanie 9.3.1 obejmie dodatkowo przynajmniej 61 osób. Dotychczas realizowane projekty (jest ich 2) obejmują średnio po 220 osób, a średnia wartość zakontraktowanego na każdy z nich wkładu EFES, wynosi 4,4 mln złotych. Biorąc powyższe pod uwagę, jeśli prognoza w wariancie realistyczna się sprawdzi⁸³, w naborach po 2019 r., potrzebne będzie zawarcie jeszcze tylko 1 umowy.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 9v obowiązują następujące wskaźniki programowe rezultatu:

- *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*
- *Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych*

Stan obecny i prognozy

W przypadku obu wskaźników cel końcowy należy uznać za osiągnięty, po naborach w 2019 r:

- Wskaźnik *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*, powinien osiągnąć wartość 33 % (wobec zakładanych 25%)⁸⁴.
- Wskaźnik *Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych*, osiągnie poziom 118 % wartości dla celu końcowego.

Tabela 124. Wskaźniki programowe rezultatu dla PI 9v. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.

	Oczekiwana wartość wskaźnika (cel końcowy 2023)	Wartość na koniec 2018 r.	Szacowana wartość po naborach 2019 - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia po naborach 2019 - wariant realistyczny
<i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących</i>	25%	24% (55)	33% (314)	133%

⁸³ Warto zauważyć, że jeśli, kolejne podmioty uzyskają akredytacje i podobnie jak funkcjonujące już OWES, skutecznie sięgną po środki w naborze zaplanowanym na 2019 r., wskaźnik zostanie zapewne zrealizowany i nabory po 2019 r. nie będą konieczne.

⁸⁴ Nie można tego traktować, jako przekroczenie wskaźnika, w PI 9iv, zostanie po prostu osiągnięta większa efektywność zatrudnieniowa niż zakładano.

<i>po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)</i>				
<i>Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych</i>	300	51 (17%)	354	118%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

9.2. Efektywność interwencji – oś priorytetowa 9

Ze względu na stosunkowo niski stopień zaawansowania wdrażania działań w osi 9, nie można jeszcze ocenić efektywności interwencji, rozumianej jako stosunek zaplanowanych, docelowych wartości wskaźników produktu (wspólnych i specyficznych dla programu) do wartości rzeczywiście osiągniętych.

Można się jednak przyjrzeć kosztom osiągnięcia wskaźników produktu w projektach dotychczas realizowanych w relacji do kosztów zakładanych na etapie planowania. Dokonane porównanie daje trudne do jednoznacznej interpretacji wyniki. O ile koszt objęcia uczestnika programu usługami aktywizacji zawodowej w realizowanych projektach jest porównywalny do poziomu założonego (około 15 tys., w stosunku do założonych 13 tys. zł), o tyle w przypadku innych wskaźników rozbieżności są znaczące. Koszt objęcia jednego uczestnika usługami społecznymi jest dwa razy większy od zakładanego (12 tys. zł w stosunku do 6 tys.), a koszt objęcia usługami zdrowotnymi jest 5 razy większy od zakładanego (17,8 tys. zł do 3,5 tys.). Z kolei koszt wsparcia jednego PES za pośrednictwem OWES jest dwa razy tańszy od zakładanego (33 tys. wobec planowanych 67 tys.). Różnice te wydają się wynikać, z faktu, że pod każdą kategorią wsparcia, kryje się bardzo wiele różnych form, które mogą mieć bardzo rozbieżne koszty. Stąd szacowanie zakładanych kosztów jednostkowych w oparciu o zbiorcze koszty poniesione na daną kategorię wsparcia w przeszłości może dawać takie rozbieżności. Dla przykładu koszt jednostkowy objęcia usługami medycznymi ustalono w oparciu o historyczne koszty objęcia badaniami przesiewowymi, wczesnej diagnostyki oraz rehabilitacji i terapii dzieci z niepełnosprawnością. Tymczasem dotychczas w osi 9 nie realizuje się właściwie tego typu wsparcia, programy profilaktyczne jeszcze nie zostały uruchomione, a wsparcie koncentruje się na dużo droższych, środowiskowych usługach medycznych dla osób niesamodzielnych.

W osi 9, podobnie jak w innych obszarach, funkcjonują mechanizmy wspierające efektywne gospodarowanie środkami publicznymi tj. ocena założeń finansowych złożonych projektów, czy wymóg pokrycia przez wnioskodawcę części kosztów kwalifikowanych projektu oraz całkowitej wartości wydatków niekwalifikowanych.

9.3. Komplementarność i synergia działań realizowanych w osi 9

Interwencja w ramach PI 9iv w zakresie świadczenia usług społecznych i zdrowotnych jest komplementarna z działaniami podejmowanymi w osi 7 w zakresie rozwijania infrastruktury usług społecznych i zdrowotnych (działanie 7.3). Potencjalnie, projekty z obu osi mogą się uzupełniać i wzmacniać swój efekt na danym obszarze (poprzez wykorzystanie infrastruktury do świadczenia usług społecznych lub zdrowotnych). Potencjalna komplementarność zachodzi też pomiędzy działaniami rozwijającymi usługi zdrowotne (9.2.2 i 9.2.3) a działaniami z osi 8, dotyczącymi wsparcia profilaktyki zdrowotnej w regionie (8.2.2 i 8.2.3). Działania profilaktyczne zaplanowane w osi 9 uzupełniają, ale nie wzmacniają działań z osi 8, w tym sensie, że adresowane są do innej grupy odbiorców (małe dzieci zagrożone niepełnosprawnością w osi 9, pracujący dorośli w osi 8). Trzeba tu zaznaczyć, że te uzupełnianie oferty profilaktycznej, nie jest jeszcze realizowane. W związku z niezatwierdzeniem

Regionalnego Programu Zdrowotnego w zakresie wczesnego wykrywania wad rozwojowych, w osi 9 nie zrealizowano jeszcze żadnego projektu w zakresie profilaktyki.

9.4. Wnioski i rekomendacje dla osi 9

W osi 9 cele pośrednie dla wskaźników ram wykonania zostały osiągnięte.

Ze względu na niski stan wdrażania osi 9, **nie można jeszcze określić czy i w jakim stopniu uda się zrealizować cele końcowe dla wskaźników ram wykonania w 2023 r.** Nie można też tego określić dla wskaźników programowych produktu w PI 9i i PI 9iv.

Z tego samego powodu, wiemy natomiast, **że po zakończeniu naborów w 2019 r.**, cele końcowe dla wskaźników ram wykonania oraz w wskaźników programowych produktu w PI 9i i PI 9iv **nie zostaną** (jeszcze) **osiągnięte** i konieczne będą dodatkowe nabory w roku 2020, choć na dzień dzisiejszy nie można powiedzieć, w jakim wymiarze.

Nie potrafimy przewidzieć dokładnego poziomu, na jakim ukształtują się te wskaźniki po zakończeniu naborów w 2019 r. Według prognozy w wariacie realistycznym wskaźniki ram wykonania osiągną około 50-60 % wartości docelowej, natomiast wskaźniki programowe produktu PI 9i i 9iv około 40-60% wartości docelowej. Z kolei prognoza w wariacie optymistycznym, dla wskaźników ram wykonania i dla większości wskaźników programowych produktu w PI 9i i 9iv, przewiduje, że po naborach w 2019 r., osiągną one poziom bliski 80% wartości docelowej, czyli bliski realizacji celu końcowego.

Rzeczywista wartość wskaźników ram wykonania i wskaźników programowych produktu dla PI 9i i PI 9iv, po zakończeniu naborów w 2019 r., zapewne będzie się mieścić w przedziałach, których dolną granicę określa prognoza w wariacie realistycznym, a górną w wariacie optymistycznym. Przedziały te są tak duże, ze względu na dwa czynniki. Po pierwsze na nabory rozstrzygane w 2019 r. przeznaczono bardzo dużą ilość środków (około 55 % całej alokacji na osi 9, wraz z rezerwa wykonania). Po drugie nie wiemy, jaki będzie poziom absorpcji tych środków, spodziewamy się, że większy niż w okresie poprzednim, nie wiemy jednak o ile większy.

Problemy z osiągnięciem celu końcowego ram wykonania i wskaźników programowych produktu w PI 9i i 9iv, wynikają ze stosunkowo niskiego stopnia zaawansowania wdrażania programu w obrębie osi 9. Na koniec roku 2018 r. udało się zakontraktować jedynie 27 % alokacji przeznaczonej na osi 9. Problemy wdrożeniowe w osi 9, zwłaszcza w PI 9i i 9iv, wydają się mieć źródło przede wszystkim w niewystarczającym przygotowaniu głównych beneficjentów tj. OPS, PCPR oraz podmiotów leczniczych i podmiotów świadczących usługi lecznicze do zaabsorbowania tych środków. W odpowiedzi na te wyzwania IZ prowadzi działania informacyjno-edukacyjne skierowane do beneficjentów, a nade wszystko, z końcem ubiegłego roku, uruchomiła tryb pozakonkursowy dla OPS i PCPR w naborach w ramach działania 9.1 i 9.2.1. Warto tu zaznaczyć, że jedynym działaniem z omawianego obszaru, w którym nie wystąpiły istotne problemy wdrożeniowe jest działanie 9.2.2-ZIT. Do końca 2019 r. blisko 90 % alokacji dla tego działania (wraz z rezerwą wykonania) powinna być zakontraktowane, a cel końcowy dla wskaźnika programowego produktu odnoszącego się do liczby osób objętych usługami społecznymi, znacząco przekroczony (powinien osiągnąć poziom 147 % zarówno według prognozy w wariacie realistycznym, jaki i optymistycznym). Trzeba jednak pamiętać, że alokacja na działanie 9.2.2 stanowi tylko około 2 % alokacji na działania w PI 9iv, stąd ma ono ograniczony wpływ na realizację wskaźników programowych produktu w tym obszarze.

Z perspektywy realizacji celu końcowego w 2023 r., bardzo ważne jest, by rzeczywiste wykonanie wskaźników po roku 2019, było jak najbardziej zbliżone do szacunków w wariacie optymistycznym. Stopień, w jakim się to uda, określi czy możliwe będzie osiągnięcie celu końcowego dla wskaźników ram wykonania i wskaźników programowych produktu w PI 9i i 9iv. Stąd też, IZ powinna na bieżąco

monitorować skuteczność naborów przeprowadzanych w 2019r. i prowadzić dalej akcję informowania i szkolenia potencjalnych beneficjentów. Warto te wysiłki szczególnie skoncentrować na beneficjentach z grupy podmiotów leczniczych i świadczących usługi lecznicze. Są oni najmniej doświadczeni w sięganiu po środki i w realizowaniu projektów (nie mogą też liczyć na tryb pozakonkursowy naboru).

Cel końcowy dla wskaźników programowych produktu w PI 9v zostanie osiągnięty, jest prawdopodobne, że uda się go zrealizować już w wyniku naborów rozstrzygniętych w 2019 r. (nabory w 2020 r. nie będą potrzebne).

Prognozowany stopień osiągnięcia celu końcowego dla wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników rezultatu jest satysfakcjonujący. W większości przypadków, wartości założone dla wskaźników uda się uzyskać lub je przekroczyć.

W PI 9i i 9v, wskaźniki rezultatu, najczęściej liczone są, jako odpowiednie odsetki osób objętych wsparciem (wskaźnik produktu) i najczęściej mają za zadanie pokazać, w jakim stopniu uczestników projektów udało się zaktywizować na rynku pracy. W związku z tym, można powiedzieć, że spodziewana efektywność aktywizacyjna (w tym zatrudnieniowa), będzie zgodna z założeniami, czasami nawet większa niż zakładana. W PI 9iv, spodziewane przekroczenie celu końcowego dla wskaźników rezultatów odnoszących się do liczby miejsc świadczenia usług społecznych oraz zdrowotnych, ma związek z metodologią ustalenia wartości docelowej, która opierała się na założeniach nieprzystających do realiów interwencji prowadzonej w tym obszarze.⁸⁵

⁸⁵ Interwencja jest prowadzona w większej ilości miejsc, na które przypada mniejsza liczba osób niż zakładano, ponieważ ma ona charakter środowiskowy: prowadzona jest w miejscu zamieszkania odbiorców, często są to po prostu wybrane środowiska rodzinne.

10. OŚ PRIORYTETOWA 10. OTWARTY RYNEK PRACY

10.1. Logika interwencji

Teoria bazowa

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego, leżąca u podstaw programowania interwencji RPOWŚ 2014-2020 i zawarta w załączniku 1 do programu, zwraca szczególną uwagę na następujące problemy i wyzwania, którym działania zaplanowane do realizacji w ramach dziesiątej osi priorytetowej mają pomóc zaradzić:

- niekorzystna struktura (w tym terytorialna), skala i stopa bezrobocia;
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych;
- trudna sytuacja osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- niekorzystne cechy rynku pracy wynikające z rolniczego charakteru województwa;
- trudniejsza sytuacja kobiet na rynku pracy;
- niskie współczynniki aktywności zawodowej i zatrudnienia;
- niekorzystne cechy rynku pracy wynikające z sytuacji demograficznej województwa.

Wobec tak zdefiniowanych obszarów problemowych i wyzwań interwencja została skierowana na objęcie celu tematycznego 8 - promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. W ramach osi obszary interwencji są zróżnicowane, akcenty zostały położone na wspieranie przechodzenia od bezrobocia do zatrudnienia; przeciwdziałanie bierności zawodowej; rozwój przedsiębiorczości, samozatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy; wzmocnienie adaptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian; w mniejszym zakresie godzenie życia zawodowego z życiem osobistym. Wspierani są zatem ludzie bez pracy, a zwłaszcza osoby odchodzące z rolnictwa oraz kobiety i osoby pozostające w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Akcenty te znajdują uzasadnienie w teoriach i badaniach rynku pracy i rozwoju społeczno-gospodarczego⁸⁶. Ukierunkowanie interwencji dziesiątej osi priorytetowej jest spójne z potrzebami wynikającymi z jednego z kluczowych wyzwań stojących przed regionem, Polską i Unią Europejską, jakim jest podnoszenie "intensywności zatrudnieniowej" wzrostu gospodarczego⁸⁷.

Teoria działania

Cele dziesiątej osi priorytetowej będą osiąganymi poprzez realizację działań wpisujących się w priorytety inwestycyjne **8i** (dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników), **8iii** (praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw), **8v** (przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian).

Teoria wdrażania

⁸⁶ Przykładowo wpływ dyskryminacji ze względu na płeć na stan rozwoju np. The Global Gender Gap Report 2016 (Insight Report, World Economic Forum); rola interwencji państwowej w zwiększaniu potencjału pracy np. Becker G., Human Capital, National Bureau of Economic Research, New York 1975; opcji polityk w zakresie promocji samozatrudnienia np. materiały seminarium mBank-CASE 03.01.2019 "Po co nam samozatrudnieni?", Warszawa za: <http://www.case-research.eu/pl/po-co-nam-samozatrudnieni-relacja-z-seminarium-mbank-case-100817>; znaczenie uczenia się przez całe życie dla rynku pracy np. European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning (Komisja Europejska, Bruksela 2002); rola zdrowia w rozwoju np. T.W. Schulz w Investment in Human Capital (The Free Press, New York 1976).

⁸⁷ Zob. np. E. Herman, The Impact of Economic Growth Process on Employment in European Union Countries, REJ, t. XIV, nr 42, grudzień 2011; J. Wąsowicz, Intensywność zatrudnieniowa wzrostu gospodarczego w nowych krajach członkowskich UE-10 w latach 2003-2011, Studia Ekonomiczne, UE Katowice, nr 112, 2012.

Oś priorytetowa realizowana jest obecnie poprzez następujące działania⁸⁸:

- 10.1. Działania publicznych służb zatrudnienia.
- 10.2. Działania na rzecz podniesienia aktywności zawodowej osób powyżej 29 roku życia.
- 10.4. Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy.
- 10.5. Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

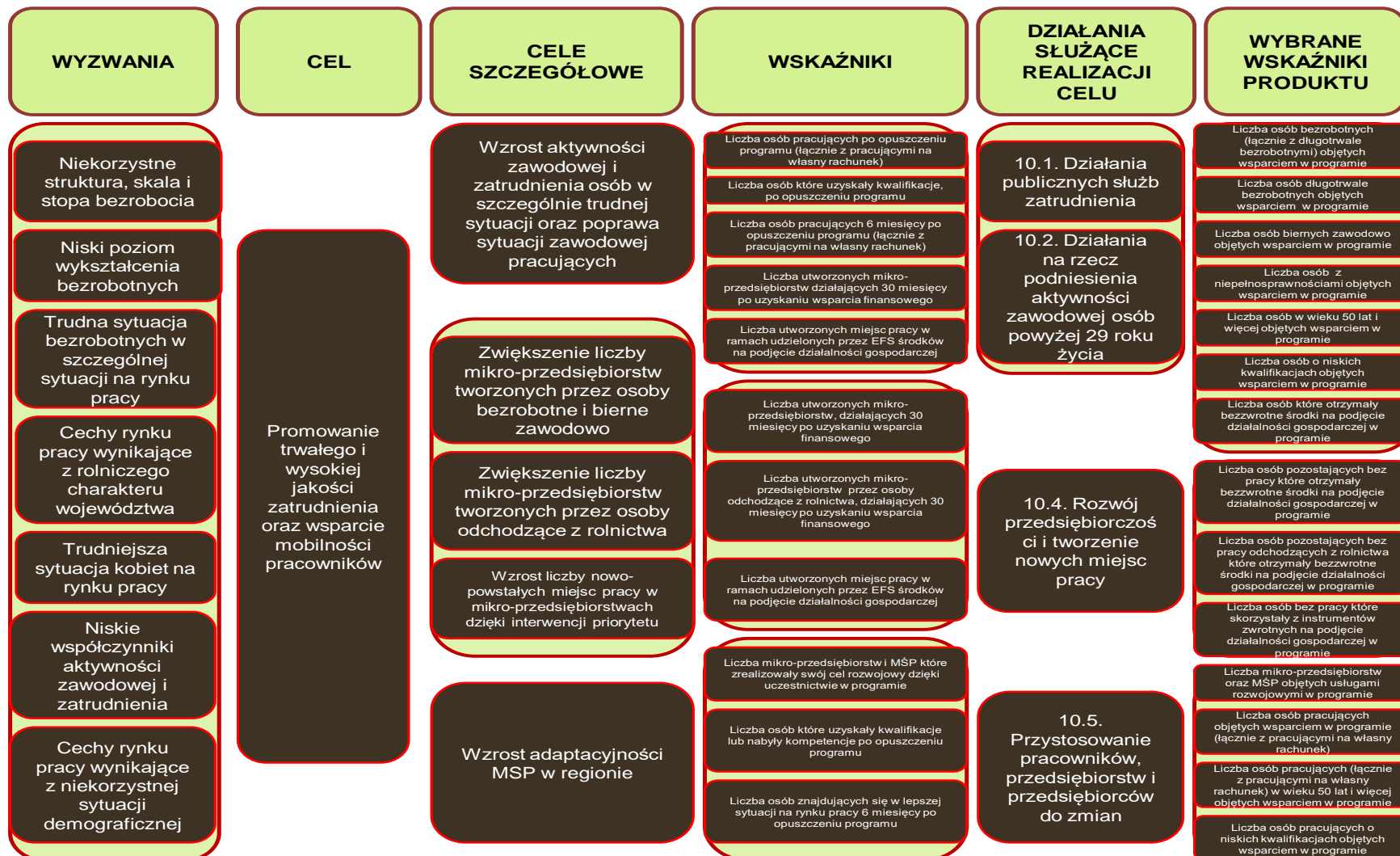
Alokacja wraz z rezerwą wykonania środków UE na działania osi priorytetowej 10 to 125 080 035 EUR. Wdrażanie osi zostało powierzone jednej organizacji - Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Kielcach.

Do dnia 31.12.2018r. w ramach osi priorytetowej 10 zostało ogłoszonych 16 naborów (w tym jeden unieważniony) z budżetem bez mała 420 milionów złotych, w których złożono 625 poprawnych formalnie wniosków, na globalną kwotę wnioskowanego dofinansowania ponad miliarda złotych. Do finansowania zatwierdzonych zostało 186 wniosków na kwotę 372 milionów złotych wkładu UE, podpisanych zostało i jest realizowanych 177 umów o łącznej wartości wkładu UE w wysokości 361 milionów złotych. Pod względem rzeczywistego popytu (relacji wartości składanych wniosków do alokowanego na nabory finansowania) największym zainteresowaniem cieszyło się działanie 10.2.1. Na 31.12.2018 r. poziom kontraktacji wkładu EFS dla całej dziesiątej osi priorytetowej wyniósł 67%.

Na rysunku 10 pokazano schemat graficzny logiki interwencji.

⁸⁸ Decyzją KE pierwotnie planowane działanie 10.3. Mobilność zawodowa i geograficzna w ramach sieci Eures nie jest realizowane.

Rysunek 10. Logika interwencji osi 10.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPOWŚ.

10.2. Stan wdrażania na koniec 2018 r i po zakończeniu naborów zaplanowanych na 2019 r

10.2.1. Wskaźniki ram wykonania

W dziesiątej osi priorytetowej Otwarty rynek pracy przyjęto dwa wskaźniki zaliczane do tzw. ram wykonania:

- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Wskaźnik: Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 125. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 roku i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek - wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem (CI 01)	11 916	15 587	131%	29 790	16 912	57%	16 928	57%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWS.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Poziom wykonania celu pośredniego, biorąc pod uwagę równoległe zaawansowanie poziomu certyfikowanych wydatków kwalifikowanych oraz wynikający z prognozy stopień osiągnięcia celu końcowego, wygląda prawidłowo.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Prognozowana wartość dla celu końcowego na poziomie 57%, powstała na bazie przewidzianego na koniec 2019 roku zakontraktowania działań, wskazuje na bardzo dobre odzwierciedlenie oczekiwanego w okresie programowania wykonania wskaźnika w bieżącym kontraktowaniu zobowiązań.

Szacunek potwierdzany jest także wysokim raportowanym na koniec 2018 roku poziomem rzeczywistym osiągnięcia wskaźnika.

Wskaźnik: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Stan obecny oraz prognozy

Tabela 126. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 roku i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* po zakończeniu naborów w 2019 r.

Wskaźnik	Cel pośredni			Cel końcowy				
	Wartość zakładana	Wartość osiągnięta 31.12.2018	Stopień osiągnięcia	Wartość zakładana	Szacunek - wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny	Szacunek – wariant optymistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant optymistyczny
<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych (EUR)</i>	30 656 772	69 926 587	228%	147 152 983	110 418 640	75%	110 512 667	75%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych RPOWŚ.

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wartości wskaźników

Osiągnięta wartość celu pośredniego (rok 2018)

Osiągnięty poziom wykonania wskaźnika ponad dwukrotnie przekroczył poziom zakładany, co z punktu widzenia planowania i zarządzania zobowiązaniami i przepływami finansowymi nie jest optymalne. Osiągnięta wartość wskaźnika jak się wydaje w pierwszej mierze wynika z niedoszacowania na etapie planowania możliwego do uzyskania tempa wdrażania działań i wynikającego z tego zaawansowania w realizacji wskaźnika.

Równocześnie należy podkreślić, że przy ogólnym wysokim poziomie wydatkowania zaobserwowano bardzo duże zróżnicowanie jego poziomów pomiędzy poszczególnymi działaniami i poddziałaniami. Najwyższe poziomy wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność na koniec 2018 roku dotyczyły działań 10.4. i 10.2. (a zwłaszcza poddziałań 10.4.2. i 10.2.2.); najniższy poziom, wyraźnie odstający od pozostałych i wskazujący na istotne ryzyka, zanotowano w przypadku działania 10.5.

Prognozowana wartość wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.

Analiza wskazuje na osiągnięcie celu w wymiarze 75% (dla całej alokacji wraz z rezerwą wykonania) już na bazie poziomu kontraktowania osiągniętego na koniec 2019 roku.

Postęp na bazie kontraktacji na koniec 2019 roku jest zadawalający, w realizacji działań nie pojawiają się istotne ryzyka nie osiągnięcia celu poziomu wydatkowania dla całej osi na koniec 2023, jednak przy konieczności uważnego monitorowania dwóch działań o wyższym poziomie ryzyka.

Należy zaznaczyć bowiem, że w przypadku działania 10.5. osiągnięty poziom zakontraktowania operatorów niekoniecznie znajdzie następnie odzwierciedlenie w odpowiednim poziomie wydatkowania. Działanie realizowane jest w oparciu o system popytowy w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych, z wykorzystaniem Bazy Usług Rozwojowych i funkcji regionalnych operatorów, poprzez których przedsiębiorstwa sektora MSP i ich pracownicy otrzymują dostęp do wsparcia - procesów adaptacyjnych przedsiębiorstw oraz dostosowawczych wśród kadry zarządzającej i pracowników. W ramach interwencji wydzielono także alokację OSI na obszary funkcjonalne miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Na etapie wdrażania pojawiły się istotne problemy z osiągnięciem wymaganej skali interwencji, zwłaszcza w jednym z dwóch podregionów na który ukierunkowane zostało wsparcie. Podjęte zostały kroki naprawcze - do nowego konkursu zmodyfikowane zostały warunki realizacji poddziałania, mające na celu wzmocnienie tempa rekrutacji i lepsze pokrycie terenu województwa w trakcie rekrutacji uczestniczących przedsiębiorstw, ale zwłaszcza zwiększenie liczby pracowników tych przedsiębiorstw, którzy w sumie objęci zostaną wsparciem. Drugim obszarem w którym pojawiają się ryzyka jest poddziałanie 10.4.1. - instrumenty zwrotne. Ponieważ zawarcie umowy z BGK jako funduszem funduszy, a następnie zakontraktowanie przez BGK funkcji operatora zajęło więcej czasu, niż planowano, stopień realizacji instrumentu jest niski i brakuje twardego potwierdzenia, na podstawie rzeczywistego osiąganego tempa akcji pożyczkowej, stopnia wykonalności zamierzeń. Na obecnym etapie sygnalizujemy to jako obszar ryzyka, natomiast zakładamy pełne wykorzystanie alokacji w zakładanych terminach.

Analiza wskazuje na potrzebę uwzględniania szacunków kwot (oraz związanych z nimi ryzyk), które mogą pojawiać się, zwłaszcza pod koniec okresu realizacji programu, jako tzw. oszczędności systemowe, wynikające z uwarunkowań wdrożeniowych. Zastosowane rozwiązania mające na celu wykorzystanie tych późnych oszczędności mogą wynikać z ustaleń poczynionych na poziomie centralnym, z kroków podejmowanych na poziomie województwa, ale także w ramach działań osi.

Tabela 127. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 10 po zakończeniu naborów w 2019 r.

Działanie	Obowiązujące umowy	Niezakończone nabory	Planowane nabory na 2019 r	Razem
10.01.	107 384 483	0	0	107 384 483
10.02.01	82 038 777	0	7 024 992	89 063 769
10.02.02	14 952 193	0	0	14 952 193
10.04.01	174 630 510	0	0	174 630 510
10.04.02	16 677 671	0	0	16 677 671
10.05.00	28 924 968	0	41 353 378	70 278 346
			Razem (PLN)	472 986 972⁸⁹
			Razem (EUR)	110 418 640

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Realizacja celu pośredniego ram wykonania w osi 10

Wskaźniki ram wykonania dla celu pośredniego wyniosły:

- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem - 131%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych - 228%

Oba wskaźniki ram wykonania na koniec 2018 r. przekroczyły założone wartości pośrednie. **Cel pośredni ram wykonania został osiągnięty.**

Rekomendowane realokacje i nabory w osi 10 po roku 2019

W przypadku osi 10 na obecnym etapie realizacji programu nie są rekomendowane żadne realokacje. Rekomendowane jest jedynie wykorzystanie całej rezerwy wykonania na sfinansowanie dodatkowego dedykowanego OSI naboru w poddziałaniu 10.4.1. instrumenty bezzwrotne. Konieczny jest natomiast ścisły monitoring w zakresie działania 10.5. oraz poddziałania 10.4.1. w części dotyczącej instrumentu

⁸⁹ Kurs PLN/EUR=4.2802

zwrotnego celem potwierdzenia osiągnięcia wymaganego poziomu korzystania ze wsparcia ze strony odbiorców. Zasady wdrażania projektów PUP w ramach działania 10.1. mają w sposób precyzyjny określony sposób kontraktacji środków, w związku z czym tak obecny poziom jak i planowana kontraktacja po 2019 roku są tych zasad odzwierciedleniem. Przy uwzględnieniu różnic kursowych na koniec 2018 roku alokacje na wszystkie działania oprócz 10.1. zostały wyczerpane. Prognoza wykazuje, że na koniec 2019 roku przy uwzględnieniu tych założeń, dotychczasowych poziomów kontraktacji i efektu różnic kursowych cała alokacja - bez części rezerwy wykonania - zostanie zakontraktowana.

Tabela 128. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 10⁹⁰.

Działanie	Dofinansowanie w obowiązujących umowach (PLN)	Szacowane dofinansowanie w niezakończonych naborach	Szacowane dofinansowanie w planowanych naborach 2019 r	Razem	Alokacja UE bez rezerwy wykonania (PLN)	Środki UE do zakontraktowania po 2019 r	Rezerwa wykonania SzOOP
10.1	91 276 811	0	0	91 276 811	190 559 661	99 282 850	14 168 284
10.2.1.	69 732 960	0	6 847 439	76 580 399	75 892 253	0	6 454 858
10.2.2.	12 709 364	0	0	12 709 364	10 699 767	0	0
10.4.1.	148 435 934	0	0	148 435 934	150 200 031	1 764 097	12 060 302
10.4.2.	14 176 020	0	0	14 176 020	11 553 376	0	0
10.5.	24 586 223	0	35 151 197	59 737 420	59 916 047	178 627	4 453 595
			Razem	402 915 947	498 821 135	101 225 575	37 137 039

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Realizacja celu końcowego ram wykonania w osi 10

Według przeprowadzonej analizy wskaźniki ram wykonania po zakontraktowaniu wszystkich środków, wraz z rezerwą wykonania, osiągną następujące wartości końcowe:

- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem - 104%
- Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – 99%

Według prognozy **cel końcowy ram wykonania zostanie osiągnięty.**

10.2.2. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu i rezultatu

Działania w osi priorytetowej Otwarty rynek pracy realizowane są w ramach trzech priorytetów inwestycyjnych Celu Tematycznego 8 – PI 8i, 8iii, 8v.

⁹⁰ Rezerwa wykonania została przedstawiona w układzie z SzOOP. Przedstawione w tabeli wartości kwot należy traktować indykatywnie, ze względu na możliwy wpływ różnic kursowych.

Priorytet inwestycyjny 8i

Wskaźniki programowe produktu

W ramach PI 8i przyjęto do realizacji następujące wskaźniki programowe produktu:

- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie
- Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie
- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie
- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie
- Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie

Stan obecny oraz prognozy

W poniższej tabeli prezentujemy zbiorcze dane na temat zakładanych, osiągniętych i szacowanych wartości specyficznych wskaźników produktu przyporządkowanych do priorytetu inwestycyjnego 8i. Poniżej tabeli przedstawiamy omówienie przyczyn przekroczeń, nieosiągnięcia oraz innych problemów z osiągnięciami i szacowanymi wartościami wskaźników.

Tabela 129. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8i.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
10.1. 10.2.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (CI 01)	29 790	15 629	52%	31 105	104%
10.1. 10.2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (CI 02)	10 903	7 238	66%	14 404	132%
10.2.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (CI 03)	861	1 073	125%	2 135	248%
10.1. 10.2.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI 16)	1 132	1 765	156%	1 575	156%
10.1. 10.2.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	3 307	3 800	115%	7 562	229%

10.1.	<i>Liczba osób o niskich kwalifikacjach</i>	8 937	10 918	122%	21 727	243%
10.2.	<i>objętych wsparciem w programie</i>					
10.1.	<i>Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	2 068	1 205	58%	2 396	116%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Trzy wskaźniki (*Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie; Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie; oraz Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*) zostały osiągnięte na koniec 2018 roku poziomem wskazującym na bardzo dobre zaawansowanie w kierunku osiągnięcia ich docelowej wartości. Osoby długotrwale bezrobotne zostały także wskazane jako priorytetowa grupa w zmodyfikowanym podejściu do konkursu w 10.2.1.

Pozostałe cztery wskaźniki już przekroczyły docelowe wartości, co jest wynikiem bardzo dobrym, spowodowanym w głównej mierze tym, że warunki na rynku pracy zmieniły się od okresu programowania, stopa bezrobocia spadła, wykonawcy usług w sposób naturalny na rynku znajdują więcej osób z grup docelowych do których przecież w poprzednich uwarunkowaniach było bardzo trudno dotrzeć. W związku z tym wyraźnie zarysowuje się, że na etapie programowania nastąpiło istotne niedoszacowanie ich wartości.

Wygląda na to, że zmiany na rynku są tutaj ważniejsze, niż równoległy pozytywny wpływ ukierunkowania interwencji, gdyż pomimo jej ukierunkowania (bodźcami w konkursach) poziom zakontraktowanych oczekiwań ze strony IP w zakresie docierania do tych grup jest dużo mniejszy, niż realne wykonanie.

Możemy jednoznacznie potwierdzić, że przy dotychczasowym poziomie realizacji działań, wskaźniki na koniec 2023 roku zostaną znacznie przekroczone, co jest fantastycznym rezultatem, wymagającym jedynie korekty i urealnienia oczekiwań tak na poziomie celów wykonania, jak i w kontraktowaniu.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 8i przyjęto wskaźniki programowe rezultatu:

- *Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu, łącznie z pracującymi na własny rachunek dla wskaźnika referencyjnego:*
 - *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z osobami długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie*
 - *Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie*
 - *Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie*
 - *Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie*
- *Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla wskaźnika referencyjnego:*
 - *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z osobami długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie*

- Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie
- Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie
- Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z ESF środków na podjęcie działalności gospodarczej
- Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu

Poniżej prezentujemy ich wartość zakładaną na 2023 rok.

Tabela 130. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników rezultatu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8i.

Działania	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
<i>Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu, łącznie z pracującymi na własny rachunek</i>						
10.1. 10.2.	<i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z osobami długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie</i>	55%	57%	104%	47%	85%
10.1. 10.2.	<i>Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie</i>	54%	55%	102%	48%	89%
10.2.	<i>Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie</i>	41%	30%	73%	39%	95%
10.1. 10.2.	<i>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie</i>	53%	52%	98%	46%	86%
<i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i>						
10.1. 10.2.	<i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z osobami długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie</i>	39%	20%	50%	16%	41%
10.1. 10.2.	<i>Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie</i>	39%	21%	55%	21%	54%
10.2.	<i>Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie</i>	39%	60%	154%	75%	192%
10.1. 10.2.	<i>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie</i>	39%	33%	85%	26%	67%

10.1.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z ESF środków na podjęcie działalności gospodarczej	2 163	1 246	58%	2 476	114%
-------	--	-------	-------	-----	-------	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

W stosunku do kategorii *Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu* dotychczasowe raportowane wykonanie wskaźnika problematyczne jest jedynie w stosunku do *Liczby osób pracujących wśród liczby osób biernych zawodowo*, z osiągniętą wartością 30% w stosunku do oczekiwanych 41%. Ten niższy poziom jest spowodowany raczej czynnikami rynkowymi (przy obecnym rynku pracy osoby bierne mogą być "bardziej bierne", niż w poprzednich okresach, osoby mniej bierne już weszły na rynek pracy).

W pozostałych grupach docelowych osiągany w raportach poziom liczby osób pracujących po opuszczeniu programu jest bardzo bliski zakładanemu.

Szacunek wykonany na podstawie dotychczasowej praktyki kontraktowania zobowiązań w zakresie osiągania tych celów i ekstrapolowany na przyszłe umowy wskazuje na akceptowalne wykonanie, jednak wyraźnie widać, że w stosunku do obecnych realnych poziomów wykonania te kontraktowe szacunki są zawyżone w stosunku do osób biernych zawodowo i zaniżone w stosunku do pozostałych grup. Wydaje się, że korzystne byłoby uzgodnienie oczekiwań z wymaganiami zawartymi w umowach: to znaczy tam gdzie jest to możliwe, przy nowych umowach, należy zapewniać by kontraktowane wykonanie wskaźników odzwierciedlało w pełni oczekiwany na poziomie programu poziom wykonania wskaźników. Warto także monitorować szczególnie blisko oraz na podstawie wyników monitoringu rozważyć urealnienie wskaźnika dotyczącego osób biernych zawodowo.

W przypadku kategorii *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu* dotychczasowe raportowane wykonanie wskaźnika *Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie* zdecydowanie przekracza założenia, natomiast *Liczba osób z niepełnosprawnościami* jest na akceptowalnym poziomie. Pierwszy z tych wskaźników w prognozie wykazuje dalsze nadwykonanie, odzwierciedlając priorytetyzację w kontraktowaniu; drugi natomiast wykazuje tendencję spadkową, odzwierciedlając niewystarczające uwzględnienie w dotychczasowej praktyce kontraktowania.

W przypadku pozostałych dwóch grup docelowych, zdefiniowanych jako osoby bezrobotne oraz długotrwale bezrobotne obecne (koniec 2018 roku) wykonanie stanowi tylko odpowiednio 50% i 55% wymaganego poziomu 39%. Jest to przynajmniej częściowo spowodowane faktem występowania problemów z walidacją (brak organu/institucji mogącej przeprowadzić egzamin i potwierdzić kwalifikacje w niektórych zawodach) części szkoleń, kończących się zatem uzyskaniem kompetencji. Mniej prawdopodobne wydaje się, żeby słabsze osiągnięcie wskaźnika było połączone z relatywnie wczesnym zaawansowaniem realizacji projektów - wówczas problem byłby odzwierciedlony w ogólnej liczbie osób objętych wsparciem, a tak nie jest. Nie można jednak wykluczyć, że część "prac w toku" odzwierciedli się w wyższych wartościach wskaźnika w kolejnych raportach. Martwi pogłębienie tego trendu w prognozie, co oznacza, że nie tylko wykonanie ale i kontraktowany poziom wykonania nie pozwalają na osiągnięcie wymaganych wyników.

W rezultacie chociaż osiągane są liczby wspartych osób i zmieniają się ich sytuacja (otrzymują nową wiedzę i kompetencje, choć - ze względów administracyjnych - nie uznawalne kwalifikacje) i zachowania (pracują na koniec programu) to wskaźnikowo program otwiera się na ryzyko nieosiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Wskaźnik *liczba utworzonych miejsc pracy* w ramach udzielonych z ESF środków na podjęcie działalności gospodarczej wygląda na wysoce realizowalny.

Analiza pokazuje zatem, że z grupy wskaźników programowych rezultatu PI 8i trzy wskaźniki wymagają bliższego monitoringu, który może potwierdzić zarysowujące się trudności w ich osiągnięciu i ewentualną potrzebę działań naprawczych oraz/lub ich urealnienia.

Priorytet inwestycyjny 8iii

Wskaźniki programowe produktu

W ramach PI 8iii przyjęto do realizacji następujące trzy wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*
- *Liczba osób pozostających bez pracy odchodzących z rolnictwa, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*
- *Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie*

Poniżej prezentujemy ich wartość zakładaną na 2023 rok.

Tabela 131. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8iii.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
10.4.	<i>Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	1 964	3 182	164%	3 556	181%
10.4.	<i>Liczba osób pozostających bez pracy odchodzących z rolnictwa, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	363	565	156%	565	156%
10.4.	<i>Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	449	0	0%	449	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Osiągnięcie celu końcowego wszystkich trzech wskaźników znajduje pokrycie w zawartych na koniec 2019 umowach. W przypadku wskaźnika *Liczba osób pozostających bez pracy odchodzących z rolnictwa, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie* występuje zjawisko niższego zakontraktowania wyników na koniec 2023 niż już realnie osiągniętych wartości wskaźnika na koniec 2018.

W przypadku wskaźnika *Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie*, dotychczasowe wykonanie (0 osób na

koniec 2018) nie stanowi dobrego potwierdzenia dla realności wykonania. Wskaźnik realizowany jest poprzez schemat, w którym wybrany w postępowaniu przetargowym BGK jako fundusz funduszy zawiera umowę z operatorem regionalnym, który następnie dystrybuuje pożyczki, a proces ten był długotrwały. Z informacji uzyskanej w IP (wywiad w dniu 21.02.2019) udzielonych zostało 32 pożyczki w niecały rok od zakończenia procesu kontraktacji zadania. Na tym etapie sygnalizujemy ryzyko osiągnięcia wskaźnika w związku z opóźnieniem w realizacji poddziałania, natomiast zakładamy, że przy zaplanowanej skali i dostępnym czasie realizacji cel pozostaje osiągalny.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 8iii przyjęto wskaźniki programowe rezultatu:

- *Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z ESF środków na podjęcie działalności gospodarczej*

Poniżej prezentujemy ich wartość zakładaną na 2023 rok.

Tabela 132. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika rezultatu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8iii.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
10.4.	<i>Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z ESF środków na podjęcie działalności gospodarczej</i>	2 601	3 410	131%	4 368	168%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Tak obecny poziom raportowanego wykonania wskaźnika, jak i prognozowane wykonanie do końca programu powodują, że wykonanie wskaźnika nie jest zagrożone.

Priorytet inwestycyjny 8v

Wskaźniki programowe produktu

W ramach PI 8v przyjęto do realizacji następujące cztery wskaźniki programowe produktu:

- *Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie*
- *Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (CI 05)*

- Liczba osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie
- Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie

Poniżej prezentujemy ich wartość zakładaną na 2023 rok.

Tabela 133. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8v.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia - wariant realistyczny
10.5.	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	1 408	755	54%	1 361	97%
10.5.	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (CI 05)	11 261	1 923	17%	10 892	97%
10.5.	Liczba osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	1 415	231	16%	1 375	97%
10.5.	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	2 002	480	24%	1 937	97%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Porównując dotychczasowe raportowane wykonanie z prognozą na koniec 2023 należy zauważyć, że pomimo wystarczającego zabezpieczenia wykonania wskaźników w przewidzianej do końca programu kontraktacji, to tylko jeden wskaźnik (*liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie*) nie jest zagrożony.

Obecny poziom braku wykonania w przypadku pozostałych trzech wskaźników jest rezultatem przeszacowania skali projektów, które będą realizowane przez mikro- i MSP, a za tym liczby osób objętych każdorazowym wsparciem. W rezultacie chociaż rekrutacja mikro- i MSP do działania nie jest łatwa i IP podejmuje kroki (zmiana podejścia terytorialnego i warunków konkursu) w celu poprawy wdrażania wsparcia, to jednak liczby uczestniczących przedsiębiorstw dają dobrą nadzieję na osiągnięcie celu. Natomiast charakter zgłaszanych projektów wsparcia przez - było nie było - mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa odzwierciedla skalę ich zatrudnienia i pojawia się zdecydowane ryzyko, że nie zostaną osiągnięte powiązane wskaźniki liczbowe osób korzystających ze wsparcia.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że w tym przypadku wczesny etap realizacji projektów może mieć większe znaczenie - działanie jest obarczone ryzykami związanymi z niskim poziomem kontraktacji, wydatkowania i opóźnionym podejmowaniu wsparcia przez odbiorców - więc trochę "prac w toku" jeszcze nie zostało zaraportowanych i mogło powstać opóźnienie w kończeniu udziału uczestników w projektach.

Wskaźniki programowe rezultatu

W PI 8v przyjęto wskaźniki programowe rezultatu:

- Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu

Poniżej prezentujemy ich wartość zakładaną na 2023 rok.

Tabela 134. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników rezultatu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8v.

Działanie	Wskaźnik	Cel końcowy (2023r.)	Wartość na dzień 31.12.18	Obecny stopień osiągnięcia a wskaźnika	Szacunek – wariant realistyczny	Stopień osiągnięcia a - wariant realistyczny
10.5.	<i>Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie</i>	40%	41%	103%	40%	100%
10.5.	<i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</i>	80%	44%	55%	80%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości

Osiągnięcie wymaganego końcowego poziomu realizacji wskaźnika *Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie*, jest potwierdzone przez dotychczas osiągane poziomy wartości oraz zabezpieczone w zakontraktowaniu przewidzianym na koniec programu.

Bardziej problematyczna jest kwestia prognozy stopnia osiągnięcia drugiego powiązanego wskaźnika, mianowicie *Liczby osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu*. Cel końcowy jest zabezpieczony w zakontraktowaniu przewidzianym na koniec 2019 roku, niepokojący jest dotychczasowy stopień osiągnięcia na poziomie 55% przewidzianej normy.

Wskaźnik rezultatu długoterminowego *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

W ramach PI8v (Działanie 10.5.) realizowany jest także wskaźnik *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu*, którego stopień osiągnięcia oceniany jest w ramach oddzielnego badania ewaluacyjnego⁹¹. Wskaźnik ten, z zaprogramowaną wartością docelowa 50%, zdefiniowany jest następująco:

„Osoby pracujące, które uzyskały wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego i w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu programu EFS przeszły z niepewnego do stabilnego zatrudnienia lub z niepełnego do pełnego zatrudnienia lub zmieniły pracę na inną, wymagającą wyższych

⁹¹ Badanie osiągniętych wartości wybranych wskaźników rezultatu (I etap), Raport końcowy (wersja robocza), kwiecień 2019, EU-Consult Sp. z o.o. dla Urzędu Wojewódzkiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością, lub które awansowały w pracy. Wskaźnik ten należy rozumieć jako zmianę statusu zatrudnienia uczestnika sześć miesięcy po opuszczeniu programu w porównaniu do sytuacji w chwili rozpoczęcia udziału⁹².

Wskazane powyżej badanie ewaluacyjne podkreśla niski poziom realizacji wskaźnika, w działaniu 10.5. zanotowano wykonanie brutto na poziomie 7,94%. Wskaźnik został oszacowany na podstawie badania kwestionariuszowego na próbie około 300 beneficjentów. Nie przewiduje się zmian w instrumencie i nie widać zmian kontekstowych, które miałyby zmienić wyniki badania, które będzie przeprowadzone w 2023 roku, wobec tego można przewidywać, że wartości osiągnięte wskaźników będą najprawdopodobniej takie same jak zmierzone w obecnym badaniu. Warto natomiast zauważyć, że 42,6% uczestników projektów realizowanych w ramach Działania 10.5 odnotowało wzrost wynagrodzenia, a gdyby aspekt ten był brany pod uwagę przy obliczaniu wartości wskaźnika, to jego wartość brutto dla Działania 10.5 wyniosłaby 45,8%, zaś wartość netto – 40,1%.

Jak komentują autorzy badania taki niski poziom realizacji wskaźnika w obecnym kształcie spowodowany jest jego słabym skorelowaniem z grupą docelową działania 10.5. Wskaźnik wydaje się bardziej przydatny w monitorowaniu zmian wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz na wczesnym etapie wchodzenia na rynek pracy. Pro-rozwojowe wsparcie przedsiębiorstw i pracowników oferowane w Działaniu 10.5. trafia do uczestników w stosunkowo korzystnej sytuacji na rynku pracy i dobrze odpowiada potrzebom i wyzwaniom tego rynku. Nie wydaje się celowe zatem, szukanie możliwości modyfikowania sposobu realizacji Działania 10.5. w kierunku uzyskiwania wyższego poziomu realizacji omawianego wskaźnika.

Rekomenduje się natomiast modyfikację wskaźnika, aby stanowił użyteczne narzędzie zarządzania programem, a nie tylko raportowany problem. W tym celu korzystne byłoby jego przemodelowanie i w przyszłych okresach także lepsze dostosowanie do charakterystyki grupy docelowej Działania 10.5.

W pierwszej kolejności rekomenduje się zatem urealnienie wartości docelowej wskaźnika. W uzupełnieniu warto także pogłębić analizy wokół stopnia osiągania wskaźnika, obejmując także wzrost wynagrodzenia oraz ewentualnie wprowadzając do ewaluacji stopnia jego osiągnięcia także inne elementy jakościowej oceny poprawy sytuacji uczestników na rynku pracy (np. zmiany zakresów wykonywanych zadań i odpowiedzialności; uczestnictwo w działaniach nowych lub innowacyjnych; zmiany w poczuciu bezpieczeństwa zatrudnienia; samoocenę uczestników w zakresie zmiany zajmowanej pozycji na rynku pracy).

Wpływ alokacji Rezerwy Wykonania na wskaźniki produktu i rezultatu w osi 10

Tabela 135. Rezerwa wykonania w podziale na działania osi 10.

Obniżenie alokacji Rezerwy Wykonania z SzOOP		
Działanie	Obniżenie alokacji (mln PLN)	uzasadnienie
10.1.	14,2	Niewykorzystanie rezerwy wykonania alokowanej w SzOOP.
10.2.1.	6,5	Niewykorzystanie rezerwy wykonania alokowanej w SzOOP.
10.5.	4,5	Niewykorzystanie rezerwy wykonania alokowanej w SzOOP.
wszystkie	(0-10%)	Potencjalne wystąpienie oszczędności systemowych.

⁹² Załącznik nr 6 do *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 – Sposób pomiaru wskaźników rezultatu długoterminowego EFS, dla których źródłem danych jest badanie ewaluacyjne.*

Wykorzystanie Rezerwy Wykonania		
Działanie	Zwiększenie alokacji (mln PLN)	uzasadnienie
10.4.1. bezzwrotne	37,1 (0-10%)	Wykorzystanie całej rezerwy wykonania. Wysoki poziom celowości skierowania dodatkowych środków na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości i przedłużenie obecności wsparcia bezzwrotnego na rozpoczynanie działalności gospodarczej w okresie przed rozpoczęciem działań finansowanych z kolejnej perspektywy finansowej, alokacja dedykowana OSI. Potencjalne wykorzystanie pojawiających się oszczędności, tylko w przypadku ustanowienia odpowiedniego mechanizmu dystrybucji np. otwartego konkursu z kroczącymi alokacjami w miarę pojawiania się oszczędności, na małe i krótkie projekty wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Alokowanie całej Rezerwy Wykonania na poddziałania 10.4.1. instrumenty bezzwrotne wpływa na wskaźniki powiązane z poddziałaniem. Poniżej przedstawiono prognozę sposobu w jaki takie zwiększenie alokacji wpłynie na poziom osiągnięcia wskaźników.

Tabela 136. Stopień osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu i rezultatu PI 8iii z alokacją całej rezerwy wykonania do poddziałania 10.4.1.

Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika na koniec 2023 r bez alokacji całej RW	Stopień realizacji wskaźnika bez alokacji całej RW (%)	Szacowana wartość wskaźnika na koniec 2023 r po alokacji całej RW	Stopień realizacji wskaźnika po alokacji całej RW (%)
<i>Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	1 964	3 556	181%	4 092	208%
<i>Liczba osób pozostających bez pracy odchodzących z rolnictwa, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	363	565	156%	651	179%
<i>Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z ESF środków na podjęcie działalności gospodarczej</i>	2 601	4 368	168%	4 998	192%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IZ

Przy tak dokonanej alokacji można oszacować powstające ryzyko: wskaźnik ram wykonania *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie* oraz wskaźniki produktu PI 8i i PI 8v osiągną poziom wykonania średnio do 7% niższe, niż w przedstawionych prognozach. Taki poziom ryzyka nie stanowi zagrożenia dla osiągnięcia założonych poziomów celu końcowego wskaźników, które w większości zostaną znacząco przekroczone.

10.3. Efektywność interwencji - oś priorytetowa 10

Ostateczna ocena efektywności interwencji w ramach dziesiątej osi priorytetowej będzie możliwa dopiero po zakończeniu realizacji dofinansowanych projektów. Na obecnym etapie możemy natomiast zwrócić uwagę na kilka ważnych tendencji oraz zjawisk.

Dotychczasowy poziom wykonania wskazuje na to, że w okresie programowania prawidłowo oszacowano efektywność finansową wsparcia na poziomie wskaźnika ram wykonania - *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem*. Oznacza to, że tak praktyka wdrażania, jak i prognoza wskazują na małe ryzyko przekroczenia średniego jednostkowego kosztu wsparcia w tej grupie.

Wysoko należy także ocenić stopień osiągnięcia większości zidentyfikowanych wskaźników na poziomie produktu, bezpośrednio wpływających także na stopień efektywności liczonej jako jednostkowy koszt osiągnięcia produktu. W tym kontekście warto także zaznaczyć, że w obszarze osiąganego tempa kontraktacji i implementacji wsparcia najlepsze rezultaty zostały osiągnięte w ramach poddziałań 10.2.2. - ZIT oraz 10.4.2. - ZIT. Całość alokacji na te poddziałania została zakontraktowana przed końcem 2018 roku. Alokacja ta stanowiła jednak tylko ok. 4% całości środków przeznaczonych na realizację celów osi, więc ich wpływ na stopień realizacji poszczególnych wskaźników produktu choć był pozytywny, to jednak ograniczony

Trochę obszarów ryzyk pojawiło się natomiast w zakresie niektórych osiąganym wskaźników na poziomie rezultatu, co może wskazywać na zagrożenia dla efektywności liczonej jako kosztu wpływu (zmian sytuacji i zachowań) na beneficjenta ostatecznego programu.

Podejmowane działania na rzecz podnoszenia efektywności finansowej osiągnięcia wskaźników (mechanizmy wbudowane w systemy naboru projektów, zasada konkurencyjności) są równoważone przez systemowe rozwiązania gwarantujące dostęp do odpowiedniej jakości usług. Nacisk został położony na m.in. kompleksowość oferty i każdorazowe dostosowywania do indywidualnych potrzeb oraz możliwe szerokie stosowanie zewnętrznych "bramek" kontroli jakości, stąd m.in. tak ważne jest, żeby centralnie organizowane systemy (Baza Usług Rozwojowych, Zintegrowany System Kwalifikacji), w stosunku do których poziom regionalny nie ma wpływu, były pełne i szczelne, co nie jest w chwili obecnej w pełni zrealizowane.

Podjęte działania organizacyjne w zakresie implementacji osi dziesiątej RPOWŚ 2014-2020 możemy uznać, w zakresie badanym w niniejszym projekcie, za efektywne. Przeprowadzone pogłębione wywiady indywidualne wskazują na racjonalne sposoby alokacji zasobów na zadania oraz ich należyte oprzyrządowanie (sprzęt i wyposażenie biurowe; systemy informacji zarządczej, raportowania i monitorowania; warunki pracy), co prowadzi do wysoko ocenianej efektywności realizacji zadań przez IP.

Efektywność ta znajduje potwierdzenie w wynikach przeprowadzonego badania ilościowego⁹³. W obszarze promocji i komunikowania respondenci w olbrzymiej większości potwierdzali łatwość dostępu do informacji. Nabory i kontraktowanie oceniono pozytywnie z punktu widzenia częstotliwości, dostępnego czasu od ogłoszenia do składania wniosków, stosowanych narzędzi (generator wniosków) i rozwiązań (kryteria wyboru), czasu oceny wniosku czy czasu pomiędzy wynikiem oceny i podpisaniem umowy. W szczególności warto podkreślić, że ponad 90% respondentów oceniło bardzo wysoko kontakt z IP oraz informacje uzyskane od IP na tym etapie. Podobne poziomy zadowolenia ze współpracy z IP

⁹³ Badanie na próbie 89 respondentów w osi dziesiątej, w tym 42 JST, 1 organ administracji publicznej, 19 przedsiębiorców, 15 organizacji pozarządowych, 12 innych jednostek.

respondenci zanotowali także w stosunku do etapu realizacji projektów, wysoko oceniając (od 87% do 97% respondentów w zależności od kryterium) pracowników IP.

Wyniki badania zdają się także potwierdzać pozytywną ocenę efektywności programu po stronie beneficjentów m.in. poprzez nie generowanie dodatkowych, niepotrzebnych kosztów związanych z uczestnictwem w programie. Znalazło to odzwierciedlenie m.in. w notowanej samodzielności w opracowywaniu wniosków, nie potwierdzeniu istotności kosztów opracowania wniosku, ogólnym uznawaniem uczestnictwa w programie z punktu widzenia wymogów formalnych (m.in. zasady konkurencyjności) jako "niezbyt skomplikowane" lub "trochę skomplikowane". Trochę ryzyk pojawiało się w związku ze zmianami w otoczeniu (zmiany stopy bezrobocia czy kosztów pracy w okresie pomiędzy opracowywaniem wniosków a realizacją), a dla około 10% respondentów problemy z zachowaniem harmonogramu oraz osiągnięciem zakontraktowanych wskaźników mogą także oznaczać spadek efektywności uczestnictwa.

Efektywność wsparcia osi dziesiątej programu potwierdzona została przez respondentów także przez wskazany wysoki poziom odpowiedniości wsparcia w stosunku do ich potrzeb, co wraz z dalszymi odpowiedziami na temat braku konieczności modyfikowania zamierzeń pod konkretne wymogi naborów sugeruje, że projekty realizowały w znacznym stopniu tylko rzeczywiste zamierzenia beneficjentów i uniknięto finansowania działań zbędnych czy pozornych. Uczestnictwo w programie raczej nie wpływało negatywnie na zastaną efektywność finansową beneficjentów - choć stanowiło wyzwanie finansowe dla ok. 15% respondentów mających problemy z zagwarantowaniem udziału własnego, 50% wszystkich respondentów korzystało z zaliczek, które zostały jednoznacznie ocenione jako korzystne tak z punktu widzenia czasu na rozliczenie (93%) jak i wartości (100%). Olbrzymia większość respondentów pozytywnie oceniła decyzje o uczestnictwie w programie i planuje ponowne ubieganie się o wsparcie.

10.4. Komplementarność i synergia

Kwestię wypełniania założeń i oczekiwań co do komplementarności i generowania synergii w zakresie odpowiedzialności osi dziesiątej RPOWŚ 2014-2020 w pierwszym rzędzie warto rozważać na poziomach wyższych, niż indywidualnych projektów.

Ważne czynniki zabezpieczające komplementarność działań wynikają z podziału interwencji na poziom krajowy i regionalny. W przypadku osi dziesiątej najważniejsze jest rozgraniczenie RPOWŚ i PO WER z linią demarkacyjną dotyczącą wieku beneficjentów ostatecznych (ponad oraz do 29 roku życia). Przeprowadzone w trakcie badania wywiady i analizy wskazały na pełną przejrzystość i spójność zastosowanych podziałów i odpowiedzialności, również w stosunku do innych programów wskazanych w RPO jako komplementarne (PO PW, PROW czy COSME, Horyzont 2020).

Drugim szczególnie ważnym obszarem wydaje się zastosowanie podejścia z jedną instytucją odpowiedzialną za całą oś, gdzie interwencja osi dziesiątej w sposób naturalny obejmowana jest, scalana i koordynowana z całokształtem działań i odpowiedzialności kluczowej instytucji na regionalnym rynku pracy. W trakcie badania wskazywano m.in. na rezultat w postaci pogłębiającego się z każdą perspektywą finansową, wspierającego możliwość osiągania wysokiej komplementarności, procesu internalizacji wsparcia EU jako działań własnych WUP.

Działania te postrzegane są przez naszych rozmówców z IP jako może trochę "nudne" i mało spektakularne w porównaniu z innymi osiami czy działaniami, ale stanowią pewien fundament interwencji na rynku pracy, wyraźnie oflagowany, zinstytucjonalizowany i niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania regionalnej gospodarki. Największy efekt synergii wydaje się zatem wypływać z niejako subsydiarnej roli działań realizowanych w ramach dziesiątej osi priorytetowej w relacji do RPOWŚ 2014-

2020. Program wspiera, poprzez swoje inwestycje, rozwój gospodarczy który aspirujemy do tego, żeby był pracotwórczy (intensywny zatrudnieniowo). Jest on jednak wyraźnie ukierunkowany także na pomaganie w dalszym generowaniu rozwoju poprzez zwiększanie efektywności. Poprzez działania osi dziesiątej proces ten jest wzmacniany, ale także niejako łagodzony - z podażą wykwalifikowanych pracowników wyłuskiwanych z grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem z tych procesów budowy efektywności oraz ze wspieraniem przedsiębiorstw najbardziej zagrożonych nie nadążaniem za tymi procesami.

Z takiego punktu widzenia kluczowymi dla oceny komplementarności i synergii stają się mniej zapisane w RPO formalne wymogi konsultacyjne i uzgodnieniowe, a bardziej osiągnięte stopnie realizacji kluczowych wskaźników rezultatu dla osi dziesiątej, a zwłaszcza zdolności uczestników do znajdowania pracy i potwierdzania kompetencji.

10.5. Wnioski i rekomendacje dla osi 10

Wniosek 1. Nie zostały zidentyfikowane ryzyka związane z osiągnięciem wymaganego poziomu wykonania wskaźnika ram wykonania *Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem*. Nie zostały także zidentyfikowane inne wskaźniki, które byłyby zagrożone i w stosunku do których konieczne byłoby zwiększenie alokacji, celem poprawy stopnia ich osiągnięcia. W związku z powyższym sposób wykorzystania kwot tzw. rezerwy wykonania uzależniony jest w pierwszym rzędzie od obecnej oceny sytuacji na rynku pracy oraz w miarę zrównoważonego oferowania portfela wsparcia współfinansowanego z EFS na terenie województwa. Wyróżniony został szczególnie wysoki poziom celowości skierowania tych dodatkowych środków jako alokacji dedykowanej OSI na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości poprzez instrumenty bezzwrotne na rozpoczynanie działalności gospodarczej. W ten sposób oprócz wzmocnienia wykonania produktów i rezultatów działania, przedłużeniu ulegnie także okres, w którym dostępne jest wsparcie bezzwrotne, zwłaszcza przed rozpoczęciem działań finansowanych z kolejnej perspektywy finansowej.

Rekomendacja 1.1. Alokowanie całej kwoty rezerwy wykonania na poddziałanie 10.4.1. instrumenty bezzwrotne.

Wniosek 2. Choć nie zostały zidentyfikowane ryzyka związane z osiągnięciem wskaźnika ram wykonania całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych, to jednak zidentyfikowano jedno działanie (10.5) w którym poziom implementacji i wydatkowania są zagrożone.

Rekomendacja 2.1. W obliczu już podjętych, w trakcie opracowywania nowego konkursu, działań naprawczych rekomenduje się prowadzenie ścisłego monitoringu potwierdzającego planowaną poprawę naboru odbiorców wsparcia.

Wniosek 3. Zidentyfikowane jest ryzyko, że pod koniec okresu realizacji interwencji pojawią się oszczędności systemowe, które mogą pozostać niealokowane, niezakontraktowane i niewydatkowane. Dostrzegamy potrzebę, żeby w procesie szacowania wykonania i oszczędności obok dokonywanych analiz bazujących na "najlepszych oszacowaniach" opracowywać także scenariusze analizujące wrażliwość tak osiągniętych wyników na zidentyfikowane najważniejsze zmienne. Zmienne będą dotyczyły m.in. otoczenia (np. spowolnienie gospodarcze, wzrost/spadek bezrobocia), czy poziomu poszczególnych poddziałań (np. niezakontraktowanie istotnego projektu; rekrutacja uczestników na niższym niż przewidywanym poziomie itp.).

Rekomendacja 3.1. Niezależnie od oczekiwanych ewentualnych rozwiązań przyjętych szerzej, na poziomie kraju lub regionu, opracowanie i wprowadzenie mechanizmu szacowania i wydatkowania późno pojawiających się oszczędności.

Wniosek 4. Większość wskaźników zostanie osiągnięta na oczekiwanych poziomach lub wartości będą przekroczone. Na podstawie dostępnych danych zidentyfikowane zostało jednak pewne ryzyko nieadekwatnego do oczekiwań zakontraktowania niektórych wskaźników rezultatu w działaniach 10.1. i 10.2. oraz nieosiągnięcia zaplanowanych wartości produktu i jednego wskaźnika rezultatu w działaniu 10.5.

Rekomendacja 4.1. Dokonanie systematycznego przeglądu osiąganych poziomów wskaźników rezultatu w ramach 10.1 i 10.2.1. i tam gdzie jest to możliwe zapewnianie by kontraktowane poziomy wykonanie wskaźników odzwierciedlały w pełni oczekiwany poziom wykonania tych wskaźników.

Rekomendacja 4.2. Monitoring potrzeby ewentualnego dostosowania wskaźników produktu i jednego rezultatu (w zakresie potwierdzania zdobytych kwalifikacji) w działaniu 10.5. do realnej skali projektów otrzymujących wsparcie; odzwierciedlając realne możliwe do osiągnięcia (ze względu na istniejące bariery o charakterze administracyjnym) liczby osób z potwierdzonymi kwalifikacjami.

Wniosek 5. Istnieje ryzyko, że realizacja instrumentów zwrotnych w ramach poddziałania 10.4.1. nie osiągnie zakładanej liczby udzielonych pożyczek

Rekomendacja 5.1. Bliższy i dokładniejszy monitoring BGK w celu potwierdzenia założeń, zgodnie z którymi zaplanowane wykonanie jest realne i dokumentowane osiąganym tempem akcji pożyczkowej. Kluczem powinno być wzmocnienie prowadzonego monitoringu przez tzw. challenge - czyli krytyczne sprawdzanie i dociekanie danych i założeń leżących u podstaw prezentowanych wyników wdrażania.

III. WPŁYW PROGRAMU NA REALIZACJĘ CELÓW STRATEGII EUROPA 2020

W rozdziale przedstawia się analizę wpływu środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na cele Strategii Europa 2020 oraz prognozę wskaźników realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, dla których są dane statystyczne pozwalające na wykonanie modelowania.

Wskaźniki Strategii Europa 2020 są następujące:

- Obszar 1. Zatrudnienie: Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata [%],
- Obszar 2. Badania i rozwój: Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB [%],
- Obszar 3. Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii: Dynamika emisji gazów cieplarnianych (1990=100), Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto [%], Zużycie energii pierwotnej [Mtoe],
- Obszar 4. Edukacja: Młodzież niekontynuująca nauki [%], Odsetek osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie [%],
- Obszar 5. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym [%], Wskaźnik bardzo niskiej intensywności pracy w gospodarstwie domowym [%], Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych [%], Wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej [%].⁹⁴

Obszar 1. Zatrudnienie

Przeprowadzona i leżąca u podstaw programowania skali i charakteru interwencji 10. osi priorytetowej diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, jest bardzo zbieżna z diagnozą wykonaną na poziomie Unii Europejskiej dla celu opracowania strategii Europa 2020. Nie dziwi zatem, że zaproponowane podejście do interwencji jest w pełni uzasadnione z punktu widzenia szerokiego konsensu na poziomie UE, co do roli i praktyki wspierania zatrudnienia, w kontekście osiągania celów Europa 2020. W rezultacie sama istota, poszczególne cele i grupy docelowe, priorytety i metody pracy osi dziesiątej RPOWŚ 2014-2020 są ściśle spójne z celami zawartymi w Europa 2020 i przyczyniają się do ich osiągnięcia.

W samym RPOWŚ 2014-2020 podkreśla się, że 88% procent alokacji osi przeznaczonych zostaje na PI 8i i 8iii, które bezpośrednio przyczyniają się do realizacji wskaźnika zatrudnienia określonego w Europa 2020, wnoszą wkład do stopnia osiągania tego celu na terenie województwa, a przez to wpływają na stopień osiągnięcia w kraju i w Europie.

W trzecim kwartale 2018 roku wskaźnik ten dla Polski wyniósł 72,8% (65,6% dla kobiet i 80% dla mężczyzn) – co oznacza, że przekroczył o 1,2 punktu procentowego cel założony w Strategii Europa 2020.

W oparciu o model ekonometryczny można stwierdzić, że bez środków z RPOWŚ i PO RPW wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniósłby 60,6% zamiast 68% w 2017 roku. Nie udało się oszacować modelu obejmującego jedynie środki z RPOWŚ, co znaczy, że znaczenie miały środki z dwóch programów razem. Wzrost dynamiki wartości projektów na ochronę środowiska i transport z RPOWŚ i PO RPW w województwie świętokrzyskim o 1 punkt procentowy oznaczał o 0,04 punktu procentowego

⁹⁴ System Strategii GUS

wyższy wskaźnik zatrudnienia, natomiast wzrost dynamiki PKB (w cenach stałych) rok poprzedni=100 w poprzednim okresie o 1 punkt procentowy oznaczał o 0,32 punktu procentowego wyższy wskaźnik zatrudnienia.

Według modelu trendu liniowego wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 wyniesie w 2023 roku 70%, zaś według oszacowanego modelu (ze środkami z RPOWŚ) 66,9% przy założeniu dynamiki PKB w cenach stałych rok poprzedni=100 na poziomie 102, 67,2% przy dynamice PKB na poziomie 103, a 67,5% przy dynamice PKB w cenach stałych 104, przy założonej wartości docelowej wskaźnika 64,7% (przekroczonej już w 2015 roku).

Obszar 2. Badania i rozwój .

RPOWŚ 2014-2020 przyczynia się do wzrostu inwestycji na badania i rozwój co wynika ze wsparcia udzielanego w ramach priorytetów inwestycyjnych 1a i 1b. Jak pokazano w części raportu dedykowanej pierwszej osi priorytetowej wsparcie udzielane z tej osi oddziałuje pozytywnie na wartości wskaźników ze statystyki publicznej dotyczące wysokości nakładów na B+R. Wzrost wartości tych wskaźników zawdzięczany jest m.in. zmobilizowaniu bardzo dużych środków finansowych w PI 1a i PI 1b – alokacja wynosi około 411 mln zł. Ponadto wkład publiczny przyczynia się do mobilizacji wkładu prywatnego, którego wartość oszacowano na niemal 150 mln zł. Wsparcie z osi pierwszej bezpośrednio więc przyczynia się do wzrostu wartości wskaźnika dotyczącego udziału inwestycji w B+R w PKB UE.

W modelu ekonometrycznym latach 2008-2017 wzrost nakładów na innowacje i ICT na mieszkańca o 1 zł z RPOWŚ oznaczał wzrost o 1,7% udziału nakładów na B+R w PKB, a wzrost liczby pracujących w B+R w EPC oznaczał o 0,08% wyższy udział nakładów na B+R w PKB. W oparciu o model trendu liniowego można prognozować, że w 2023 roku udział nakładów na B+R w PKB wyniesie 0,63%, przy docelowej wartości wskaźnika 0,47%. Bez nakładów z RPOWŚ i PO RPW wskaźnik wyniósłby 0,2% PKB wobec 0,31% faktycznie. Oznacza to, że RPOWŚ i PO RPW przyczyniają się do realizacji celu strategii Europa 2020 w zakresie wzrostu udziału nakładów na B+R w PKB.

W oparciu o model można szacować, że przy założeniu powrotu liczby pracujących w B+R (według EPC-ekwiwalentów czasu pracy) do wartości z 2016 tj. 1200 osób w 2022 roku GERD wyniesie 0,41% PKB, 0,35% w 2023, a 0,5% – w latach 2018-19, co wynika z dystrybucji środków na innowacyjność i uzależnienia od nich nakładów na B+R. Przy wzroście liczby pracujących w B+R do 1300 (wg EPC) będzie w oparciu o model 0,38% nakładów na B+R w PKB w 2023.

Obszar 3. Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii

RPOWŚ 2014-2020 przyczynia się do realizacji celów energetyczno-klimatycznych Strategii Europa 2020, obejmujących redukcję emisji gazów cieplarnianych o 20% (w porównaniu z rokiem 1990), zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych do 20% oraz zwiększenie o 20% efektywności energetycznej, poprzez wsparcie projektów w priorytetach inwestycyjnych 4a, 4b, 4c i 4e.

Według przeprowadzonych oszacowań, bezpośrednim efektem projektów realizowanych w osiach 3 (wszystkie działania) i 6 (działania 6.1 i 6.2) będzie redukcja emisji ok. 121 tys. t CO₂ eq/rok. Do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych przyczynią się ponadto przedsięwzięcia z zakresu poprawy

systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, realizowane w działaniu 4.2, poprzez racjonalizację wykorzystania zasobów oraz ograniczenie ryzyka emisji metanu⁹⁵.

RPOWŚ 2014-2020 będzie miało także wpływ na wzrost wykorzystania OZE w regionie – bezpośrednim efektem przedsięwzięć dofinansowanych w Działaniu 3.1 będzie przyrost mocy zainstalowanej w OZE o 50 MW (w tym 30 MW dla energii elektrycznej i 20 MW dla energii cieplnej), oraz produkcja około 30 GWh/rok energii elektrycznej z OZE, co odpowiada 1,4% całkowitej produkcji energii elektrycznej z OZE w województwie Świętokrzyskim w 2017 r. Dodatkowe efekty w zakresie upowszechniania wykorzystania OZE przyniosą także przedsięwzięcia realizowane w działaniach 3.2, 3.3 i 6.1, należy wskazać także na potencjalne efekty pośrednie, edukacyjno - demonstracyjne, które mogą znacznie zwiększyć skalę oddziaływania programu. Wyniki modelowania ekonometrycznego, opierającego się na danych także z poprzedniej perspektywy finansowej, wskazują, że jak dotąd środki RPOWŚ przyczyniały się do wzrostu produkcji energii elektrycznej z OZE w regionie. Wzrost wartości projektów realizowanych z RPO Woj. Świętokrzyskiego 2 lata wcześniej o 1 mln zł oznaczał o 0,012 punktu procentowego wyższy udział produkcji z energii odnawialnej w produkcji energii i elektrycznej ogółem

RPOWŚ 2014-2020 przyczyni się także do poprawy efektywności energetycznej w województwie świętokrzyskim. Największy wkład w realizację tego celu będą miały przedsięwzięcia dofinansowane w działaniach 3.2, 3.3 i 6.1, obejmujące poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstw oraz budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych. Nie udało się co prawda oszacować modelu uwzględniającego fundusze strukturalne i zużycie energii ogółem na 1 mln PKB ze względu na zbyt krótki ciąg danych dla tego typu projektów, których efekty widoczne są w przyszłych okresach, jednak w czasie obowiązywania RPOWŚ zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB [GWh] wykazuje trend spadkowy i można prognozować, że w 2023 r. wyniesie 0,093 GWh, przy założonej wartości docelowej wskaźnika 0,12 GWh na 1 mln zł PKB. Oznacza to, że w województwie świętokrzyskim następuje zbliżanie się do celów Strategii Europa 2020 w zakresie gospodarki niskoemisyjnej.

Podsumowując należy stwierdzić, że zapisy RPOWŚ trafnie odzwierciedlają cele energetyczno-klimatyczne Strategii Europa 2020, a zaplanowany zakres interwencji i metody ich wdrożenia są adekwatne do zidentyfikowanych wyzwań. Czynniki programowymi, które mają wpływ na maksymalizację wkładu programu w realizację energetyczno-klimatycznych celów Strategii Europa 2020 są niewątpliwie zastosowane w 3. osi priorytetowej kryteria oceny projektów, które promują projekty w największym stopniu przyczyniające się do zwiększenia wielkości produkcji energii z OZE, poprawy efektywności energetycznej, oszczędności energii oraz redukcji emisji CO₂. Jedynym zidentyfikowanym czynnikiem, który może potencjalnie ograniczać skuteczną realizację projektów w 3. osi jest znaczący wzrost kosztów usług budowlanych, który niejednokrotnie wymusza ograniczenie zakresów realizowanych projektów.

Obszar 4. Edukacja

Wsparcie w ramach Osi 8 przede wszystkim realizuje priorytet strategii Europa 2020 „rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną”, choć pośrednio, poprzez działania edukacyjne, przyczynia się także do priorytetów „rozwój inteligentny”. Spośród nadrzędnych celów UE, Oś 8 przyczynia się do celu ograniczenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną i osiągnięcia odsetka co najmniej 40% osób z młodego pokolenia, zdobywających wyższe wykształcenie. W największym stopniu przyczyniają się do tego inwestycje w ramach działań 8.3 i 8.5, mające na celu poprawę sytuacji

⁹⁵ Metan powstaje w dużych ilościach w niekontrolowanych przemianach biochemicznych frakcji organicznych obecnych w odpadach zmieszanych podlegających składowaniu. Przedsięwzięcia finansowane w działaniu 4.2 są ukierunkowane na zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie i ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowisko.

w szkolnictwie ogólnym i zawodowym. Ograniczeniu liczby osób kończących przedwcześnie naukę służyć ma budowanie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów, tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu, a przede wszystkim indywidualizacja pracy z uczniem o specjalnych potrzebach (bez indywidualnej pracy tacy uczniowie często wypadają z systemu szkolnictwa), jak również rozwój nauczania TIK, doposażenie bazy szkół, rozwój doradztwa etc. Działania przygotowawcze realizowane są już na poziomie przedszkoli. Wszystkie te działania składają się na kompleksowy system rozwoju edukacji w regionie.

Oszacowano model ekonometryczny, który pokazał spadek odsetka osób młodych niepracujących i nieuczących się współwystępujący ze wzrostem wartości projektów z RPOWŚ. RPOWŚ przyczynia się więc do realizacji celu Strategii Europa 2020 w obszarze Edukacja odnośnie zmniejszenia odsetka osób młodych niepracujących i niedokształcających się. Na bazie modelu można prognozować, że w 2023 roku będzie około 20% osób młodych niepracujących i niedokształcających się, zaś według trendu liniowego 21%.

Model ekonometryczny, pokazał też pozytywny wpływ większego przyrostu dynamiki projektów na ochronę środowiska i transport z RPOWŚ i PO RPW w latach 2010-2017 na większy odsetek osób z wyższym wykształceniem w wieku 30-34 lata, co sugeruje, że większa łatwość dojazdu na uczelnię w wyniku projektów transportowych może stymulować uzyskiwanie wykształcenia. Jednocześnie jednak większa dynamika PKB na mieszkańca w danym roku oznaczała mniejszy odsetek osób z wykształceniem wyższym – większa możliwość znalezienia pracy bez wyższego wykształcenia zniechęca więc do uzyskiwania go. W 2017 roku bez RPOWŚ i PO RPW odsetek osób z wykształceniem wyższym wyniósłby 38,7% zamiast 45,3%. Nie udało się oszacować modelu tylko z RPOWŚ co oznacza, że dopiero połączony efekt dwóch programów jest ważny. RPOWŚ (i PO RPW) przyczynia się więc do realizacji celu.

Według modelu trendu liniowego w 2023 roku odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym wyniesie 100%, zaś docelowa wartość wskaźnika na poziomie 64,1% została przekroczona już w 2014 roku, a w 2017 roku wyniosła 74%. W oparciu o model będzie 98,6% dzieci w wieku 3-4 lata objętych opieką przedszkolną w 2023 roku.

Oszacowany model pokazał, że bez nakładów z RPOWŚ rok wcześniej na innowacje i kwestie społeczne, odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną wyniósłby 60,4% zamiast 74% faktycznie w 2017 roku.

Wzrost nakładów na innowacje i sprawy społecznie z RPOWŚ w latach 2009-2017 z roku na rok o 1 mln zł oznaczał o 0,063 punktu procentowego większy odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną. Spadek liczby mieszkańców o 1000 osób w poprzednim roku oznaczał wzrost odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną w wieku 3-4 lata o 1,7 punktu procentowego.

Oszacowano kolejny model, który pokazał, że w latach 2010-2017 odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25–64 lata) wzrastał wraz ze wzrostem wartości projektów z RPO Województwa Świętokrzyskiego na mieszkańca – wzrost wartości projektów na mieszkańca o 1 zł oznaczał o 0,001 punktu procentowego większy odsetek osób dorosłych uczestniczących w szkoleniach lub kształceniu, a także w wyniku wzrostu liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co oznacza, że gorsza sytuacja dochodowa gospodarstw domowych stymuluje chęć dokończania się. W 2017 roku osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25–64 lata) wyniosłby 1,72% bez RPOWŚ zamiast 2,9% faktycznie.

W oparciu o model można prognozować, że będzie 1,9% osób dorosłych uczestniczących w dokończaniu w 2023 roku, a w oparciu o trend liniowy 1,5% jednak wynika to z braku potrzeby dokończania przy niedostatku pracowników na rynku pracy, a stąd prognozowanej w oparciu o trend

liniowy mniejszej liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Wartość docelowa wskaźnika to natomiast 3,2%, ale należy się zastanowić czy przy obecnej sytuacji na rynku pracy wskaźnik ma sens. Więcej osób doksztalających jest przy braku pracy i dochodów. Natomiast być może rozpocznie się trend chęci doksztalania, by podnieść swoje wynagrodzenie.

Powyższe dane wskazują na wpływ działań RPOWŚ na cele Strategii Europa 2020 związane z edukacją, w największym stopniu w przypadku kształcenia osób dorosłych oraz edukacji przedszkolnej, w mniejszym stopniu – na zwiększenie liczby osób z wyższym wykształceniem. Ten ostatni wskaźnik ma charakter długoterminowy i efekty działań na poziomie programu będą mogły być oszacowane za ok. 5-10 lat w połączeniu z synergicznym wpływem innych programów.

Obszar 5. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Oszacowany model pokazał, że w latach 2008-2017 wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w województwie świętokrzyskim spadał w wyniku wzrostu wartości projektów na kwestie społeczne realizowanych zarówno z EFS, jak i EFRR (rozwój infrastruktury społecznej) na mieszkańca z RPOWŚ, co oznacza komplementarność tych działań realizowanych z dwóch funduszy. Wzrost wartości projektów społecznych na mieszkańca o 1 zł oznaczał o 0,028 punktu procentowego mniejszy wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym zmniejszał się też w wyniku poprawy dostępności transportowej regionu, gdyż występował razem ze wzrostem indeksu dróg publicznych o twardej nawierzchni na 10 tys. mieszkańców [km]. Spadek ubóstwa następował nie tylko w wyniku wzrostu dostępności transportowej, ale także w wyniku inwestycji i miejsc pracy tworzonych dla potrzeb poprawy stanu dróg w regionie. Kolejny model pokazał, że podobnie wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym spadał wraz ze wzrostem wartości projektów realizowanych z PO Polska Wschodnia na mieszkańca – ich wzrost o 1 zł oznaczał o 0,06 punktu procentowego mniejszy wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w regionie. Tym samym RPOWŚ i PO RPW przyczyniają się do realizacji celów Strategii Europa 2020 z zakresu spójności społecznej i zmniejszenia wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Bez projektów na kwestie społeczne z RPOWŚ wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniósłby w 2017 roku 25% zamiast 16,4% faktycznie; bez PO RPW byłoby 29% zamiast 16,4% - nawet silniejsze było więc oddziaływanie PO Rozwój Polski Wschodniej niż RPOWŚ w odniesieniu do zmniejszenia zagrożenia ubóstwem relatywnym.

Według trendu liniowego w 2023 będzie 17% osób zagrożonych ubóstwem relatywnym (przy 95%-owym przedziale ufności 9,5%-24,5%), przy wartości docelowej wskaźnika 15,5%. W oparciu o model natomiast wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniesie w 2023 roku 15,4%.

IV. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA

Komplementarność i synergia na poziomie poszczególnych osi priorytetowych i pomiędzy nimi zostały omówione dla każdej osi osobno. Z analiz tej wynika, że czynnikami, które wspierają komplementarność są:

- Sama konstrukcja programu operacyjnego, który jest sumą działań finansowanych różnych celów tematycznych dających w efekcie kompleksowe i komplementarne podejście do rozwoju regionu, wpisując się w cele zrównoważonego rozwoju opisane w strategii Europa 2020,
- Obecność w programie nowych instrumentów jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Ten nowy model interwencji kładzie akcent na jej wymiar terytorialny sprzyjający kompleksowemu, zrównoważonemu rozwojowi regionów w oparciu o ich potencjał i polega na wsparciu zidentyfikowanych, specyficznych potrzeb regionów z uwzględnieniem różnic wewnątrzregionalnych. Znalazło to swój praktyczny wymiar w działaniach 6.5 i 7.2 związanych z rewitalizacją i rozwiązywaniu problemów lokalnych.
- Ustalenia demarkacyjne pomiędzy działaniami i programami (szczególnie regionalnego i krajowego). Tam gdzie zabrakło takich jasnych rozgraniczeń najczęściej dochodzi do konkurowania instrumentów wsparcia ze szkodą dla celów interwencji,

Czynniki, jak wynika z rozmów z przedstawicielami IZ i IP, które przeszkadzają w pełni wykorzystywać potencjał programu adresującego kompleksowo wyzwania i problemy rozwoju regionu, mają często charakter techniczny i operacyjny. Należą do nich:

- Czas realizacji projektów – projekty kompleksowe są zwykle wieloetapowe a horyzont wdrażania w każdej perspektywie finansowej jest ograniczony,
- Projekty te obarczone są większym ryzykiem – nie wiadomo czy po zakończeniu jakiegoś etapu, jego cele zostaną osiągnięte i czy nie trzeba będzie zrezygnować z kolejnych etapów (ryzyko niewykorzystania środków w przypadku projektów wieloletnich),
- Odmienne „szkoły” nadzoru nad realizacją projektów (w tym promocji i pozyskiwania wnioskodawców i beneficjentów) wynikające ze specyfiki projektów finansowanych z EFS i EFRR co sprzyja silosowej formie organizowania się IZ i IP a to z kolei nie sprzyja wymianie informacji.
- Odmienne sposoby monitorowania i rozliczania projektów finansowanych z ESF i EFRR, co czasem powoduje trudności, także techniczne ze stworzeniem spójnego systemu monitorowania.

Pomimo tych wszystkich barier istnienie synergii i komplementarności w dwufunduszowym programie można potwierdzić wynikami modelowania ekonometrycznego. Analiza wpływu RPOWŚ na wskaźniki programowe rezultatu, w oparciu o wartość projektów z RPOWŚ ogółem lub według kategorii rodzajowych pokazała, że często konieczny był powiązany efekt oddziaływania środków z EFRR i EFS, gdyż kategorie - wartość projektów na kwestie społeczne z RPOWŚ, a także - środki z RPOWŚ ogółem, obejmowały zarówno środki z EFRR i EFS. Takie wspólne oddziaływanie środków z EFS i EFRR okazało się statystycznie istotne w odniesieniu do następujących zmiennych:

- Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej [%] (fundusze na kwestie społeczne razem z infrastrukturą)
- Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (fundusze na kwestie społeczne razem z infrastrukturą)
- Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25–64 lata) (projekty z RPOWŚ ogółem)

- Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (fundusze na kwestie społeczne razem z infrastrukturą)
- Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym (fundusze na kwestie społeczne razem z infrastrukturą i innowacje)
- Przyrost udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (projekty z RPOWŚ ogółem)
- Emisja zanieczyszczeń gazowych na 1 mln zł produkcji sprzedanej przemysłu w t/rok (wartość projektów z RPOWŚ i PO RPW ogółem)

Analiza przeprowadzona w oparciu o dane dla wniosków o płatność w podziale na osie priorytetowe finansowane z EFS (8,9 i 10) i EFRR (1-7) RPOWŚ 2014-2020, a w przypadku perspektywy 2007-2013 uwzględnionej w modelowaniu w podziale na środki z RPOWŚ 2007-2013 i priorytety regionalne PO Kapitał Ludzki 2007-2013, potwierdziła bezpośrednie oddziaływanie poszczególnych funduszy na zmienne, z którymi są one najbardziej bezpośrednio powiązane. Natomiast należy sądzić o pośrednim oddziaływaniu drugiego funduszu w wielu przypadkach, którego nie udało się ilościowo wykazać ze względu na zbyt krótki szereg danych i duże wahania roczne środków z funduszy strukturalnych, co uniemożliwia statystycznie istotne oszacowanie w odniesieniu do takich zmiennych jak np. wskaźnik zatrudnienia, który stale rośnie.

Bezpośrednie zależności między środkami z poszczególnych funduszy jakie udało się oszacować w postaci regresji są natomiast następujące:

1. Nakłady brutto na środki trwałe w mln zł wzrastały wraz ze wzrostem wypłat w oparciu o wnioski o płatność z EFRR, a spadały wraz z wypłatami z EFS, co może oznaczać większy nacisk na kwestie inne niż środki trwałe, jak rozwój zasobów ludzkich i przeznaczanie na nie funduszy w gospodarce inspirowane przez fundusze strukturalne (np. na działalność B+R).
2. Udział produkcji energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem współwystępowała z większymi wypłatami z EFS, co może sugerować znaczenie edukacji w zakresie stosowania i wykorzystania OZE. Ze względu na zbyt krótki szereg czasowy fundusze z EFRR w postaci np. inwestycji w OZE mogą nie dawać się oszacować w postaci modelu. Jednak w okresie funkcjonowania RPOWŚ udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych rośnie, co oznacza pozytywny wpływ tych funduszy na tę zmienną.
3. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na 1 mln zł produkcji sprzedanej przemysłu spadała w wyniku wzrostu wypłat w oparciu o wnioski o płatność z EFRR na mieszkańca 2 lata wcześniej, a także w wyniku większej dynamiki wypłat z EFS. W tym przypadku ważne było oddziaływanie obydwu funduszy, a także w tej regresji udało się uchwycić wpływ funduszy z EFRR na prośrodowiskowe inwestycje.
4. Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na 1 mieszkańca [zł] zwiększały się w wyniku wzrostu średnich dwuletnich wypłat z EFRR, a środki z EFS były w tym przypadku statystycznie nieistotne.
5. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym zmniejszał się w wyniku większej dynamiki wypłat z EFS, a wypłaty środków z EFRR były w tym przypadku statystycznie nieistotne, choć na pewno miały one pośredni i opóźniony w czasie wpływ na zmniejszenie tego wskaźnika ze względu na wzrost inwestycji, które powodowały, ale ze względu na krótki szereg czasowy nie udało się uchwycić tej zależności

Podobnie zaobserwowano bezpośrednie przełożenie wypłat środków z EFS na liczbę nowo utworzonych miejsc pracy, a środki z EFRR były w tym przypadku statystycznie nieistotne, choć zapewne też miały pośredni wpływ na te nowe miejsca pracy poprzez ich wpływ na nakłady inwestycyjne.

V. TABELA REKOMENDACJI

Nr	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
Oś priorytetowa 1								
1	Wartość docelowa wskaźnika: <i>Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi</i> nie zostanie osiągnięta.	Rekomenduje się obniżenie wartości celu końcowego wskaźnika: <i>Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi</i> do poziomu jaki jest możliwy do osiągnięcia czyli 51.	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników
2	W priorytecie inwestycyjnym 1a do wykorzystania pozostaje 11,5 mln zł środków z rezerwy wykonania natomiast w priorytecie inwestycyjnym 1b niezakontraktowane środki oszacowano na niecałe 30 mln zł.	Zarezerwowanie środków, które pozwolą na zwiększenie dofinansowania w projektach realizowanych w działaniu 1.1.	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym i SZOOP RPOWŚ 2014-2020	IV kwartał 2019	operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników
3	W projektach dofinansowanych z priorytetu inwestycyjnego 1a istnieje ryzyko, że na skutek dużego wzrostu cen i materiałów budowlanych rzeczywiste	Ogłoszenie jeszcze jednego naboru w działaniu 1.2 w roku 2020 w sytuacji gdyby kwota jaka pozostanie do dyspozycji po zwiększeniu dofinansowania w projektach realizowanych w działaniu 1.1	IZ RPOWŚ 2014-2020	Uwzględnienie naboru w harmonogramie naboru wniosków na rok 2020	IV kwartał 2019	operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników

	<p>koszty inwestycji będą wyższe od tych wskazanych we wnioskach o dofinansowanie. Należy zakładać (biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia), że nabory wniosków o dofinansowanie w ramach kolejnej perspektywy finansowej zostaną ogłoszone dopiero w drugiej połowie 2022 roku. Ostatni nabór w działaniu 1.2 zakończył się 28 września 2018r. Istnieje więc ryzyko, że przez 4 lata firmy nie będą miały możliwości pozyskania dotacyjnego wsparcia na realizację projektów z obszaru B+R.</p>	<p>przewyższać będzie 10 mln zł.</p>						
4	<p>Wartości docelowe wskaźników: <i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku oraz Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi</i> nie zostaną osiągnięte.</p>	<p>Rekomenduje się obniżenie wartości celu końcowego wskaźnika: <i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku na poziomie „40”</i></p> <p>Rekomenduje się obniżenie wartości celu</p>	<p>IZ RPOWŚ 2014-2020</p>	<p>Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym</p>	<p>IV kwartał 2019</p>	<p>operacyjna</p>	<p>Innowacyjność oraz badania i rozwój</p>	<p>Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników</p>

		końcowego wskaźnika: <i>Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi</i> do poziomu jaki jest możliwy do poziomu „42”.						
Oś priorytetowa 2								
5	W kilku działaniach osi 2. zostały niewielkie niezakontraktowane środki. Wskaźniki zasilane przez te działania zostały osiągnięte. Działanie 2.5 charakteryzuje się dużym potencjałem absorpcyjnym	Zwiększenie alokacji na działanie 2.5 o 8,3 mln zł	IZ RPOWŚ 2014-2020	Ogłoszenie naboru w Działaniu 2.5 w 2020, z budżetem 14,2 mln zł (oszczędności w działaniu 2.5 (5,9 mln zł) plus realokacja z innych działań – 8,3 mln zł)	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Duże zapotrzebowanie na wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw
6	W działaniu 2,6 zakontraktowano całą alokację. Do działania 2.6 w SZOOP przypisano rezerwę wykonania.	Zakontraktowanie dodatkowych środków z rezerwy wykonania w działaniu 2.6 (instrumenty finansowe)	IZ RPOWŚ 2014-2020	Podpisanie umowy z BGK i zakontraktowanie dodatkowych środków (47 mln zł) przez Menadżera Funduszu Funduszy	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Duże zapotrzebowanie na wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw
7	Wskaźnik <i>Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)</i> w PI 3a– nie zostanie wykonany (prognozowana wartość - 23% wartości docelowej). W metodologii szacowania wskaźnika	Zmiana wartości wskaźnika Liczba nowych przedsiębiorstw w Działaniu 2.1 (PI 3a)	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Dostosowanie wartości docelowej wskaźnika do specyfiki rozwiązań operacyjnych zastosowanych w instrumencie wsparcia w Działaniu 2.1

	wynika, że planowano, iż wsparte IOB będą obsługiwały wyłącznie nowe przedsiębiorstwa. Tymczasem regulaminy konkursów nie ograniczały usługobiorców IOB do firm nowych.							
8	<p>W przypadku wskaźników programowych rezultatu (<i>Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB, Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług</i>) nie zostaną osiągnięte ich wartości docelowe. Szacowane wartości programowych wskaźników rezultatu osiągną w 2023 roku odpowiednio: 60%, 79% wartości docelowych, co spowodowane jest głównie zewnętrznymi czynnikami gospodarczymi.</p>	Zmiana wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu do poziomu oszacowanego w modelach ekonometrycznych	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Dostosowanie wartości docelowych wskaźników do zmian w otoczeniu gospodarczym

Oś priorytetowa 3

9	Wartość docelowa wskaźnika <i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)</i> w PI 4a nie zostanie osiągnięta (nawet w przypadku wykorzystania całej alokacji przypisanej do Działania 3.1, wraz z rezerwą wykonania) a w PI 4b zostanie znacznie przekroczona ze względu na błędy metodyczne i rachunkowe popełnione na etapie szacowania.	Zmiana wartości docelowej wskaźnika <i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)</i> w PI 4a na 36 000 t CO ₂ eq/rok oraz w PI 4b na 20 000 t CO ₂ eq/rok ⁹⁶	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Energetyka	Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia lub znacznego przekroczenia wartości docelowej wskaźników programu.
10	Wartość docelowa wskaźnika <i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)(CI)</i> nie zostanie osiągnięta po rozstrzygnięciu trzeciego (ostatniego) naboru, a kwota rezerwy wykonania przypisanej do Działania 3.2 zostanie prawdopodobnie	Obniżenie wartości docelowej wskaźnika <i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)(CI)</i> do poziomu odpowiadającego alokacji podstawowej na Działanie 3.2, tj. 15 922 269 EUR ⁹⁷ (lub niższego, o ile poziom alokacji podstawowej ulegnie modyfikacji	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Energetyka	Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźnika programu.

⁹⁶ Proponowane wartości docelowe powinny zostać zweryfikowane przez IZ po zakończeniu procesu kontraktacji w działaniach 3.1 i 3.2

⁹⁷ Zgodnie z dokumentem „Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w RPOWŚ 2014-2020” można przyjąć, iż średnia wartość dofinansowania dla przedsiębiorców osiągnie poziom 50%, tak więc wartość Inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) stanowić będzie równowartość (w EUR) zaangażowanych środków EFRR.

	przesunięta do innego działania.	w wyniku ewentualnych realokacji)						
11	<p>W PI 4c nie zostaną osiągnięte wartości docelowe wskaźników: <i>Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI), Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI), Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI)</i>, nawet w przypadku realokacji środków rezerwy wykonania na Działanie 3.3 i objęcia dofinansowaniem wszystkich projektów z listy rezerwowej. Przyczyną jest nietrafność założeń przyjętych przy szacowaniu wartości docelowych na etapie programowania oraz zmiana uwarunkowań rynkowych.</p>	<p>Obniżenie wartości docelowych wskaźników: <i>Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI); Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI); Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI)</i>. Poziomy docelowe wskaźników powinny zostać ustalone po podjęciu decyzji o ewentualnej realokacji środków⁹⁸.</p>	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Energetyka	<p>Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników programu. Dostosowanie wartości wskaźników do obecnych uwarunkowań (m.in. rynkowych).</p>
12	<p>W PI 4e nie zostaną osiągnięte wartości docelowe wskaźników: <i>Liczba</i></p>	<p>Obniżenie wartości docelowych wskaźników: <i>Liczba</i></p>	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	II kwartał 2020	Programowa operacyjna	Energetyka	<p>Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia lub znacznego</p>

⁹⁸ Możliwe do osiągnięcia wartości docelowe wskaźników dla scenariuszy: 1. bez realokacji środków rezerwy wykonania oraz 2. z realokacją środków rezerwy wykonania na Działanie 3.3, przedstawiono w tabeli „Stopień osiągnięcia wartości docelowych wskaźników bez i z realokacją” w rozdziale dotyczącym osi 3.

	<p><i>Długość sieci ciepłowniczej, Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła, Długość ścieżek rowerowych, natomiast dla wskaźników Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego i Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym zakładane wartości docelowe zostaną znacznie przekroczone. Wynika to z innego niż przewidywano rozkładu typów dofinansowanych przedsięwzięć. Jednocześnie efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji CO₂ zostanie zrealizowany na zakładanym (a nawet wyższym) poziomie.</i></p>	<p><i>zmodernizowanych źródeł ciepła, Długość sieci ciepłowniczej, Długość ścieżek rowerowych.. Zwiększenie wartości docelowych wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego; Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowy⁹⁹</i></p>						<p>przekroczenia wartości docelowych wskaźników programu. Dostosowanie wartości wskaźników do realiów wdrożeniowych.</p>
13	<p>Nazwa wskaźnika <i>Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10</i></p>	<p>Zmiana nazwy wskaźnika <i>Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10 na</i></p>	<p>IZ RPOWŚ 2014-2020</p>	<p>Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym</p>	<p>IV kwartał 2019</p>	<p>Programowa operacyjna</p>	<p>Energetyka</p>	<p>Korekta niewłaściwej nazwy wskaźnika.</p>

⁹⁹ Poziomy docelowe powinny zostać wyznaczone po rozstrzygnięciu naborów 229/18 i 230/18 w Działaniu 3.4 oraz po podjęciu decyzji o ewentualnej realokacji na Działanie 3.4 środków niewykorzystanych w działaniach 3.1 i 3.2.

	<i>[$\mu\text{g}/\text{m}^3$] jest niezgodna z miernikiem , który wskaźnik reprezentuje (średnioroczne stężenie pyłu PM 10).</i>	<i>Średnie roczne stężenie pyłu PM 10 na stacjach pomiarowych w województwie świętokrzyskim</i>						
14	Rezerwa wykonania dla 3. osi, w 38,9 mln zł, nie zostanie wykorzystana w działaniach, do których zostanie przypisana, tj. 3.1 i 3.2, ponadto szacuje się, że w działaniach tych niewykorzystane zostanie łącznie ok. 20 mln zł z ich alokacji podstawowej. Jednocześnie w Działaniu 3.3 zidentyfikowano potencjał absorpcji dodatkowych środków (ok. 30 mln zł w projektach z listy rezerwowej) oraz w Działaniu 3.4 (potencjał absorpcji ponad budżety naborów 229/18 i 230/18).	Realokacja rezerwy wykonania przypisanej do działań 3.1 i 3.2 na Działanie 3.3 oraz ewentualnych niewykorzystanych do końca 2019 r. w działaniach 3.1 i 3.2 środków na Działanie 3.4 .	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	Energetyka	Uniknięcie niezakontraktowania środków rezerwy wykonania przypisanej do 3. osi priorytetowej.

Oś priorytetowa 4

15	[PI 5b] Wskaźnik <i>Pojemność obiektów małej retencji</i> został wykreślony z Ram Wykonania, ze względu na problemy formalno-prawne, które uniemożliwiły realizację tego typu projektów w woj. świętokrzyskim. Wskaźnik ten występuje nadal jako wskaźnik programowy produktu i rezultatu.	Należy uspoźnić wskaźniki i wykreślić wskaźnik <i>Pojemność obiektów małej retencji</i> z wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników produktu i rezultatu	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019r.	Programowa operacyjna	środowisko	Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników ram wykonania oraz wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników produktu
16	[PI 6a] Wskaźnik <i>Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych</i> oraz <i>Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych</i> mogą nie zostać zrealizowane, jeśli nie zostanie ogłoszony kolejny nabór.	Należy uruchomić dodatkowy nabór dla PSZOK oraz zaktualizować wartość docelową wskaźnika <i>Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych</i> .	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019 r.	Programowa operacyjna	środowisko	Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia lub znacznego przekroczenia wartości docelowych wskaźników ram wykonania oraz wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników produktu
17	[PI 6c] Wskaźniki <i>Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem;</i> <i>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem</i> oraz <i>Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do</i>	Zmiana wartości docelowej wskaźnika [PI 6c] <i>Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem [33 szt] ;</i> <i>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [36 szt] oraz</i> <i>Wzrost</i>	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019 r.	Programowa operacyjna	środowisko	Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia lub znacznego przekroczenia wartości docelowych wskaźników ram wykonania oraz wspólnych i specyficznych dla

	<i>dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne zostaną znacznie przekroczone ze względu na błędnie oszacowanie na etapie programowania</i>	<i>oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [600 tys.]</i>						programu wskaźników produktu
18	[PI 6d] Wskaźnik <i>Liczba wspartych form ochrony przyrody</i> zostanie znacznie przekroczone ze względu na błędnie oszacowanie na etapie szacowania	Zmiana wartości docelowej wskaźnika [PI 6d] <i>Liczba wspartych form ochrony przyrody</i> [45 szt.]	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019 r.	Programowa operacyjna	środowisko	Uniknięcie ryzyka nieosiągnięcia lub znacznego przekroczenia wartości docelowych wskaźników ram wykonania oraz wspólnych i specyficznych dla programu wskaźników produktu
19	Rezerwa wykonania dla 4. osi, w kwocie 10 mln EUR, nie zostanie wykorzystana w działaniach, do których zostanie przypisana, tj. 4.1 i 4.2, ponadto szacuje się, że w działaniach tych niewykorzystane zostanie łącznie ok. 70 mln zł z ich alokacji podstawowej. W Działaniu 4.2 należy rozważyć uruchomienie kolejnego naboru. Jednocześnie w Działaniu	Realokacja niewykorzystanych do końca 2019 r. w działaniach 4.1 i 4.2 środków, w tym rezerwy wykonania z na działania 4.4 oraz 6.5 (52 mln zł na każde).	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	Programowa operacyjna	środowisko	Uniknięcie niezakontraktowania środków rezerwy wykonania przypisanej do 4. osi priorytetowej.

	4.4 zidentyfikowano potencjał absorpcji dodatkowych środków (ok. 52 mln zł w projektach z listy rezerwowej)							
Oś priorytetowa 5								
Brak rekomendacji								
Oś priorytetowa 6								
20	Wartość docelowa wskaźnika Długość ścieżek rowerowych nie zostanie osiągnięta	Urealnienie docelowej wartości wskaźnika do poziomu oszacowanego, tj. 22 km	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	operacyjna	Nowoczesna komunikacja – transport	Zlikwidowanie ryzyka znaczącego nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników
21	Wartości docelowe wskaźników Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego oraz wskaźnika Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) zostanie znacząco przekroczone	Urealnienie docelowej wartości wskaźnika do poziomu oszacowanego, tj. odpowiednio 15844 oraz 19439	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym	IV kwartał 2019	operacyjna	Rozwój miast	Zlikwidowanie ryzyka znaczącego przekroczenia wartości docelowych wskaźników
Oś priorytetowa 7								
22	Kwota środków do rozdysonowania równa jest rezerwie wykonania i wynosi 8,75 mln zł. Jakkolwiek na liście rezerwowej konkursu	Rekomenduje się przeznaczenie rezerwy wykonania z działania 7.1 na pokrycie nadkontraktacji w działaniu 7.2, której	IZ RPOWŚ 2014-2020RPOWŚ	Wprowadzenie zmian w indykatywnym planie finansowym	IV kwartał 2019	operacyjna	Społeczeństwo informacyjne	Zniwelowanie nadkontraktacji w działaniu 7.2

	dotyczącego rozwoju e-społeczeństwa znajduje się kilkanaście projektów, w których wnioskowana kwota dofinansowania to 45,9 mln zł tak pierwsze cztery projekty otrzymały ex-aequo identyczną liczbę punktów więc możliwe jest dofinansowanie albo wszystkich z nich, albo żadnego. Kwota dofinansowania w tych projektach przekracza 14 mln zł i przewyższa dostępne środki w działaniu.	wysokość to około 4 mln zł i przeznaczenie pozostałych środków na inne działanie o wysokim potencjale absorpcyjnym (np. 6.5).						
Oś priorytetowa 8								
23	Wartość docelowa wskaźnika ram wykonania <i>Calkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych</i> jest zagrożona, jeśli nie zostaną wydatkowane środki pozostałe do zakontraktowania po 2019 r.	Organizacja dalszych naborów w ramach Osi 8 po 2019 r. i prowadzenie intensywnych działań w celu zakontraktowania jak największej ilości środków	IZ RPOWŚ 2014-2020	Uwzględnienie naborów w harmonogramie po 2019 r.	IV kwartał 2019 r.	operacyjna	Edukacja	Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników
24	Wartość docelowa wskaźników programowych produktu <i>Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do</i>	Organizacja dalszych naborów w ramach Osi 8 po 2019 r.	IZ RPOWŚ 2014-2020	Uwzględnienie naborów w harmonogramie po 2019 r.	IV kwartał 2019 r.	operacyjna	Edukacja	Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników

	<p><i>lat 3 objętych wsparciem w programie oraz Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 jest zagrożona, jeśli nie zostaną wydatkowane środki pozostałe do zakontraktowania po 2019 r. (11 283 610 PLN poza rezerwą wykonania oraz 3 501 928 PLN rezerwy wykonania)</i></p>							
25	<p>Osiągnięcie docelowej wartości wskaźnika programowego produktu <i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie</i> obecnie jest zagrożone</p>	<p>Rekomenduje się zmianę metodologii liczenia wskaźnika poprzez włączenie wskaźnika <i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK</i> w programie do łącznego wskaźnika <i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie</i>, gdyż z logicznego punktu widzenia zachodzi tu inkluzja.</p>	<p>IZ RPOWŚ 2014-2020</p>	<p>Włączenie wskaźnika "Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie" do Poddziałania 8.3.3 Rozwój edukacji kształcenia ogólnego w zakresie stosowania TIK i organizacja stosownego konkursu w ramach poddziałania 8.3.3.</p>	<p>IV kwartał 2019 r.</p>	<p>operacyjna</p>	<p>Edukacja</p>	<p>Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników</p>
26	<p>Osiągnięcie docelowej wartości wskaźnika programowego produktu <i>Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie</i> obecnie jest zagrożone</p>	<p>Dostosowanie wartości wskaźnika do oszacowanej w prognozach: obniżenie wartości celu końcowego wskaźnika <i>Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem</i></p>	<p>IZ RPOWŚ 2014-2020</p>	<p>Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym i SZOOP RPOWŚ 2014-2020</p>	<p>IV kwartał 2019 r.</p>	<p>operacyjna</p>	<p>Edukacja</p>	<p>Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników</p>

		<i>w programie do poziomu „8976”¹⁰⁰</i>						
27	W przypadku wskaźników programowych rezultatu dla PI 8vi: <i>Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne oraz Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie</i> nie zostaną osiągnięte cele programu	Zmiana metodologii szacowania wskaźnika rezultatu <i>Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne.</i> Metodologia szacowania tego wskaźnika zakłada, że część środków finansowanych przeznaczonych na alokację będzie obejmowała wsparcie działań polegających na zwiększeniu zgłaszalności na badania profilaktyczne. Nieuzasadnionym z punktu widzenia zdrowia publicznego działaniem byłoby przeznaczenie wszystkich środków wyłącznie na badania diagnostyczne, na które zgłaszalność zależy od woli beneficjentów programu. Stąd słusznie w metodologii szacowania wskaźnika produktu uznano, że 50% alokacji zostanie	IZ RPOWŚ 2014-2020	Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym i SZOOP RPOWŚ 2014-2020 i w naborach wniosków po 2019	IV kwartał 2019 r.	operacyjna	Edukacja	Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników

¹⁰⁰ Ostateczna wartość docelowa wskaźnika zostanie oszacowana przez IZ RPOWŚ, przy wzięciu pod uwagę wniosków z analizy stanu wdrażania interwencji.

		<p>przeznaczonych na badania profilaktyczne a 50% na zwiększenie zgłaszalności. Przy szacowaniu wskaźnika rezultatu <i>Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie</i> pominięto powyższe założenie, przyjmując, że liczba osób objętych badaniami profilaktycznymi będzie wynikała z przeznaczenia 100% alokacji na badania, a jedyne zmniejszenie o wartość 10% będzie wynikało z faktu, iż 90% w zakładanych 100% zgłosi się faktycznie na badania profilaktyczne. Założenie to należy przyjąć. Po wprowadzeniu ww. zmian, oba wskaźniki zostaną osiągnięte.</p>						
28	<p>W przypadku wskaźnika programowego rezultatu dla PI 10iv: <i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach</i></p>	<p>1. Obniżenie wartości celu końcowego wskaźnika do poziomu „80%”¹⁰¹;</p>	<p>IZ RPOWŚ 2014-2020</p>	<p>Wprowadzenie zmian w Programie Operacyjnym i SZOOP RPOWŚ 2014-2020 i</p>	<p>IV kwartał 2019 r.</p>	<p>operacyjna</p>	<p>Zdrowie i aktywne starzenie się</p>	<p>Zlikwidowanie ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników</p>

¹⁰¹ Jak wyżej.

	<i>pozaszkolnych form kształcenia</i> nie zostaną osiągnięte cele programu	2. Stosowanie po 2019 r. w konkursach w ramach poddziałań 8.5.3 i 8.5.4 kryterium dostępu dotyczące objęcia wsparciem co najmniej 80% grupy docelowej działaniami prowadzącymi do zdobycia kwalifikacji w projekcie.		w naborach wniosków po 2019				
Oś priorytetowa 9								
29	<p>Po naborach z 2019, na pewno nie zostaną osiągnięte oba wskaźniki ram wykonania, zarówno wskaźnik odnoszący się do liczby uczestników w programie, jak i wskaźnik finansowy.</p> <p>Podobnie nie zostaną osiągnięte wspólne i specyficzne wskaźniki programowe dla PI 9i, Pi 9iv.</p>	<p>Konieczne będzie ogłoszenie dodatkowych naborów po 2019 r. Z całą pewnością dotyczy to działań 9.1 oraz 9.2.1 mających największy wkład w realizację wskaźnika ramowego: <i>liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem.</i></p> <p>Na pewno dodatkowe nabory konieczne będą także w działaniu 9.2.3, realizującym wskaźnik: <i>liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie</i></p>	IZ RPOWŚ 2014-2020	<p>Zaplanowanie i wprowadzenie w 2020 r. dodatkowych naborów, w wymiarze ustalonym po analizie stopnia kontrakcji naborów w 2019 r., w poszczególnych działaniach.</p> <p>Uwzględnienie naborów w harmonogramie naborów wniosków na I i II kwartał 2020</p>	IV kwartał 2019, I, II kwartał 2020	operacyjna	Włączenie społeczne i walka z ubóstwem	Zlikwidowanie ryzyka nie osiągnięcia wartości docelowych dla wskaźników ram wykonania i wspólnych i specyficznych wskaźników programowych produktu

30	Dotychczasowy poziom absorpcji środków w naborach (tj. do końca 2018 r), zwłaszcza w działaniach 9.1, 9.2.1 oraz 9.2.3 był niewystarczający.	Konieczne jest zwiększenie absorpcji w naborach przeprowadzanych w 2019 r.	IZ RPOWŚ 2014-2020	IZ powinna stale monitorować czy podjęte środki w celu zwiększenia absorpcji (kampanie informacyjne, szkolenia, tryb pozakonkursowy naborów) przynoszą pozytywne efekty. Wysiłek w zakresie informowania i szkolenia beneficjentów powinien skoncentrować się zwłaszcza na podmiotach leczniczych i świadczących usługi lecznicze (nie ma dla nich trybu pozakonkursowego, są najmniej doświadczone w pozyskiwaniu środków i realizacji projektów). Dobrze poprzedzić te działania pogłębioną diagnozą potrzeb tej grupy beneficjentów.	Systematycznie, przez cały 2019 r.	operacyjna	Włączenie społeczne i walka z ubóstwem	Ograniczenie ryzyka nie osiągnięcia wartości docelowych dla wskaźników ram wykonania i wspólnych i specyficznych wskaźników programowych produktu
Oś priorytetowa 10								
31	Wysoka celowość poszerzenia i przedłużenia oferowania wsparcia 10.4.1. instrumenty bezzwrotne z alokacją OSI	Alokowanie całej rezerwy wykonania na to poddziałanie	IZ RPOWŚ 2014-2020; IP RPOWŚ 2014-2020 (WUP	Opracowanie propozycji alokacji wraz z uzasadnieniem, przeprowadzenie procesu uzgodnień i dokonanie alokacji	IV kwartał 2019	programowa	Rynek pracy	Zwiększenie poziomu wykonania wskaźników poddziałanie 10.4.1. instrumenty bezzwrotne

32	Zidentyfikowano jedno działanie (10.5) w którym poziom implementacji i wydatkowania są zagrożone	Ścisły monitoring	IZ RPOWŚ 2014-2020; IP RPOWŚ 2014-2020 (WUP)	Działania naprawcze 10.5. uwzględnione w nowych warunkach konkursu; ścisłe monitorowanie wykonania w okresie do końca 2020 roku z punktu widzenia ewentualnej potrzeby realokacji	IV kwartał 2019	programowa	Rynek pracy	Uniknięcie ryzyka niezakontraktowania lub niewydatkowania części środków
33	Zidentyfikowano ryzyko, że pod koniec okresu realizacji interwencji pojawią się oszczędności systemowe, które mogą pozostać niealokowane, niezakontraktowane i niewydatkowane.	Niezależnie od oczekiwanych ewentualnych rozwiązań przyjętych na poziomie kraju lub regionu, opracowanie i wprowadzenie mechanizmu szacowania i wydatkowania późno pojawiających się oszczędności	IZ RPOWŚ 2014-2020; IP RPOWŚ 2014-2020 (WUP)	Opracowanie i wprowadzenie mechanizmu szacowania i wydatkowania późno pojawiających się oszczędności	III kwartał 2021 roku	programowa	Rynek pracy	Uniknięcie ryzyka niezakontraktowania lub niewydatkowania części środków
34	Zidentyfikowane zostało ryzyko nieosiągnięcia zaplanowanych wartości niektórych wskaźników rezultatu w działaniach 10.1. i 10.2.1. oraz produktu i jednego wskaźnika rezultatu w działaniu 10.5.	Przejrzenie osiągniętych i kontraktowanych poziomów wskaźników rezultatu dla nowych umów w ramach 10.1 i 10.2.1. i bliższe uzgodnienie oczekiwań z kontraktowaniem.	IP RPOWŚ 2014-2020 (WUP)	Ścisłe monitorowanie wykonania poszczególnych wskaźników, zwłaszcza możliwych do osiągnięcia liczb osób z potwierdzonymi kwalifikacjami	IV kwartał 2019	programowa	Rynek pracy	Pozytywny wpływ na stopień osiągnięcia wskaźników
35		Monitoring potrzeby ewentualnego dostosowania wskaźników produktu i jednego rezultatu w działaniu 10.5.	IZ RPOWŚ 2014-2020; IP RPOWŚ 2014-2020 (WUP)					
36	Istnieje ryzyko, że realizacja instrumentów	Bliższy i dokładniejszy monitoring BGK w celu	IZ RPOWŚ 2014-2020;	Wzmocnienie prowadzonego	IV kwartał 2019	programowa	Rynek pracy	Pozytywny wpływ na wydatkowanie

	zwrotnych w ramach poddziałania 10.4.1. nie osiągnięte zakładanej liczby udzielonych pożyczek	potwierdzenia założeń, zgodnie z którymi zaplanowane wykonanie jest realne i dokumentowane osiąganym tempem akcji pożyczkowej.	IP RPOWŚ 2014-2020 (WUP)	monitoringu przez tzw. challenge - czyli krytyczne sprawdzanie i dociekanie danych i założeń leżących u podstaw prezentowanych wyników wdrażania				
--	---	--	--------------------------	--	--	--	--	--

Rysunek 1. Logika interwencji osi 1.....	24
Rysunek 2. Logika interwencji osi 2.....	40
Rysunek 3. Logika interwencji osi 3.....	60
Rysunek 4. Logika interwencji osi 4.....	88
Rysunek 5. Logika interwencji osi 5.....	111
Rysunek 6. Logika interwencji osi 6.....	119
Rysunek 7. Logika interwencji osi 7.....	137
Rysunek 8. Logika interwencji osi 8.....	162
Rysunek 9. Logika interwencji osi 9.....	189
Rysunek 10. Logika interwencji osi 10.	210

Spis tabel

Tabela 1. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	25
Tabela 2. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R w podpisanych umowach (KEW)</i>	26
Tabela 3. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	26
Tabela 4. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 1. (PLN).	28
Tabela 5. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania.	29
Tabela 6. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników PI 1a na koniec 2023 r.	30
Tabela 7. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	31
Tabela 8. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników PI 1b.....	32
Tabela 9. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	34
Tabela 10. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.....	41
Tabela 11. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	43
Tabela 12. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych</i> . po zakończeniu naborów w 2019 r.	44
Tabela 13. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 2. po zakończeniu naborów w 2019 r.....	44
Tabela 14. Kontraktowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 2 (PLN).	45
Tabela 15. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania	46
Tabela 16. Proponowane realokacje w osi 2.	46
Tabela 17. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 3a.....	48
Tabela 18. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	49

Tabela 19. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.....	50
Tabela 20. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.....	51
Tabela 21. Wartość wskaźnika w latach 2013-2017.....	51
Tabela 22. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.....	52
Tabela 23. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.....	53
Tabela 24. Stopień osiągnięcia wartości docelowej bez i z realokacją.....	54
Tabela 25. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.....	61
Tabela 26. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.....	62
Tabela 27. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.....	63
Tabela 28. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.....	64
Tabela 29. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 3 po zakończeniu naborów w 2019 r.....	65
Tabela 30. Kontraktowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 3 (PLN).....	67
Tabela 31. Proponowane realokacje w osi 3.....	68
Tabela 32. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania.....	68
Tabela 33. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4a.....	70
Tabela 34. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem</i>	71
Tabela 35. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4b.....	73
Tabela 36. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB</i>	74
Tabela 37. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4c.....	75
Tabela 38. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe ogółem</i>	77
Tabela 39. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4e.....	78
Tabela 40. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Wartość średniej rocznej emisji dla pyłu PM10</i>	80
Tabela 41. Stopień osiągnięcia wartości docelowych wskaźników bez i z realokacją.....	81
Tabela 42. Relacja średniego nakładu środków UE na jednostkę redukcji CO ₂ w poszczególnych działaniach wdrażanych 3. osi priorytetowej (na podstawie danych z umów zwartych do końca 2018 r.).....	83
Tabela 43. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.....	89

Tabela 44. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	90
Tabela 45 .Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba zabytków nieruchomych i instytucji kultury objętych wsparciem</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	91
Tabela 46. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika w 2023 r. <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	92
Tabela 47. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 4 po zakończeniu naborów w 2019 r.	93
Tabela 48. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 5b	98
Tabela 49. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Pojemność obiektów małej retencji oraz Średni czas reakcji służb ratowniczych od momentu przyjęcia zgłoszenia</i>	99
Tabela 50. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 6a.....	100
Tabela 51. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych</i>	101
Tabela 52. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 6b Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników po zakończeniu naborów w 2019 r.	102
Tabela 53. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników: <i>Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej</i>	103
Tabela 54. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) dla Działania w PI 6c.....	104
Tabela 55. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba odwiedzających instytucje kultury (w tym: zwiedzający muzea; widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych, uczestnicy imprez w domach, ośrodkach kultury, świetlicach oraz czytelnicy w bibliotekach</i>	105
Tabela 56. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) dla Działania w PI 6d. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników po zakończeniu naborów w 2019 r.	106
Tabela 57. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem</i>	107
Tabela 58. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	112
Tabela 59. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	113
Tabela 60. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 5.	114
Tabela 61. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania PI 7b.	115
Tabela 62. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	115

Tabela 63. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 7d.	116
Tabela 64. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	116
Tabela 65. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	120
Tabela 66. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	121
Tabela 67. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i> . po zakończeniu naborów w 2019 r.	122
Tabela 68. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 6.	123
Tabela 69. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w 4c.	124
Tabela 70. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.	125
Tabela 71. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 4e.	125
Tabela 72. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika po zakończeniu naborów w 2019 r.	126
Tabela 73. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 6d.	127
Tabela 74. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	127
Tabela 75. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 7b.	128
Tabela 76. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	128
Tabela 77. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 9b.	129
Tabela 78. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	131
Tabela 79. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10a.	131
Tabela 80. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	132
Tabela 81. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba wspartych podmiotów leczniczych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	138
Tabela 82. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	139
Tabela 83. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba wybudowanych oraz przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej</i> po zakończeniu naborów w 2019r.	140
Tabela 84. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	141

Tabela 85. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 7. (w PLN)...	143
Tabela 86. Wpływ realokacji na zmianę wartości wskaźników ram wykonania.	144
Tabela 87. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 7.	144
Tabela 88. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 2c.	145
Tabela 89. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	146
Tabela 90. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8b.	147
Tabela 91. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	148
Tabela 92. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 9a.	149
Tabela 93. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	150
Tabela 94. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	151
Tabela 95. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika na koniec 2023 r.	152
Tabela 96. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	153
Tabela 97. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	153
Tabela 98. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	154
Tabela 99. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba uczniów objętych wsparciem w programie</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	163
Tabela 100. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	166
Tabela 101. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	167
Tabela 102. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	169
Tabela 103. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 8.	170
Tabela 104. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8iv.	172
Tabela 105. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8iv.	173
Tabela 106. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8vi.	173
Tabela 107. Wskaźniki programowe rezultatu PI 8vi. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.	175

Tabela 108. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10i.	176
Tabela 109. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10i.	178
Tabela 110. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iii.	179
Tabela 111. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iii.	180
Tabela 112. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iv.	181
Tabela 113. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowych (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych rezultatu na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100% alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 10iv.	182
Tabela 114. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r. i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	190
Tabela 115. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 r i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych.</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	192
Tabela 116. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 9 po zakończeniu naborów w 2019 r.	193
Tabela 117. Kontraktowanie, alokacja z rezerwą wykonania w podziale na działania osi 9 (PLN). Porównanie prognoz w wariacie realistycznym i optymistycznym.	194
Tabela 118. Prognoza osiągnięcia wartości docelowych dla wskaźników ram wykonania w osi 9 na koniec 2023 r. pod warunkiem wykorzystania 100 % alokacji (z rezerwą wykonania).	194
Tabela 119. Wskaźniki programowe produktu dla PI 9i. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.	196
Tabela 120. Wskaźniki programowe rezultatu dla PI 9i. Obecny stopień osiągnięcia oczekiwanej wartości wskaźnika (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia oczekiwanej wartości po zakończeniu naborów w 2019 r.	198
Tabela 121. Wskaźniki programowe produktu dla PI 9iv. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.	199
Tabela 122. Wskaźniki programowe rezultatu dla PI 9iv. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.	201
Tabela 123. Wskaźniki programowe produktu dla PI 9v. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.	203
Tabela 124. Wskaźniki programowe rezultatu dla PI 9v. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej po zakończeniu naborów w 2019 r.	204
Tabela 125. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 roku i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	211
Tabela 126. Stopień osiągnięcia wartości pośredniej w 2018 roku i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych</i> po zakończeniu naborów w 2019 r.	212
Tabela 127. Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w podziale na działania osi 10 po zakończeniu naborów w 2019 r.	213
Tabela 128. Dofinansowanie, alokacja i rezerwa wykonania w podziale na działania osi 10.	214

Tabela 129. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu na koniec 2023 r. pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8i.	215
Tabela 130. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników rezultatu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania) na działania w PI 8i.	217
Tabela 131. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8iii.	219
Tabela 132. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika rezultatu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8iii.	220
Tabela 133. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8v.	221
Tabela 134. Obecny stopień osiągnięcia wartości docelowej (na 31.12.2018) i prognoza osiągnięcia wartości docelowej wskaźników rezultatu na koniec 2023 pod warunkiem 100% wykorzystania alokacji (z rezerwą wykonania jak w SzOOP) na działania w PI 8v.	222
Tabela 135. Rezerwa wykonania w podziale na działania osi 10.	223
Tabela 136. Stopień osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu i rezultatu PI 8iii z alokacją całej rezerwy wykonania do poddziałania 10.4.1.	224